

OTEC.

K n i h a p r o o t c e .

Napsal

K. Balík.

Knih „Dědictví Svatojanského“ číslo 145.
Podíl údů „Dědictví Svatojanského“ na rok 1919.
číslo 2.

V Praze 1919.

Nákladem „Dědictví Svatojanského“.
Tiskem kníž. arcib. knihtiskárny v Praze

Nihil obstat.

Pragae, 9. Februarii 1918.

Dr. Antonius Podlaha,
censor.

Imprimatur.

Ex archiep. Ordinariatu Pragae, 15. Februarii 1918.

Dr. Mauritius Pícha,
vicarius generalis.

Nr. 1873.

1. Milý příteli!

Neznámý poutník skromně klepá na dveře tvého srdce prose o laskavé přijetí. Nechce od tebe jen trochu dobré vůle a trpělivosti. Chce ti všelicos vypravovati ze života a pro život, chce ti býti dobrým přítelem a rádcem a prosí, abys věnoval mu sluchu.

Poutník tento jmenuje se „Otec“ a vyhledává jen takové muže, kteří mají ženu a děti — přátelství žen, mužů svobodných a dítek nežádá.

Milý otče! U oltáře podal jsi ruku a srdce ženě. Ten památný den nosíš v mysli a máš jej snad i zapsaný v modlitebních knížkách nebo vyrytý v snubním prstenu.

Opustil jsi rodinu, v níž jsi vyrostl, a založil jsi rodinu samostatnou. Neprohřešil jsi se tím nijak, neboť sám Bůh řekl: „Opustí člověk otce svého i matku a přilne k manželce své“. (Gen. 2, 24.) Slova ta řekl ve chvíli, když prvnímu muži předváděl první ženu. Činí-li člověk, co poroučí Bůh, nedopouští se zajisté skutku zlého.

Když kněz ovinoval štolu kolem ruky tvé a tvé nevěsty, uděloval ti Bůh, z něhož všeliké otcovství na nebi i na zemi se jmenuje, částku svých božských práv. Otcovství svátostí stavu manželského posvěcené je částka práv Stvořitelových.

Bůh dal právo, ale dal i povinnosti.

Povinnosti ty jsou hlavně dvojího druhu — k manželce a k dítkám. Žena a děti staly se ti

novým světem. Pro ně máš žít, pracovat, obětovat se a je jako oči své opatrovat. Plníš-li věrně tyto povinnosti, nabýváš nároku na příjmení dobrý otec.

Kdykoliv vyslovuji nebo píši slovo „dobrý“ otec, maně vynořuje se mi vždy na mysli vzpomínka na mého zemřelého otce. S maminkou šli životem tak tiše jako spolu plynou dva potůčky v lučině, které splynuly v jedno. Srdce jeho obráceno bylo k nebi — k Bohu a k zemi — k mamince a k nám dětem.

Z jeho jednání jsem si všelicos zapamatoval a tuto poznamenávám, všelicos vyslovuji, co on jenom cítil a leckteré věci rozvádím, k nimž on zasadil seménko. Tak povstala tato kniha, kterou také památce svého otce posvěcuji. Prosí tě o přístřeší. Přijmeš ji či odmítneš?

2. Největší přikázání manželovo.

Když jsi klečel u oltáře, na němž stál kříž a rozsvíceny byly svíce — tak jako tomu bývá při slavných přísahách, a podával jsi své životní družce ruku a srdce, opakoval jsi za knězem posvátná slova: „Já . . . беру sobě Vás . . . za svou pravou a věrnou manželku, a slibuji, že Vám věrnost a lásku manželskou zachovám . . .“

Cos tedy na prvním místě sliboval a přísahal? Jaké je první a největší tvé přikázání? Je to manželská věrnost.

Na onu velebnou chvíli, která zajisté vepsala se do tvé mysli a tvého srdce písmem nesmazatelným, pamatuj stále a chraň se všelikých myšlenek, slov a skutků, které by proti manželské věrnosti čelily. Ať se děje kolem tebe a ve tvém nitru

cokoliv, buď věren přísaze, kterou jsi složil na stupních oltáře Bohu a své manželce. Proto právě jsi slavně přísahal, abys sám sebe tím lépe chránil proti všemu, co by posvátnost stavu manželského rušilo. Kdo slavnou přísahu ruší, velikého hříchu se dopouští. Vzpomínka na okamžik, kdy jsi u oltáře držel pravou ruku své ženy přísahaje věrnost, nechť tě provází jako tvůj druhý anděl strážný celým tvým životem a chrání tě všeho neštěstí!

Pamatuj všude i na Boží všudypřítomnost a spravedlnost a na spásu své nesmrtelné duše!

Na hoře Sinaj za rachotu hromu a blesku ku všem manželům všech věků Bůh volal: „Nepožádáš manželky bližního svého!“ I k tobě tehdy mluvil Bůh.

A Syn Boží mluvě o manželství takto se vyjádřil: „Což jste nečetli, že ten, který stvořil člověka, na počátku mužem a ženou je učinil a řekl: ‚Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přidrží se manželky své, a budou dva v těle jednom.‘ Nejsou tedy více již dva, nýbrž jedno tělo. Nuže, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.“ (Mat. 19, 4—6.) Má se tedy muž své manželky přidržeti, totiž jenom jí naprostou a úplnou věrnost zachovati.

Duchaplný Tertullian o manželství takto se vyjádřil: „Manželský svazek uzavírá se církví, bývá obětí potvrzen, kněžským posvěcením zapečetěn, od andělů ohlášen a od Otce nebeského utvrzen.“ Základ tohoto svazku, jemuž žádný jiný na světě rovnati se nemůže, tkví v srdcích manželů. Zevnější obřady, podávání rukou a slova přísahy jsou vedlejší, ale hlavní jest srdce. Tam musí manželská věrnost hluboko zapustiti kořeny, tak

hluboko, že žádné nepříznivé proudy a nebezpečné bouře nemohou jí zviklati nebo vyvrátiti.

Věrnost tvá musí býti ochotná a dobrovolná a musíš ji zachovati nejen v přítomnosti své manželky, ale i tehdy, jsi-li od ní vzdálen, nevidí-li tě, nebo domníváš-li se, že se o tvém jednání nedoví.

Chalupnice Ptáčková vyprovázela svého muže zedníka k nádraží. Jel na letní práci do Vídně. Když vlak přijel a se zastavil, ještě naposledy se políbili a se slzami v očích ruce na rozloučenou si tiskli. Pomohla mu do vozu dodat kufr, který na nůši přinesla, a s tlukoucím srdcem očekávala zvuk píšťalky, který tak často loučící se bodá u srdce. Vlak se hnul. Ptáček ještě dívaje se z okna zaslzenýma očima se ženou se loučil, a plačící jeho žena podobna nehybné soše ztrnule dívala se za vlakem tak dlouho, dokud za nádražní budovou nezahnul . . .

Nyní teprve opravdově se rozplakala . . . Uvolnila svému žalu úplně a chtěla všecku svoji úzkost v slzách ztopiti na cestě k domovu. „Práci dostanet mistr už pro něho psal, výdělek také domů pošle, nebo přinese, to vím jistě, ale zda mi také zůstane věren?“ Ta myšlenka ji tísnila celou cestu. A proto celou cestu plakala. Zdaž takové obavy žen nebývají často oprávněny?

Svět uznává sice potřebu manželské věrnosti u ženy a vyžaduje ji, ale klesl tak hluboko, že pro muže má plno omluv a ohledův. Nedej se klamati a másti zvrácenými náhledy světa! Hleď, deváté přikázání Boží, které ovšem platí i pro ženu, v první řadě a především obrací se k mužům . . .

Manželská věrnost je základ spořádané rodiny. Václav byl sazečem v tiskárně ve větším venkovském městě. Měl ženu a tři děti, o něž pečlivě se staral. Manželství jeho bylo šťastné a v jeho bytu sídlilo s ním mnoho spokojenosti. Ale pojednou, jako když za jasného nebe oblak na obloze se ukáže, začalo se manželské jejich štěstí kaliti. Muž, který dříve jen zřídka do hostince chodil, začínal jej navštěvovati denně. Vždyť tam obsluhovala hosty sklepnice Mína . . . Neví se určitě, kdo byl více vinen, zda on neb ona, zda jeho malá stálost nebo její velká úlisnost, ale jisto jest, že doma byl již nevrlý, nespokojený, mrzutý, že vyvolával hádky a na laskavé domluvy své ženy, která se o jeho poměru ovšem také dověděla, odpovídal hrubstvím a útekem. Zlé svědomí nedovolovalo mu podívat se do těch očí, do nichž dříve tak rád se díval. Dítka, které se k němu chtěly tuliti jako dříve, odstrkoval. Mína ho chytla jako pavouk chytá mouchu do pavučiny a vyssávala ho finančně. Když již jedenkrát se chtěl z jejích osidel vymotati, vyhrožovala mu novinami a soudem.

Z jeho domácnosti úplně se vystěhoval pokoj, spokojenost a štěstí. Za nimi odešel konečně i Václav sám nedbaje pláče své ženy a dítek, které studem se rděly, že jiné dítky s posměchem si na ně ukazovaly.

Nevěra je příčinou rodinného rozvratu a příčinou i rozvratu života společenského.

Manželství je nerozlučitelné, trvá až do smrti některého z manželů, a také až do smrti musí manžel zachovati své manželce věrnost. I kdyby se na čas rozešli nebo trvale od sebe odloučeni žili, nejsou sprostěni onoho svého největšího při-

kázání. Kristus Pán řekl: „Každý, kdo propouští svou manželku a běže si jinou, cizoloží, a kdo si běže propuštěnou od muže, cizoloží.“ (Luk. 16, 18.)

Věrnost zachovej i tehdy, kdybys i snad měl nějaké podezření proti manželce, nebo kdybys ji i dokonce z nevěry usvědčiti mohl. Hřích její neospravedlnil by hříchu tvého.

Věrnost zachovej i tehdy, kdybys z dobrotivosti Boží zachoval si i v starších letech pevné zdraví a statnou postavu, kdežto tělesné vzezření tvé manželky by bylo třeba vetché a obličej její plný vrásek . . .

Manželství má býti věnčeno a ozdobeno gloriolou posvátnosti a neporušenosti až do smrti . . .

3. Manželská láska.

Spisovatel Xenofon vypravuje, že perský král Cyrus držel armenského krále Tygrana i s manželkou jeho Berenikou v zajetí. Cyrus věděl, že zajatí manželé mají se velice rádi, a proto se ptal jednou Tygrana: „Co bys dal za to, kdybych pustil Bereniku na svobodu?“ — „Vše bych dal,“ pravil Tygran „i krev svou i život, jen když moje Berenika by měla svobodu“. Odpovědí tou byl Cyrus tak dojat, že oba na svobodu propustil a království jim vrátil.

Když Bůh tvořil první ženu, učinil ji z mužova žebra, a to proto, aby muž ji miloval tak jako miluje některý úd svého těla. A nestvořil ji z ruky — ta je srdci příliš vzdálena — ani z nohy, aby se snad nedomníval, že smí po ní šlapati, ale z boku, z místa, které je tak blízko u srdce, aby stále pamatoval, že ji má milovati.

Zákon milovati manželku vložil Bůh již do manželova srdce, a také od stvoření prvních lidí vždy řádní muži své ženy milovali.

Přirozený tento cit Kristus Pán posvětil povýšiv manželství na svátost a učiniv je obrazem svého tajuplného spojení s církví. Zcela také v duchu Kristově napsal sv. Pavel: „Muži, milujte své manželky, jakož i Kristus miloval církev a vydal sebe sama za ni, aby ji posvětil, očistě ji koupelí vodní při slově (= vodou a slovem Božím!), aby sám sobě představil církev jako slavnou, jako takovou, která by neměla poskvrny ani vrásky neb něco podobného, nýbrž aby byla svatá a bezúhonná. Tak i mužové mají milovati své manželky jako tělo své. Kdo miluje svou manželku, sebe sama miluje; nikdo zajisté nikdy neměl v nenávisti těla svého, nýbrž živí a chová je, jakož i Kristus (živí a chová) církev svou, poněvadž jsme údý těla jeho (z masa jeho a z kostí jeho).“ (Efes. 5, 25—30.)

Nemůže tedy býti o tom ani nejmenší pochybnosti, že muž křesťanský má svou manželku milovati.

A také každý řádný muž povinnost tuto řádně plní. Jedná s ní laskavě, je k ní upřímný, pravdomluvný, přeje jí najíst se, vyspat se, odpočinout si, nepřetěžuje ji prací, nepovažuje ji snad jen za jakousi lacinou pracovní sílu, ale za rovnorodou družku svou, nekřičí na ni zlostně a nerozkazuje jí pánovitě — španělské přísloví dří: Od ženy a mezka dosáhne se více laskavostí než násilím — nikdy ji nebije, neboť muž, který by vložil na ženu ruku svou, není už mužem, ale tyranem.

Řádný muž k manželce své není tvrdý a necitelný, nereptá stále a na vše, co dělá, nenadává

jí a nepomlouvá, nekritisuje ji jen stále, není puntičkář, nemračí se, není mrzutý, jizlivý, úskočný a nekleje. Pečuje, aby mezi ním a manželkou byla radostná shoda; může-li něčím manželce udělati radost, neopomene toho, neboť se tím vzájemná láska jenom posílí; co říci chce, řekne klidně, zažertuje v příhodné chvíli, je k ní sdílný, trpělivý k jejím slabostem, má pro ni čtyři oči a dvě srdce, pečuje o její zdraví a toužebně si přeje, aby s ním živa byla co nejdéle.

V pravém manželství nikdo z manželů neporoučí a oba poslouchají, výslovně jeden od druhého důkazů lásky nežádá, a přece se láskou zahrnují, ústa jejich o lásce nemluví, ale srdce a skutky jejich o veliké lásce jejich svědčí.

Jestliže povolání jejich je nutí na čas se odloučiti, láska jejich tím netrpí, ale tříbí se, zkouší a vzrůstá.

Jestliže závistiví a zlí lidé chtějí roznítiti různými klepy a pomluvami pochodeň domácího sváru, rozvážný a milující muž stojí na stráži a včas zažene takové nebezpečné škůdce domácího štěstí. Moudrý muž potlačí vždy hned v zárodku každou myšlenku, která by ho jeho manželce mohla odciziti.

Kdyby na čisté obloze jeho domácího klidu ukázal se nějaký obláček, nezvoní hned na poplach, ale v klidu a trpělivosti vyčká, až zase přejde. I slunce má někdy zatmění, ale brzy zase v celé kráse se rozesměje . . . „Kdo má pokojné manželství, v svobodném jest stavu“. (Jan Amos Komenský.)

Jako manželství křesťanské je nerozlučitelné a trvá až do smrti některého z manželů, tak také manželská láska trvati má až do smrti. Mají se

stejně milovati jak za mlada, když tváře jejich růžemi kvetly, tak i tehdy, když čas vlasy jejich postříbřil. Láska má provázeti nejen jejich jaro, ale i podzimek ano i nejpozdější zimu.

Láska jejich sáhati má až za hrob. Dědoušek Kalinů osiřel. Zemřela mu jeho „babička“. Zůstal na světě sirotkem jako sirotkem zůstává dítě, kdy mu zemřela matka. Měl sice dívky, ale ty už měly zase dívky své, a ačkoliv se všemožně vynasnažovaly dáti mu lásku a péči o něho na jevo, přece jen se mu zdálo, že jejich láska nemůže se rovnati ani zdaleka lásce jeho nebožky Barušky. A vnoučata už mu teprve nerozuměla . . . Chodíval na hřbitov a klekával u drahého hrobu . . . Vroucně se modlíval, a tam duše jejich se v čisté lásce spojovaly. On se vznášel k ní k nebesům, ona sestupovala k němu s nebe, a tak spolu rozmlouvali a se těšili . . . Upravoval a krášlil květinami poslední příbytek své drahé babičky, dával za ni na mše svaté a na modlení a učil za ni modliti se svá vnoučata. Smrt svazků jeho lásky nepřetrhla, ale jen posílila . . .

Muž, který manželku svou opravdu miluje, staví sobě i jí rozkošný zámek domáciho štěstí a spokojenosti.

Ale muž, který manželky své nemiluje, základy domáciho blaha podkopává a bývá příčinou rodného rozvratu.

Truhlář Fiala byl ku své manželce nevlídný a nelaskavý. Byl k ní pánovitý. Nikdy se na ni neusmál. Mluvil s ní jen tehdy, když jí něco poroučel nebo jí plísnil. Citlivá jeho manželka jednou všemu tomu učinila rázem konec — oběsila se na půdě. A celé městečko jednohlasně a s rozhořčením se vyslovilo : „Utrápil ji.“

Úředník Chládek také byl k ženě tvrdý a nedal jí nikdy ani špetku lásky na jevo. A poněvadž srdce lidské a zvláště srdce ženské po lásce touží, odvrací se od toho, kdo jí neposkytuje, a kloní se k tomu, kdo jí porozumí, paní Chládková okouzlena byla prvním vlídným pohledem a laskavým usměvem nového praktikanta, který se přišel představit, a brzy báby celého města měly dosti látky k tajemným rozhovorům. Když je jednou kdosi v parku spolu zahlédl, nebylo již žádné pochybnosti... Veřejné mínění ji odsoudilo. Kteří byli prosyceni duchem křesťanské mravouky, obrátili své rozhořčení proti ní, ale kteří odkojeni byli již novodobou mravoukou světa, říkali: „Chládek je vinen. Svou necitelností a nelaskavostí ženu od sebe odpudil a vehnal ji do náručí jiného.“

Muž má sice manželku svou vřele milovati, ale při tom má vždy přece jenom zůstat mužem. Své prvenství v rodině má si vždy uhájiti a z nepravé lásky nemá snad povolití nebo ustoupiti manželce tam, kde se jedná o dobro a blaho rodiny. Jeho rozum bývá vyspělejší a rozvaha větší, a proto rodině prospívá, jestliže si podrží otěže sám v rukou. Odhodlaná ráznost a moudrá rozvaha mužova všem členům rodiny prospívá. Jestliže ho chce žena zaplésti do svárů a sporů se sousedy, nepoddá se. Chce-li ho přemluvit k něčemu špatnému, nesvolí. Spustí-li nacele stavidla své výmluvnosti, umí-li omdlévat, plakat, prosit o zastání a volat: „Ty mě už nemáš rád“, rozvážný muž, vidí-li v dálce zlé následky, nepoddá se, zůstává sice vlídný, laskavý a klidný, ale pevný a vytrvalý. Vrtoch ženy ho nezlomí.

Zamezí-li zlo, nebo dovede-li mu předejítí nebo je odvrátiti od sebe, ženy a rodiny, právě tím

pravou lásku k manželce ukazuje. A ona to pravidelně i uzná, když z rozčlenění vystřízliví.

4. Úcta k manželce.

Muž kráčí životem tak těsně vedle manželky, že tvoří s ní skoro jeden celek.

Ale ačkoliv s ní stále se stýká a ačkoliv jest jeho, přece jen nesmí mu zevšedněti, nýbrž musí si k ní v srdci svém stále zachovati jakousi posvátnou úctu. Přijal ji od Eoha, a část úcty, kterou má k Dárci, přenéstí má i na bytost darovanou. Nedostal ji někde v lese nebo na poušti, nýbrž před oltářem, před svatostánkem . . .

Důstojnost manželky jest veliká. Bůh ji jako každého jiného rozumného tvora stvořil k svému obrazu, a již pro tento obraz má ji muž ctíti. Ve svátosti stavu manželského ji zvláště posvětil a zvláštními milostmi obdařil, a jestliže ke všem darům Božím máme míti úctu, zvláštní úctu máme míti k jeho milosti a k těm lidem, kteří ji obdrželi. Manželku určil Bůh k tomu, aby skrze ni pokolení lidské se rozmnožovalo a aby počet obyvatelů nebeských božskou prozíteľností předurčený a stanovený pomáhala dovišiti. Potřebný počet onen mohl sice Bůh stvořiti sám a přímo, nepotřeboval k tomu prostřednictví rodičů, ale toho právě učiniti nechtěl a neučinil, nýbrž si přál, aby lidstvo z lůna ženy, manželky a matky vycházelo. Jak velikou důstojností matku křesťanskou obdařil a vyznamenal! I když Syn Boží na svět přijíti chtěl, volil obvyklou cestu lidského příchodu stav se synem ženy. A zvoliv tuto cestu, povýšil Pannu Marii tak, že ji pro její požehnané

mateřství mohou blahoslaviti a blahoslaví všichni národové.

Milý otče! Pozoruješ z toho, jak veliké úcty zaslouží si tvá žena, protože dává život tvým dítkám? Ctiš svou matku, protože tě zrodila — ctiš ji pro její mateřství, nuže, cti pro toto mateřství i svou ženu, neboť ona je zase matkou tvých dítek. A nejvíce ji cti, nachází-li se v po-
žehnaném stavu. Tehdy ji šetři, nenuť ku práci, nedráždí ku hněvu a ukládej si zdrženlivost.

Ženu svou cti nejen pro její důstojnost, ale i pro její slabost.

Svatý Petr napomíná: „Podobně muži, žijte rozumně s nádobou ženskou jakožto (nádobou) slabší, prokazujíce jim vážnost jakožto spoludě-
dičkám milosti života, aby modlitby vaše neměly překážky“. (I. Petr. 3, 7.) Vše, co je slabé, zaslu-
žilo zvláštní pozornosti. Žena je od přirozenosti slabší než muž — bylať stvořena z jedné kosti jeho — a proto muž má k ní míti tím větší úctu. I prsteny snubní, které naznačují, že jejich man-
želská láska a věrnost nikdy se nerozdělí, ale že bude bez konce, ačkoliv oba stejný význam a stejnou jakost mají, přece rozeznávají se od sebe dle velikosti — ženichův prsten bývá skoro vždy větší, nevěstin menší. Největší rekové ukázali udat-
nost vždy jen vůči stejně silným nebo silnějším, ale vůči slabým byli vždy velkomyslní. Také silný muž má k slabé ženě plno ohledů, něžností, lásky a úcty. To je jednání čestné a charakterní.

K manželce své chovej se vždy uctivě. Uctivost k ní měj v srdci a uctivost k ní ukazuj i na venek. S úctou o ní mluv před domácími i cizími, jdeš-li s ní někam, ponech jí čestnou stranu po své pra-
vici, kterou ponecháváme osobám, jež chceme po-

ctíti, jdeš-li s ní do společnosti, nenech jí sedět jako ošlapek někde v koutku, nepomlouvej jí, neroznášej její slabosti, vystříhej se uzkostlivě všeho, co by jí zneuctívalo, netrop si posměchu z jejích nedostatků a chyb, nesesměšňuj jí, nedávej jí nikdy a v ničem pohoršení. Zvláště šetři jejích náboženských citův a dovol jí nerušeně plniti náboženské povinnosti — nábožné ženy udržely a zvelebily národy.

Také nedovol, aby kdo jiný ji zneuctíval.

Turecké přísloví dí: „Komu dostalo se ctnostné ženy, ten již na zemi ochutnává věčnou blaženost.“ Máš-li takovou ženu, děkuj za ní Pánu Bohu dnem i nocí a měj ji v neobmezené úctě.

Ale ctíti musíš i ženu, které snad některé dobré vlastnosti scházejí. Chybils sám, že jsi si ji bral, ale když ji již máš, je tvoje. Jediné, co činiti můžeš a máš, jest, že se máš vynasnažiti, abys ji povznesl. Podaří-li se ti to, vyhrál jsi terno, nepodaří-li se ti to, zachovej klid, ale nepozbuď k ní úcty. Vzporuje-li a neposlouchá-li, buď trpělivý, hněvá-li se, nepopuzuj ji — mezi sršně nedmýchej! — klevetí-li, mlč — trpělivý zmůže silného, mlčenlivý každého —, je-li netrpěliva v práci a souženích, pomáhej jí nésti břímě. Proti každé její slabosti nebo nectnosti vyhledávej vhodný lék, ale úcty k ní neztrácej nikdy.

5. Byt.

Závažnou povinností muže, jenž má ženu a dítky, jest, postarati se pro sebe a svou rodinu o vhodný byt. Na všem jiném má spíše šetřiti jenom ne na bytě.

Byt má býti vzdušný, prostranný, světlý a suchý. Takový byt utvrzuje zdraví. Také jest tím zdравější, čím jest vzdálenější od továrny, nádraží, hostinců, výčepů a vůbec všeho, co buď kouřem, zápachem a nezdravými výpary okolní ovzduší otravuje nebo co by mohlo zdárné výchově dítek býti na závalu.

Otec, je-li kuřákem, nekouří ve světnici, kde jsou malé dítky nebo kde leží někdo nemocen. Nikdy nekouří v místnosti, kde se spí.

Ačkoliv byt má býti dostatečně prostranný, přece zase není třeba bytu příliš velikého, jehož vydržování vyžaduje velkého nákladu. Haličský žid má přísloví, že „tři věci rostou i v noci: procenta, činže a neprovdané dcery.“

Byt má býti zcela jednoduše, ale vkusně zařízen.

I zcela prostinký byt, je-li v něm vše čisto a upraveno, může hostiti velké rodinné štěstí.

Mezi nutné výzdoby křesťanského bytu počítáme tři věci: kříž, obraz nebo sochu Panny Marie a kropěnku se svěcenou vodou u dveří. O tyto tři věci se každá moudrá hlava rodiny v první řadě postará. Obyčejně však zavěšuje ještě vedle kříže po zdích obrazy svatých a tak staví sebe a svou rodinu pod ochranu Ukřižovaného, jeho svaté matky a uvádí své dítky do společenství obyvatelů nebeských.

Obrazy svatých povznášejí mysl dítek, zaujmají jejich obrazotvornost, zušlechťují ji a účelně je vychovávají. Vidí-li na příklad sv. Josefa se širočinou v ruce, učí se pracovitosti, a vidí-li sv. Václava klečícího na modlitbách se sepiatýma rukama, učí se zbožnosti.

Chceš-li zdobiti stěny svého bytu ještě jinými obrazy, vždycky dbej, aby byly ušlechtilé, vkusné

a aby neurážely mravnost. Raděj méně obrazů, ale pěkné, cenné. —

Pěknou ozdobou bytu jsou květiny za okny a zahrádka pod okny.

Postarej se o vhodný a zdravý byt pro svou rodinu, přiměřeně ho vyzdob a vyprav, dbej, aby v něm byla stále čistota, pořádek a zdravý vzduch.

Hlavně pečuj, aby v něm sídlila spokojenost.

Nedovol, aby kdo z domácích znesvěcoval jej spustlým chováním, nebo kdokoliv ať domácí ať cizí nemravnými nebo bezbožnými řeči vyháněl z něho požehnání Boží. Pod svou střechou nedovol nikdy nikomu urážeti Boha, ale spíše si modlitbami a plněním Božích přikázání zabezpečuj Boží ochranu, které všichni tolik potřebujeme . . .

6. Hostinec.

Někteří mužové mají zvyk vysedávati v hostincích, restauracích, výčepech, vinárnách nebo kavárnách. Ačkoliv navštívit někdy takové místnosti a pobavit se v nich může mnohdy býti i ku prospěchu, přece obyčejně z pravidelného navštěvování jich ze zvyku a dlouhého pobytu v nich, pramení rozvrat a zkáza celých rodin.

Muž, který je dbalý svých povinností k rodině, hostinců denně nenavštěvuje, poněvadž v nich utrácí: 1. zdraví, 2. dobrou pověst, 3. čas a 4. peníze.

Předně utrácí v nich z d r a v í. V hostincích se pijí lihové nápoje, totiž pivo, víno a kořalka, jež obsahují jed alkohol, který stravuje tělesné i duševní síly, zavinuje mnoho tělesných a duševních nemocí a činí člověka předčasně ku práci neschopným. Alkohol zabíjí více lidstva než mor a

válka. Alkohol živí sice své výrobce, ale usmrcuje pijáky. Sklenice v rukou opilcových je nástroj, kterým si podkopává zdraví a kopá předčasný hrob.

V hostincích bývá vzduch zkažený, prosycený nezdravými výpary, prachem a kouřem, což zhoubně rovněž na zdraví působí.

Zdraví škodlivé jest i kouřiti a černou kávu píti.

Nevyspalost, malátnost, pobledlost, těžký dech a červené oči jsou následky nemírného pití a kouření. Písmo Svaté velmi názorně líčí stav opilcův takto: „Komu běda? Čímu otci běda? Komu sváry? Komu jámy? Komu bez příčiny rány? Komu červenost očí? Zdaž ne těm, kteří meškají při víně a snažni jsou u vypíjení číší? Nehleď na víno, když se žlutá, když se stkví v sklenici barva jeho: vcházíť lahodně, ale naposledy jako had uštípne, a jako bazilišek rozlije jed. Oči tvé hleděti budou na cizí (ženy), a srdce tvé mluvití bude převrácené řeči. A budeš jako ten, kterýž spí uprostřed moře a jako snem pojatý správce lodi, ztratě veslo, a dš: „Bili mne, ale nebolelo mne, tahali mne a já nic necítil; kdy procitnu, a opět naleznu víno?“ (Přísl. 23, 29—35.)

Nejsmutnější jest, že pití podryvá zdraví nejen opilcovo, ale i jeho dítek. Pití rodičův mstí se ještě na dětech a mnohdy ještě i na vnucích a na budoucích pokoleních. Děti pijáků bývají slabé, neduživé, souchotinářské a duševně zakrnělé. Slabost těla a duše, náklonnost k nemocem a tupost — toť věno, které necitelný piják klade svým dětem do vínku. Otče, jsi-li nakloněn k opilství, vzpamatuj se včas, a nemáš-li již lásky k sobě, měj alespoň trochu citu ke svým dětem a nezabíjej jich a nezmrzačuj ještě dříve než se narodily!

Opilec utrácí v hostincích nejen zdraví, ale i dobrou pověst. Kdo má ve vážnosti opilce? Kdo mu důvěřuje? Kdo s ním rád jedná? Kdo mu rád jakou práci svěří, půjčí, pomůže?

A co se mluví nebo¹ děje při pivě, víně a kořalce? Již staré přísloví dí: „Při pití mnohém — rozume s Bohem!“ Bývá to jalové mluvení, hádky, křiky, sváry, urážky na cti, soudy, karban, vraždy, zoufalství a jiné nepěkné věci. Staří říkali: „Není té krčmy, aby při kvasu někdy svády nebylo.“ Písmo Svaté dí: „Bujná věc (jest) víno, a bouřlivé (jest) opilství; kdožkoli v těch věcech kochá se, nebude moudrým.“ (Přísł. 20, 1.)

Šel jsem jednou silnicí. Ve škarpě ležel opilý muž. Dítě ho tahalo a pomáhalo mu postavití se na nohy. Než kdykoliv již se zdálo, že vstane a bude moci jíti, vždy znova zavrával a padl. I ptám se dítěte: „Kdo to?“ — „To je můj tatínek“ pravilo a dalo se do usedavého pláče. Je v mluvě lidské tak ošklivé slovo, kterým by mohl pojmenován býti takový otec? Dobře, že není, neboť by jím mluva byla hrozně poskvrněna.

A jindy večer jsem šel kolem hostince. Zdálky jsem pozoroval, kterak pod okny kmitl se jakýsi černý stín. Zastavil jsem se a napnul zrak i sluch. A výsledek mého pátrání: V hostinci seděl při kartách a sklenici muž, a pod okny stála, skulinou vedle záclony se dívala a tesklivě na něho čekala žena. Kdykoliv někdo buď šel okolo nebo vycházel z hostince, uskočila, aby nebyla pozorována. Co zaslouží takový manžel?

Dobře pravila jedna žena, po pohřbu svého muže opilce na cestě ze hřbitova: „Pro něj nepláču, ale pláču nad svým soužením.“

Špatná pověst opilcova přechází i na jeho dítky. „Vzal bych si Mařenu“, pravil ženich, „líbí se mi, je hodná, ale kdyby jen její otec tolik nepil.“

Dále utrácí opilec v hostincích čas a to je ztráta nenahraditelná. Všecko lze nahraditi, ale ztracený čas nikoliv. Opilcovu živnost nezabijí obyčejně útrata na penězích, ale útrata času. Vysedáváním v hostincích ztrácí se mnoho času, jenž by mohl věnován býti živnosti, zaměstnání, výdělku, k osvěžení a odpočinku v přírodě a v rodině nebo ku vzdělání. Veliká ztráta už bývá v tom, že cizí lidé pracují bez dohledu, ledabyly a živnost místo rozkvětu upadá.

Písmo Svaté dí: „Běda, kteříž vstávají ráno, abyste chodili po opilství, a pili až do večera, tak že vínem hoříte.“ (Is. 5. 11.)

Konečně utrácí opilec peníze. Pití stojí mnoho peněz. Otec, který má rodinu, není už výhradním majitelem svého majetku. Co má, nepatří mu, nýbrž celé rodině. Utrácí-li, neutráčí již jen své peníze, nýbrž i peníze své ženy a svých dítek, prolévá-li hrdlem jmění, okrádá nejen sebe, ale i svou rodinu.

Spisovatel Fr. Procházka dí: „Kdo miluješ svou rodinu — spoř! A kdo máš rád jenom sebe, střeď také, abys na konci svých dnů nebyl na obtíž bližnímu svému.“

Skleničko ty pěnivá
šestikrejcarová,
kdo se tebe přidrží,
ten nic nezachová.

Já jsem se tě přidržel,
nic jsem nezachoval,
kde jsem jaký krejcar měl
za tebe jsem vydal.

7. Zábavy.

Člověk potřebuje zábavu, poněvadž budí a udržuje veselou mysl. Ovšem velmi mnoho na tom záleží, co kdo za zábavu považuje. Jeden rolník považoval za zábavu dívat se v chlévě na dobytek, když žere, druhý považoval za zábavu tančiti v hospodě a vřískati před muzikanty nebo hráti „barvičku“, jiný s puškou v ruce popohánět zajíce v roli.

Jaké zábavy má vyhledávati otec? Především prospěšné neb alespoň neškodné rodině. Jeho radostí má býti zdržovati se v rodině a vykonal-li všecky povinnosti a může-li oddati se zábavě, nemá hledati ji mimo dům. Pohráti si s dětmi, seříditi jim nějakou hračku, zažertovati s nimi, předčítati jim něco a poučovati je, v tom jest pro něho nevysychající pramen nejušlechtilejší zábavy. „Radosti, které člověku domácnost skýtá, jsou nejkrásnější ze všech radostí světa. Radost rodičů z dítek jest nejposvátnější rozkoš lidská.“ (Pestalozzi.)

Není žádný výslovný zákaz zúčastňovati se zábav mimo dům, ale při takových zábavách nutno dbáti co největší opatrnosti. Jakmile otec začne toužiti po zábavách mimo dům a se zálibou je vyhledávati, už možno právem za to míti, že buďto v jeho domácnosti nebo v jeho srdci někde něco není v pořádku. Vejíti si někdy do společnosti přátel, navštívit slušné divadlo, koncert nebo slušnou nějakou zábavu, poučnou přednášku nebo cos podobného lze dokonce doporučiti, ale vyhledávati se zálibou hlučné zábavy, místnosti nedobré pověsti, hráti hazardní hry a jiné podobné, se nejen nesluší, ale i zapovídá. To mu má za-

kázati již přirozený otcovský cit a vědomí otcovské povinnosti.

Zábavy, jež mimo dům navštěvuje, mají býti vždy jen ušlechtilé, a i ušlechtilé nemá navštěvovati příliš často. I vhodná zábava nemá trvati příliš dlouho. Když hra nejmilejší, přestaň.

Zábavami nemá otec utráceti peníze. Přílišná touha po zábavách bývá pravidelně spojena s nešetrností, nehospodárností a bídou.

Píl a šetrností majetku nabýváme, šetrností a opatrností udržujeme.

Může-li žena bez obav domácnost opustiti, má muž jdoucí do zábavy, ji vzíti s sebou.

Žena mívá s dětmi obyčejně mnoho starosti, a je-li jimi stále zahrnuta, malá zábava a malé osvěžení jejímu duševnímu i tělesnému stavu prospívá. Znal jsem jednoho žida, který vždycky, když jeho manželka rozmrzele bručela, říkal: „Sára, jdi k pradleně! Vypovídáš se a bude ti lehčeji.“

8. Četba.

Četba podává velmi důležitý zdroj vzdělání a zábavy. Proto věnuj jí zvláštní pozornost. Obstarej si především knihy týkající se tvé živnosti a tvého povolání, čítej v nich a poučuj se z nich, abys zkušeností, jež jiní do knih uložili, pro sebe využil. Jenom tak ve své živnosti vynikneš a velké zručnosti v ní a následkem toho i blahobytu se dopravuješ.

Čísti jenom pro zábavu, na zdař Bůh, bez souvislosti a plánu, čísti jenom, co se nám náhodou do rukou dostane, nemá valného významu. Dobré naučení dává mudrc Seneka: „Nezáleží na tom, kolik knih, nýbrž jak dobré knihy máš; čtení

určitého směru prospívá a rozmanitě bavi. Kdo čeho dosíci chce, musí jednou pouze cestou se bráti, ne po mnohých těkati ; jinak by nešel, nýbrž bloudil.“

Čti poučné knihy a časopisy, týkající se nejen tvého zaměstnání, ale týkající se i tvých povinností jakožto manžela a otce.

Máš nejen tělo, ale i duši a máš povinnost dopracovati se zručnosti a dovednosti nejen ve svém pozemském zaměstnání, ale zdokonaliti a zušlechťiti i svou duši, a proto jest ti nevyhnutelně třeba čísti i knihy a časopisy, jež duši vzdělávají, totiž pěstovati četbu náboženskou.

V každé křesťanské domácnosti mají býti aspoň tyto knihy : Katechismus, Písmo Svaté neb aspoň biblická dějeprava a evangelium. Velmi rozšířena byla v českých domácnostech a veliké dílo vykonala a koná kniha „Postilla“. Můj nebožtík otec, dej mu Pán Bůh nebe, koupil ji od jednoho chalupníka za půl míry žita a každou neděli po obědě z ní čítal a nám dětem předčítal rozjímání a výklad na dotyčnou neděli.

Nejsi-li sám členem „Dědictví Svatojanského“, dej sebe nebo některé své dítko zapsati. Za nepatrný obnos 25 korun, které zaplatíš jednou pro vždy, dostaneš každoročně úžasně veliké úroky v podstatě několika velmi cenných poučných a vzdělávacích knih.

Předplať si nějaký náboženský časopis. Jeden rolník věnoval každoročně nějakou korunu na dobrou četbu a následek toho byl, že jeho dítky dobré četbě přivykly, jí se zušlechťovaly a dobří lidé z nich vyrostli, kdežto druhému rolníku bylo líto něco na dobrou četbu vydati, dal dětem velká věna, ale špatné vychování. Jedno z nich bylo

rozmařilé, druhé nemravné a třetí víře nepřátelské. Kdo nechce ničeho dáti na dobrou četbu, podobá se rolníku, kterému jest líto zaopatřiti si dobrou setbu do pole a nechá buď pole ladem neb je oseje semenem špatným.

Zvláštní pozornost věnuj knize, kterou asi každý rok si kupuješ, totiž kalendáři. Poříd si kalendář vydaný některým podnikem českým a katolickým a nekupuj kalendáře se články neb obrázky, jež by mohly tobě býti na zkázu a dětem tvým na pohoršení.

Také měj na paměti, že předplácením a kupováním dobrých knih a časopisů podporuješ jich vydávání a že vlastně konáš dobrý skutek.

Četba zábavná je dovolena, zhusta i užitečná, ale neodporoučí se čísti příliš mnoho. Samo sebou se rozumí, že nesmí obsahovati ničeho, co by čelilo buď proti víře nebo mravnosti.

Jako nejhoršího moru chraň se četby špatné. Noviny a knihy nevěrecké nebo nemravné nevzdělávají, ale otravují. Jedovatých hub se chráníš, ale špatných knih a časopisů, jež jsou nejhorší jed pro duši, bys sebe a svou rodinu chrániti nechtěl? Mohl bys čísti bez uzardění hanopis na svého otce nebo matku? Mohl bys s klidem a bez výčitek svědomí čísti něco, čím jest urážen Otec nebeský nebo matka Církev?

Předplácíš-li takové věci, podporuješ svými penězi zlo a vina tvá je dvojnásobná.

Jak se zodpovíš před soudnou stolicí Boží z toho, že dítky tvé ze špatných novin a knih, které předplácíš, si vypůjčujíš neb ve své domácnosti chováš, vzaly pohoršení? Mnohdy jediná špatná kniha nebo jediné číslo špatného časopisu nebo jediná návštěva veřejné čítárny s beznáboženskými ča-

sopisy zvrátí výsledky dlouholeté pečlivé výchovy dítěte.

I knihy a časopisy, jichž potřebuješ pro své zaměstnání nebo vzdělání, vždy předem prohlédni, a shleď-li, že je v nich něco, co se pro děti nehodí, dětem jich neukazuj a nepůjčuj. Co je pro dospělé, nehodí se obyčejně pro děti.

Dětem nedávej čísti, co jim není jasno.

Knihy chovej v čistotě a pořádku. Naši předkové, kteří byli velcí milovníci knih, chovali je pečlivě uzavřené ve skříních; aby netrpěly sluncem, prachem a pošpiněním.

Knihy nejsou hračka pro děti — snadno by vytrhly nebo roztrhaly některý list, knihu rozlámaly, pomazaly nebo pomastily.

Každému členu rodiny kup modlitební knihu, a napomeň je, aby s ní vždy do kostela chodili a v kostele jí náležitým způsobem používali.

9. Spolky.

Spolky jsou dvojího druhu — dobré a špatné. Spolky dobré jsou takové, které mají dobrý účel jako na př. pěstovati zbožnost, hájiti víru a národnost, pěstovati lidumilnost, pravou osvětu a vzdělanost a p., spolky špatné jsou takové, které mají účel špatný, jako na př. potírati víru nebo národnost, pěstovati revolučního ducha a p.

Dobrých spolků buď přítelem, zlých nepřitelem a varuj se jich.

Jako otec přistup především za člena k takovému spolku, který by tobě a tvé rodině prospíval. Máš-li na př. příležitost státi se členem mariánské družiny mužů, nebo některého podobného katolického spolku, neopomeň přihlásiti se

za člena, neboť takový spolek osvěžuje v tobě katolické vědomí, vzdělává tě nábožensky i národnostně a tak tě činí způsobilějším, abys dítky své dobře vychoval a vypěstoval z nich uvědomělé katolíky a dobré vlastence. Dobrý spolek otevře ti zcela nový duševní obzor.

Důležitý jsou i spolky odborové, neboť rozmnožují zdatnost a dovednost jednotlivých svých členů, hájí stavovská práva celku a tak přispívají ku blahobytu jednotlivců a k vážnosti celého národa.

Jako tě z celé duše prosím, abys za člena aspoň některého dobrého spolku se přihlásil, tak zase tě zapřísahám, abys spolků špatných se varoval, se v nich neotravoval a dosažení špatných cílů jejich svými členskými příspěvky nepodporoval. Ve spolcích podobného druhu se bouří proti víře, proti pěknému společenskému řádu, z nich vyvěrá nespokojenost, rozervanost, závislost a náchylnost ke škodlivým vzpourám.

V čelo spolků dobrých vol vždy osoby nejšlachetnější. Zbožnost, mravní bezúhonnost a vzdělanost jsou vždy lepším doporučením, nežli vysoké společenské postavení nebo zámožnost.

Nechtěj sám zaujímatí jen přední místa ve spolcích. Nemohou všichni členové býti ve výboru, a starosta nebo předseda může býti dokonce jen jeden. Ovšem, uznají-li ostatní členové tě za schopna k nějaké funkci a poctí-li tě svou důvěrou, nevzpouzej se a volbu přijmi. Taková funkce bývá pravidelně spojena s oběťmi, a obětovati se někdo musí.

Vždycky ovšem pamatuj, že především máš se dobře postarati o svou živnost, sám vyplniti všecky

povinnosti, které ti tvůj stav ukládá, a potom teprve zbývající čas smíš věnovati spolkaření.

Také se nedomnívej, že jsi již proto lepším, jsi-li členem dobrého spolku — lepším se státi můžeš teprve tehdy, budeš-li dobré stanovy jeho přesně zachovávat.

Spolkaření a navštěvování schůzí nesmí ti býti záminkou dostati se do hostince k pivu a kartám. Nežli spolkem — byť i dobrým — na tuto nakloněnou a kluzkou cestu svedenu býti, lépe jest buďto vůbec ku spolku nepřistupovati nebo včas ještě z něho vystoupiti.

Zvláštní pozornost věnuj spolkům, do nichž tvé dítky vstoupiti chtějí nebo již vstoupily.

10. Veřejný život.

Otec je nejen členem své rodiny, ale i členem obce, národa a říše.

Jako mu není lhostejno jak se utváří jeho rodinný život, tak také nesmí nevšimati se, jak prospívá jeho obec, jak žije národ a říše, neboli vedle života rodinného musí obrátiti svůj zřetel i k životu veřejnému.

Zdravý život veřejný má takovou důležitost jako zdravý život rodinný.

Jako základ života rodinného jest víra a mravnost, tak také tyto dva sloupy podpírají a drží zdárný život veřejný.

Proto řiď se sám i ve veřejném životě zásadami katolickými a pečuj, aby těmito pevnými a osvědčenými zásadami byl celý veřejný život podepřen.

Nestyd' se vyznati svou víru veřejně a otevřeně. Kristus Pán řekl: „Každý tedy, kdo mě vyzná

před lidmi, toho vyznám i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích. Kdo by však mě zapřel před lidmi, toho zapru i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích.“ (Mat. 10, 32—33.) Chceš-li tedy, aby se jednou Bůh hlásil k tobě přede všemi lidmi i anděly, musíš ty nyní před lidmi hlásiti se k němu.

Zapřítí Krista ve veřejném životě, k tomu jsou mnozí jinak i horliví katolíci náchylni. Stačí často falešný stud, nepravé ohledy, bázeň z výsměchu, kteréžto zbraně nepřátelé víry nejraději používají a která bývá také nejúčinnější, aby katolík zapřel ve veřejném životě své přesvědčení. Na dvoře Kaifášově stačila prostá děvečka, aby sv. Petra, prvního apoštola, přivedla k tomuto hříchu. Tak často bezvýznamná osůbka neb lecjakýs poběhlík může muže slabocha přivést k pádu.

Ve veřejném životě se vždycky víry zastaň. Do obecních, okresních, a říšských zastupitelstev vol jenom muže pevných zásad, katolického smýšlení a bezúhonného života. Písmo Svaté vypravuje, kterak Israelští zvolili si soudce špatné, kteří „převrátili smysl svůj a schýlili oči své, aby neviděli nebe, ani rozpomenuli se na soudy spravedlivé“ (Dan. 13, 9.) a kteří místo co měli hájiti spravedlnost, odsoudili k smrti šlechetnou Susannu, jež nechtěla jim býti po vůli.

Mnohý jen proto touží zastávati úřady a funkce, aby mohl sledovati své zisťné úmysly, bráti úplatky, obohacovati se na úkor poplatníků nebo jako poslanec dojížděti do hlavního města a tam „užívatí světa“. Běda lidu, jenž si volí takovéto zástupce!

Hlasovací lístek, který ti zákon dává do ruky, je veliké právo, jehož se nikdy vzdáti nesmíš. Vždycky jdi k volbám, polož svůj hlas ve prospěch dobra, a zbraní touto mravnost veřejného

života obhajuj. Uhájiti právo je povinností mravního sebezachování, vzdáti se práva je mravní sebevražda. Přispěti ku blahu všeobecnému máme kde kdo.

Pečuj o rozkvět a zdar obce. Obecní hospodářství dotýká se i tvé peněženky. Kdo neprohlédne očima, prohlédne měšcem. Hle několik malých příkladů: V jedné obci měli holou pastvinu, která žádného užitku nedávala. Přišlo nové zastupitelstvo a usneslo se ji vysázeti. Dnes mají veliký obecní les a následkem velkého obecního majetku všechny živnosti v obci té stouply v ceně. Občané ti bohatými jsou proto, poněvadž jejich otcové měli rozum.

Jiný příklad: U jiné obce vysázeli u všech obecních cest a silnic ovocné stromy, a dnes mají z nich velký užitek.

V jiné obci zřídili znovu staré opuštěné rybníky, z nichž plyne značný zisk.

Do jedné obce přišlo opuštěné dítě. Co s ním? Starosta chtěl udělati veřejnou licitaci, kdo je vezme za nejmenší poplatek, nebo je „středou“ posíláti od čísla k číslu. Ale jeden rozumný člen výboru se proti obojímu opřel a pravil: Kdo je vylicituje za málo, málo mu dá jíst a špatně se o ně postará, půjde-li „středou“, bude na tom ještě hůře, neboť bude cítiti skoro všude ústrk a opovržení, ale zaplaťme slušně od obce vdově Kvapilové, aby se o ně postarala a vychovala je. Rozumný hlas ten došel náležité ozvěny a návrh ten se uskutečnil.

Obec má dalekosáhlé úkoly, a právě proto do obecního zastupitelstva mají občané voliti lidi rozvážné, nezištné a prozíravé. Péče o místní

chudé, bohoslužba, školství, úprava cest a jiné úkoly vyžadují mužů opravdových.

Podobný význam mají i zastupitelstva okresní.

Velký význam má sbor zákonodárný, totiž zemský sněm. Do sboru tohoto občanstvo zástupce posílá a proto poslanci je jmenuje.

Poslanci navrhnou zákony a pro ně hlasují. A jakého smýšlení jsou poslanci, takové budou i zákony. Otec, který je pečlivý o své děti a svou rodinu, musí si přát, aby všechny zákony světské upraveny byly dle desatera Božích přikázání, aby chránily práva rodiny, hájily mravnost a zabezpečovaly dobrou výchovu dětí. Proto každý dobrý otec má o to zvláště pečovat, aby do sboru zákonodárného dostali se jenom muži zbožní, mravní a vzdělaní, a proto také do sněmu volí a podporuje jen takové kandidáty, o nichž je přesvědčen, že z nich budou dobří poslanci. Nikdo neříkej „Můj hlas to nerozhodne!“ Právě tvůj hlas může být jazýčkem na váze a i kdyby nerozhodoval, přece jen ukazuje, kolik voličů se k jakému smýšlení a programu kloní.

Po funkcích, úřadech a hodnostech veřejných nebaž, ale kdybys na přání svých spoluobčanů k nim byl volán, zachovej si čisté svědomí a čisté ruce. Vůdce národa dr. Rieger zůstal chud. Když ctitelé jeho sebrali mu čestný dar 200.000 korun, vrátil jej národu. Veřejnou svojí působností nechtěl se obohatit.

Kde je spořádaný život rodinný, bývá pravidelně i spořádaný život veřejný. Mravnost života veřejného mravnost v rodinách podporuje.

11. Láska k povolání.

Ve kterém si městečku žili dva obuvníci. Skoro současně jako nemajetní začátečníci otevřeli si dílny. Oba dosud žijí.

Josef jal se pracovati s láskou a chutí. Jeho největší snahou bylo všem zákazníkům posloužiti co nejrychleji a nejlépe. Radoval se, byli-li s jeho prací spokojeni. Kdo je s řemeslníkem spokojen, podruhé vyhledá jej zase — mladému živnostníkovi zákazníků přibývalo a dílnu musil rozšířiti. Dosud pracoval jen s učedníkem, ale poněvadž nestačili, přibral ještě dělníka. Stále s nimi pracoval, sám bral míru, řezal kůže, objednával potřeby a vedl zápisky. V jeho dílně nesmělo se klíti, ale dobrý vtip, humor a veseli přijal s povděkem. V neděli se nikdy nepracovalo, nýbrž šli všichni do kostela. Byl-li pan mistr ve všední dny ušpiněný, v neděli vyšel vždy čistý jako ze škatulky.

Začal v nájmu, ale brzy si mohl koupiti vlastní domek. Vše se mu dařilo. O něm platilo přísloví: „Groš na střechu uvrže, a spadnou mu dva.“

Nejstaršího syna vyučil svému řemeslu. Úředníci ze spořitelny ho dobře znali, neboť často donášel tam své úspory. Rodinný život jeho byl vzorný. Dítka vedl ku zbožnosti a pracovitosti. Jest z něho velmi zámožný a vážený měšťan. Tohoto bych snad mohl jmenovati jménem, poněvadž, co jsem o něm napsal, obsahuje jenom chválu, a chválíme-li koho, nehněvá se.

Ale rozhodně bych nechtěl jmenovati jménem obuvníka druhého — Františka, neboť moje zdravá kůže je mi milá . . .

Zařídil si dílnu, začal pracovat, ale práce ho netěšila. Neměl na svém „verpánku“ žádného stání. Odebíhal často od práce, a zákazníci nemohli se vyřízení své zakázky u něho dočkat. I práci odbýval nakvap a ledabyle. Naříkal na rodiče, že ho k té ševcovině dali prý u toho musí být jako uvázaný.

Koupil si políčko a kravičku a začal hospodařit. To prý snadno vedle svého řemesla zastane — aspoň bude mít své mléko. Dobíhal na pole, pěstoval králíky a holuby. Dílnu zanedbával — řemeslo ho netěšilo. A byl-li přece ještě nucen někomu něco spraviti, zlořečil na práci a na chudobu. Svým jednáním a svými řečmi pěstoval u svých dětí nenávist k svému řemeslu, nechť k práci a zasíval do jejich srdcí seménko nespokojenosti.

Když jednou seděl u řemesla viděl oknem kněze jíti ulicí, spustil: „Ten má časy! Nic nedělá, jen se pěkně obleče, vezme si hůlku a jde si na procházku.“ A zatím ubohý kněz šel z přespolní školy utýrán od dětí a vysílen mluvením ve školním zkaženém vzduchu a prachu. U svého povolání viděl vždy jen rub, u jiných líc, u svého stín, u jiných světlo.

Nejvíce záviděl obchodníkům. Že ho jen jeho otec nedal učit kupcem! Ten jen dělá kornoutky a bere peníze.

Ale konečně, co není může ještě být. Jakýsi obchodní talent v sobě objevil — jal se choditi po trzích a obchodovati v dobytku. Peněz do toho ovšem neměl, a proto se stal jen jakýmsi dohazovačem a malým překupníkem. V obchodu tom prodělal celou svou kravičku, konečně prodal a prodělal i políčko a nezbylo mu nic.

Na konec kupcům jenom honil dobytek ke dráze.
A tím se zaměstnává dosud.

Památka na řemeslo jeví se u něho už jen
v tom, že nosí roztrhanou a usmolenou ševcov-
skou zástěru.

Líbí se ti lépe Josef nebo František?

12. Život rodinný.

Milý synovče!

Děkuji ti srdečně za pozvání k svatbě. Rád
hych byl přišel, ale nemoc mne zadržela.

Přeji ti, aby se ti v novém stavu dobře dařilo,
abys žil zdráv, šťasten, spokojen a aby ti Bůh
dával svého požehnání.

Neznepokuj se tím, žeš chud — svatý Josef,
chudý tesař a přece měl život rodinný tak šťastný.
Bohatství bez spokojenosti jest chudoba, ale chu-
doba se spokojeností jest veliké bohatství. Sám
Syn Boží chudobu posvětil, neboť byl tak chud,
že o sobě praviti mohl: „Lišky mají doupata a
ptáci nebeští hnízda, ale Syn člověka nemá, kde
by hlavu položil.“ (Luk. 9, 58.) A svatý František
Serafínský právě tím, že tak oslavoval „paní
Chudobu“ dal světu tak veliké bohatství.

Nermuť se tedy, ale buď spokojen, pracuj a
šetři a další ponech Pánu Bohu.

Když jsi u oltáře přísahal před Bohem své
manželce věrnost a lásku, v tom okamžiku do-
stáváš nesmírná práva, ale brals na sebe i velké
povinnosti.

Tehdy jsi se stával zakladatelem, řiditelem i
strojvůdcem Božího stroje, kterému říkáme rodina,
stával jsi se učitelem, knězem a králem

své rodiny a s právy těchto tří úřadů vzals na sebe i jejich povinnosti.

Především stáváš se učitelem. Vzdělávej sebe, poučuj svou manželku ve všem prospěšném a vyučuj své děti, svěří-li ti je Pán Bůh, ve všem dobrém. Vyučuj členy své rodiny v náboženství, v lásce k církvi a vlasti, předcházej a poučuj je svým příkladem, neboť dobrý příklad byl vždy, jest a bude vždy nejlepším učitelem.

Ve své rodině buď knězem.

Sv. Jarolím volá k rodičům: „Pamatujte na to, že dům váš má býti chrámem, domem modlitby a vy v tom chrámě kněžími.“ Sv. Augustin dokonce praví, že otce možno v rodině biskupem nazývati. Otec nedostává sice práva sloužiti mši svatou a udělovati svaté svátosti, ale přijímá právo a povinnost spolupůsobiti na posvěcení duší všech členů své rodiny. Jako kněz modlí se za osadu, tak otec má modliti se za svou rodinu. Jako kněz povzbuzuje ke všemu dobrému osadníky, povzbuzovati má otec ke všemu dobrému své děti. A jako kněz uděluje požehnání, má právo vyřknout a udělit požehnání otcovské svým dětem — a neopomene ho udělit ve vážných chvílích.

Modli se, choď do kostela, k svaté zpovědi a pečuj, aby totéž činili i všichni domáci.

Zbožnost jest základ rodiny. Kde je zbožnost, tam je i mravnost, kde je vlažnost ve víře nebo nevěra, tam v nebezpečí jest i mravnost, a úpadek života rodinného jest neodvratný.

Kde je podvrácen život rodinný, tam následuje pokleslost a zkáza celého národa. Kardinál Manning pravil: „Lid nemající záliby v řádném životě rodinném blíží se hrozné záhubě.“

Poněvadž s úpadkem náboženství v rodinách kráčí ruku v ruce i úpadek národa, měli by všichni dobří vlastenci zvláště svým vzorným životem rodinným celému národu dobrý příklad dávat, náboženství všude podporovati a hájiti, jeho důležitost pro život rodinný stále zdůrazňovati, ve svých řečech i spisech zásadami katolické věrouky se řídit, každou svou veřejnou řeč začínati a končiti modlitbou, a jedná-li se o zákonodárství, duchu evangelia je přizpůsobovati. Každý státník na první stránku zákoníku měl by si napsati tučným písmem desatero. „Kde je pořádný dům, tam pevně stojí říše“, pravil Konfutse.

Jako má stav kněžský nesmírnou důležitost pro širokou veřejnost, tak velikou důležitost má i otec pro úzký okruh své rodiny. A jako kněz, tím že obětuje sebe, prospívá celku, tak také otec, chce-li vskutku své rodině prospěti, musí se obětovati. U rodinného krbu má sedati oběť a ctnost. Nechtěj jen oběti žádati, ale buď ochoten také je přinášeti. Nebuď sobeckým! Nepočítej, co stojí žena a děti — to ponech oněm starým mládencům, kteří ze sobectví se nežení — nevyčítej, že mnoho musíš pracovati a se starati, nevaž každý krok, ale žádnou oběť nepovažuj za příliš těžkou, která tvé rodině by mohla prospěti. V manželství může býti jen ten šťasten a jen ten jest hoden je přijati, kdo je schopen oběti.

Modlitbou času neztrácíme, ale zabezpečujeme si jí Boží požehnání, získáváme jí právě tolik jako práci. Toho nemohou mnozí lidé světského smýšlení pochopiti. Sv. Ludvík říkal: „Jak podivní jsou ti lidé. Že se mnoho modlím, ve zlé mi vykládají; kdybych týž čas ztrávil při hrách, pitkách a na honech, ani slova by neříkali.“

Přijmuv manželství, stal jsi se králem. Manželka slíbila ti poslušnost, a tvým dítkám ji bude kázati čtvrté Boží přikázání. Vládni, ale nauč se vládnouti rozumně a s láskou. Jest sice tvoji povinností uhájiti si v rodině svou vážnost, svůj vliv a své rozhodující slovo, neboť všem to prospívá, ale nechtěj býti tyranem a neobmezeným krutým samovládcem. Hleď, aby v království tvém byl pokoj, aby pokoj, který andělé lidem dobré vůle zvěštovali, sestoupil do tvého království — to andělské slovo nevznášelo se jen nad chlévem betlemským, ale snáší se všude, kde je lidé volají, hledají a po něm touží — snaž se všemožně, aby zachován byl domácí klid, mír, předešlo se hádkám, sporům, rozbrojům, křikům, uchovej si radost ze života, dovol radovati se nevinnou radostí všem svým poddaným a podporuj ji. Buď ústupný. Je-li třeba a není-li se třeba obávati zlých následků, slev někdy něco ze svého osobního náhledu, ustup, uvol, vyhov. Dobrá vůle koláče jídá, zlá hlavu tepe.

Nebuď jen jako hřímající Perun, nevaď se, nekřič a nenadávej. Kdo „na hromu lehne a na hromu vstane“, jaké může čekati požehnání?

Uměti ovládati láskou jest veliké umění, větší než skládati duchaplné verše nebo malovati krásné obrazy, je to umění také těžké, ale velmi potřebné. K dosažení domácího štěstí jest nutno si je osvojiti.

Pravý král váží si svých poddaných. Otec váží si své ženy a svých dítek. „Láska a vážnost jsou dva sloupy rodiny.“ (A. Conti.)

Pravý král rád se ve svém království zdržuje, nevyhýbá se mu a nerad jej opouští; zdržuj se

také rád doma, nevyhýbej se své rodině, a bez nutné příčiny domova neopouštěj.

Domov miluj, neboť tam je tvůj poklad, a kde je poklad tvůj, tam má býti i srdce tvé. Jsi-li nucen se vzdáliti, vždy rád a ochotně domů se zase vracěj.

Pod žezlem lásky shromažďuj své drahé, abys se s nimi radoval. „Manželka tvá jako vinný kmen plodný po bocích domu tvého. Synové tvoji jako mladistvé olivovní vúkol stolu tvého.“ (Ž. 127, 3.)

Všeho dobrého od Pána Boha v hojnosti
ti přeje tvůj věrný strýc

Karel.

13. Péče o domácnost a domácí.

„Jestliže kdo o své a zvláště o domácí péče nemá, zapřel víru a jest horším než nevěřící.“ (I. Tim. 5, 8.)

V domě rolníka Svačila bylo všeho hojnost — majetku, lásky, spravedlnosti a bázně Boží.

Zil stále o několik měsíců do předu — v létě pamatoval na zimu, v zimě na léto. V létě zaopatřil pro celou domácnost topivo, potraviny, oděv a vše jiné potřebné, v zimě zase spravoval polní nářadí a chystal se na jaro.

O všem věděl, na vše pamatoval, vše zapisoval, co utržil i co vydal, byl šetrný, pracovitý, ale nadmíru dobrotivý a pečlivý.

Především velmi pečlivě se staral o své staříčké rodiče. Měl jim sice dávatí výměnek, ale oni ho nechtěli, protože ho nepotřebovali, neboť syn z lásky dával jim více než mu kázala smlouva. Říkal, že jim splácí jen starý dluh —

když oni se starali tak pečlivě o něho v mládí, že jest jeho svatou povinností postarati se o ně pečlivě v stáří.

Vzorně se staral i o svou manželku. Vše jí ochotně dal a koupil, oč ho žádala a co bylo potřebno, vše potřebné pro domácnost včas a v hojnosti obstaral, raději sám pracoval více a více se staral, jen aby ona mohla pracovati méně a tíže jejích starostí byla menší, sám konal vždy těžší práce a jí ponechával jen lehčí.

Pečoval i o děti. Staral se o jejich dobrou výživu, tělesný i duševní vzrůst, pečlivou výchovu a zaopatřil je všecky dobře pro budoucnost. Pro děti žádná oběť nebyla mu velkou a na jejich vzdělání velké obnosy rád a ochotně vynakládal. Říkal, že do nich ukládá kapitál.

Ale velice pečoval — a tím zvláště ukázal svoji velikost — i o služebné. Příjmov je do svého domu, stal se jejich otcem. Byl k nim vždy spravedlivý, vlídný a laskavý. Říkal, že laskavost zvláště sluší všem, kteří poroučejí. Přijímal do služeb jenom čeledíny a služky z dobrých rodin, a jestliže jenom trochu se mu hodili, ponechával je u sebe po léta. Plat jim dal slušný, neboť říkal, že okrádá sebe, kdo chce na služebných šetřiti, pokrm museli dostati včas a vydatný, neboť prý sytý je v práci mnohem zdatnější než lačný, nabádal je k šetrnosti a sám jim úspory na úroky ukládal. Nepřetěžoval jich prací a nebyl hned nakvašen, jestliže mu přicházeli s nějakými stesky nebo žalobami. Byl rád, že mají k němu důvěru, a hleděl jim, pokud jen bylo možno, vyhověti. Nepomlouval jich a před cizími lidmi se jich zastával. Když si někdo na čeládku stěžoval, říkal :

„S lidmi zle a bez lidí ještě hůř. S cizími lidmi nutno míti trpělivost.“

Pečoval sice o všechny domácí vzorně, ale učil je vystříhati se všeho přepychu a spokojenu býti s málem.

Když se někdo z domácích roznemohl, poslal pro lékaře, a byla-li nemoc nebezpečnější, i pro kněze. O zdraví, které jest největší poklad každého člověka, u svých domácích vhodnou stravou, čistotou a přiměřenou prací pečoval, ale když se někdo roznemohl, ztracené zdraví zase toužebně hledal a snažil se k němu dopomoci, pokud to vůbec v moci člověka jest.

Ale nevšímal si jenom tělesné stránky svých domácích, výbrž pečoval i o jejich duše. Sám předcházel je dobrým příkladem, modlil se sám a modlil se s nimi a povzbuzoval je k plnění náboženských povinností. Všichni domácí — i služební — musili se modliti, do kostela choditi a svaté svátosti přijímati. Prikázal domu svému, jako kdysi Abraham, ostříhati cest Hospodinových. (Gen. 18, 19.)

Za dlouhých zimních večerů se četlo, zpívalo a v adventě a postě večer modlil se s domácími růženec.

V domě svém pěstoval ctnost, bázeň Boží, důvěru v Boha, jež poskytuje útěchy v zármutku, a naději, jež pozdvihuje a sílí . . .

A proto také v jeho domě bylo domovem i Boží požehnání.

14. Láska k domácnosti.

P. Abel vypravuje : „Kterýsi dělník v Belgii, když v hutích vypukla stávká, přišel domů již o desáté

hodině dopolední. Dvěře byly zamčeny. Klíče od domu s sebou neměl. Tluče tedy, tluče. Konečně otevře mu dceruška jeho maličká dvěře, vzhledne ven a honem je zase přivře a zamkne. A běží k matce volajíc: „Maminko, venku stojí člověk a byl u nás již několikrát.“

Ačkoliv otec ten třeba povoláním svým byl vázán dlíti celé dny mimo dům, přece jen jistě pravé lásky ku své domácnosti neměl, neboť by ho nemohlo jeho vlastní dítě považovati za cizince.

Milý otče! Domácnost, kterou jsi si založil, si zamiluj, přilož k ní srdce a zdržuj se v ní rád, pečuj o ni s chutí a učiň ji sídlem svého štěstí a svým nejmilejším pobytem po práci.

Zvykni si hned po svatbě zdržovati se doma co nejvíce a hlavně trávit večery v kruhu své rodiny. Kdo si zvykne choditi pravidelně do hostince, těžko si už odvyká.

Jsi hlavou rodiny, a kde jsou údy, tam má býti ovšem i hlava. Jsi ředitelem a strojuvůdcem rodiny, a špatný byl by strojuvůdce, který by se od svého stroje rád vzdaloval a nechal jej jíti bez dohledu. Jestliže bys odbíhal z domu a vzdaloval se své rodiny, dával bys na jevo, že ti domácnost k srdci nepřiřostla a že ti je lhostejno, co a jak jde. Takový zjev je známkou, že ve stroji domácnosti někde něco je poroucháno.

Nehledej radostí v hostincích a zábavách mimo dům. Kdo doma radosti nemá, jinde ji marně hledá. Koho doma vše pálí, nic neuspokojuje, ale blaží jej a uspokojuje společnost cizí, ten nenašel nebo nepostaral se o „rodinné teplo“, které je zdrojem rodinného štěstí.

Společnost v hostinci snad pobaví na chvíli, ale později dostaví se tím větší rozmrzelost a

prázdnota, kdežto šťastná a spokojená domácnost baví trvale a blaží ustavičně. „Kdo se vzdá klidného, Bohu oddaného života domácího, nikdy nebude šťasten v nitru svém.“ (Postalozzi.)

Zedník Kudrna vypravoval : Jsem rád, že jsem si pomohl k chalupě a že už na leto nemusím chodit na práci do Vídně. Vydělal jsem sice více než doma, mohl jsem býti příjemněji živ, ale vzpomínka na ženu a děti stále mne provázela a starost o ně stále mne tísnila. Ať jsem šel do práce, nebo pracoval na lešení nebo šel z práce nebo jedl, skoro stále jsem byl duchem doma a říkal si : Nyní asi žena připravuje večeři nebo se s dětmi modlí nebo je uspává . . . Vzpomínka na ženu a domov mne držela, abych nešel s rozmařilými druhy hýřit a utrácet peníze, láska k domácnosti mne vedla k šetrnosti, posílal jsem většinu vydělaných peněz domů a psal jsem domů alespoň jednou týdně. Jak jsem se vždy těšil, když na podzim mohl jsem jeti domů ! A jak jsem se zase obával blížícího se jara, které mi zase ukládalo rozloučiti se a jeti za výdělkem ! A jak jsem nyní spokojen a šťasten, že už odjížděti nemusím a jak si vážím domácnosti, že jí opouštěti nemusím !“

Tak mluví a jedná pravý otec.

Jdi i ty a čiň podobně !

15. Otcovství.

Veškero otcovství je z Boha. Bůh Otec jest jeho začátek a původce.

Otcovství je veliký dar z ruky Boží. Slova „Rostte a množte se“ (Gen. I., 28.) naznačují první cíl manželství.

Proto hřeší manžel, který otcovství zúmyslně se vyhýbá. Bůh neřekl prvním manželům: „Nemějte děti“, „nechtějte míti děti“, nebo „mějte jen dvě děti“, nýbrž řekl „roste a množte se!“ Manžel, který nechce míti děti, hřeší proti manželství. Odpirat a zamezovat dítky v manželství je nelidské, nekřesťanské a hříšné.

Velmi těžkým hříchem — tak těžkým, že jest k rozhršení vyhrazen samému biskupovi! — jest maření plodu lidského. Do hříchu toho upadá nejen ten, kdo zločinný onen skutek provádí, ale i ten, kdo k němu radí nebo svoluje.

Pravý otec dětí se neleká, nýbrž z rukou Božích je jako nejcennější dar s vděčností přijímá a za ně Bohu děkuje. Nepovažuje jich za obtíž nebo přítěž, nýbrž za radost svého života, naději svého stáří a pojištění své nesmrtelnosti. Otec totiž neumírá, ale ve svých dětech žije dále a čím více má dítek, tím budoucnost a nesmrtelnost jeho spíše jest zajištěna.

S dětmi jeho žije také a trvá jeho památka a jeho jméno.

V dětech dobře vychovaných kvete vděčnost a čím více dítek, tím více květů vděčnosti a tím více modliteb za živa i po smrti.

Může-li něco pozemských starostí, jež s výchovou a zaopatřením mnoha dítek jest spojeno, otce odstrašiti, aby se o tak veliké přednosti připravil? Dal-li Bůh dítky, dá i výživu, dal-li zuby, dá i chléb . . .

Otec nikdy nevítá nové dítko se svráštělým čelem. Nerozmnožuje svými nerozumnými obavami, starostmi, smutkem nebo zlostí ještě bolesti své manželky, která beztak ve chvíli té mnoho trpí, ale aby jí ulehčil, projevuje zřejmou radost

nad narozením nového děcka. A stejně vděčně a radostně přijímá chlapečka jako holčičku. Byť si byl ve svém srdci dítko některého pohlaví spíše přál, přece nedá ve chvíli té přání tomu ohlasu.

Pamatuje, že dostává na ošetřování a vychování tvora, jenž má tělo z jeho těla, ale duši z Boha. Jak vznešené má poslání otec, když Bůh sám dovolil mu na novém člověku s ním podíl míti! Jak vznešené slovo „otec“, které s Bohem tak těsně sblížíže!

Slovo „otec“ znamená nejen původce, ale i láskyplného ochránce a ošetřovatele. Císaře a krále Karla IV. jmenujeme „Otcem vlasti“ nikoliv proto, že vlast učinil, ale že se o ni láskyplně staral. Otec má býti vskutku otcem, živitelem, pěstitelem a smíme-li se tak vyjádřiti, takoruka Bohem svých dítek — alespoň místo Boží u dítek rozhodně zastupuje. Jeho srdce musí zcela vyplniti láska, dobrota a obětavost a musí z něho ustoupiti i každý stín nelásky, sobectví nebo zíštnosti.

Má pečovati nejen o tělo, ale i o duši. Duše nově narozeného děcka zatížena jest dědičnou vinou — prvopočátečním hříchem. Proto postará se pravý otec o to, aby dítě bylo co nejdříve pokřtěno. Vždyť ani malé dítě, kdyby beze křtu zemřelo, nemůže do království nebeského vejíti. Svatý Augustin praví, že rodičové, kteří bez důležité příčiny se křtem dětí přes 10 dní otálejí, hřeší těžce.

Otec má se modliti za nově narozené dítko, které samo modliti se nemůže. Je to tak důležité, jako pro ně pracovati.

16. Dítky.

V pohanském Římě, dokud nevzal otec novorozené dítě do náručí a neuznal je za své, nemělo práva na jeho otcovskou péči ano ani na život.

Toho v křesťanství není. Křesťanský otec musí přijmouti každé novorozené dítě a musí o ně pečovat. Byť měl starost, kterak ještě o jeden krk více uživí a kterak se o něj postará, přece přejímá péči o něj, jako neviditelný anděl strážce přejímá nad ním ochranu. Vždyť cena jeho jest veliká, když i Bůh sám jednoho ze svých společníků poslal mu za průvodce a strážce.

Nejlepší jsou obyčejně otcové, kteří mají nejvíce dětí, neboť množství dětí naučilo je právě dobrému otcovství.

Každé nové dítě učí bedlivější práci a šetrnosti.

Komu přibývá dětí, přibývá mu i rozumu, a vidíme na vlastní oči, že mnohý, jenž za svobodna byl větroplach, v manželství stal se mužem usedlým a rozvážným.

Dítě je pro otce štěstím. Zjemňuje srdce a z muže tvrdého dovede udělati tvora jemného. Mnohý muž otcovstvím změnil se k nepoznání.

Dítky posilují naději. Čtvrté přikázání Boží, tedy dojista kazatel mocný, velí dětem rodiče ctíti, milovati a jich poslouchati. Láska dítek k rodičům, má-li býti pravou, musí býti i účinnou, totiž poroučí poskytnouti rodičům i pomoci, kdyby jí potřebovali. Otec tedy podpírá se o naději v podporu dítek, a čím více dítek, tím více i naděje.

Dítky učí otce věřiti. Kdo nemá starostí, bývá lehkomyšlný a o vážné otázky náboženské se nestarává. Ale kdo má starosti, bývá mírnější a

vlivům náboženským přístupnější. Teprve děti přidržují otce a učí ho vážnějším nazírání na svět a otázky náboženské. Znal jsem otce, který se svými malými dětmi, které učil se modlit, znova učil se zase modlitbám, které se v mládí modlil a které už dávno zapomněl a který uče se s dětmi katechismu, teprve pravdy náboženské jasněji poznával a o nich přemýšlel.

Dítka sbližují manžele k sobě navzájem, utužují jejich nerozlučný svazek a posilují jejich lásku. Manželské štěstí dovršují vždycky teprve dítka. Nikdy nebývají úplně šťastni manželé bezdětní.

Dítka bývají tváří podobné rodičům a také dobré i zlé jejich vlastnosti a náklonnosti po nich dědí. Dítka bývají zrcadlem rodičův. Jaký otec taký syn. Jablko nikdy daleko od stromu nepadne. Proto mohou být dítka rodičům svým dobrými učiteli. Na sobě obyčejně špatných vlastností nevidíme, ale na jiném ano. Otče, vidíš-li a pozoruješ-li u svých dětí vzdorovitost, hned obrať zrak do svého nitra a pátrej, nenalezneš-li ji tam také, pozoruješ-li u nich prolhanost, hledej ji sám u sebe také, vidíš-li u nich náklonnost ke krádeži, jistě ji nalezneš u sebe také, a tak vadami svých dětí budeš upozorněn na vady vlastní.

Ze špatného kořene vyrůstají špatné výhonky, ale „je-li kořen svatý, jsou i ratolesti“. (Řím 11, 16.)

Špatné dítka bývají často špatnými jen proto, že špatní byli jejich rodiče — největší neštěstí dítek jest, když se jim jejich rodiče nepodaří — dobrými bývají dítka zhusť už jen proto, že rodiče jejich byli dobří.

Dobré dítka jsou ustavičnou chválou rodičův. Když Raguel chtěl vysloviti chválu o mladém Tobiaši, pravil: „Požehnání budiž tobě, synu můj,

nebo dobrého a výborného muže synem jsi.“ (Tob. 7, 7.) Chválí otce, protože chce pochváliti syna. Když Demosthenes chtěl vysloviti největší chválu o Filipovi, pravil: „Alexandr jest jeho syn.“ V tom spočívala největší jeho chvála a sláva, že měl tak slavného syna. Dobrý otec je chválou syna a dobrý syn chválou otcovou.

Jejich sláva — tvá je sláva;
jejich čest je tvoje čest,
jejich práva tvá jsou práva,
tvé jest vše, co jejich jest.

Špatné dítky jsou hanou rodičův. „Lépe jest bez synů zemřítí než zůstaviti syny bezbožné.“ (Sir. 16, 3.) „Před smrtí nechval žádného člověka, nebo po synech svých poznán bývá muž.“ (Sir. 11, 30.) Když soudce vyslyšel mladého zlosyna, neshledal u něho ani tolik zlomyslnosti jako spíše zanedbaného vychování. Na konec výslechu pravil: Nezaslouží ani tak hoch jako spíše jeho otec.

V kanceláři jednoho berního referátu podával dělník přiznání — není to smyšlenka, ale skutečnost! — a úředník chtěje vyplniti „seznam bytový“ tázal se ho na jeho dítky. Dělník věděl, že jich má osm, ale stáří jejich nevěděl, ano stále si i jejich jména pletl. Toník prý se narodil po dušičkách ten den, Mařenka na Hod Boží Velikonoční, Bětuška, když měl strýček svatbu, ale v kterém roce to bylo, udati nemohl a ani doma prý to zapsáno nemá.

A tu úředník zdvihnuv hlavu od úředních spisův a obrátiv se k němu tázal se ho: „Co děláte večer, když přijdete domů z práce?“

„Chodím k ‚Černému volu‘ na ‚mariáš‘.“

„Vyhrál jste včera nebo prohrál?“

„Včera jsem měl štěstí. Vyhral jsem třiasedmdesát krejcarův. Nejvíce mi ‚zavařil‘ jeden ‚žebrák‘. Dostal jsem na něj ‚kontra‘, dal jsem ‚re‘ a hned bylo čtyřadvacet krejcarův. Předevčím jsem měl zase smůlu — prohrál jsem devětadvacet. Za to v pátek jsem vyhrál třicetčtyři a ve čtvrtek patnáct.“

„Hleďte, jaký jste to otec“, skončil rozhovor úředník, když jste měl vypovídati o svých dětech, byl jste pln rozpakův a nejistoty, ale o mariáši dovedete podati data co nejpřesnější a hned mluvíte s jinou chutí. Styďte se aspoň trochu! A můžete už jít! Stáří a přesný počet vašich dětí si obstaráme jinak . . .“

17. Láska k dětem.

Křesťanská láska nám poroučí milovati Boha, sebe a bližního. Tato všecka přikázání velí otci milovati své dítky, neboť láska k Bohu mu velí je milovati z toho důvodu, že Bůh mu je dal a že obraz Boží na své duši nesou, z lásky k sobě má je milovati, poněvadž jsou krev z jeho krve a část jeho bytosti, a konečně má je milovati ještě jako své bližní. V dítěti tedy soustřeďuje se veškerá otcova křesťanská láska.

Ale nejen vnější příkaz, nýbrž i vnitřní vrozený cit velí otci dítky milovati. Tento cit — u zvířat mu říkáme pud — vidíme skoro u všech tvorův. Ovšem zvířata, poněvadž nemají rozumu, milují svá mláďata a pečují o ně jen potud, pokud toho potřebují, a když je odchovala, neznají jich a nemilují, ale člověk, tvor rozumný, milovati má své dítky trvale až do smrti. Ano ještě po smrti, jak doufáme, rodiče zvláště za své dítky u Boha oro-

dují a z lásky k nim jim všeho dobra na Bohu vyprošují.

Otec uvítati má dítko na svět s láskou a láskou má je provázeti stále. A všecky dítky má míti rád, byť jich bylo sebe více a všecky má milovati stejně. Milovati některé dítě více, jiné méně je zjev politováníhodný a hříšný, který působí závist v rodině a nasazuje v srdcích odstrkovaných dítek nenávist k rodičům. Rozumný otec až úzkostlivě vyhýbá se tomu, aby některému dítěti před jinými přednost dával anebo větší svou lásku k němu projevował. Boží slunce zahřívá nás všecky stejně, a teplo otcovy lásky má všecky dítky stejně ohřívati.

Milující otec rád ve společnosti svých dítek se zdržuje, k nim se s láskou sklání, jim ve všem dovoleném a rozumném vyhoví, jejich důvěru si získá, na jejich dětské otázky rád odpovídá, ano i rád si s nimi pohraje. Matka touží po tom, aby se otec dětem věnoval.

Citlivý otec rád s dětmi svými obcuje a v jejich společnosti pociťuje blaho. Sv. František Borg. dí: „Pán Bůh odňav nám ráj, ponechal nám tři věci, jež nás na ráj upamatují: hvězdičky na nebi, květiny na zemi a očka dítěcí.“ Ve společnosti dítěte vrací se muž opět do ztraceného ráje.

Leonidas, otec Origena, pozdějšího slavného církevního spisovatele, děkoval Pánu Bohu, že jeho synáčkovi dal tak velké vlohy. Často, když hošík spal, otec odhrnuv přikrývku políbil mu s úctou prsa jako živý chrám, do nějž Duch Svatý uložil tak vzácné dary.

Za nadání svých dítek Pánu Bohu děkuj, ale nikdy se svými dětmi příliš nehonos a namluv jen stále o nich, o jejich chytrosti a rozumu.

Děti pro jejich slabé nadání nekárej a jejich nerozumnost nikdy neprovázej výsměchem — výsměch více bolí než metla. Nikdy neříkej dítěti: „Z tebe nikdy nic nebude.“ Jsou případy, že právě méně nadané dítě v budoucnosti daleko předstihlo děti chytřejší. Miluješ-li, pomoz mu, aby z něho něco bylo.

Chce-li si dítě postěžovati, vypoślechni trpělivě jeho stesky a nářky, žaluje-li, vyslechni obžalobu a rozsud spravedlivě — tak získáš si důvěru jeho a zaplašíš veškeru nedůvěřivosť, nesmělost, plachost a bojácnost.

Důvěřuj dětem — nedůvěřuj jim teprve tehdy, až jsi se přesvědčil, že důvěry nejsou hodny.

Přijmi s povděkem každý projev lásky. Malý František našel na zahradě pod stromkem krásnou žlutou hrušku. Nesnědl ji, ale běžel s ní k otci a daroval mu ji. Otec ji s vděčností přijmul, rozříznul, polovici snědl a polovici Františkovi vrátil; a pojíždaje ji pravil: „Je dobrá.“ Ze slov těch vyčítal hoch i pro sebe pochvalu a odměnu.

Milující otec jest ovšem dobrotivý, ale i rázný, odhodlaný a přísný.

Otcovská láska jeví se hlavně v dokonalé účinné péči o dítky. Z lásky k dětem pečuje otec o dobré jejich zaopatření a o výchovu tělesnou i duševní.

Z lásky k nim pečuje i o jejich zdraví, nerad je ztrácí a nad jejich smrtí truchlí.

Otcovská láska nesmí vybočovati z mezí. Přílišná láska zaslepuje. Rozumný otec sice dítě miluje, ale nemazlí se s ním. Rozmazlené dítě je výsledek nerozumné lásky buď otce nebo matky neb obou dohromady. Znal jsem rodiče, kteří poslali dítěti služku pro pamlsek k cukráři, když nechtělo s nimi v poledne u stolu jísti. Takovou

nerozumnou láskou rodiče dítky tělesně i duševně ubíjejí, jako opice, které z přílišné lásky svá mláďata při objímání tak na svá prsa tisknou, že je umačkávají. „Lahod' synovi, a nažene ti strachu, pohrávej s ním a zarmoutí tebe.“ (Sir. 30, 9.)

Lásku pravou neukazuje cit, ale rozum, neučí ji věda, ale víra.

18. Výchova dítek.

V polích u cesty vyrostl stromek. Vítr zanesl tam jádro, ujmul se a vzrostlo. Nikdo mladé pláň nepěstoval, nenarovnával, když se křivilo, ke kůlu nepřivázel, když se ohýbalo a nezvrouboval, když povyrůstalo. Větry do něho šlehal, bouře otřásaly jeho korunou, lijavce omílaly jeho kořeny. Čas rozbrázdil jeho kmen a ovoce jeho zhořklo trpkostí a utrpením. Lidé jdoucí kolem zvedali spadlé ovoce, ale zahazovali je zase s opovržením, protože bylo kyselé. Nezvedení hoši tloukli do větví kamením, sráželi ovoce a házeli jim po sobě. Stromu nikdo si nevážil. Konečně hospodář přišel s pilou a sekerou, porazil jej, domů odvezl a spálil.

Jader zcela téhož druhu naseł zahradník celý záhon ve školce. Po dvou letech je rozsázel řidčeji, aby lépe růsti mohly, ve čtvrtém roce zvrouboval. Každý stromek přivázel ke kůlu, aby rovně rostl, housenky a ošklivý hmyz odstraňoval, jakmile někde je zpozoroval, škodlivé výhonky odřezával a budoucí koruny již v začátcích upravoval. Půdu u kořenů kypřil i zaléval. Když stromky povyrostly, opatrně vybíral je ze školky a přesazoval do zahrady. Tam jim vykopal dostatečně veliké jámy, dobře je vsadil, opět ke

kůlům přivázel a znova ošetřoval. A stromky rostly až radost. Již třetím rokem kvetly a vydaly první ovoce. Bylo krásné, sladké a chutné. A zahradník si stromků pro užitek vážil.

Ejhle jak nestejný výsledek! Z jednoho jádra vyrostl zlý strom, který zlé ovoce nesl, a z druhého strom dobrý s ovocem došlým. A příčina tak různého výsledku? Nic jiného než různé ošetřování od malička. První vyrostl bez péče a proto nevydal užitku, druhý podroben a zahrnut péčí zkušené ruky a proto přinesl dobrý užitek.

A jako jest tomu se stromem, tak je tomu i s člověkem. Jen z toho člověka jest člověk dobrý, který má od malička dobré ošetřování, neboli dobrou výchovu; komu však dostalo se výchovy špatné nebo měl výchovu jen nedostatečnou, z toho dobrý člověk nebývá.

Člověk stává se takovým, jaká jest jeho výchova. „Dobrá výchova je druhé stvoření člověka.“ (Kollár.) „Člověk stává se člověkem teprve vychováním“ napsal Immanuel Kant. A Plato napsal: „Ačkoliv člověk jest přirozeně krotký, nicméně přece jenom vychováním stává se nejlepším z tvorů, takovým, jenž božství jest nejbližším. Vyrůstá-li však bez vychování, nebo nabude-li vychování špatného, stává se nejlítějším všech tvorů, jež země plodí.“

Co jest vychování? Dítě vychovati znamená přispěti mu, aby z něho bylo, co dle schopností jeho z něho býti může a dle vůle Boží z něho býti má.

První povinností otcovou jest postarati se ● dobrou výchovu svých dětí. Plutarch dí: „Není nad dobrou výchovu dítek, ta ať tvoří počátek, střed i konec všelikých starostí rodičův. Statky

šťěstěny jsou klamavé a prchavé, dobrá výchova jest dobrem nezničitelným, božským.“

Otec, jenž dítky dobře vychovati míní, musí dobře vychovati a zušlechťiti napřed sama sebe. A zušlechťuje a vychováváje dobře dítky, sám sebe stále zušlechťuje a vychovává.

Chce-li je dobře vychovati, musí o zdar svých dobrých snah Boha prositi — při ničem na světě není třeba tak požehnání Božího jako při výchově dítek. Job obětoval za dítky. (Job 1, 5.)

Sám také musí se v umění vychovatelském cvičiti, neboť nikdo neumí, čemu se byl nenaučil. Alespoň musí si vzpomínati na to, jak jeho rodiče ho vychovávali a tím se řídit, dále musí čtením dobrých knih a posloucháním slova Božího se vzdělávati a k úkolu tak vznešenému se uzpůsobovati. Dobře praví Komenský: „Může-li kdo co poraditi, můž-li co vymysleti, můž-li co vzdycháním, úpěním, pláčem na Bohu vyprositi, co a jak by rostoucí mládeži k dobrému bylo, ten ať nemlčí, ale radí, myslí, prosí.“ A otec ať všeho si všímá a tím se řídí. Uměti mládež vychovávati jest více než uměti orati, řemeslo provozovati nebo v kanceláři psáti.

Dobře vychovávající otec prospívá sobě, dítěti i národu.

Dobře vychované dítě jest vděčné. V něm zabezpečuje si otec trvalou čestnou paměť. „Za života svého viděl jej a jakoby neumřel, nebo podobného sobě pozůstavil po sobě.“ (Sir. 30, 5.)

Až otec přijde před soudnou stolicí Boží, otáže se ho Bůh: „Jak vychoval jsi své dítky?“ A blaze mu, bude-li moci slovy Písma odpověděti: „Když jsem byl s nimi, já jsem je zachovával ve jménu

tvém ; ochránil jsem ty, které jsi mi dal, a nikdo z nich nezahynul.“ (Jan 17, 12.)

Dobrý otec dobrou výchovou prospívá dítěti, neboť je učí šťastně žítí na zemi a dosáhnouti života věčně blaženého.

Konečně prospívá i národu. Vlasti nejlépe prospívá, kdo jí dobré lidi vychovává. Kdo jí vychová špatného člena, poskvvrňuje její pověst a škodí jí velice. Již Cicero se tázal: „Jaký větší a lepší dar vlasti přinéstí můžeme než když mládež dobře vedeme a cvičíme?“ Dobrá výchova dítek je cesta k lepší budoucnosti národa. Leibnitz napsal: „Rodinná výchova mládeže jest prvním základem lidského blaha.“

Za to sám je si metlou, neštěstím dítek a škůdcem národa, kdo dítky vychovává špatně.

Nejhorší trest, jež Bůh na člověka seslati může jest, trestá-li ho jeho vlastními dětmi. A trestá ho vždycky, kdykoliv je špatně vychoval.

Rodičové, kteří zanedbávají výchovu svých dětí, jsou horší než rodičové, kteří své děti vraždí, neboť tito usmrcují jen tělo, oni však i duši.

Otče, prosím tě snažně, veškeren svůj zřetel obrať k tomu, abys dobře své dítky vychoval!

19. Výchova tělesná.

Truhlář Zídek měl děti zdravé jako řípa. A čím toho dosáhl?

Především čistotou V jeho bytě proudil vždy vzduch čistý a zdravý. „Vzduch — Boží duch“ říkával a každodenně příbytek větral. Poroučel prach stíratí každodenně mokrým hadrem, aby nevystupoval do vzduchu a dítky jej nevdychovaly. Dbal, aby dítky co nejvíce se pohybo-

valy venku na zdravém vzduchu, a rád s nimi chodil do přírody.

Dětky musely se vždy dobře umýti a často koupati.

Dále pečoval o jejich oděv. Dbal, aby měly vždy vhodný, volný a přiměřeně teplý. Prádlo měly vždy jen plátěné, nikdy ne flanelové nebo trikotové. Dívkám šněrovaček netrpěl. Hochům nedovoloval ovazovati si příliš teple krk. Hlavně dbal, aby děti měly vždy dobrou obuv.

Také pečoval o to, aby se rozumně otužovaly. „Hýčkání těla tělo ubijí“ říkával.

Dětkám staral se o vhodný pokrm. Dával jim pokrmy výživné, ale ne příliš tučné. Dal jim najísti sldostatek, ale nedovolil jim přecpávat se. „Lidé krátí si život množstvím pokrmů“ říkal. I stromku prý mšrná potrava prospívá, ale příliš tučná nebo příliš hojná škodí. Nejobyčejnější potravou jeho dětí byl žitný chléb, kaše a brambory. Maso malým dětem vůbec nedával, větším jenom velmi málo a zřídka. Za to spotřebovalo se v jeho domácnosti hojně zeleniny a ovoce. Tváře tří mládencův, o nichž Písmo svaté Starého zákona vypravuje, byly prý proto tak plné a zdravé, že nepojídali masa, ale jedli zeleninu. Uzeninových výrobků dětem vůbec nedával. Koření spotřebovalo se v jeho kuchyni velmi málo. Nikdy nedával dětem bonbonův a cukrátek, a jestliže nějaké cukrovinky dostaly, směly je snísti až po jidle, nikdy ne na lačný žaludek.

Pily výhradně pramenitou vodu a mléko. Místo kávy zrnkové kupoval pražené žito a ječmen. Dětem nikdy nedal ani kapku nápojů lihových, aby nezakrněly tělesně a duševně.

V jeho rodině zachovával se přesně denní pořádek. Kromě obvyklých společných jídel nedostávaly děti a jísti nesměly ničeho. Večeřelo se brzy, a děti šly spat, až když již povytrávily.

Děti již od mladých let zaměstnával přiměřenou prací, neboť práce udržuje a podporuje tělesné síly a zdraví. Prací jich však nepřetěžoval a dopřával jim žádoucího odpočinku. Naváděl je brzy jít spat a brzy vstávat.

Sám byl veselé mysli a nevytrpěl, bylo-li některé dítě zasmušilé — vhodným způsobem hned je rozveselil. Veselá mysl půl zdraví.

Dětem nedovolil hrát si s nebezpečnými nástroji, jako s nožem, sekerkou nebo pilkou, aby nepřišly k úrazu.

Nedovoľoval jim čísti za šera nebo při nedostatečném světle, aby si zraku nezkazily. Z téhož důvodu nesměly čísti v leže, zdvihati příliš těžké předměty a nositi těsné límce u krku.

Ve zlé vykládal rodičům, u nichž pozoroval, že mají větší starost o ošetření telátka nebo prasátka nežli dítěte.

Děti jeho byly zdravé a v jejich zdravých tělech sídlily i zdravé duše.

20. Buď umělcem !

Sochař chtěl zhotoviti sochu. Zaopatřil si kus ušlechtilého mramoru a jal se jej zpracovávat. Napřed jenom zhruba otesával dlátem a tesal tak dlouho, až základní rysy budoucí sochy vynikly. Potom jal se rovnati, hladiti, leštiti, až socha nabývala jemnější tvářnosti. Mnoho při tom přemýšlel, mysl svou naplnal, měřil, odstupoval a zase přistupoval, upravoval, až socha dostávala

podobu, jakou sám předem ve své myslí si vytvořil. A čím dále tím opatrněji pracoval, neboť i jen jediné neopatrné seknutí dlátem mohlo dlouhou a vytrvalou jeho práci rázem zničit. Konečně podařilo se mu sochu zdokonaliti tak, že s ní byl spokojen. Byla opravdu krásná, a lidé říkali: „Vytvořil ji opravdový umělec.“

Milý otče! Staň se takovým umělcem i ty! Vytvoř z duší svých dítek díla umělecká, jež by se líbila lidem, andělům i Bohu!

Kdyby bylo možno duši zváti předmětem, řekl bych, že duše každého tvého dítěte je drahocenný předmět, který ti Bůh svěřil a poručil, abys jej vzdělal. Je nevzdělaná, neuhlazená a jen úsilovnou snahou, otesáváním a broušením možno ji zdokonaliti. Má ohromnou cenu, tak velikou, že ani k ničemu na světě přirovnána býti nemůže — jeť dechnutí nesmrtelného Boha a Jeho obraz, ale ku pravé kráse a dokonalosti má ji přivésti teprve dovedná ruka vychovatelova.

A tímto vychovatelem máš býti!

„První zásada vychovatelská jest naučiti se znáti cenu dítěte“, dí anglický spisovatel Shaw. Proto především uvědom si pravou cenu duše, kterou máš vychovati.

A potom s chutí dej se do práce. Vychovávej! Mluvíme-li o výchově, máme pravidelně na mysli jen výchovu duševní — tak velikou má tato výchova důležitost.

Ruky když nepříčiníš, samo se neudělá. Postarej se o dobrou duševní výchovu dítěte. Je to sice úkol velmi nesnadný, ale neobyčejně záslužný. Svatý Řehoř Vel. dí: „Uměním všech umění jest řízení duší.“ Týž světec dí, že „nej-

posvátnějším dílem jest spolupůsobiti s Bohem o spásu duší.“

Dítě duševně vychovati znamená jeho duši zúšlechtiti a uzpůsobiti, aby zdárně žila na tomto světě a po smrti vrátila se k Bohu, od něhož vyšla. Vychovávatí dítě znamená činiti je Bohu podobnějším.

Mnozí otcové velmi chybuji starajíce se jen o tělesnou stránku svých dětí a duševní zanedbávajíce. Domnívají se, že své otcovské povinnosti už učinili zadost, když svým dětem dají jíst, šat a dají je něčemu vyučiti.

Všechno to sice je dobré, ale otec, který chce zván býti nejen otcem, ale i pečlivým vychovatelem svých dětí, musí činiti více, mnohem více . . . Musí se starati take o duši.

Pečlivý otec sice dbá o výchovu tělesnou, ale více ještě o výchovu duševní, poněvadž duše přednější jest než tělo a poněvadž výchova tělesná má nižší cíl — tento život —, kdežto výchova duševní směřuje nejen k tomuto životu pozemskému, ale i k věčnému.

Dobrou duševní výchovou povstávají duševní velikáni, zanedbanou výchovou duševní mrzáci — právě tak jako mnohdy tělesní mrzáci povstávají jen špatným tělesným ošetřováním.

Milý otče! Rozmlouvej rád s dítětem, poučuj je, nauč je modliti se, posílej do školy a do kostela, poskytni mu pravého vzdělání, nauč je získávati a vážiti si milosti posvěcující, a vůbec jeho duševní výchově věnuj mnoho ochoty a péle.

21. Výchova začítí musí brzy.

Výchova dítěte začíná asi dvacet nebo třicet let před jeho narozením. Jací rodičové, takové pravidelně i dítky, a jestliže rodiče sami napřed byli dobře vychováni a sami se zušlechtili, jejich blahodárný vliv ukáže se i na dětech.

Ale i když se jim dítě narodí, nesmějí s výchovou čekat, až povyroste, nýbrž začítí musí co nejdříve. Výchova dítěte začítí má již v kolébce. Již nemluvně chápe dobře, kdo s ním dobře smýšlí, a dovedeme-li mu vyhověti, aby se mohlo v klidu a pokoji vyvíjeti, dostává jeho budoucí povaha dobré základy. „Dítě miluje dříve a věří, než myslí a jedná“ správně dí Pestalozzi.

Chceme-li, aby stromek rovněž rostl a ušlechtil se rozvíjel, věnujeme mu pozornost již od nejútlejšího mládí. Rovnáme jej, neboť „strůmek se z mládí dá ohýbat, k starosti nic“ praví přísloví. Stromek z mládí zkřivený, těžko rovná se potom. Roubujeme jej neboli šlechtíme brzy. Kdybychom jej nešlechtili, nenesl by potom dobrého ovoce. Roubujeme na jaře, když od kořene miza vzhůru žene, neboť tehdy se šlechtění daří. V pozdější době už by se nedařilo. Vřízneme-li do jeho kůry nějaké znamení, nemizí, ale šíří se a roste s ním.

Jako stromek, který byl za mlada zušlechtěn, nese později ovoce, tak člověk, který již brzy z mládí byl vychován, jest člověkem užitečným.

Vše, co se má zdařiti, musí míti dobrý začátek. Pole, má-li nésti úrodu, musí se obdělati již z jara — pozdě síti znamená buď málo nebo nic nekliditi. Dům, má-li pevně státi, musí míti důkladné základy — čím důkladnější základy, tím pevnější dům.

A tak i výchova, má-li se zdařiti, musí začítí brzy. Tobáš učil syna již od malička, kterak se má chrániti hříchu. (Tob. 1, 10.) Jakou cestu nastoupí malé dítě, takovou kráčí i jako dospělý člověk. Písmo svaté dí, „že mládenec, ani když se sestará, neuchýlí se od cesty, kterou dal se z mládí.“ (Přísł. 22, 6.)

Čím hrnek za nova navře, tím zapáchá, až se rozrazí. Čemu se nenaučí Jeníček, nenaučí se Jan. Blahodárného vlivu ranné rodinné výchovy nesetře nic na světě, tak jako zase zanedbání této výchovy nemožno již v budoucnosti ničím dohoniti nebo vynahradiť.

Staří Římané psali na tabulkách z vosku. Do voskových jemně uhlazených desk vrývali písmena. Takovou nepopsanou deskou je duše dětská v nejútlejším mládí. Není na ní napsáno nic. A rodičům právě jest vyhrazeno právo, aby do této desky, kterou Bůh sám zhotovil a jim předkládá, psali buď slova života nebo slova smrti. Pečují-li o zdárnou výchovu, vrývají základy k štěstí vezdejšímu i budoucímu dítěte, zanedbávají-li vrýti první dobré tahy a utvářiti obrysy dobré povahy budoucího člověka nebo tuto důležitou úlohu přenechají prostě náhodě, nebo dokonce vryjí ošklivé tahy, z nichž v budoucnosti už nic dobrého sestrojiti se nedá, nepochopili svého úkolu. Jako z měkkého vosku můžeme dle libosti udělati podobu anděla nebo ďábla, tak mladé duši můžeme dáti základ buď dobrý nebo špatný.

Jako kamnář děláje kachlíky z hlíny chce-li na nich míti nějaké ozdoby, vtlačuje je do kachlů již napřed než je dá do pece, tak vše, co dítě míti má než vykročí od rodinného krbu do života, má mu býti v duši vloženo za mlada.

V mladou duši dá se vtisknouti vše, v starou již nic.

Porozuměls, otče, jaká povinnost ti z toho následuje?

22. Výchova rozumu.

Asi v r. 1870 procházel se kníže Alexander Schönburg¹Hartenstein ve svém parku v Černovicích u Tábora. Dítka z Dobešova šly parkem do školy. Kníže, lidumil a přítel mládeže, se zastavil a pozoroval je. Zadíav se na jednoho hochu, pravil: „Co to máš v kapse?“ — „Oběd“ odpověděl srdnatě hoch a podíval se na „opelku“, která mu vykukovala z kapsy. „Ukaž mi ho“ pravil vlídně kníže. A hoch ihned vytáhl kulatou, skoro ještě teplou placku z černé mouky a z brambor. „Prodal bys mi ten svůj oběd?“ tázal se kníže dále. „I prodám“ pravil hoch. „Co za něj chceš?“ „Dva krejcare, koupím si za ně v Černovicích v poledne housku.“ Kníže sáhl do kapsy, dal školákovi desetník a vzal si od něho opelku. Prodáváč byl tak spokojen, že drže desetník v ruce a vyskakuje radostí ukazoval jej druhým hochům a chlubil se, jak svou opelku dobře zpeněžil. A následek toho byl, že všichni běželi za knížetem pánem a jeden za druhým křičeli: „Strejčku, já vám také prodám opelku.“ Dal jim také po desetičku, ale opelky už si od nich nevzal. Prošel parkem a zaměřil k zámku.

V poledne zasedl s dětmi ke stolu. Dítka čekaly obvyklý oběd, ale místo něho vytáhl otec cosi zabaleného, rozvinoval, rozlamoval na kousky a podával jim, aby jedly. Děti se toho bály. Nikdy

takové jídlo na stole dosud se neobjevilo. Ptaly se, co to, zda se to může také jísti.

A když mysl dítek onou zvláštní novinkou byla zaujata, jal se otec k nim takto mluvit: „Vidíte, milé děti, toto jest oběd chudých dětí, které z vesnic chodí do školy. Říkají tomu „opelky.“ Jejich maminky jim je ráno, než jdou do školy na plotně opekají. Ani žitného chleba jim dáti nemohou, protože ho nemají. Vy máte všeho hojnost. S jakou chutí by chudé dítky jedly jídla, která vy máte! Nepohrdejte ničím, ale děkujte za vše Pánu Bohu! Važte si chudých lidí, protože musí mnoho pracovati a skrovně jsou živi.“ Otec skončil, a teprve nyní otevřely se dvěře, a sluha přinesl kouřící se chutnou polévku. Dítky toho dne v tichosti jedly a přemýšlely o slovech otcových.

Taková naučení dával jim otec častěji. Sám je poučoval a rozum jejich třibil. A takto vychoval také hodné dítky. Jeden syn stal se později rakouským vele vyslancem u Svatého Otce, jeden zemřel jako klášterník v klášteře Emauzském v Praze a jeden byl presidentem panské sněmovny.

Milý otče! Pěstuj rozum svých dítek. Rozum je největší dar Boží a právě tento dar lidi od jiných tvorů rozlišuje. Bůh dal původně člověku rozum dokonalý, takže znal i věci, kterým se neučil, a chápal snadno i to, co náš rozum vůbec nechápe nebo jen velmi těžko, ale prvopočáteční vina v ráji zastřela, zahalila a zatemnila rozum, takže k těm věcem, které člověk v ráji znal a uměl, třeba jest nám těžko a namáhavě se dopracovávat. Pomáhej dítkám snímati roušku zatemnělosti a obohacuj a osvěcuj jejich rozum.

Sám se předem uč a vzdělávej, abys mohl učit a vzdělávat své děti, neboť nikdo dáti nemůže, čeho sám nemá.

A jsi-li vzdělán neb alespoň zkušenostmi životními vytříben a obohacen, sděluj vědomosti a zkušenosti se svými dětmi. Je to tvoje povinnost. Dánský spisovatel Jan Jørgensen praví: „Každý, kdo má slovo života, a dále ho nehlásá, jest podoběn člověku, který mezitím co panuje hlad, uschovává na sýpce svůj chléb, aniž by ho sám spotřeboval anebo daroval.“ Máš-li tedy povinnost poučovati každého, kdo toho potřebuje, tím více máš poučovati děti své, neboť k nim máš větší povinnosti a závazky než k cizím lidem. Otec, který mnoho ví, ale děti nepoučuje, podobá se skříni plné pokladů, ale uzamčené, kolem níž děti denně chodí, ale do níž nahlédnouti nemohou.

„Vyučuj syna svého a občerství tě, a dá rozkoš duši tvé.“ (Přísł. 29, 17.) „Kdo cvičí syna svého, bude chválen z něho, a mezi domácími chlubit se bude jím.“ (Sir. 30, 2.) Čemu se kdo v mládí naučí, v stáří jakoby našel.

Rozumí se samo s sebou, že máš dítě učit jen věcem potřebným a prospěšným, nikoli však věcem neužitečným anebo bezúčelným. Právem táže se Komenský: „Co po takovém umění, jemuž se k dalšímu věku přijda, odučovati třeba?“ Kdo neužitečnými vědomostmi jsou naplněni, o těch týž spisovatel dí, že „místo jádra plevami jsou vycpáni.“

Při pěstování rozumu nutno postupovati pomalu, postupně, od lehčího k těžšímu, od jednoduchého k složitějšímu. Do domu chodíme po schodech a do budovy vzdělanosti vcházíme také jen postupně a nikoliv najednou. Duch lidský nemiluje

násilí, a kdo násilím něčeho dosíci chce, bývá zklamán. Veškera překotnost v učení se vždycky vymstí. Co se prudce stavi, rádo se boří. Práce kvapná málo platná.

Vědomosti tedy nutno dětem vštěpovati postupně, pomalu, věku, nadání a schopnostem jejich přiměřeně. Komenský praví: „Hloupý jest, kdo mladé učí ne podle toho, jak oni chápati mohou, než podle toho, jakž sám mnoho cpáti můž.“

Dítky po vzdělání rozumovém od malička touží. Dětská zvědavost a množství dětských otázek: „Tatínku, co je tohle?“ „proč je tohle?“ „jak se tomu říká?“, „kdo to udělal?“ atd., jest jenom patrný projev této touhy. Rozumný otec chápe se těchto otázek oběma rukama, odpovídá na ně, jak jen může, vykládá, poučuje, pěstuje rozum a bystří soudnost.

Výchova rozumová je velmi důležitá, ale musí se díti opatrně. Dítě třeba poučovati, ale také třeba veškerého předčasného rozvíjení rozumového se vystříhati. Slovu „předčasné vyvíjení“ dlužno rozuměti tak, že nemá se dítě obeznamovati v tom, co se teprve hodí pro dospělé. Co brzy zrá, brzy dozrá. Pochybená jest výchova toho, o němž nutno říci, že „prve dozrál, než dorostl.“ Dceruška jednoho úředníka, byla tak vzdělaná, že už v sedmém roce četla „Národní listy“, v osmém roce už četla romány, v desátém měla zkažený zrak, ve dvacátém už byla zamilována a v šestnáctém už — chovala.

Konvalinka jarní kvítek,
v podzim táhnou havrani.
Z příliš časně moudrých dítek
jsou ke stáru berani.

(Sudimír Šnajdr.)

23. Pěstování vloh.

Vlohami nazýváme veškeru schopnost, kterou dítě od přirozenosti má. Také jí někdy říkáme „nadání“.

Dítky bývají rodičům nejen tváří podobny, ale i pravidelně tělesné i duševní vlastnosti a schopnosti po nich dědí. Obyčejně nepadá jablko daleko od stromu.

Ale jako dítky jedněch rodičův, ač si bývají obyčejně tváří podobny, nejsou přece úplně stejny, tak také i co se nadání týče, bývají si sice podobny, ale v nadání jeví se u nich rozdíly. Některé dítě má lepší paměť, jiné slabší, některé rychle chápe, jiné pomalu, některé je bystré, jiné váhavé, některé má vyvinutější soudnost, některé lépe zpívá, jiné lépe maluje, některé rychle ze začátku, ale později jakoby se unavilo zakrní, kdežto jiné zase, které těžko chápalo s počátku, později vynikne, takže často bývají „poslední prvními a první posledními“. Dívky obyčejně chápou rychleji než hoši, ale za to hoši zase jdou více do hloubky a nezapomínají tak snadno.

Vlohy jsou dar Boží a proto nutno každých vloh u dětí si vážit, za ně Pánu Bohu děkovati a účelně je pěstovati.

Vlohy nutno buditi, řídit a siliti. To se děje obyčejně hrou, prací a cvičením.

Vlohy pěstovati nutno pomalu a věku přiměřeně. Veškera překotnost se mstí. Spěchej pomalu! Jeden otec učil už šestiletého synáčka německy, v osmi letech učil ho francouzsky, v devíti začal s latinou a na konec jeho hošík jinak dosti nadaný ztratil paměť úplně a již v první třídě gymnasijní propadl. S pěstováním vloh nutno

sice začítí velmi brzy, ale nutno jíti postupně a zvolna.

Dále nutno je pěstovati souladně a vystříhati se veškeré jednostrannosti. Chyboval otec, který vyučoval synáčka stále jen v počtech, takže hoch již i složité a těžké příklady početní vypočísti dovedl, ale ostatní předměty zanedbával. Strom jednostranně vyvinutý není hezký, ale nebývá ani i užitečný. Vlohy hlavně spočátku pěstěny mají býti tak, aby mezi nimi zavládl soulad neboli harmonie.

Na vývin vloh má veliký vliv zaměstnání, výživa, a celé okolí děcka. Rozumné zaměstnání, přiměřená výživa, jakož i povzbuzující příklad z dobra, jež dítě kolem sebe vidí, působí blahodárně; nezaměstnanost, nedbalé ošetření a špatné okolí působí zhoubně.

Kdo chce dítě dobře vychovávat, musí především vyzkoumati jeho vlohy a dle nich zaříditi výchovu. Otci, který se od malička s dětmi stýká, je to snadno. Vždyť téměř vidí do duše svého dítěte. Také i vědomí, že vlohy a náklonnosti, které sám má a jež tedy dobře zná, má také asi jeho dítě, může mu býti dobrým vodítkem a pomocníkem. A dle nadání a povahy dítěte při výchově musí se řídit.

Pro slabé vlohy nikdy dítě neplísni, nekárej, neposmívej se mu a nenadávej. „Kluku z tebe do smrti nic nebude“, takového slova rozumný otec z úst nevypustí.

Vlohy jsou také ukazatelem pro budoucí zaměstnání. K čemu kdo má nadání, to ho obyčejně i těší a v tom také vynikne. Slyšíme-li o někom, že „se minul se svým povoláním“, soudíme hned, že nezvolil si zaměstnání dle svých vloh a

své chuti. Hoch, který rád pracuje v poli, byl by dobrým rolníkem, kdo rád pracuje se dřevem, byl by truhlářem nebo kolářem, kdo má vlohy a náklonnost k čmáraní, byl by malířem. Slavní umělci již v mládí ukazovali začátky svého umění. Tak na př. slavný český malíř Brožík již v obecné škole krásně maloval a svými povedenými „panáky“ na sebe učitele a kněze upozornil.

V Českých Budějovicích přivedl do gymnasia na začátku školního roku venkovský otec svého synáčka. Hoch dělal přijímací zkoušku, ale neudělal ji. Když ředitel oznamoval otci výsledek zkoušky, a zároveň se ho tázal, proč chce dát hocha na studie, když přece nejeví k tomu ani nadání ani chuti, odpověděl: „Vím, že není nadaný, ale je dobrák, že by na něm mohl dříví štípat.“ „Vezměte si ho zase jen domů — může z něho být velmi dobrý člověk i bez studií“ pravil ředitel.

Nutiti dítě do zaměstnání, k němuž nemá vlohy, nadání a chuti, je nerozumno.

24. Výchova vůle.

Nejpřednější dva dary, jimiž Bůh člověka obdařil a jimiž ho nad ostatní živočichy vyvýšil, jest rozum a svobodná vůle.

Rozum prvních lidí ve stavu rajském byl dokonalý, a vůle jejich byla nakloněna k dobrému, ale hříchem prvopočátečním se rozum zatemnil a vůle pokazila:

Vzdělání rozumu a uvedení vůle zase na cestu dobrou je první cíl výchovy. Ztracené světlo rozumu znova v mladé duši rozžehovati má učitel, pokaženou vůli zlepšovati má vychovatel. Rozum

představuje svítilnu, která cestu pravou hledá a ukazuje, vůle je vůdce, který bere za ruku, uvádí na tuto nalezenou cestu a říká: „Tímto směrem musíš jít“. Výchova rozumu je první polovice, výchova vůle druhá polovice výchovy. Každý učitel má být tedy zároveň i vychovatelem. Kdyby jen obohacoval nebo tříbil rozum a zanedbával vůli plní úkol svůj jenom polovičně.

Na výchově rozumu a vůle spočívá blaho pozemské i věčné člověka, ale kdybychom měli rozhodnouti, zda pro spásu duše je důležitější rozum nebo vůle, rozhodně bychom musili říci, že vůle. Věčný soudce nebude se ptáti: „Kolik řečí jsi uměl?“, nebo: „Jak jsi uměl pravopisně psát?“, nebo: „Jak uměl's počítati?“, nýbrž: „Jak jsi byl ochoten jednati správně?“ A nebude odměňovati skutky rozumu, ale skutky vůle. Ochota dobře jednati je už nejvyšší zásluhou. Žebrák, který má dobrou vůli dáti almužnu, má větší zásluhu než boháč, který skutečně almužnu udílí. Ve svobodné vůli spočívá záslužnost lidských činův.

Člověk si volí, co chce a dle toho také jde, kam chce — buďto k nebi nebo k peklu. „Před očima lidskýma leží život i smrt, dobro i zlo; co člověk zvolí, toho se mu dostane“, praví moudrý Sirach.

Poněvadž dosažení věčné blaženosti je nejvyšší cíl člověka a tedy také nejvyšší cíl výchovy, a poněvadž této blaženosti dosáhnouti může dobře navedenou, uzpůsobenou a vychovanou vůlí, je výchova vůle nade vše pomyšlení důležitá.

Proto této výchově musí otec věnovati velikou péči. Je těžší než výchova rozumu, ale i důležitější. Naučiti dítko počítati je těžko, mnohem však

těžší, ale ovšem i důležitější jest naučiti je svou vůli vždy a za všech okolností podříditi a přizpůsobiti vůli Boží.

Pětiletému Karlíčkovi přinesl otec v poledne z trhu sáček třešní. S jakou chutí se hoch do nich dal! Otec ho pozoroval a provázel blahým úsměvem. Když snědl asi polovici, pravil: „Karlíčku, ostatní si nech až zase na večer. Uchovej si je a potom si je dojíš.“ Karlíček, ač měl ještě na třešně sto chutí, odnesl je do komory a večer si pro ně zase došel.

Tímto rozkazem vykonal otec výchovatský skutek nesmírné ceny. Kdyby byl hochovi zbývajících třešní vzal, je do skříně uzamknul a večer mu je zase dal, byl by požitek hochova žaludku sice stejný, ale jeho vůle by tím byla ničeho nezískala, že však hoch sám se měl rozhodnouti ustatí v jídle, jež mu chutnalo, sám měl třešně uschovati a ač k nim mohl, přece se přemohl, a na ně nesáhl až večer, tím se jeho svobodná vůle velice posílila a otužila.

Otec rozumnou výchovou vůle docílil toho, že hoch bez pobízení a nucení vždy klekal k modlitbě, do kostela chodil a vše dobré konal. Metlou ho k tomu nikdy nenutil, neboť metla při výchově vůle nejen neprospívá, ale i škodí, nýbrž poučováním, povzbuzováním, svým dobrým příkladem, trpělivostí a modlitbou.

A poněvadž s výchovou vůle začal velmi záhy, postupoval pomalu, opatrně, vytrvale a důsledně, vychoval z hochu řádného muže, jenž umí poslouchati lidi i Boha a jenž má vždy dosti síly a vytrvalosti vykonati, co si umínil.

25. Nauč dívky plnit povinnost.

Václav, žák třetí třídy měšťanské školy, psal si v neděli odpoledne domácí úlohu. Otec jeho seděl rovněž za stolem a četl noviny.

Pojednou rozletěly se dvěře a do světnice veběhl sousedův Karel, a celý udýchán pravil: „Václave, pojď se klouzat na stráž!“

Do Václava jakoby vjela elektrická jiskra — zdvihl hlavu, v očích se mu zajiskřilo, a již odkládal péro a skládal písanku.

„Jsi již hotov?“ ptal se otec, který vše viděl, slyšel a pozoroval.

„Nejsem tatínku“, odpověděl Václav, „ale úlohu si dodělám, až večer.“

„Nikoliv! Úlohu si dodělej nyní a teprve potom můžeš na klouzačku. Nepřed je povinnost a potom teprve zábava.“ A obrátiv se ke Karlovi pravil: „Jdi si jen napřed na klouzačku, náš Václav přijde za tebou, jakmile si úlohu dodělá.“

A Karel jako rychle prve dvěře otevřel, tak zase nyní rychle je zavřel a utekl.

Václav smutně jen pozoroval, jak se Karel mihnul kolem oken ke stráni, rozevřel zase písanku, vzal péro, namočil a chtěl psát dále.

Byli sami dva s otcem ve světnici.

Otec použil této vhodné příležitosti a pravil: „Milý Václave! Jsi mlád, chceš se ve světě uplatnit, ale pravím ti předem, že jen tehdy vynikneš a budeš oblíben, budeš-li věrně plnit své povinnosti. Nyní jsi žákem, plň věrně všechny povinnosti, které ti škola ukládá. Až budeš větší, budeš mít zase jiné povinnosti a také tyto nové povinnosti převeźmi na sebe a plň je rád, věrně a svědomitě. Kdo dobře plní své povinnosti, dobře

žije, kdo špatně je plní, špatně žije. Ať jsou tvé povinnosti lehké nebo těžké, ať jsou příjemné nebo nepříjemné, chop se jich vždy s radostí a vyplň do poslední písmenky.

I kdyby se ti snad někteří smáli — hloupí lidé se najdou všude — a úšklebkem provázeli tvou věrnou snahu, nedbej toho a jdi cestou svých povinností vytrvale a neohroženě. Konfutse pravil: „Největší moudrostí je plnění životní povinnosti bez ohledu na mínění jiných.“ Hleď, aby tvé svědomí tě vždy chválilo a na mínění jiných nedbej. To si pamatuj pro život. A nyní si dodělej úlohu a potom si jdi za Karlem.“

Otec přestal mluvit a jal se čísti noviny dále a Václav psal dále svoji úlohu.

Takovým způsobem vštěpoval moudrý otec svému synu cit pro povinnost.

Od malička ukládal mu nějakou práci a dbal přesně, aby ji vykonal. Tak na př. uložil mu, ráno a večer v určitou hodinu nakrmiti králíky. Tuto povinnost Václav plnit musil přesně bez poroučení a nesměl nikdy zapomenouti. Otec mu ukládal malé starosti, aby se učil v nich žít, a ne bezstarostně a aby ho někdy velké starosti nepřekvapovaly. Práci, kterou uložil, musil hoch vždy vykonati bez odmluvy a přesně.

A poněvadž se naučil plnit povinnost doma, plnil ji i potom, když přišel mezi lidi, plnil ji i na vojně, dostával vždycky pochvalu od představených, a dnes je z něho řádný muž, který plní věrně všechny povinnosti jako muž, hlava rodiny, Čech a katolík, a který požívá v celém okolí veliké vážnosti a důvěry.

26. Nauč dítky milovati Boha.

Milý otče ! Máš-li své dítky opravdu rád, nauč je milovati Boha, neboť tak položíš pevný základ k jejich štěstí vezdejšímu i časnému.

Především uč dítky Pána Boha znáti. Vypravuj jim o jeho dobrotě a lásce k nám, vypravuj jim o Bohu Stvořiteli, který vše stvořil z ničeho a vše svojí Prozřetelností řídí, o Pánu Ježiši, který z lásky k nám na svět sestoupil a zde trpěl, a o Duchu Svatém, který nám tolik milostí uděluje.

Katechismus není jen pro děti ; i dospělí ho znáti mají, a to hlavně proto, aby podle něho žítí a dítky vyučovati mohli. Bohužel vidíme často v životě smutný zjev, že otec zná dějiny různých národův a dovede o různých věcech s dětmi a před dětmi mluvit, ale šest základních pravd křesťanských nezná a o Pánu Bohu k dětem mluvit nedovede. A přece pravda jest, co napsal svatý Augustin : „Jako my biskupové a kněží v našich chrámech k vám mluvit musíme, tak i vás rodičů jest povinností v domech mluvit k dětem vašim.“ A sv. Chrysostom dí : „Vy jste apoštolové svých dítek — váš přibýtek jest chrámem vašim.“

Otec má volati na dítky slovy žalmisty : „Pojďtež synové, slyšte mne, bázni Hospodinově vyučovati vás budu.“ (Ž. 33, 12.) A když jsou shromážděni, má k nim podobně mluvit, jako starý Tobiáš mluvil k synu svému : „Po všecy dny života svého na paměti měj Boha a varuj se, abys nikdy nesvolil ke hříchu a abys neopouštěl přikázání Pána Boha našeho.“ (Tob. 4, 6.) Český myslitel Toma ze Štítného svým dětem i knihu obsahu náboženského napsal.

Koho milujeme, s tím rádi mluvíme — nauč děti milovati Boha a rozmlouvati s ním na modlitbách. Od malička ať se děti modlí, ať tiše se chovají, modlí-li se dospělí, ať se modlí vždy nábožně a ať se modlí ráno a večer vždycky. Máš snad děti dobře vychované a těší tě, že si zvykly ráno ti říci „Dobré jitro“ a večer přát „Dobrou noc“, ale nezáleželo by ti na tom, aby ráno i večer podobnou poctu prokazovaly Otci nebeskému?

Děti posílej do kostela. Nehoň je tam křikem a holí, ale láskyplným napomenutím. Školní děti posílej do kostela nejen snad proto, že školní zákony tak velí, ale proto, že to předpisuje příkázání církevní.

Dětem nikdy nevyhrožuj ničím, čím bys jejich lásku k Bohu mohl zeslabiti. Tak na př. nikdy jim neříkej: „Budeš-li mlsat, přijdeš do pekla.“ Pán Bůh netrestá pro každou maličkost, ale v první řadě je láskyplný a starostlivý Otec, který především miluje, a trestá teprve tehdy, až když má skutečnou a vážnou příčinu.

Vychovávej děti na podkladě náboženském. Sv. Karel Bor. dí, že „děti vychovávati znamená vésti je ke Kristu.“ Budou-li vychovány nábožensky, „to ostatní bude jim přidáno.“ Komenský dí, že „výchova bez náboženství je mlýn bez vody.“ A slavný papež Lev XIII. napsal: „Za dnů našich, kdy mládež od nejútlejšího věku tolika nebezpečnostmi jest obklopena, nelze nic časovějšího si pomysliť nad výchovu, jež spočívá na pravých zásadách křesťanských.“

Náboženská výchova má i pro tebe veliké výhody. Které dítě miluje otce nebeského, má rádo i svého pozemského. Naučíš-li děti milovati Pána

Boha, naučíš je i plniti jeho vůli, a vůlí jeho jest: **Cti otce svého!** Děti nábožensky vychované budou tě vždycky ctíti a poslouchati. Máš-li tedy sebe rád, nauč své děti milovati Boha. Syn bez Boha vychovaný ztrestá otce. Z téhož důvodu také i rozumní nevěrci vychovávají nebo dávají vychovávatí své dítky nábožensky.

Nauč dítky milovati Boha i z lásky k nim samým, neboť láska k Bohu jim neobyčejně prospěje i v tomto životě. Jisto jest, že výchova pro nebe je zároveň i nejlepší výchovou pro zemi.

Žádné důvody tak nepodpírají mravnost v duši dětské jako důvody náboženské. Víra v Boha, láska k Bohu a bázeň Boží chrání ctnost lépe než všechny důvody lidské.

Víra s tajemstvími udržuje dítky v pokoře, ukazujíc, jak slabý je rozum lidský.

Rozmařilost mnohých dítek novodobých je výsledek nedostatečné náboženské výchovy. Proč mohl starý Tobiáš poslati svého synka pro peníze a svěřiti mu je bez obavy? Protože mu dříve do duše byl vštípil: „Po všechny dny života svého na paměti měj Boha.“

Proč novodobá mládež tak zhusta sahá k revolveru nebo v zoufalství skáče do vody? Poněvadž nebylo jí dostatečně vštípeno přikázání Boží „Nezabijež!“, a poněvadž nenaučila se milovati Boha a důvěřovati v Něho. Kdo v Boha doufá, nikdy nezoufá.

Bůh je síla, a silný je ten, kdo z Boha sílu čerpá. „Proti křesťanu, který v Boha důvěřuje, lze bojovati, nikoliv ho přemoci“ praví sv. Cyprian.

27. Nauč dívky milovati matku.

Dívky přirozeně matku milují. Láska za lásku, a vděčnost s láskou za dobrodiní.

Tento vrozený cit otec u dítek podporuje, posiluje, odůvodňuje a vystříhá se všeho, co by jej mohlo zeslabiti.

„Děti“, říkával krejčí Všetečka dětem, „musíte si maminky vážit, musíte ji mít rády a poslouchati ji. Nikdy jí neodmlouvejte a nezlobte! Mnoho s vámi už zkusila, pečlivě se o vás stará a vše dobré vám přeje“.

Dítkám poroučel, aby se každodenně za maminku modlily, aby jí k svátku blahopřály a dobrým chováním jí radost působily. Nelitoval peněz, jestliže za ně chtěly něco poříditi, čím by milovanou maminku potěšily.

Sám s ní jednal před dětmi vždy co nejvlídněji a nejhlavněji, takže dívky nikdy z jeho úst žádného drsnějšího slova proti ní nezaslechly.

Tak sladký cit lásky k matce v nich živil, zaléval a posiloval.

Jeho dívky naučily se velice milovati matku, a poněvadž láska k matce kráčí ruku v ruce s láskou k otci, milovali vroucně oba své rodiče a vydobyli si požehnání, jež Bůh hodným dětem za plnění čtvrtého přikázání přislíbil.

V témže městečku žil obuvník Malík. Měl také ženu a děti.

Manželka jeho byla dobrosrdečná, ale poněkud váhavá, málomluvná a nahluchlá.

Malík, člověk divoké krve, často se na ni zlobil, ji před dětmi káral, na ni nevrle křičel, ji nadával, ano i z její hluchoty posměch si trolil.

Nic mu neudělala vhod — vše odsuzoval a kritisoval.

Jestliže dětem něco poroučela, často její rozkazy rušil, měnil, zlehčoval a zesměšňoval.

Mnohdy na ni vrhal hrozivé pohledy, které ovšem ani dítkám neušly, a které vraždily jejich lásku k ní právě tak jako ostrý meč jeho jazyka.

Podotknouti sluší, že dovedl dítky si získati, nakloniti k sobě a že jim mnohem více imponoval než matka.

Když matce odmlouvaly a jí se posmívaly, nekáral jich. A také jich ani kárati nemohl, poněvadž ho vlastně napodobili.

Dítky ztratily úctu k matce, láska k ní v nich vychladla, a čím více dorůstaly, tím více ztrácely i úctu a lásku k otci.

A nemají ve světě štěstí . . .

28. Nauč dítky milovati lidi.

„Kdo miluje bližního, naplní zákon“ (Řím 13, 8).

Největší cenu má člověk, který nejlépe dovede plniti přikázání křesťanské lásky. Milovati Boha nade všecko a milovati bližního, protože k obrazu Božímu stvořen jest, toť nejvyšší na zemi i na nebi známé umění.

Tomuto nejpřednějšímu umění, jež každého tolik zdobí a každému tolik prospívá, učiti má otec dítky.

O tom, jak je má učiti milovati Boha, jedná se v jiném článku této knížky — tento článkuček má pojednati o tom, jak je má učiti milovati lidi.

Především má navésti dítky, aby se vzájemně milovaly. Dítky jednoho otce mají v lásce a svornosti spolu žíti a tak říkajíc jeden pro druhého dýchat.

Otec má všechny své dítky stejně milovati, stejně trestati a stejně odměňovati. Kdyby některému přednost dával před ostatními, povstávala by v srdcích odstrkovaných závist a nenávist proti němu. Otec nikdy nechválí jedno, aby tím druhé pohaněl — i tím povstává nenávist.

Dobrým ponaučením nabádá děti k tomu, aby se vzájemně milovaly. Jestli jedno dostane něco darem, ať se o to s druhými rozdělí! Ať se učí a zvykají si nésti jeden druhého břímě a dělit se o ně!

Naučí-li se dítky malé milovati se a si pomáhati, milují se a pomáhají si i když dorostou.

Otec má dále naučiti dítky milovati i přátele, příbuzné, dobrodince a vůbec všechny lidi.

Kde v rodinách vládne pravá láska, odtud vycházejí sice již lidé prohřátí láskou a připraveni milovati každého, ale přece ještě je potřebí otcova návodu a spolupůsobení, aby se naučily každého milovati a nikoho nenáviděti.

Chceš-li toho, milý otče, dosáhnouti, nikdy nemluv před dětmi o lidech nic zlého, nepomlouvaj jich, příkře neposuzuj a neodsuzuj. Ublížil-li ti někdo, pohovoř o tom v soukromí s manželkou, ale nezlob se na něho před dětmi. Nedovol dětem, aby o lidech zle mluvily, hlavně nedovol, aby se u nich zahrnul nezpůsob mezi lidmi tak velice rozšířený, vypravovati totiž hned o každém, o němž se zmínka činí, jen samé špatnosti.

Nikdo není tak zlý, aby nevykonal něco dobrého. Nauč dítky spíše omlouvati cizí chyby než je vy-

nášeti na světlo a roztřepávati před lidmi. Vždyť mnozí jsou špatní ne tak svou vlnou, jako spíše vinou zlých lidí, kteří první poklesky jejich roznesli nebo je za ně buď posměchem, opovržením nebo pomluvou trestali.

Nikdy se neraduj z cizího neštěstí a nedovol, aby dítky projevovaly radost z neštěstí jiného, byť to byl i nepřítel. Škodolibost velice člověka hanobí.

Nemsti se a nedovol dětem někomu se mstíti.

Nemluv před dětmi se závistí o blahobytu jiných — učil bys tak děti nenávisti a závisti.

Buď ke každému vlídný, laskavý, upřímný, dobrotivý a postarej se, aby tyto vlastnosti i tvé děti v jednání s lidmi ukazovaly.

Miluj nejen slovem, ale i skutkem a dbej, aby i děti účinnou láskou lidi milovaly.

Jednou pracovali jsme cosi s otcem. Pojednou začali na věži zvoniti umíráčkem. Kdo to asi umřel? „Děti“, pravil otec ustávaje v práci „někdo umřel, pomodleme se za něho otčenáš. Ať je to kdo chce, jde před soudnou stolicí Boží a potřebuje přímluvy“. A sepiav ruce zbožně se tiše modlil a my modlili jsme se rovněž. Když jsme se domodlili, pravil otec: „Tak to dělejte vždycky. Až umřete, i za vás se budou hodní lidé modliti“.

29. Nauč dítky milovati církev.

Branou křtu vstoupily dítky do veliké a krásné zahrady plné vůně a požehnání — do církve katolické.

Jménem jich na otázku „Věříš-li v svatou církev obecnou?“ odpověděli kmotři: „Věřím“. Křtem

odpuštěn jim hřích dědičný a otevřeny poklady církve dokořán. Kněz, jenž je pokřtil, zapsal je do příjmací knihy — do matriky.

Tak vnitřními i vnějšími páskami byly k církvi připoutány.

Když dorůstají, uč je, aby i srdcem k ní přilnuly.

Vypravuj jim, že Pán Ježíš sám založil církev, aby vedla lidi k věčnému spasení, že církev je pro nás veliké dobrodíní, že má moc odpouštět hříchy a otevírat nebe.

Vykládej dítkám, že Pán Ježíš žije stále s církví, že jest její hlavou a my jako údové tvoříme s Pánem Ježíšem jeden celek.

Církev nás učí, svatými svátostmi posvěcuje a k nebi vede.

Nauč dítky zachovávatí přikázání církevní, vážit si bohoslužby, s vroucností se jí účastnit a vniknouti ve smysl svatých obřadů.

Hlavně však poříd pro dům a rodinu nějaký dobrý církevní dějepis, čteť a dítkám čtati dávej o tom, jak církev lidstvu prospěla, jak ji za to zlí lidé pronásledovali a jak vždy vítězně vyšla z těžkých zkoušek. Srdce lidské rádo se kloní k nevinně pronásledovanému.

Velmi platně prospěje tobě i dítkám nějaký dobrý katolický časopis, kde učení církve se objasňuje a námitky proti církvi se vyvracejí. Nepřátelé církve naházeli už na církev tolik bláta a takové spousty špíny, že pravdymilovní spisovatelé a dějepisci mají a ještě dlouho budou mítí pernou práci, než smyjí a odstraní všechn onen kal.

Mnozí lidé nenávidí církev, poněvadž pro pomluvy, kterými ji nepřátelé zahrnuli nebo zahr-

nují, její čisté a pravé tváře nevidí. Někteří nenávidí jí z nevědomosti, jiní, že k tomu byli svedeni.

Otec, jenž chce mítí ze svých dětí dobré členy církve, zvláště jejich četbě věnuje velikou pozornost a nedovolí, aby něco proticírkevního četly nebo přistoupily k nějakému proticírkevnímu spolku.

Stará se, aby milovaly Svatého Otce, jenž jest nejvyšší viditelnou hlavou církve, biskupy, kteří řídí jednotlivé diecése, a kněze, jež biskup do jednotlivých farností posílá.

Z dítek svých vychovává katolíky osvěcené a uvědomělé, jimž jméno katolík není prázdným zvukem nebo snad dokonce nějakou přítěží, ale ctí a chloubou.

30. Nauč dítky milovati vlast.

Jistě miluješ krásnou Českou vlast — není ji druhé podobné — vyuč této lásce i děti své.

Hned na křtu svatém dávej jim česká jména jako na př. Václav, Jan, Vojtěch, Prokop, Cyril, Method, Ludmila, Anežka a Zdislava.

Když povyrostou, uč je správně česky mluvit a vedle češtiny v útlém mládí neuč jich žádné jiné řeči, neboť mateřský jazyk jediný má zaujati v srdci a myslí první nejvýznačnější místo a ničím nemá býti zatlačován nebo zdržován ve svém vývinu.

Děti své dej do českých škol, neboť české dítě patří do české školy.

Vypravuj dětem příběhy z dějin českých a seznamuj je s dějinami vlasti své, neboť znajíce její minulost, její slávu a útisk, přilnou k ní láskou.

Staříčkův otec nezapomenutelného českého kněze a spisovatele Václava Beneše Třebízkého, jenž svými spisy tolik vlasti prospěl, bavíval se po celodenní námaze čtením české kroniky a bible, a ostatní domácí ho poslouchali. U kamen sedával i mladý Václav, poslouchal napíjatě, srdce jeho bušilo a mysl se rozplameňovala. Jistě ten zápal vlastenecký, který později ve svých spisech ukázal, ssál do sebe už u rodinného krbu.

„Často chudá pastuchova chyška
více pro vlast může dělati
nežli tábor, z něhož válčil Žižka“.

(J. J. Kollár.)

Vštěpuj záhy dětem lásku k české knize a chceš-li jim udělati radost a prospěti, kup jim dobrou českou knihu.

Nechval před dětmi cizí řeč a nezlehčuj vlastní — jeť naše řeč tak bohatá a krásná, že se o ní Dr. Jindřich hrabě Coudenhove vyjádřil, že jen starořečtina se jí bohatostí rovnati může.

Nechval před dětmi cizinu a neodsuzuj domovinu.

Uč je českým národním, vlasteneckým a kostelním písním.

Ať tvé dítě umí vedle „Kde domov můj“ také: „Svatý Václave vévodo české země“, a „Hospodine pomiluj ny!“ A sice celé a ne jenom první dvě sloky a víc nic, jakž obyčejně pozorovati.

Uč dítky zachovávati staré české národní a náboženské zvyky a obyčeje, jako jsou při obžinkách, svatbách, sýpkách, při některých náboženských památkách, jako o sv. Mikuláši, štědrém večeru a p. Novodobý způsob života, továrny a stroje zatlačily beztak mnohý půvab života do

pozadí, setřely s něho skoro veškeru poesii, proto hledme zachovati alespoň zbytky, které se nám udržely.

Kde se zachoval národní kraj, udržuj jej a vštěpuj dětem lásku k němu.

Uč je milovati i staré památky české, svědky naší slavné minulosti.

Povzbudť dívky, aby ze svých úspor nějaký haléř věnovaly i na vlastenecké účely a učily se tak milovati vlast láskou účinnou.

Vůbec vychovej dívky tak, aby srdce jejich bylo naplněno nejen láskou k vlasti, ale i vřelou touhou prospěti jí. Plato napsal: „Člověk se nenarodil, jen aby sobě žil, nýbrž aby sloužil své vlasti.“ Ať se dívky radují ze všeho, co vlasti prospívá a rmoutí nade vším, co jí škodí. Prorok Jeremiáš plakal nad neštěstím, které jeho vlast potkalo, a Pán Ježíš plakal nad neštěstím, které jeho vlast potkati mělo. Ať se dívky učí, podporovati vše, co vlasti prospívá a odstraňovati vše, co jí škodí. Ať se také modlí za vlast.

Koho milujeme, rádi jsme mu na blízku — ať ani dívky bez příčiny nevzdalují se ze své vlasti. Hlavně ať lnou k půdě po otcích zděděné a nezavují se jí. „Každý kousek půdy naší vlasti, každá hlava a každé nadání budiž nám statkem drahocenným.“ (Fr. Procházka.) „Udržet majetek po otcích zděděný je největším přikázáním hospodářské mravnosti.“ (Polák.)

Kdo pilně pracuje, šetří a bohatne, velmi prospívá své vlasti, neboť národ boháčů má vážnost, tak jako zase s národem chudších nikdo nepočítá.

Nejlepší dvě podpory vlastenectví jsou v z d ě l a n o s t a z b o ž n o s t.

Kdo je vpravdě vzdělán, jsou mu jasny důvody, proč má vlast milovati, a tak láska jeho k vlasti je mocně podepřena.

Kdo je vpravdě vzdělán, jest také mravně zušlechtěn, neboť pravé vzdělání k vývinu charakteru a zušlechtění srdce nutně vede, a tak celku prospívá. Základ národa jsou charakterní jednotlivci. Jakou se jeví alespoň většina jednotlivců, takovou pověst má celý národ. Proto každý jednotlivec má všechny povinnosti svého stavu nejen věrně plniti, ale i vždy a ve všem poctivě, správně a charakterně jednati, aby k dobré pověsti celého národa přispíval.

Druhou podporou vlastenectví je zbožnost. Víra nejen že nězakazuje milovati vlast, ale i poroučí, a rozkaz víry je vždy mocnější než nějaké rozkazy nebo pohnutky obyčejné. Sám Pán Ježíš vroucně svou vlast miloval, své krajany nejdříve vyučoval a tak nás dobrým příkladem předešel. Náboženství a vlastenectví jdou vždy spolu ruku v ruce a také vždy u každého národa byli, jsou a budou vždy jeho kněží nejlepšími vlastenci. Vlastenectví bez náboženství stojí na slabých nohách, selže ve chvíli rozhodné, stává se sobeckým a může se státi i násilnickým. Kdo není věren Bohu, není ani věren vlasti, kdo je schopen zraditi víru, je schopen zraditi i národ, kdo neuznává věčnosti, stará se především jen, aby se na zemi dobře měl a proto miluje vlast jen potud, pokud mu tato lásku prospívá, jej vynáší neb obohacuje. Tací vlastenci způsobují bratrovražedné boje, šíří závist a zasazují vlasti své větší rány než hlavní její nepřítelé.

Zbožnost a víra proto také tolik vlasti prospívají, poněvadž podporují mravnost, jež jest rovněž nepostrádatelnou podporou národa.

Vlastenectví nezabraňuje učit se jinému jazyku, ale kdyby to nám a vlasti prospělo, i poroučí se mu naučiti. Nezabraňuje nám jít do ciziny za svým vzděláním a obohacením, jestliže jen srdcem jsme u vlasti a plody vzdělanosti a výsledky práce jí přinášíme zpět neb alespoň ji podporujeme.

Vlastenectví nám ukládá učit se od ciziny všemu dobrému, předstihovati jiné národy ve vzdělanosti a ušlechtilosti, ale zapovídá nenávidět národy jiné. Ušlechtilé zápolení o lepší budoucnost svou vlastní i národa mnoho lidí nadchlo k velikým činům.

V tom směru a duchu vychovávej své děti k pravému vlastenectví.

31. Nauč děti milovati přírodu.

Báseň Boleoslav Jablonský napsal :

„Jestli jedna velká kniha
bez omylu, bez vady,
a ta velká, svatá kniha
slove : kniha přírody.“

Milý otče ! Rozevři tuto velkolepou knihu před zraky dětí, nauč je v ní čísti a jít se vzdělávati. V knize této mnoho jest psáno o moudrosti Boží, onať jest zrcadlem lásky Boží a kostelem, kde všecko káže o dobrotě Boží. Nauč děti chápati a znáti přírodu, nechoditi kolem všeho slepě, ale otevřítí oči a učit se moudrosti.

Veď děti na pole, do zahrady, na louku, do lesa, k potoku a uč je znáti nerosty, rostliny a živočichy, upozorni je, jak vše je účelně a mistrovsky zařízeno, jak všecko má jakýsi účel, jak všecko svědčí o nejmoudřejším Tvůrci a jak

všechno naši mysl k Němu obrací. Veď děti do tohoto chrámu, kde klenbou nebeská obloha se sluncem, měsícem a miliony hvězd, kde zpěvem a hudbou ptactva ševel, větru šum a vody hukot, kde kobercem kyprý trávník s pestrým kvítím, kde kadidlem vůně květův a kde každý dech a každé hnutí modlitbou.

Pán Bůh vše stvořil, z lásky k Němu vše milujme. A milujme, protože na Boha nám vše ukazuje a o Něm svědčí. Jako květiny obracejí své korunky po slunci, obracejme i my k nebi zrak svůj a mysl.

Kdo rozumí přírodě, nutně ji miluje. Kdo miluje přírodu, miluje i Boha a lidi.

Láska k přírodě zjemňuje mysl.

Příroda nám prospívá, a vše, co nám prospívá, už z vděčnosti máme milovati.

Příroda učí spravedlnosti. Vzdělej půdu a posluž jí, odmění tě užitek. Příroda spravedlnost si vymůže. Uč dítky chápati přírodu, aby učily se chápati spravedlnost.

Ať dítky opatrují květiny, zalévají a pěstují. Dej jim seménka, aby samy si je zasely nebo zasázely. Ať netrhají květin, nelámou stromů, keřů, neřežou kůry a nešlapou v obilí. Navedeš-li je, aby donesly kytíčku matce nebo Panně Marii do kapličky, úcta jejich ke květům tím jenom vzroste. Ať šetří ptactva, nevybírají a nemaří jim vajíček nebo mláďat a ať krmí je v zimě.

Ať mazlí se sice se psem a kočkou, ale ať netýrají dobytka a netrápí živočichů, neboť tím otupuje cit. Úkrutný pronásledovatel křesťanů Nero prý se v mládí bavil tím, že mouchám utrhal nožičky. Před dětmi ani zvířata zabíjeti se nemají.

Nevím, jak kdo jiný o tom soudí, ale co se mne týče, nikdy ptáků v kleci nechovám. Pták miluje svobodu a o tu ho připravit nechci.

Svatý František z Asissi nazýval květiny, ptáky, slunce, měsíc, hvězdy, mraky svými bratry a sestrami. Na bratra slunce složil krásný chvalozpěv a říkával: „Ráno, když bratr slunce vychází, nechť všichni lidé chválí Boha, který je k našemu užitku stvořil.“

Nemoudře jednají rodiče, kteří vštěpují dětem nechut, nelásku nebo odpor k některým tvorům, jako k pavoukům, k žabám nebo hadům. Jediný tvor u nás jedovatý, jehož nutno se báti, jest zmije. Ostatní plazové jsou většinou užiteční.

V přírodě nemají děti báti se strašidel. Rodiče mají dle pravdy vyložit dětem, aby nelezly do rybníka, poněvadž by se mohly utopiti a nikoliv strašiti je vodníkem.

Ten zbožný je,
kdo miluje
člověka, zvíře, květ
pro Boha, který objímá
též láskou celý svět.

J. V. Sládek.

32. Nauč dítky ctíti stáří.

Rolník Kalivoda měl nejen děti, ale i ještě své živé rodiče, kterým dával výměnek. Hospodářství jeho nebylo příliš výnosné, tísnily ho ještě dluhy, starati se o své děti i o své rodiče bylo mu dosti obtížno, ale pracoval a šetřil a Pán Bůh mu pomáhal — mohl dostáti všem svým povinnostem.

Starý Kalivoda byl podivín, ale syn nikdy se na něho nerozkřikl, ano jednal s ním vždy co nejhlaskavěji a nejvlídněji. Činil tak nejen proto, že to považoval za svou synovskou povinnost, ale aby dal svým dětem i dobrý příklad. Věděl, že děti pravidelně ctí své rodiče tak, jako jejich rodiče své rodiče ctili.

Své děti učil ctít dědouška a babičku právě tak jako otce a matku. Ráno a večer musily dívky nejen přát dobrého jitra a dobré noci rodičům, ale i dědouškovi a babičce, jim musily líbat ruce stejně jako rodičům a za ně se modlit jako za rodiče se modlivaly. Nikdy jim nesměly odmlouvat, ale vždy na slovo musily jich poslouchati.

I k čeládce musily se děti chovati uctivě. Nikdy jí nesměly pomlouvat, na ni pokřikovati nebo smích si z ní tropiti, ale musily se k ní chovati vlídně a uctivě. Samy nesměly jí nic poroučeti, nýbrž bylo-li třeba, mohly jí jenom rozkazy rodičů donést a slušně sdělit. Starší, rozumnější a spolehlivá čeleď mohla dětem dle libosti poroučeti.

K lidem starším vůbec, ať známým nebo cizím, musily se chovati dívky zdvořile a uctivě, každému musily dávat pozdravení, a nikdy z nikoho nesměly si tropiti šašky, ani ne z lidí opilých, slabomyslných nebo choromyslných.

Zvláštní úctu musely projevovati k žebrákům. Když některý chudás přišel prosit o almužnu a zůstal venku u dveří, zval ho dále, vlídně mu podal nebo po některém dítěti poslal almužnu a dobrosrdečně s ním porozprávěl. Když odešel, říkal dětem: „Děti, modlete se, šetřte a pracujte, abyste také jednou nemusily žebrati“.

Takovým způsobem se podařilo Kalivodovi vychovati děti v pravé úctě ku stáří, kterážto úcta

jich nikdy neopustila, ale provázela je životem stále a byla jim zdrojem obliby, vážnosti u lidí, a pramenem Božího požehnání.

33. Nauč dítky ctiti učitele a kněze.

Hlavní dva pomocníci otcovi ve výchově jsou učitel a kněz. Ti přejímají rozvíjející se dítě z rukou otcových a dále je učí, vzdělávají a vychovávají. Ovšem otec, i když posílá dítě do školy, nesmí se domnívat, že jeho starost už přestává a že přejímají o ně úplně péči učitel a kněz, nýbrž musí stále pamatovati, že i školní dítě je jeho dítě, a že podporovati učitele a kněze má býti první jeho snahou.

Mají-li učitel a kněz něco s dítětem poříditi, jest třeba, aby měli u něho vážnost a úctu.

Proto, otče, postarej se, aby dítky tvé tuto úctu měly a aby naučení učitele a kněze měla také potřebné váhy.

O učiteli a knězi mluv před dětmi vždy jen s úctou, o dobrých jejich vlastnostech, snahách a působení mluv vždy s uznáním a pochvalou.

Mají-li snahu dítě tvé vyučovati a vychovávati dobře, buď jim vděčen, podporuj je, spolupůsob s nimi, ale nikdy jejich práci nepodkopávej, zbytečně neposuzuj, neodsuzuj a nemař.

Řekne-li otec svému dítěti: „Neboj se ho, nic ti nesmí udělat!“ nebo „Já si na něj dojdú!“, jakou vážnost má dítě vůči učiteli nebo knězi míti?

Chyby, vady, nedostatky nebo špatné vlastnosti učitele nebo kněze, víš-li o nich, před dětmi zakryj, nemluv o nich anebo omlouvej. Zoškliviti učitele nebo kněze před dítětem je zločin na dítěti.

Působení učitele a kněze je obtížné, vysilující a velice zodpovědné. Oběťují zdraví a síly pro cizí dítky.

Kněz nad to ještě obětuje radosti rodinného života, aby cizím dítkám tím spíše mohl býti otcem.

Kněz jakožto učitel nejpřednějšího předmětu, totiž náboženství, stará se nejen o věčný, ale i pozemský život dítěte, neboť dítě nábožensky vychované je svědomité, spořádané, poctivé a mravné.

Každý kněz mocí svého svěcení může odpouštět hříchy, svatými svátostmi posvěcovati a úřad kněžský plně zastávati, a proto každého kněze, ať jest jakýkoliv, máme si vážiti. Kalich, ať je zlatý nebo jen stříbrný zaslouží si téže úcty, a to nikoliv pro svoji vnitřní cenu, ale proto, poněvadž v něm při mši svaté proměňuje se stejně víno v krev Páně. Tak kněz dobrý jako chybný stejně úctyhodným jest pro své úkony.

Kněz nespádl v nebe, ale vyšel z lidu. Proto kněží jsou také jen lidé, a má tedy i každý kněz jako každý jiný člověk jen lidské vlastnosti, slabosti a chyby. Kněží nejsou andělé, poněvadž na zemi vůbec andělé nežijí, ale že by kněží snad byli horšími lidmi, než jsou jiní lidé, jak by chtěli „volnomyšlenkáři“ a podobného druhu lidé světu namlouvati, rozhodně také není pravda. Kněží vycházejí z lidu a jsou tací, jaký je lid. Jaký je národ, takové má i kněze.

Šetři, milý otče, před dětmi vážnosti učitelův a kněží, ať jsou jakýkoliv. Cti je sám, protože prospívají tvým dítkám a uč je ctíti i děti své. Nauč-li se je ctíti, přijmou ochotněji jejich naučení a bezpečněji se jím budou řídit.

Budou-li ctíti učitele a kněze, budou jistě ctíti i tebe; nebudou-li si jich vážiti, ani tebe ctíti nebudou — kdo padá do propasti, nezastaví se na polovině cesty, ale padne až na dno . . .

34. Nauč dítky poslušnosti.

Dobré vlastnosti jsou jako ptáci — nejraději bydlívalí pohromadě.

Dítka dobře vychované mívá obyčejně většinu dobrých vlastností, dítka špatně vychované většinu nectností.

Přáním každého dobrého otce jest, aby dítě jeho bylo zvedené a mělo vlastností dobrých co nejvíce.

Kdo chce takto dítě vychovávat, musí je naučiti především poslouchati, neboť jen ten se dobře učí, kdo dobře poslouchá. Bez poslušnosti není a nemůže býti další zdárné výchovy.

Jen ten se naučil žiti, kdo se naučil v mládí poslouchati. Z poslušných dětí rostou řádní občané poslouchající zákonů božských i lidských. Z dcerky poslušné je poslušná žena. Poslušnost jest cesta k spokojenosti.

Poněvadž poslušnost je tak neobyčejně důležitá jak pro výchovu tak i pro budoucí život dítek, prosím tě, otče, nauč dítky své dobře poslouchati.

Především předcházej je dobrým příkladem a poslouvej, co poroučí Bůh a jeho jménem úřady duchovní i světské.

Dítky své již od nejútlejšího mládí poslušnosti navykej. Dítě poslušné nepřijde tak snadno k úrazu.

Než co poroučíš, vše vždycky předem uvaž.

Poroučej jen to, co se s vůlí Boží srovnává. Kdybys dítku poroučel krásti nebo lháti, předpisuje mu zákon Boží tě neposlouchati.

Měj ohled na čest dítěte, na jeho síly a schopnosti. Poroučej jen to, co dítě nezahanbuje, co vykonati může a co jeho síly nepřesahuje. Nerozvážné, tvrdé a těžké rozkazy někdy vedou k zlosti a u citlivých povah k zoufalství.

K rozkazům nepřipojuj hrozby. „Mařenko, chovej dobře malou Anežku; bude-li ti plakat, budeš bita!“ pravil otec. Mařenka chovala, houpala, zpívala, a Anežka dala se přece do pláče. Hrozba ta byla zcela nerozumna a škodlivá. Anežka se rozplakala i při nejlepším Mařenčině ošetřování, a otec, poněvadž to pozoroval, Mařenky netrestal. Jakou cenu měla vlastně tedy jeho hrozba? Dítě nesmí si zvykati plniti rozkazy z bázně před trestem, nýbrž z lásky k mravnému dobru, které v plnění rozkazu je ukryto. Má konati dobro pro dobro.

Nevymáhej poslušnost náhradami a odměnami. „Dojdeš-li mi pro tabák, dám ti jablko“, pravil otec Františkovi. František ovšem s radostí šel, protože si brousil zuby na jablko. Ale zdaž tak poslušen bude i jindy, až mu nikdo odměnu slibovati nebude? A zdaž nebude poslouchati jen k vůli odměně?

Nedávej rozkazů několik najednou. „Františku, přines mi nůž! Zažeh kočku! Doběhni pro Karlíka! Nehvízdej! Jak to zase stojíš?“ Hází-li otec podobným způsobem rozkaz na rozkaz a zvláště, dává-li jich několik současně, neví dítě, co má dělati dříve; buď nevykoná nic pořádně, nebo některý rozkaz vůbec vykonati nemůže, a tak pěstuje se v něm buď povrchnost, neúcta k rozkazu nebo dokonce neposlušnost.

Když jsi rozkaz dal, dbej, aby byl vykonán. Má býti vykonán co nejdříve a přesně. Vykonání jeho ulehči, usnadni, jeli třeba pomoz sám ; ale co bylo poručeno, musí býti také vykonáno.

Rozkazu neměň, nýbrž zůstaň důsledný, a trvej přesně na původní síle a původním jeho znění. Všelike smlouvání a dohodování musí odpadnouti. Ze zásady nedovoluj, aby z rozkazu původního děti něco usmlouvaly.

Poroučeť co nejméně. Kdo chce dosáhnouti příliš mnoho, obyčejně dosahuje málo nebo nic. Rozkazy neplýťvej! Kdo příliš mnoho a rád poroučí, špatně vychovává. Se špatnou by se potázel rolník, který ve snaze mnoho skliditi naseť by semena příliš hustě.

Stálé rozkazování konečně zevšední, omrzí a děti otupí.

Rozkaz dej jen jednou a odvykni děti čekati na jeho opakování. „Kněz dvakrát nekáže“ říkal jeden otec synkovi, když se ho ptal, co že si přál.

Rozkaz ovšem musí býti jasný, zřetelný, snadno pochopitelný, ale nesmí býti podán způsobem drsným, hrubým, zlostným, jízlivým nebo pánovitým. Způsob, jak rozkaz podat, je velmi důležit. Rozkaz má býti dán v dobrotě. Rozkazovati je větší umění než poslouchati.

Dítěti dopřej volnosti, zvykej je jednati samostatně, jednati dobře bez rozkazů, poslouchati rozkazů i nevyslovených a nedrž je stálými rozkazy jako loutkář loutku -- loutka zdvihne ruku jen tehdy, když zatáhne za nit a jen tu zdvihne, za kterou zatáhl.

Aby se dítě naučilo poslouchati, nebo-li, jak Komenský dí „po jiného raději vůli choditi než

po své“, aby se v poslušnosti cvičilo a zvykalo si podrobovati svou vůli vůli cizí, dbej, aby dbalo nejen rozkazů tvých, ale i rozkazů matčiných, aby poslouchalo dědouška a babičku, kněze, učitele, mistra, hospodáře, zaměstnavatele a vůbec každého, kdo má právo mu poroučeti.

Mařenka přišla domů ze školy a pravila: „Zítřka půjdeme k zpovědi. Velebný pán nám radil, abychom se na úmysl vykonati dobře zpověď pomodlili dnes večer růženec.“ Když se přiblížil večer, pravil otec: „Vykonej jen, co velebný pán radil, takové přání považuj za rozkaz.“ A Mařenka poklekla a růženec se pomodlila.

Poslušnost pěstuj po dobrém — toť nejbezpečnější cesta při výchově vůbec. Neposlušnost, odmítavost a vzdorovitost ovšem musejí hned v začátcích, kdyby se objevily, býti zlomeny a je-li třeba i metlou vypuzeny, ale metla a křik jsou jenom mimořádné prostředky k vypěstování poslušnosti.

Podaří-li se ti, milý otče, dítky vycvičiti v poslušnosti, podařila se ti již jistě alespoň polovina výchovy.

Na poslušné dítky budeš se moci vždycky spolehnout.

Poslušné děti schopny jsou i obětí. Proč Isák tak poslušně vzal dříví obětní a nesl si na kopec, na němž sám měl býti obětován? — Poněvadž ho otec Abraham dříve dobře v poslušnosti vycvičil.

35. Vzdorovitý Vojtišek.

Malý Vojtišek ovládal celý dům. Měl tři starší bratry a dvě starší sestry, sám byl nejmladší, ale když si něco umyslí, všichni mu musili uvoliti a

ustoupiti. Dovedl vztekle cupati, nožkama hrabati, křičeti a plakat, že se zdálo, jakoby nadcházela jeho poslední hodinka. Někdy dočista i omdlel!

Sám otec, když ho viděl, jak rudne v obličeji, říkal: „Vyhovte mu, ať se mu nic nestane.“ Říkal o něm sice, že „má svou hlavu“, jednou dokonce pravil, že „v něm sedí beran“, ale opomíjel včas a rozumně nepoddajnou hlavičku léčiti. Jednak měl Vojtíška jakožto posledního z dětí nezřízeně rád a jednak se kojil nadějí, že „z toho vyroste“.

Vojtíšek si vyvzdoroval všecinko. Již od přirozenosti byl ku vzdorovitosti náchylný, a rodiče nerozumnou výchovou ho v neřesti té jen utvrzovali.

Byl umíněný, neústupný a nebylo-li mu něco vhod, zalezl si do koutka a díval se zarputile do zdi, až dosáhl svého. Starší bratři a sestry byli pro něho leckdy pokáráni, jestliže mu nechtěli dáti, co mu nepatřilo nebo nechtěli vyhověti, byl-li v nepravu.

Otec, který se s počátku domníval, že později Vojtíšek sám zmoudří, zklamal se velice — Vojtíšek byl čím dále tím horší.

Pan učitel si na něho často stěžoval, že se rád pere, že je hrubý, drzý a vzdorovitý.

Otec nyní teprve začal ho trestati, ale už bylo pozdě — zlo zakořenilo se už příliš hluboko. Vojtíšek mnohdy otci před trestem dokonce utekl ano někdy i vyhrožoval, že „skočí do studny“.

Chtěl-li otec začít s ním „po dobrém“, také už nic nesvedl, neboť každé dobré slovo svezlo se jako voda po mastnotě.

Nyní teprve otec trpce želel toho, že ho nevyléčil ze vzdorovitosti již v mládí. Viděl, že jeho nedbalost, nerozumnost a nezřízená láska nese čím dále tím trpčí ovoce.

Vojlíšek sotva vyrostl ze školy, nikoho se nebál ani Boha ani lidí a protivil se rodičům, příkázáním Božím, církevním i světským.

Stal se z něho pověstný rváč, a skoro žádná muzika ve vsi, které se zúčastnil, neskončila se bez rvaček.

Na vojně dostal, pro vzpouru několik měsíců vězení.

Když se vrátil z vojny, vybral si zcela nový obor působnosti — pytláčil.

Ale jednou došlo mezi ním i hajným ku hroznému souboji na pasece, v němž hajný v nutné sebeobraně do něho střelil a velmi těžce ho poranil. Hajný sám dotáhl ho do vsi a dle pravdy vylíčil, jak se vše stalo. Mohl prý utéci, a jemu samému prý by to bylo bývalo mnohem milejší, kdyby byl utekl, ale postavil se a tak musilo dojít ke srážce . . .

Zraněný se ještě asi dva dny trápil, až konečně se dotrápil . . .

36. Jak mistr Kroutil naučil své děti pěkně lháti.

„Opovázíte-li se někomu říci, že mi kousek látky zbylo, vyplatím vás“ vyhrožoval krejčovský mistr Kroutil svým dětem.

A skutečně také jednou Lidunku vyplatil, poněvadž se u sousedů podřekla, že ji tatínek ušil nový kabátek z cizího.

Jednou spatřil mistr oknem, že řezník Mácha, který na oděv spěchal, jde se zeptat, jsou-li již jeho šaty ušity, a nechtěje snést jeho výtky, pravil dětem: „Až sem Mácha přijde, řekněte, že nejsem doma“. A rychle vklouzl do komory a zavřel se.

Dítky věrně jeho rozkaz vyplnily, a Mácha s nepořízenou odešel.

Kroutil sám před dětmi lhal. Někdy žertem, někdy vážně. Mnohdy lhal už ze zvyku. Napomínala-li ho manželka, aby alespoň před dětmi si dal pozor na řeč, krátce ji odbyl: „Vždyť ony tomu nerozumějí“, nebo „Vždyť v tom není nic zlého“.

A poněvadž ptáčátka zpívají tak jak se naučili od starých, Kroutilovy dítky brzy uměly pěkně lháti.

Málokdy pověděly pravdu. Uměly se vždy znamenitě ze všeho vytočiti, co jim bylo nepříjemno, a vybájeti, co by jim mohlo prospěti. Mnohdy lhaly již ze zvyku.

Leckdy vymýšlely si i věci, jež se vůbec nestaly, nebo zveličovaly do nekonečna malé začátky. Třeba u sousedů ani nebyly, přece vypravovaly, co tam mají, co tam viděly a co tam kdo řekl.

A otec se jim smál a říkal: „Ti si to tak pěkně dovedou vymysleti a sesaditi, že byste tomu skoro věřili. Umějí lhát, jako když tiskne.“

Toníček jednou z jakési neopatrnosti polil si ve škole čítanku inkoustem. Boje se doma trestu, zastrčil čítanku mezi lavici a zeď a přišed domů s pláčem žaloval, že mu ji spolužák Kratochvíl ukradl. Kroutil ihned došel si na pana učitele a rozhodně ho žádal, aby vše vyšetřil a Kratochvíla k náhradě donutil. Pan učitel znal už Kroutilova synáčka velmi dobře, jal se vyslýchat i hledati, čítanku našel, vhodným způsobem na chlapce udeřil, že se přiznal — i ostatní spolužáci ho usvědčili — a tak mistr Kroutil, který šel hledat právo, našel pokoření a zahanbení. A pro toto

zahanbení — nikoli pro lež! — svého synka řádně vyplatil.

Jednou Toníček přiběhl do světnice a pravil: „Tatínku, v tůni v potůčku viděl jsem kapra. Otec nechal šití a šel ho chytit. Celou tůňku prohledal, ale nic nenalezl. Toníček hledal s ním. Když se s nepořízenou vraceli, pravil hoch: „Buďto zatím odplul nebo snad, než jsme přišli, někdo jej chytil.“ Že tam nic neviděl a že ta ryba se objevila jen v jeho mozku, toho ovšem neřekl.

Takovým způsobem mistr Kroutil naučil své dítky pěkně lháti a v nich si sám na sebe pěknou metlu vypěstoval.

37. Nauč dítky pracovitosti.

„Práce jest povinností každého občana a každý zahálčivý občan, buď si bohat či chud. jest zlodějem.“ (Ant. Krecar.)

Vychovej v dětech lásku a chuť k práci, a nauč je poznávati cenu pracovitosti.

Před dětmi nikdy nezlořeč na práci, neklej na ni, nemluv se závistí o těch, kteří těžce pracovati nemusí a nevynášej sladkost zahálky.

Pracuj rád, s chutí a s myslí veselou.

Kdo co dělá s chutí mile,
práce jest mu kratochvíle.

(Komenský.)

Nemluv se strachem o budoucí práci. Nejednal dobře rolník, který vždycky, před nařezáním a našťípáním dříví, předem celý den s odporem o tom před dětmi mluvil.

Jest již v povaze dítěte býti duševně a tělesně činným, dítě touží po zaměstnání, chop se s ra-

dostí této vůdčí ruky přirozenosti a děti již od nejútlejšího mládí tělesně i duševně účelně zaměstnávej.

První prací dětskou jsou hry. Stávic kostky nebo urovnávajíc písek staví malý dělník ve své mysli právě tak dům jako stavitel.

Od hry brzy převádí rozumný otec dítě ke skutečné práci. Dá mu něco jeho silám a schopnostem přiměřeného, sám mu vše názorně ukáže, neboť „co děláno býti má, děláním nejlépe se ukazuje“ (Komenský), a vzbuzuje zájem pro práci. Mnohdy malý pracovník jenom překáží, otec by to udělal mnohem dříve a lépe, ale otec-vychovatel toho nedbá a nechá pracovati dítě, aby jen pracovati se učilo. Poskytne mu látku a nástroj — i když něco pokazí, zisk výchovný je vždy větší než hmotná škoda. Každý učeník musí něco pokaziti. Pro velký účel vždycky malou oběť rádi přinášíme. A jaká radost září z očí malého pracovníka, když se mu práce podařila! Nesměj se mu, neudělal-li něco dobře, nýbrž oprav, ukaž, zlepši — zavážeš si ho díkem a nepodlomíš chuti jeho k práci. Práci nikdy neukládej za trest, neboť by tak snadno vznikl odpor proti ní. V dítěti nutno pěstovati úctu k práci a podporovati lásku k ní.

Nenech děti nikdy bez zaměstnání, neboť z toho povstává lenost, nuda, blouznění a nemravnost. „Práce jest nejlepší vychovatelkou praktické povahy. Cvičí nás v poslušnosti, v sebevládě, v pozornosti, pilnosti a vytrvalosti, dodávajíc každému obratnosti a zručnosti ve zvláštním oboru jeho, i schopnosti a znalosti v jednání a zájmech obecného života,“ četl jsem kdesi. Práce sílí tělo a ducha, pěstuje rozhodnost a zdokonaluje povahu.

Cokoliv dítě dělá, ať dělá správně, prakticky, účelně, ať dodělá vše až do konce, pracuje důkladně a nezvyká si povrchnosti.

Otec současně také vysvětlí dětem význam práce pro jejich budoucí blaho. Pracovní lidé dodělávají se v životě úspěchův. Z pilnosti se štěstí rodí, lenost holou bídu plodí. Mladí ležáci, staří žebráci.

Jeden otec učil své dívky této básničky :

Mraveneček po svítání
chutě do práce se dává,
potom již až do klekání
pracovati neustává.

Vezmi sobě mládenečku
vzor z těch malých mravenečků ;
chceš-li šťastný v světě býti,
buď jak oni pracovitý.

Jiný otec zase — rolník — nedovoloval hochovi pracovati na poli, dal ho na studie, aby prý byl pánem a nemusel se „mazat od země“. Svou mladou hezkou dceru takofka prodal starému zámožnému ženichovi, ač ho nechtěla, jenom aby nemusela „dělat“. Hoch neměl ke studijím chuti a vloh, nedostudoval a není z něho ani sedlák ani pán, a dcera je v manželství nešťastna, ač má všeho hojnost.

Ačkoliv otec má již od malička vésti děti ku práci, přece nemá jich nikdy přetěžovati prací. Udřené a umořené dítě je těžkou žalobou na nesvědomitost rodičův. Zakrnělost, slabost, nevyvinutost a souchotiny jsou tresty, které za takový zločin stíhají děti. Měly by vlastně postihnouti rodiče . . .

Politováníhodný zjev jest též, když rodiče nutí příliš záhy děti k práci výdělečné, posílají je do dílen a továren, kde sice nějaký haléř vydělají, ale ohromný majetek — zdraví, čest a cit — často ztrácejí. Pracuj raději sám horlivěji, abys rodinu uživil. Uč sice dítě pracovati, ale nenuť je vydělávati.

38. Nauč dívky šetrnosti.

„Penize jsou charakter. Úspory znamenají neodvislost, sebevědomí a sílu“. (Smiles.)

Naučiti dívky šetrnosti má pro ně větší cenu, nežli našetřiti jim řadu spořitelních knížek. Šetrný z chudoby kráčí k bohatství, nešetrný, byť sebe zámožnější, spěje k chudobě. Pracovitost se šetrností přivádí k blahobytu.

Kdo naučí dívky touto cestou jíti, dá jim nejlepší věno.

Chceš-li naučiti dítě šetrnosti, šetři napřed sám, aby dítě návod názorně vidělo.

Varuj se dluhův a vštěpuj dětem do duše životní zásadu, aby se také vždy pokud možno dluhův vystříhaly.

Dej jim hned od malička poznati cenu peněz. Kup každému dítěti zvláštní peněženku a ušetřti mu čas od času nějaký haléř. Dítě učí se tak penězi samostatně vládnouti. Dostanou-li děti nějaký peněžitý dárek od známých, ať ho neutrácejí, ale ať jím své úspory rozmnoží. Praví-li kmotřička hošíčkovi „Zde máš dvouhaléř, dojdí si koupit ke kupci cukroví“, udělala mu sice radost, ale nikterak mu neprospěla, nýbrž uškodila. Ovšem

vykonala by více, kdyby mu řekla: „Zde máš dvouhaléř, schovej si ho a opatruj ho pečlivě“.

Byl jsem také jednou svědkem tohoto výjevu: Otec za jakousi službičku dal synkovi krejcar a pravil: „Ale ne abys ho promlsal!“ A klučina se obrátil a rovnou letěl ke kupci pro cukroví. A otec se na celé kolo rozesmál té chytrosti Týž otec později synáčkovi krejcary na mlsky dával, ale měl-li mu koupiti písanku, říkal: „Ať ti jí koupí učitel!“

Uč dívky skromnosti. Nejslavnější lidé byli pravidelně v největší skromnosti vychováni.

Ať se dívky spokojí škrovným pokrmem, potom nenechávají povalovati se kusy chleba, neučí se labužnictví nebo mlsnosti.

Oděv postačí jim prostý. Nemají ovšem choditi roztrhány, ale dej přednost jednoduché a trvanlivé látce bez ozdob. Za to ať se učí šaty si šetřiti. Hoch ať neleze po kolenou a nenosí vodu v klobouku, děvče ať neroztřihá na panenky látky, z níž by samo mohlo míti ještě zástěrku. Množství šatů dětem nemá prázdného významu. Netrp jim parádnost a fintivost. Když přijdou ze školy nebo z kostela, ať se převléknou.

Ať si zvykají pořádku, neboť náchylnost k pořádku vede k úspoře času a peněz.

Ať šetří nábytku, nemaří věci potřebných, nerozbíjejí nádobí a nářadí.

Hry a hračky malých dětí buďtež levné a zábavy větších dětí bez výloh.

Z úspor dětských se nedluž, nesáhej k nim, podporuj je, rozmnožuj, dohlédni na ně, aby se snad nezmenšovaly, měj přehled o nich a dohled nad nimi a postarej se, aby každé dítě pokud možno brzy mělo svoji spořitelní knížku.

Také dohlédni, aby snad se úspory bez tvého vědomí nerozmnožovaly. Jak snadno snaha po úsporách mohla by vésti dítky k nepoctivosti!

Aby se touha po penězích nezvrhla v nezřízenou lásku k penězům nebo-li v lakomství, ať dítě ze svých úspor samo si někdy něco koupí ať již oděv nebo potřeby pro školu, a ať někdy i z nich nějakou almužnu udělí.

39. Nauč dítky štědrosti.

Moudrý Tobiáš napomínal syna: „Ze statku svého dávej almužnu, a neodvracuj tváři od žádného chudého, nebo tak bude, že ani od tebe nebude odvrácena tvář Páně. Kterak budeš moci, tak buď milosrdný. Budeš-li mít mnoho, dávej mnoho, jestliže málo mít budeš, také i z mála rád udělovati hleď. Odplatu zajisté dobrou skládáš sobě ke dni potřeby. Nebo almužna od všelikého hříchu i od smrti vysvobozuje a nedopouští duši jíti do temnosti. Doufání veliké bude almužna před nejvyšším Bohem všechněm, kteříž ji dávají.“ „Chléb svůj s lačnými a chudými jez, a z oděvu svého nahé přikrývej.“ (Tob. 4, 7—12 a 4, 17.)

Milý otče! Takovým způsobem i ty dítky napomínej a slovem i příkladem k štědrosti je povzbuzuj.

Štědrost, dobročinnost, dobrota srdce krásí každého člověka lépe než všechny jiné ozdůbky; dbej, aby tyto okrasy dítky tvé si zjednaly a s nimi životní cestu nastoupily — s nimi budou připuštěny až do nebe . . .

Ať šetří sice, ale ať zároveň i ušetřují! Kdo je šetrný, může býti štedrým, poněvadž si štědrostí získal tolik, aby mu na dary zbylo.

Plýtvati penězi bezúčelně není štědrost, ale marnotratnost.

Štědrými máme býti jenom vůči tomu, kdo toho potřebuje a zaslouží. Dar náš vždycky ať padne na pravé místo — vždycky jím máme něčeho dobrého dosáhnouti a něco záslužného vykonati. Dáti almužnu tulákovi, jenž jde přímo ji propít, není zhola nic záslužného a nepodporujeme takovým darem dobro, ale zlo.

Potřebnému žebráku pošli almužnu po dětech, aby se štědrosti učily; dostane-li jedno dítě něco dobrého na zub darem, ať druhým dětem dá z toho po kousku, ať se učí i z vlastních úspor dáti almužnu, koupiti něco chudým dětem nebo přispěti na nějaký dobrý účel.

Almužna se projevuje nejmakavěji štědrosti. Almužna se čítá mezi nejpřednější dobré skutky. Dobrými skutky získáváme život věčný. Proto uč dítky již od mládí vyměňovati přebytný majetek za naději budoucího života . . .

40. Nauč dítky mravnosti.

Rolník Skýva měl hodné dítky. Jak toho docílil?

Již od nejútlejšího mládí vštěpoval jim smysl pro mravnost a čistotnost.

S dětmi vedl život střídavý, prostý, jednoduchý, neboť takový život výborně podporuje mravnost.

Koření se užívalo v jeho domácnosti málo a lihových nápojů dítky vůbec nedostaly. Kávy a čaje dostávaly velmi málo.

Lůžko měly tvrdé, příkrývku lehkou. Každé dítě spalo o samotě, nikdy ne dvě na jedné posteli.

Život ubíhal jim pravidelně, vyplněný prací a stálým zaměstnáním, takže k zahálce, která je nemravnosti začátek, neměly času. Dítka prací unavené usínaly hned, jakmile ulehly.

Vstávati musely časně, povalovati se zbytečně v posteli jim nedovoľoval.

Dítka učil velmi záhy ctiti samy sebe, zachovati cudnost při oblékání a svlékání.

Před dětmi nikdy nic nemravného nemluvil a jiným mluvíti nedovoľoval. Ani o nemravných činech jiných lidí nikdo před dětmi mluvíti nesměl. Neříkal „dítka tomu nerozumějí“. Pud pohlavní vyvíjí se velmi záhy, a dosti malá narážka dá dětem dosti látky k přemýšlení.

Zvláštní pozornost věnoval čeládce. Nemravné čeledi v domě netrpěl, poněvadž styk čeledi s dětmi je stálý, nezadržitelný, a nebezpečí náказы se strany nemravné čeledi je ohromné.

Schůzkám, zábavám, hrám a četbě mládeže věnoval bedlivou pozornost.

Poněvadž věděl, že nejlépe podporuje mravnost víra a zbožnost, dítka v nábožnosti vychovával, k modlitbě vedl, často jim připomínaje, že Bůh všudy jest, všecko ví a vidí, že ze všeho bude jednou člověka souditi a že při posledním soudu všecko vyjde na jevo. Dospělejším dítkám předčítal nebo čísti dával životopisy svatých, hlavně takových, kteří zvláštní čistotou se stkvěli, jako na př. sv. Václava, bl. Anežky české, sv. Alojse, sv. Stanislava a j.

Když jednou pozoroval, kterak jeden chlapec jeho nápadně bledne a hubne, ač jinak nebyl nemocen, věnoval mu zvláštní pozornost a nabyv přesvědčení, že se oddává tajným neřestem, nebil ho, neplánil, ale poslal ho k sv. zpovědi a lásky-

plně ho vedl k užšímu spojení s Bohem. Čeho nemohl docílit otec, dovršila milost Boží Jest chyba, že mnozí rodiče tajným neřestem dítek malou pozornost věnují.

Z křesťanské mravouky vytryskuje mravnost. Proto také lidé, kteří z mládí v této mravouce vychováni byli, byť i v pozdější době ve víře zvlažněli nebo se jí odcizili, přece základy mravnosti si podrželi. I v nevěrci zůstává odlesk raních červánkův Spisovatel Tolstoj napsal: „Kdo by chtěl pěstovati mravnost bez víry, podobal by se dítěti, jež zasazuje bylinku bez kořínků do písku a chce, aby rostla“.

Učiniti dítky osvěcenými, pobožnými a mravnými, tak to žádal Komenský. A Seneka na mravnost tak veliký důraz kladl, že pravil: „Mravům nejdříve a potom teprve moudrosti uč se!“

41. Nauč dítky zdvořilosti.

Svět posuzuje lidi dle toho, co na nich vidí. Proto zevnější chování je velmi důležité, a dítě má býti vychováno i k tomu, aby i zevnějším svým jednáním lidem si získávalo a nikoliv odpuzovalo.

Vedle ctností „vnitřních“, které srdci dětskému dodávají vlastní cenu, a k nimž dítě má býti vedeno, má dítě osvojiti si i určité ctnosti „zevnější“, totiž lahodný způsob zevnějšího obcování s lidmi.

Mezi vlastnostmi, které tento zevnější způsob milým činí, čelné místo zaujímá zdvořilost.

Proto, k této ctnosti dítky své vychovávej. Co jest zdvořilost? Jest to umění ukazovati ke každému uctivost a slušnost.

Vnější zdvořilost, má-li býti pravá, musí vyvěrati jako čistý pramének z čisté studánky srdce.

Jenom dítě dobře vychované, jež má pravou lásku k lidem, zná cenu člověka, je pokorné a vzdělané, dovede býti také zdvořilé. Pěstovati zdvořilost jen vnější bez těchto vnitřních základů jest tolik jako chtíti stavěti dům od komínu.

Ale i když dívky jsou vzdělány a osvědčeny, přece ještě potřebují jakéhosi návodu, jak mají zdvořilost si osvojiti a v ní se vycvičiti.

Především uč je dávati pozdravení. Jdou-li z domu, ať řeknou „S Pánem Bohem“, vcházejí-li, ať řeknou: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“. Ráno ať přeje rodičům „Dobrého jitra“, večer „Dobré noci“. Ku jmeninám ať jim blahopřeje. Ať o vše prosí a za vše děkuje. Pamatuji se, že v domě otcovském vždycky, kdykoliv nám někomu z dětí otec něco koupil, museli jsme jíti, uctivě mu poděkovati a políbiti ruku. Matka už pečovala o to, abychom nikdy nezapomněli.

Po jídle ať řeknou „Zaplať Pán Bůh!“ Když přicházejí starší v neděli z kostela, ať je vítají dle starobylého, chvalitebného, křesťanského zvyku slovy: „Vítám Vás slovem Božím“.

Ať pozdravují i cizí lidi, potkají-li je, ať pracujícím řeknou „Pomáhej Pán Bůh“, odcházejícím ať řeknou: „Provázej Pán Bůh“. Ať na nikoho nepokřikují a kamením neházejí!

Přeje-li si někdo něco, ať jsou ochotny mu posloužiti nebo pomoci.

Mluví-li starší lidé, ať nevskakují jim do řeči, táže-li se někdo na něco, ať zdvořile odpovědí. Při odpovědi mají se dívati do očí, slušně státi a dlouhých a zbytečných řečí se vystříhati.

Když někdo cizí přijde, nemají se schovávat a jenom úkosmo někde z úkrytu se dívati, nýbrž mají zůstat na svém místě. Táže-li se host na něco, mají hned odpověděti, nikoliv zarputile mlčeti a do země se dívati.

Starším lidem mají vždy ustoupiti a jim přední místa ponechati.

Nemají odmítovati.

Mají přílišné smělosti, dovolenosti a drzosti se chrániti. Ostýchavost na dítkách nemilujeme, ale drzost nenávidíme. U dětí vše jiné spíše sneseme než přílišnou smělost.

Vnější zdvořilost musí býti ve shodě s vnitřním smýšlením, neboli nesmí býti „navrch med a ve spod jed“.

42. Nauč dítky vlídnosti.

Milý otče! Dojista jsi viděl někdy obrázek znázorňující, kterak Panna Maria chová Ježíška. Snad jsi se se zalíbením zahleděl na malé dítko a líbil se ti pohled jeho tak milý a vlídný.

Dítě, které se vlídně tváří, má každý rád.

Kéž se ti podaří naučiti dítky právě vlídnosti! Kéž podobají se usmívajícímu se Ježíškovi!

Naveď dítky, aby vždycky přívětivě se dívaly, nemračily se, nebyly zasmušilé a mrzuté.

Zdravé a dobře ošetřované dítky rády se smějí a žertují. Nebraň jim v tom, nezakřikuj jich, ale nevinnou radostí jejich rozraduj se sám a raduj se s nimi — získáš si jejich důvěry a lásky.

Začíná-li některé dítě býti samotářským nebo zasmušilým, ihned pátrej po příčině. Snad není tělesně zůrávo, snad jeho duše sténá pod tíží

nějakého hříchu, snad svědomí se zakalilo, snad tvá přílišná krutost je toho příčinou . . .

Odstraň příčinu zármutku a radostná mysl zase se dostaví.

Zpívajících dítek nezakřikuj, ale zpívej s nimi a nauč je vhodným písním.

Ať se dítky vlídně vždy chovají k tobě, k matce, k sobě navzájem, ke všem domácím, k služebným, k chudým, žebraákům, k lidem cizím, známým i neznámým, hlavně však ať se učí býti vlídnými vůči lidem, kteří zevnější zjevem nebo jednáním jsou nám nesympatičtí nebo přímo odpuzují.

Navykej je, aby snesly klidně i nepřijemnosti a urážky a nevzkypěly hned hněvem pro každou maličkost.

Nerozmazli jich, neboť potom každé „nevyhovění žádostem jejich má v zápětí zlost“. (Seneka.)

Chtějí-li něco, ať o to prosí. Uč je, že laskavostí a vlídností vždy více zmohou než hrubostí a násilím. „Více much se chytne na kapku medu, než na celý sud octa“. (Sv. František Šál.)

Vlídnost jako klíč i nejzatvrzelejší lidská srdce otevírá. Dítky musí již od nejútlejšího mládí nabýti přesvědčení, že násilím a krutostí nic nezmohou.

Poněvadž na tváři člověka se zrcadlí srdce, lidi zušlechtěného a upřímného srdce již podle tváře poznáváme. Pokoj, mír a láska dílící v srdci zračí se ve tváři. Proto zušlechtěním srdce nejbezpečněji pravé vlídnosti docílíme.

Kdo se bez tohoto vnitřního zušlechtění snaží býti vlídný, byť se smál a laskavě tvářil, úsměv jeho je nahořklý. Co může býti z toho, když ocet cukrem sladíme?

Lidé od mladosti dobře vychovávaní a k přívětivosti k lidem i k vlídnému obcování s nimi

navedení stanou se všude oblíbenými. Slovo jejich pravý čas vyřknuto, laskavý úsměv, malá služba prokázaná získávají každého a rozšívají všude radost, kdežto lidé mrzutí, zamračení, bručiví, jsou společnosti, v níž žijí, těžkým břemenem.

Naučíš-li dítky vlídnosti, naučíš je ulehčovati život sobě i jiným.

43. Nauč dítky snášenlivosti.

„Tatínku, vypravujte nám nějakou pohádku“, žadonily děti za dlouhého zimního večera.

„Poslouchejte tedy: V jednom lese žila různá zvířata. Také jezevec. Měl doupe asi metr pod zemí, ve kterém přebýval. Jednou za chladné podzimní noci vylezl, chodil po lese, čenichal sem a tam a pojídal, kde co našel. Koříny, bukvíce, červi a zvláště plži byli mu vítanou pochoutkou.

Pojednou ho potkal ježek a pravil: „Milý příteli, odpusť, že si k tobě беру útočiště. Pozoruji tě zpozdlí, poznal jsem tě již tehdy, když jsi mne ještě ani nepozoroval, vím, že máš šlechetné srdce a proto tě prosím o pohostinství. Již svítá, dovol mi v tvém příbytku přespát den. Jsem celý udýchan a unaven. A vlastně ani sám nyní nevím, kde jsem. Vyšel jsem si večer nasbírat si potravu a sotva jsem počal louskat hmyz, přepadla mne liška. Ihned jsem se schoulil v kouli, vtáhnul nohy a obličej dovnitř a tak kolem dokola chráněn pichlavými ostny ve strachu vyčkával jsem věci budoucích. Liška nemohouc mi na kůži začala mne válet, ach, již vím, kam mne chtěla doválet — chtěla mne dostat k potůčku a tam svalit, abych tak byl nucen plovat, obličej natáhnouti a nohy roztáhnouti. Potom by byla ucho-

pila mne za nohu a zardousila. Však v tom ozvaly se na blízku nějaké kroky, a liška bojč se myslivce, nechala mne a utekla. Hned utíkal jsem s místa, kde mi hrozilo tak velké neštěstí. Zabloudil jsem. A na štěstí na své bludné cestě potkávám tebe. Měj se mnou ubohým soustrast a vezmi mne do svého doupěte.'

„Ale ano, přítelíčku, jen pojď se mnou. Právě také chtěl jsem již se zase domů vrátiti: Pojď, půjdu napřed.'"

A jezevec šel napřed, ježek za ním.

Přivedl ho k svému příbytku, v houštině na odlehlém místě lesa, kde žádné cesty ani pěšiny nebylo. A zastaviv se pravil: „Zde jest moje obydlí. Vlezu do něho touto děrou — polez za mnou.' Ježek poslechl.

Doupě bylo vystláno mechem. Bylo v něm sucho i teplo. Ježkovi se v něm líbilo.

Jsa v bezpečí oddal se sladkému, bezstarostnému odpočinku a brzy usnul.

Ale nemohl usnouti jezevec, neboť kdykoliv se chtěl pohodlně natáhnouti, bodnul se o ježkovy picháky. I probudiv ho, žádal ho, aby se skrčil ke straně a klidně ležel, ale pan ježek ulehl si zrovna doprostřed a pohodlně se roztahoval a natahoval.

Konečně se na něho jezevec rozlobil a chtěl ho vyhnati, ale pichlavý host jizlivě pravil: „Komu se zde nelíbí, může odejít.' A roztahoval se dále.

Milé děti, tuto pohádku, kterou jsem kdysi četl, vypravoval jsem vám proto, abyste se naučily snášenlivosti.

Nebuďte v živořě jako onen nesnášenlivý ježek, nýbrž s lidmi dobře se srovnávejte.

Především srovnávejte se dobře mezi sebou. Nežalujte na sebe. Neslyším rád, když Karlík žaluje: „Mařka mne bije“ a Mařka hned na to: „On mne umazal“. Nehaštejte se mezi sebou. Nemám rád, když se škádlíte, sváříte, nebo docela perete.

I s lidmi cizími snášejte se dobře. A nebudete se tomu muset ani zvlášť učit, když si tomu hned z mládí zvyknete.

Nebuďte jako onen ježek, kterého jste jistě v duchu odsuzovaly. Není hezké, když lidé, kteří se spolu stýkají, hned se pro každou maličkost hněvají, hádají, perou a soudí.

Nemá každý člověk stejnou povahu, stejnou výchovu a stejné zvyky. Mějte ohledy, odpouštějte, nemstěte se, zmírňujte protivy, nemluvte a nedělejte, čím byste mohli ranit, ale mluvte a číňte, čím byste se zavděčily. Ustupte, uvolte a vyhledávejte, co spojuje, odstraňujte, co rozdvouje.

Zvláště se snažte snášeti se dobře s osobami; které svou přirozeností nebo povahou odpuzují, s osobami jiného náboženství, jiné národnosti a jiného politického přesvědčení.“

Otec skončil, a dívky pravily: „Poslechneme vás, tatínku“.

44. Nauč dívky uhlazenému chování.

Vychovati dívky znamená pečovati nejen o vzrůst jejich těla a zušlechtění duše, ale i naučiti je, jak se ve společnosti jiných lidí chovati mají.

Lidé posuzují člověka dle jeho zevnějšího chování. Člověka uhlazeného chování mají rádi, člověka hrubého a neotesaného nikoliv. Člověk dobrého srdce, ale neuhlazeného zevnějšku podobá

se nebroušenému diamantu, ale člověk zušlechťený uvnitř a uhlazený na venek podobá se diamantu broušenému.

Uhlazeným vnějším chováním získáváme přízeň a přátele. A poněvadž najít životní štěstí zhusta znamená jen najít si a získati přízeň a blahovůli jiných, proto na uhlazeném chování dítek často spočívá šťastná budoucnost.

Proto již od malička dítky uhlazenému chování uč a navykej.

Ať o vše uctivě prosí a za vše děkuje. Prosí-li, ať přidají „buďte tak laskav“, nebo „prosím vás“, ale ať si nezvyknou říkati „dejte mi“ nebo „já chci“.

Ať neodpovídají slovíčkem „co?“, nýbrž: „čeho si přejete, tatínku?“

Pouhé slovíčko „ne“ není slušnou odpovědí, ale zcela neslušno je jen zavrtěti hlavou nebo přikývnouti.

Táže-li se někdo něco, ať odpovídí krátce, jasně, srozumitelně a uctivě.

Jsou-li tázány na něco, ať vstanou a dívají se do očí, nikoliv na ústa nebo na šat toho, s nímž mluví.

Ať se učí mluvit klidně, přívětivě, hlasem lahodným, nikoliv pronikavým, síplavým nebo šeptavým.

Mluví-li někdo, ať mu věnují pozornost a nedívají se jinam nebo nehrají si. Ať se dívají klidně, mírně a přívětivě. Ať mlčí, mluví-li jiný!

Upadne-li někomu něco, ať zvednou a podají. Jdou-li s někým, ať ponechají mu čestné místo po pravé straně.

Vcházejí-li s osobou starší někam, nechť otevrou napřed dvéře, odstoupí, nechají ji vejíti, teprve

vejdou za ní a zavrou. Otevíráti a zavíráti slušně dvěře je velké umění, kterému třeba již od malička se učit.

Vcházejí-li do cizího příbytku, ať vždy zaklepají, — hoch ať sejme u vchodu s hlavy — a vcházejíce pozdraví.

Držení těla má býti lehké, přímé, přirozené. Přirozená má býti i chůze.

Velký nezpůsob jest vyplazovati jazyk — ten má stále zůstávati v ohradě, kterou mu příroda určila.

Nezpůsob jest i ve společnosti se protahovati, ruce v kapsách míti, nos znepokojovali. I malé dítě má míti svůj kapesník a má ho používali.

Při kýčání nebo zívání mají si děti ústa šátkem nebo alespoň rukou pokud možno krýti a chrániti se hlučných a nepěkných zvuků.

Nezpůsob jest i ve společnosti šeptati, k jiným se nakloňovati a našeptávati. Ve společnosti máme mluvíti jen to, co mohou slyšeti všichni.

Nezpůsob je mluvíti, co by se někoho ve společnosti nemile dotklo, vtipkovati o osobách nepřítomných nebo neuctivě mluvíti o osobách výše postavených nebo starších.

Nezpůsob jest ve společnosti stále jen mluvíti o sobě a své chytrosti.

Rovněž jest nezpůsob jinému přezdívali, jiným se posmívali, po jiných pokřikovati nebo kamením házet, posušek cizích nebo zvyků nápodobovati, jakož i uličnický pohvizdovati.

Při jídlu mají děti seděti klidně, nehoupati se na židli, nemají pokrmů rukou nýbrž vidličkou bráti a nemají mlaskati a srkati.

Vůbec mají si uhlazené způsoby již od mládí osvojiti.

Vzdělání „vnitřní“ a „vnější“ má jíti ruku v ruce a má jedno druhé doplňovati.

Velmi krásně o tom dí Komenský: „Jak kamenků drahých do olova nesázejí, ale do zlata a třpytí se oboje tím pěkněji, tak umění nemá se pojiti s hrubostí, ale s mravy dobrými, a bude jedno druhému ozdobou.“

45. Nauč dítky samostatnosti.

Čím méně od jiných potřebujeme, tím jsme nezávislejšími.

Proto již od malička uč dítě stavěti se na vlastní nohy, používatí dokonale vlastního rozumu, vlastních rukou a pěstuj v něm touhu po samostatnosti.

Nedrž je stálými rozkazy jako sešněrované a neveď je neobmezenou a nerozumně přísnou vůlí svou jako na provázku — takovým způsobem vychovávají se buď povahy otrocké nebo tyrani, kteří jiným zase splácejí, co na nich spácháno bylo.

Jako tělesnému zdraví dítek neprospívá voditi je za ruku, tak vývoji jejich duševnímu nesvědčí nedopřáti jim žádoucí volnosti.

Touha po samostatném tvoření a po samostatnosti vůbec jeví se u každého dítěte, a úkolem pečlivého otce bude, tyto probouzející se snahy rozumně udržovati a siliti.

Nevykonávej vše za dítě, ale lehkou a jeho silám přiměřenou práci mu svěř, pochval jeho zdařilý výkon, uznej jeho zdatnost a tím i podníťš chuť k další práci. Dítě ani neví, co vykonati může, mnohdy si ani netroufá, někdy se bojí. proto jen dřímající síly probuď, účelně veď,

nech je samostatně jíti a se vyvíjeti, povzbud' je, ať tuží síly a bystří rozum! Ani tělo ani duch nemají zchoulostivěti, ale samostatným tvořením sílití.

Chápe-li se dítě práce, ať mu ji otec dá. Byť i mu při práci překáželo, byť něco i pokazilo, nikdy se na ně nerozkřikne, neosopí a neodstrčí, nýbrž s trpělivostí a radostí dá mu zaměstnání vhodné.

Nech jen dítěti projednati samostatně i nějakou záležitost, pošli je ke kupci, pošli je na poštu s menším obnosem peněz, ať se učí přinést mléko a nerozlítí ho, ať dojde k přátelům něco vyřídit — takovým způsobem učí se jednati samostatně. Příčinou, že chudší děti spíše k samostatnosti dospívají než bohatší, jest, že již od malička chudoba je nutí k práci a zaměstnání.

Dítě, které se samostatně pohybuje na cestách a ulicích, nepřijde tak snadno k úrazu jako dítě, které maminka nebo chůva stále hlídají a které v nestřeženém okamžiku samo bez dohledu na silnici nebo ulici vyběhne.

Dítě chudé si zvyklo myšlence, že má samo nad sebou bděti, kdežto dítě bohaté stále jen čeká a se domnívá, že nad ním bdí jiní.

Samostatnost je velmi důležitá schopnost dobře žíti, životem se probíjeti a úspěchů se dodělati. Je to síla života a k životu.

Češi nevychovávali dobře dítěte k samostatnosti, proto se u nás jeví tolik málo síly k životu a touhy po samostatnosti. Kdežto Němec nebo Žid zakládá závody, továrny, kupuje statky a velkostatky, Čech je rád, když se stane správcem neb úředníkem nebo jen dělníkem. Nás Čechů mnoho jen sloužil, ale málo poroučí. Naše pod-

nikavost je malá, protože nebyli jsme k samostatnému podnikání a k samostatnosti vůbec vychováni.

Proto, otče, pracuj a šetři, abys mohl dětem dáti věno, ale vychovej je i tak, aby toto věno založilo jim budoucí existenci a zámožnost.

46. Dávej dětem dobrý příklad.

„Příklad, ačkoli učí bez jazyka,
je přece učitel velmi mocný“
(S. Smiles).

Jako malý chlapec šel jsem jednou s tatínkem na „Rorate.“ Otec razil cestu kyprým nově napadaným sněhem a já jsem šel za ním. Tak jsme šli po ní pěšinou asi půl hodiny, než jsme se do farního kostela dostali.

Z „rorátů“ jsme se vrátili za světla. Nyní teprve jsme viděli, že nešli jsme přímo pěšinou, nýbrž že dělali jsme leckde okliku, ale že stopy byly již vyšlapány, šli jsme po nich. Týmiž stopami šly i dívky do školy a lidé ostatní, a tak se stalo, že cestou, která nebyla správná a nebyla nejkratší, chodili lidé potom celou zimu. Takový vliv má na jiné ten, kdo jde napřed.

Příklad rodičů toť chodec, kterého následují dívky. Jdou cestou rodičů. Jdou-li rodiče cestou dobrou, jdou za nimi touto cestou i dívky; jdou-li cestou špatnou, obyčejně strhují je i na tuto cestu s sebou, neboť moc příkladu dobrého a zlého je ohromná a působení jeho nesmírné. Dobrý příklad v domácnosti veliké štěstí dítek, špatný příklad jejich zkáza a neštěstí.

Proto, milý otče, dávej dětem dobrý příklad. Napomínej a poučuj dívky, ale to dobré, k němuž

je napomínáš, sám předem konej. O Pánu Ježíši, nejlepším vychovateli všech věků, praví Písmo, že „začal činiti a učiti.“ A protože dobré, k němuž lidi povzbuzoval, sám napřed činil, měla jeho slova takovou působnost. „Skutky mají jazyk a jsou výmluvnější než ústa“ (Sv. Cyprian). Oči rychleji přesvědčují než ústa. Slova napomínají, příklady táhnou. Cesta příkazů je dlouhá, cesta příkladů je krátká a účinná.

Dítky pozorují každé hnutí otcovo a co od něho slyší a co na něm vidí, mocně vtiskuje se v poddajnou jejich duši. Co vidí, nápodobují. Proto „ve všech věcech sebe sama vydávej za příklad dobrých skutků“ (Tit. 2, 7.) Jako „nejlepší cestou, aby si dítě osvojilo bázeň Boží, jest viděti a slyšeti pravého křesťana,“ (Pestalozzi), tak nejlepší cestou, aby bylo řádným člověkem vůbec, jest viděti v otci řádného člověka a šlechetnému jednání názorně od něho se naučiti. Bdi sám nad sebou a již k vůli dítkám a z lásky k nim jednej vždy jen dobře. Nečiň před nimi nic, co nechceš aby činily. Špatný příklad šíří zkažení, dobrý svatou nákazou.

K čemu je napomínáš, toť ať na tobě vidí názorně. „Pořádek to nejkrásnější a nejspasitelnější, abys bříšně, kteréž k nešení vzkládáš, nesl prvnější, a sebou samým poučoval, kterak by měli jiní spravováni býti.“ (Sv. Bernard.) Napomínáš-li je k pravdomluvnosti, sám buď pravdomluvný, povzbuzuješ-li je k střídmosti, sám buď střídmost, chceš-li, aby se staly mravnými, sám mravností je předcházej.

Rak svolal jednou ráčata a vykládal jim, jak všichni ostatní tvorové jdou nebo lezou ku předu, jenom raci do zadu a žádal je, aby tohoto oškli-

vého zvyku, který celé račí plemeno zneuctívá a v posměch uvádí, zařechala. Ráčata moudrým otcovským napomenutím dojata, slibovala, že už na příště nikdy nepolezou do zadu, ale ku předu.

Starý rak jsa přesvědčen o dobrém výsledku svého kázání a zřejmě potěšen ustal mluvit a pozadu zase vlezl do díry v kořenech. A všechna mláďata rovněž pozadu lezla za ním. „Rak starý, tresce-li mladého o zpáteční chod, musí mu jiňak ukázati.“ (Příslloví.)

„Pravidla a příklady vždycky spolu jíti musejí“ (Komenský).

47. Pečuj, aby se dítky nepokazily.

Pečlivý zahradník nejen se stará, aby stromek měl dostatek potravy, nejen jej zalévá a okopává, ale i dbá, by vítr ho nezlomil a škůdcové nezničili.

Právě tak pečlivý otec, jenž chce ze svých dětí vypěstovati užitečné stromy v zahradě lidstva, vyučuje je, napomíná a utvrzuje v dobrém, ale stará se také, aby jim neublížili a neuškodili různí škůdcové a svůdcové!

Milý otče! Zalévej jen dobrými naučeními duše svých dítek a kypři půdu srdcí jejich dobrou výchovou, ale starej se také úzkostlivě o to, aby se ti dítky nepokazily. Kdybys této druhé stránky opomíjel, cíle výchovy bys nedosáhl. Cos vystavěl, musíš také udržeti a obhájiti.

Dbej, aby dítě nic kolem sebe nevidělo a neslyšelo, co by je uvádělo na špatné myšlenky, nebo co by duši jeho plnilo špatnými představami.

Sám před nimi nikdy nic špatného nemluv a nedělej a starej se, 'aby nikdo z domácích ti

nepokazil tvých pokladů. Hlavně služebným věnuj pozornost. Svátý Chrysostom dí: „Hospodáři napomínají služebníky a děvečky, aby dali pozor na světlo, by nepovstal oheň; zrovna tak je mají napomínati, aby dali pozor, by nevnikla do srdce nevinných dětí jiskra a nezapálila dům Boží.“

Z lásky k dětem rozhovorů špatných ve své domácnosti netrp. „Zlá rozmlouvání porušují dobré mravy“ (I. Kor. 15, 33.).

V jedné vesnické škole vykládal kněz o pekle. Dítky poslouchaly napiatě. Pojednou za výkladu jeden hoch se nahnul k druhému a něco mu šeptal. Kněz to ihned zpozoroval a ptal se, co že tam mají za šepty. „On pravil, že peklo žádné není, peklo že má, kdo se má špatně na zemi.“ Kněz byl jako ohromen. Hoch byl ze spořádané a zbožné rodiny, a nyní slyší na něho takovou těžkou obžalobu. Poněvadž pohoršení bylo veřejné, domluvil mu sice, ale v srdci ho omlouval a hned si umínil, že bude pátrati po příčině. A dopátral se jí brzy. Když se setkal s jeho otcem a vyprávěl mu to, pravil tento: „Onehdy večer k nám přišel soused na besedu a podobným způsobem o pekle mluvil. Neschvaloval jsem jeho řeči, mrzela mne, ale neměl jsem odvahy ho zakřiknouti. Myslil jsem si: Vyslechnu tě, pomyslí si své, a děti, které si hrají za kamny, beztoho tě neposlouchají. Nyní teprve vidím, že poslouchaly.“

Otec má pečovat, aby se děti nepokazily řečmi jiných lidí, ale má také dbáti, aby se nepokazily četbou. Slovo tištěné právě tak pokaziti může jako slovo mluvené. A jako mnozí lidé ve špatných, nemravných a nevěreckých řečech si libují,

tak také takovými věcmi mnohé knihy a časopisy oplývají.

Zhoubně působí zvláště špatné obrázky v knihách ilustrovaných.

Vše, co má čísti dítě, má si otec sám přečísti napřed a teprve nezávadnou četbu v ruce dítěte vložiti. Zvláštní pozornost má věnovati knihám vypůjčovaným z veřejných knihoven a časopisům vyloženým ve veřejných čítárnách. Do takových čítáren vůbec děti otec nemá pouštěti.

Otec má se starati, aby si jeho děti nehrály a neobcovaly s dětmi nezvedenými a zkaženými, neboť špatná společnost kazí dobré mravy. Jako jedno jablko shnilé nakazí celou hromadu zdravých, tak i jen jeden uličník celou společnost hodných dětí zkaziti dovede.

Do hostinců s sebou dětí vůbec neber. Hospodské ovzduší není čisté a pro děti se nehodí. Rovněž neprozřetelno a zhoubno je bráti s sebou do zábav, divadel a biografů. Nejvýše možno jim dovoliti zúčastniti se jenom „dětských“ zábav a představení a i v tom případě nutno postarati se jim o vhodný dohled — nejlépe ovšem jest jíti s nimi. Bdi nad jejich zábavami !

Nevíš-li, kde jsou, jdi je hledat. Víš, s jakou starostlivostí hledal sv. Josef dvanáctiletého Ježíška, který zůstal v chrámě !

Konečně modli se za dívky a pros Boha vroucně, aby dívky osvěcoval, milostí provázel a veškeré náказы světa je chránil. „Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteří stavějí jej.“ (Ž. 126, 1.)

48. O pohoršování.

Pohoršovati někoho jest sváděti ho ke zlému.

Protože každý dobrý otec si přeje, aby jeho děti byly stále lepšími a nikoliv horšími, sám všeho pohoršování se až úzkostlivě chrání a dbá, aby nikdo jiný jeho dítek nepohoršoval. Ano, dbá nejen o své děti, ale má-li srdce, i pohoršování cizích dětí, do nichž mu dle názorů světa ničeho není, se vystříhá a je přede vším pohoršením chrání.

Dvanáctiletý František seděl u stolu a psal. Přípravoval se k zpovědi, kterou měl druhý den vykonati. Přišel ze školy, nasvačil se, pomodlil, a dle návodu ze školy jal se zpytovati svědomí. Byl ve světnici sám.

V tom vkročil do světnice soused a ptal se po otci. Bylo na něm znáti, že je podnapilý. František mu řekl, že otec je kdesi venku, ale soused nešel hned ho hledat, nýbrž zadívav se na Františka ptal se: „Co děláš?“

„Zpytuji svědomí“, odpověděl dobrosrdečně hoch.

„Takle buřta a litr piva, to je zpytování svědomí“ napolo se smíchem napolo se zlostí pravil soused a vrávoraje odcházel.

Pohoršení, které dobrému hochovi ve chvíli tak vážné dal, bylo veliké.

Kdo děti jakýmkoli způsobem pohoršuje, těžkou zodpovědnost uvaluje na své svědomí.

O pohoršování dětí neskonale krásně vyjádřil se Pán Ježíš. Poněvadž každé lidské slovo proti slovu Božímu je slabé, přestávám o pohoršování mluvit a prosím svatého evangelistu, aby slova Kristova opakoval: „V tu dobu učenci přistoupili

k Ježíšovi a řekli: Kdo medle jest větší v království nebeském? A Ježíš, zavolav pachole postavil je uprostřed nich a řekl: Amen pravím vám: Neobrátíte-li se a nebudete-li jako maličci, nevejdete do království nebeského. Kdo se tedy poníží jako pachole toho, ten jest větším v království nebeském. A kdo přijme jedno pachole takové ve jménu mém, mne přijímá.

Kdo by však pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteří ve mně věří, tomu bylo by lépe, aby žernov osličí zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské.

Běda světu pro pohoršení! Nutno zajisté jest, aby přicházela pohoršení, ale běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází. Jestli však pohoršuje tě ruka tvá, utni ji a vrhni od sebe; lépe jest tobě vejíti do života bezrukému neb kulhavému, než abys, maje obě ruce neb obě nohy, uvržen byl do ohně věčného. A jestli oko tvé tě pohoršuje, vylup je a vrhni od sebe; lépe jest tobě jednookému vejíti do života, než obě oči majícímu uvrženu býti do pekelného ohně.

Vizte, abyste nepohrdali některým z těchto maličkých; neboť pravím vám, že andělé jejich v nebesích stále patří na tvář Otce mého, jenž jest v nebesích. Přišelť zajisté Syn člověka, aby spasil, co bylo zahynulo. Co se vám zdá? Kdyby měl někdo sto ovec a zabloudila by jedna z nich, zda nenechá devadesáti devíti na horách a nejde hledati té, která zabloudila? A podaří-li se mu ji nalézti, amen pravím vám, že se raduje nad ní více než nad devadesáti devíti, kteréž nezabloudily. Tak také není vůle Otce našeho, jenž jest v nebesích, aby zahynul jeden z těchto maličkých“ (Mat. 18, 1 – 14.)

49. Kázeň.

„Otcové, nepopouzejte k hněvu synů svých, ale vychovávejte je v kázni a trestání Páně.“
(Efez. 6, 4.)

Chce-li učitel ve škole dopracovati se nějakého výsledku, musí si udržeti kázeň. Kdyby si každé dítě dělalo, co by chtělo, mluvilo, jak by chtělo, a učilo se, čemu by chtělo, nebyl by ve třídě nejen žádný pořádek, ale ani žádný prospěch v učení.

Jako učitel ve škole musí mít kázeň, tak si ji také musí udržeti otec v rodině. Otec je hlavou, ředitelem a učitelem rodiny, a jako z hlavy vycházejí rozkazy do celého těla, a všechny údy se jimi řídí, tak otcových přání a rozkazů mají všichni údové rodiny poslouchati a jimi se řídit.

Otec musí si především zachovati úctu a vážnost. Nesmí nikdy ničeho se dopustiti, čím by v očích dětí úctu a vážnosti pozbýval.

Potom musí dívky od malička zvykati podrobovati se jeho vůli, přáním a rozkazům.

Dívky má držeti pevnou rukou, nenechati jich dělati, co by chtěly, nýbrž dělati to, co si přeje sám a co jim prospívá. „Nedávej synu svému moci v mládí a nepřehlížej obmyslů jeho“ (Sir. 30, 11.), to znamená „nedávej mu neobmezené svobody“. Pouhý pohled otcův má už dítkám stačiti.

Dvě dobré vlastnosti dobrého otce jsou láska a přísnost. Vlastnosti ty, které zdánlivě si odporují, doplňují se navzájem a tvoří prostředí, v němž zdárné výchově dobře se daří. Na jedné straně

laskavost, na druhé přísnost, a uprostřed kráčí dobrá výchova.

Je-li matka něžností a mírností v rodině spíše obrazem božské dobrotivosti a milosrdenství, zase otec přísností spíše představuje božskou moc a spravedlnost, ale jako mocný a spravedlivý Bůh je zároveň i Bohem milujícím, tak také otec i v přísnosti nikdy nesmí zapomínati na lásku.

Pevná vůle a neúprosná důslednost otcova je štěstím dětí, jeho kolísavost, poddajnost a nedůslednost jejich neštěstím. Nemístná shovívavost a nepravá láska otcova už mnohé dítky uvrhly do propasti, protože nedovedly jich udržeti na pravé cestě. A kdyby otec vše možné dítkám dal a opatřil, staral se o ně co nejpečlivěji, pustil-li uzdu jejich vášním a náruživostem a neovládal-li dítě, všechna jeho péče pozbývá ceny. Sv. Augustin ve svých vyznáních dí: „Ne Tobě, Bože, to pravím, ale lidem k výstraze. Žádný otec na dítě své tolik nevynaložil jako otec můj; leč otec můj nestaral se, abych podle Boha žil; měl na tom dosti, že vynikal jsem vědomostmi a byl dobrým řečníkem. Jinak všem vášním mým až do nejdivočejší rozpustilosti volnou pouštěl uzdu.“

Budeš se, milý otče, výstrahou tou řídit?

50. Odměny.

Rodiče chtějice dítky za dobré jejich snahy pochváliti odměňují je slovy a odměňují skutky.

Chvála a odměna působí dětem radost, vzpružuje jejich chuť k práci, vzpřimuje jejich klesající trpělivost a rozněcuje jejich horlivost v konání dobra.

Ale tohoto povzbuzujícího prostředku má se používat jenom jako šafránu — měrou nepatrnou.

Někteří vychovatelé používání odměn při výchově úplně zavrhuji připouštějíce nanejvýše jen uznání.

Jisto jest, že otec má pochvalou a odměnou šetřiti. Je-li každé plýtvání škodlivé, je plýtvání odměnami přímo záhubné, neboť na chvíli sice — právě jako alkohol — vzpružují, ale v celku mravní síly ubírají a povahu snižují. Jedná-li dítě dobře jen proto, že už napřed odměnu dostalo nebo že ji potom očekává, jedná dobře jen ze ziskných pohnutek a neučí se dívat na mravní dobro a oceňovati je s vyššího hlediska. Otázka „Co za to dostanu?“, kterou si zvyklo klásti v mládí, provázeti je bude už celým životem. Odměna nikdy nesmí se státi mzdou.

Kdo odměnami přehání, snadno vychová i domýšlivce, kteří jsou stále odměňováni skutečně se domnívají, že stále také jejich jednání je správné a že tedy odměny zasluhuje, nebo pokrytce, kteří na oko jednají dobře, aby byli viděni a odměněni, ale v ústraní popustí uzdu svým nešlechetnostem, nebo nespokojence, kteří láteří, jakmile stále odměňování ustalo.

Františkovi přinášel otec, kdykoliv šel do města, nějaký pamlsek. A tím si ho tak vycvičil, že už mu vždycky, kdykoliv odněkud z ciziny přicházel, ležel naproti s otázkou: „Co mi nesete?“ Zlozvyk tento měl několikrát špatný následek. Přelévším Františkovi bylo nejmilejší cukroví a je to také otec mu je nejčastěji nosil, zkazilo mu zuby a žaludek, potom otec chtěje hochovi dělati radost, vyhazoval zbytečně peníze na dárky, a konečně, když někdy něco přinést

zapomněl, hoch lítostí se rozplakal. Proč tedy zaváděti v rodině takový zlozvyk?

Nechval a neodměňuj dítěte jen proto, že koná povinnosti. Poslouchá-li, je-li pořádné a pilné, zdaž to není jeho povinností? Chvály a odměny vlastně by zasloužil teprve ten, kdo koná něco nad svou povinnost.

Nechval často. Neuč dítě si na pochvalu zvykati a celé své snažení a smýšlení soustřeďovati jen k budoucí očekávané pochvale. Častá pochvala pěstuje ctižádost.

Chval rozumně. Smíš pochváliti jenom to, co vskutku odměny zaslouží. Odměň dítě, že správně a pěkně napsalo úlohu, ale nikoli, že pěkně zalhalo.

Chval důsledně. Co pochválíš jednou, nesmíš jindy haněti.

Chval spravedlivě. Za větší a lepší výkon větší odměnu, za menší také odměnu menší ceny. Vystříhej se všelikého stranicství. U všech dětí použivej stejného lokte. Nesmíš chváliti u jednoho, cos u druhého pohanil. Všechny děti stejně odměňuj. Skoro by se nám zdálo, kdyby ovšem konec podobenství nás lépe nepoučoval, že bratr marnotratného syna měl pravdu, když se rozhněval a nechtěl vejíti dovnitř, an slyšel, že otec na počest jeho marnotratného bratra zabil tele a vystrojil hostinu, a jeho samého, který ho poslouchal a v domě otcovském svědomitě pracoval, ani kozlátkem neodměnil.

Odměňuj účelně. Nebezpečné hračky, mlisky a neužitečné předměty nemají dávány býti za odměnu. Jakub, když chtěl odměniti svého zvláště ctnostného syna Josefa, koupil mu nové šaty. Jaká odměna užitečná!

Odměny střídej! Jeden otec svému pilnému hochovi za dobré školní vysvědčení dával vždycky desetník. Jak jinak býval by byl hoch potěšen, kdyby byl někdy dostal knihu nebo barvy a štětec nebo něco jiného! Používej tedy odměn různých druhův.

Jest zřejmo a snad jest i bezúčelno připomínati, že odměna má býti vždy udílena způsobem laskavým. I nepatrná pochvala nebo odměna poskytnutá s laskavostí více těší než větší odměna, provází-li ji nevládnost, nevrlost nebo snad nějaká postranní výčitka.

51. Hry a hračky.

Dětství je doba hry. Zdravé dítě od přirozenosti je hravé, a právě hravostí projevuje duševní čilost. Žaluje-li otec na dítě, že „chvilku neposedne“, vyslovuje mu tím mimoděk největší chválu. Málo naděje vzbuzuje pro budoucnost dítě „hodné“, které tiše a pokojně sedí, které jako stařec miluje klid, ale velké naděje skládati můžeme v „neposedu“, který je pln života, čilosti, síly, vůle a odhodlanosti.

Proto k dětským radostem a hrám, pokud ovšem neodporují příkázáním, buď shovívavý a mírný, dopřej dětem nevinné zábavy, nezakazuj jim veselí, netrestej každý jejich úsměv, veselejší krok nebo živější projev radosti, nekárej jich ze hry, ale hry a zábavy jejich účelně řiď a do pravých kolejí uváděj. Raduj se s radujícími! Raduj se z nich a s nimi! Oč lépe pobavíš se po práci s veselými svými dětmi doma než-li s druhý v hospodě, které snad obtíže života oloupily o všecken cit a spokojenost!

Vypravuj jim pohádky, vyjdi s nimi do přírody, dej jim kus starého papíru a tužku, aby si mohly dle libosti malovati, udělej jim v létě vozík a v zimě sánky, aby mohly jezdit, dej jim lopatku, aby mohly písek nahazovati, převážeti, srovnávati, z něho domy, zdi a hráze stavěti, dej jim dřívka, prkénka a kostky, aby z nich mohly sestrojovati lešení a věž.

Každé lehké volné zaměstnání je hra.

Hry zaměstnávají obrazotvornost, budí vlohy, podporují vývin tělesný i duševní a učí pracovitosti.

Dítě ve všem napodobuje dospělé. Domníváme-li se, že si malý občánek na podlaze s nepotřebnými ústřížky látky hraje, mylíme se velice — bere úkol svůj vážně, stříhá, srovnává a sešívá z nich zcela vážně šaty. Nech ho jen pracovati! Chuť k práci a záliba v ní se tak v něm již od malička pěstuje. Od hravosti pomalu převádějme děti k pracovitosti, od hry ku práci. Hra jest první stupeň práce.

Proto přednost mají hry, které k práci vychovávají, před hrami, které jen osvěžují nebo baví.

Nedovoluj hry, které budí náruživosti, jako na př. hra v karty. Zamítnouti sluší hry, které zesurovují, jako na př. kopaná, hra „na Indiány“ nebo nelítostné zacházení se zvířaty, potyčky kamením, nebo návštěva cirkusu.

Je štěstím pro dítě, má-li větší sourozence, neboť ti je chápou lépe než rodiče, ve hře s nimi má větší zálibu a nepřichází tak v pokušení a nebezpečí hráti si s dětmi cizími, jichž mravní cenu nelze hned rodičům vyzkoušeti a oceniti.

Dítě nemá si hráti příliš dlouho, nemá si hráti na místech nedovolených nebo nebezpečných, a pečlivý dohled rodičů má je i při hře provázeti.

Rozumný otec, aby dítky své zabavil, postará se jim o vhodné hračky. Hračky mají ve výchovatelství větší význam než se jim obvykle přikládá. Chyba jest, že se příliš podceňují.

Nemá-li si dítě s čím hrát, otupí.

Nemá-li hraček, do všeho leze a shledává, s čím by se bavilo, a tak dle názoru nerozumných rodičů „zlobí“ a bývá bito. Dej mu jen vhodnou hračku a nebude tě „zlobit“.

Hračky mají býti jednoduché a trvanlivé. Zcela prosté hračky doma vyrobené dosáhnou téhož účele jako drahé hračky z hračkářského obchodu. Nejlepší hračky jsou takové, které si děti urobily samy neb alespoň na jejichž zhotovování spolupůsobily. Panenka, kterou si dívka sama ušila, má pro ni větší cenu než panna v nádherných šatech s jemnými kadeřemi, kterou ji pečlivý otec přinesl z města, a která je spíše určena k tomu, aby se na ni jen dívala, než-li aby si s ní hrála. S hračkou má si dítě dělati, co chce a má mu býti volno ji zkoumati, rozbírat a zase sestrojovati dle libosti. Kromě toho, má-li drahé hračky, zpyšní.

Taková hračka jest nejlepší, která poskytuje dosti látky k svobodné dětské obrazotvornosti, podporuje soudnost a tvořivost. Proto velmi dobrou hračkou jsou dřevěné pomalované kostky, z nichž může dítě stavěti různé „domy“ a sestrojovati obrazy.

Není dobře dáti dítěti mnoho hraček najednou. Zahrneme-li jimi dítě, stává se těkavým, povrchním a učí se dělati velké požadavky.

Staré hračky, které jsme schovali, vytláhneme-li je po čase, tutéž službu konají jako nové.

Jiné hračky se líbí hochům a jiné dívkám.

I hračky mají zušlechťovati a proto varujeme se takových, které by zesurovovaly.

Nedávejme jim hraček nebezpečných. Nůž není hračka pro děti, to si uchovej v paměti.

Milý otče! Kdo má děti, má míti neobmezenou zásobu trpělivosti. Sniž se k svým miláčkům a měj s nimi trpělivost. Třeba z práce zemdlen, unaven nebo rozzloben a běží-li ti dítě naproti, abys mu spravil hračku, neodstrč je — nezná tvého duševního stavu! — ale pomoz mu ji spraviti — zavážeš si je neskonale vděčností . . .

Výstrahy a hrozby.

Rodiče dávají dětem výstrahy, aby se chránily všeho, co by jim škodilo na těle nebo na duši — aby nelezly na tenké větve stromů, nechodily na tenký led, nehrály si s dětmi rozpustilými nebo nepřelhávaly ve škole. Děti jsou nezkušené a proto varují je rodiče především, o čem již ze své zkušenosti vědí, že by jim škodilo. „Žádný dobře dělající neumí, leč kdo často napravován byl.“ (Komenský).

Co si má otec pamatovati o výstrahách?

Výstraha má býti:

Řídká. Neustálé výstrahy tak zevšední, že dítě k nim ztupí a jich nedbá a konečně nedbá ani výstrahy důležité a včasné, poněvadž obklopena byla se všech stran výstrahami méně závažnými a méně včasnými. Všeho moc škodí.

Má býti udělena způsobem mírným. Nekřič, nezlob se, neklej, nevyhrožuj, ale tónem vlídným a laskavým přesvědčuj dítě, že by sobě škodilo,

že by hřešilo a rodiče zarmucovalo, kdyby něčeho špatného se dopoštělo.

Nemá býti přehnaná. Neříkej dítěti, že mu upadne ruka, kdyby bralo cukr. Brzy by se přesvědčilo, že to lež a potom nevěřilo by ani pravdě. Řekni mu, že oheň pálí, pes kouše, včela bodá, ale neříkej, že stůl trká nebo že jablko jest jedovaté.

Zvláště nikdy neklam děti v ohledu náboženském. Neříkej jim na př., že jim nenadělí Ježíšek, provedou-li něco, a nevyhrožuj jim, že přijdou do pekla, usnou-li při modlitbě, nebo že si pro ně přijde čert, zalezou-li za skříně.

Výstraha má přihlížeti k povaze dítěte, jeho věku, chápavosti a zkušenostem. Dítěti citlivému stačí výstraha mírná — výstraha bezúčelně silná by mu jen uškodila jako onen lék, který prospěv kováři krejčího zabil. Jiného druhu výstrahy musíme dávatí dítěti čtyřletému a jiné čtrnáctiletému, jiné bystrému, jiné těžko chápajícímu, jiné zkušenému a jiné nezkušenému.

Konečně musíme si počínati obezřetně, abychom snad majíce dobrou vůli dítěti prospěti neuškodili mu, abychom varujeme, neupozornili ho na něco zlého, o čem samo ani dosud nevědělo.

Krásné příklady výstrah podává nám Písmo svaté. Chceme-li na př. varovati děti před špatnou společností, vypravujme jim, kterak dobří potomci Sétovi pokazili se od zlých potomků Kainových, protože s nimi obcovali; chceme-li je varovati před neposlušností, vypravujme jim o Absolonovi, který se nechtěl podřídití otci a za to byl tak krutě ztrestán; chceme-li je varovati před lakotou, postavme jim před oči obraz nešťastného Jidáše, kterého peníze tak zavedly.

Zesílený stupeň výstrahy je *hrozba*. K ní přikročuje otec teprve tehdy, když výstraha selhala.

Praví-li otec: „Nechoď k rozpustilým dětem“, je to výstraha: ale řekne-li: „Půjdeš-li zase mezi ty darebáky, vyplatím tě“, je to hrozba.

Poněvadž výstraha a hrozba jsou si došti podobny, podobné zásady, které platí o výstražce, platí i o hrozbě.

Především vyhrožuj zřídka. Hrozba má býti lékem, a léku používáme pravidelně jen poskrovnu.

Vyhrožuj rozvážně a obezřetně. Nevyhrožuj ničím, co nemůžeš nebo nesmíš nebo nechceš splnit, nebo co se provést vůbec nedá. Tak na př. nesmíš vyhrožovati: „Hlavu ti utrhnu!“ nebo: „Já tě zabiju!“ nebo studentovi: „Nebudeš-li se učit, dám tě na ševcovinu“, nemáš-li ovšem vážného úmyslu na řemeslo ono opravdu ho dáti.

Měj zřetel na povahu, stáří, chápavost a pohlaví dítěte. Dítě citlivé nemístnými hrozbami stalo by se plachým, nesmělým a ustrašeným, kdežto zase hrozba, která by mu postačila, ukázala by se u dítěte povahy flegmatické zcela nedostatečnou. Jiné pohrůžky voliti musíme pro děti mladší, jiné pro starší, jiné pro vzdělanější, jiné pro méně vzdělané, jiné pro hochy a jiné pro dívky.

V pohrůžkách buď důsledný, totiž v případě přestupku také hrozbu skutečně splň.

Jestliže výhrůžky nepomáhají, nutno přikročiti ku trestu.

53. Tresty.

Jestliže napominání, výstrahy a hrozby minuly se cílem, nutno přikročiti ku trestu. Trestu chápe se tedy otec teprve až tehdy, když všechny ostatní výstražné prostředky selhaly. Ku trestu sáhá vždy nerad, a také děti musí býti přesvědčeny, že otec netrestá jich snad jen ze své osobní záliby, nýbrž z nutnosti, a musí na něm viděti bolest z trestu a nikoliv radost. Dítě i v trestající ruce otcovské cítiti musí ruku a srdce milující. Jen láska dovede dobře vychovávat. Láska s přísností se spolu zcela dobře srovnávají, a rozhodně není pravda, že by dítky ztratily lásku k otci, kdyby je dle zásluhy trestal. Trestá-li s láskou a spravedlivě, tím více jej milují.

Velice by chyboval otec, který by trestal nespravedlivě. Vychovatel Salzman praví, že „každé mrsknutí metlou, kteréž bez provinění snášeti musíme, jest bezpráví“. Nic tak nekazí povahu dítěte, jako musí-li nevinně trpěti. Spravedlivý trest, totiž takový, který dítě už samo předvídá, snad bolí, ale zároveň i léčí, kdežto nespravedlivý bolí na těle i na duši, ale neléčí, nýbrž drásá a rozjitřuje. Proto raději netrestej než bys trestal nezaslouženě. A trestej jen tehdy, víš-li, že trestem něčeho docílíš. Kdo chce léčiti, musí napřed vyzkoušeti a vyzrozuměti nemoci, a kdo chce trestati, musí napřed vyzkoušeti velikost a jakost viny.

Špatným vychovatelem jest otec, který sebevědomě dí: „Jak vejdu do světnice, hned se přede mnou všecko třese“, nebo který za vrchol všeho vychovatelského umění si stanovil „jen řezat a hodně řezat!“ Přílišné tresty zatvrdí a vytvoří povahu hrubou, tvrdou a mstivou.

Nenazývej každý projev dětské radosti už hned rozpustilostí a netrestej každého dětského slova, kterého bys snad sám neřekl nebo řekl jinak. Až bude dítě velké, bude také jinak mluvit a jednati, a co čas sám změní, k tomu netřeba trestu. Bedlivé úvahy zaslouží výrok sv. Pavla : „Když jsem byl dítkem, mluvil jsem jako dítě, soudil jsem jako dítě ; když však jsem se stal mužem, odložil jsem, co bylo dětinské.“ (I. Kor. 13, 11.)

Rozumný otec podrobuje jednání dětské bedlivé úvaze a trestá jen to, co odporuje přikázáním Božím. Dovést rozlišovati neškodné od nedovoleného, v tom právě spočívá velká část vychovatelského umění.

Otec, jenž jest zástupcem Božím, má také ve všem Bohem se řídit. A jako Bůh nehledí na skutek člověka jako na jeho vůli a úmysl a dle toho také odměňuje nebo trestá, tak také otec má vždy především zkoumati úmysl dítky. Ani největší přestupek, není-li zaviněn, nezaslouží trestu. Chybil rolník, který potrestal svého synka proto, že pustil dobytče, které měl držeti a jehož udržeti nemohl. Chybil ovšem i cikán, který vysílaje hochy pro mléko vyplatil ho předem, řka, že vypláceti ho potom, až už by byl džbán rozbit a mléko rozlito, bylo by pozdě.

Nekárej nikdy slabost těla nebo ducha, netrestej proto, že dítě něco dělati neumí nebo nedovede. Trestu zaslouží lenost, neposlušnost, vzdorovitost, zlomyslnost, ale nikoliv slabost, nezručnost nebo neumělost.

Netrestej dle výše učiněné škody. Dívka, která nechťíc převrhla kalamář s inkoustem a polila si drahé šaty, přísného trestu odpovídajícího škodě nezaslouží — snad jen důtky pro neopatrnost.

Ovšem trestati smíš jen pro špatný skutek. Kdyby otec trestal hocha, že nekradl nebo že nakradl málo, sám by zasloužil přísného trestu.

Trestati smíš také jen za něco, čeho se sám nedopouštíš. Sám-li lžeš, nemáš práva pro lež dítek trestati.

V trestání musíš býti důsledný. Co trestáš jednou, musíš trestati i podruhé, a nesmíš promíjet, co už jsi jednou po zralé úvaze potrestal.

V trestání musíš býti nestranný. Všechny dítky stejně spravedlivě musíš trestati a nesmíš některé trestati z toho, co jiným odpouštíš.

Dále musíš býti rozvážným a nesmíš se dáti ovládati náladou. „Síla otcova je v ovládnutí sebe“ praví dr. J. Guth. Trestej s rozvahou, bez hněvivosti a vášnivé podrážděnosti. Nevychovává dobře otec, který pro některý skutek dítě trestá, je-li mrzut, ale který mu též skutek pomíjí, je-li v dobré náladě. Když Kato chtěl jednou žáka bít a již zvedal ruku, zarazil se pojednou a neuhodil ho. Když se ho přítel, který ho právě pozoroval, tázal po příčině, odpověděl: „Toho jsem chtěl bít, ale že se hněvám, neučiním toho.“ Ntrestej ve hněvu, neboť bys mohl se dopustiti něčeho osudného, co by mohlo míti pro celý život dítěte hrozné následky. Nejeden otec už v okamžitém vztekání zlosti dítě zmrzačil. Proto viz, co praví Seneka: „Dokavadž se hněváš, nesluší nic ani zlého ani dobrého chovanci činiti, neb v tu dobu rozum lidský je oslepen, že neví, co činí.“

Milý otče! Čteš-li úvahu tuto, snad sama od sebe vybavuje se ti otázka: „Snad tedy vůbec nemám trestati?“ Chyba lávky! Radím-li ti k veliké zdrženlivosti a opatrnosti, nezrazuji tě tím

ještě od trestání vůbec, ano naopak, jestliže jsi se přesvědčil, že dítě chybovalo, že trestu zaslouží a že trestem může býti polepšeno, jenom je potrestej! „Tresci syna svého, abys nezoufal“ (Přísl. 18, 18.). „Kdo šetří metly, nenávidí syna svého, ale kdo jej miluje, včas jej trestá“ (Přísl. 13, 24.). Starozákonního kněze Heliho potrestal Bůh proto, poněvadž nezdárných synů netrestal. „Hříchu netrestati“ počítá se mezi cizí hříchy, a hříchem tím provínuje se otec, který buď z „opičí“ lásky nebo ze slabosti nebo z lenosti dítek netrestá. Nejednen zločinec a vrah nejednou vyznal: „Nebyl bych dospěl tak daleko, kdyby mne byl otec v mládí trestal.“

Když se dítě něčeho trestného dopustilo, napřed mu domluv. Důtka je první stupeň trestu. Někdy dostačí jen kárný pohled.

Domluv dítěti v soukromí. Chvať veřejně, kárej potajmu. Nezahanbuj ho před cizími lidmi. Na veřejnosti netrestej.

Napřed používej malých trestů a zesiluj je, ukáže-li se toho potřeba. Vol napřed malý trest, abys ho mohl podruhé stupňovati. Proč voliti hned při prvním přestupku trest bezúčelně těžký? Netrestáme jen, abychom trestali, ale abychom trestem spíše dosáhli cíle, a bylo by nehospodárné plýtvati prostředky silnými tam, kde cíle i mírnějšími prostředky dosíci možno.

Odpusť dítěti úplně neb alespoň s částí, přiznává-li se k vině a prosí za odpuštění.

Ber zřetel na stáří a vzdělání dítěte. U dítěte citlivého má káravý pohled též účinek jako u druhého důtklivé slovo, nebo u třetího tělesný trest. Jinak trestáme děti malé, jinak velké, jinak vzdělané, jinak nevzdělané.

Není jen jeden druh káráni — klíti a vypláceti, ale jsou různé druhy jiné, lepší, účelnější, a těchto jiných druhů chápe se moudrý otec napřed ponechávaje tělesný trest až na konec, a přikročuje k němu až tehdy, když ostatní nedostačují.

Kdo se prohřešuje proti přírodě, toho si příroda ztrestá sama. Dítě příliš divoké snadno dostane zápal plic, a dítě mlsné pokazí si žaludek. Tak příroda sama ukazuje otci, jak má trestati — má v první řadě používat trestů přirozených. Nestřídmé dítě potrestej postem, lháři nevěř, dítě, které tě zklamalo, potrestej nedůvěrou, dítě pyšné pokořením, trápilo-li zvíře, ukaž mu na jeho vlastním těle, že i zvíře rána bolí; je-li nezpůsobno při jídle, nedovol mu za trest jednou nebo vícekrát při společném stole jísti. Trest má míti pokud možno nějakou souvislost se hříšným skutkem. Chybující dítě trestáme vždy především proto, aby nechybovalo podruhé.

Dítě možno trestati i odejmutím požitku, zamezením zábavy a p.

Poslední z trestů jest trest tělesný. Toho používej jen velmi zřídka a jen za přestupky velmi hrubé jako jsou na př. lež, neposlušnost a vzdorovitost. Nikdy nebij do hlavy. Ruka tvá je příliš těžká a ústrojí dětské příliš jemné. Písmo svaté mluvíc o trestání mluví pravidelně o metle. Metla nebo tenká rákoska je velmi důležitý předmět v křesťanské domácnosti. Metla vyhání děti z pekla.

Trestáš-li jedno dítě, nedovol proto, aby se mu druhé smály. Také nedovol, aby některé dítě samo druhé trestalo — k tomu nemá práva.

Velmi důležitě jest pozorovati dítě po trestu a přesvědčiti se, jaké účinky na něm trest měl. Jedná se o to vyzkoumati, zda trest dosáhnul cíle a také získati návod, jakým způsobem záhodno trestati podruhé.

Potrestané dítě netrap připomínkami, předhůzkami a posměchem. Oslovi-li tě, odpověz — — spadne mu kámen ze srdce! ale netrap ho nemluvením. Usnadňuj mu polepšení se. Sv. Anselm dí: „S dítkami nutno zacházeti jako umělec jedná se zlatem a stříbrem, z něhož chce udělati pěkný obraz. Někdy je sice tepe, ale hned zase jen silně tlačí a pak jemně hladí a leští.“ Jemných prací neprovádí zlatník jen kladivem.

Ovšem potrestav dítě nesmíš se s ním láskati, mazliti a stavěti se, jakobys ho skoro za odpuštění prosil, ale zůstaň chladný, vážný a přísný. Pláče-li, však se zase upokojí. Počkej jen, až mračna se přeženou a sluníčko se zase ukáže.

Abrahamovi chtějícímu probodnouti svázaného syna Isáka a Bohu jej obětovati zastoupil cestu anděl a zvolal: „Zadrž!“ — takový anděl často se objevuje, když otec vztahuje ruku k trestu, v podobě m a t k y. Ach jak by to jejího miláčka bolelo! Zde přichází otec zhusta do rozpaků — na jedné straně potřeba spravedlivého potrestání a na druhé přímluva osoby milované.

Ačkoliv rozumný a rázný otec vždycky dítě dle potřeby potrestá, přece jen na přímluvu matčinu trest někdy zmírní, někdy i promine docela — s jedné strany získá si ženinu vděčnost, a s druhé láska dítěte k matce se posílí.

Rozhodně však v s o u k r o m í ženě poručí, aby přímluvy nerozumně nezneužívala a dobrou výchovu nepodvracela.

Někdy takovým andělem bývá babička, dědoušek nebo teta.

A v takových případech vždy třeba otci mnoho rozvahy, klidu, mírnosti i ráznosti.

54. Léčení vad.

Když umělec vytesá z kamene sochu, není-li předpojat a pýchou zaslepen, vidí, že naprosto dokonalá není, dozná, že má ještě nějaké vady, a pokud je mu možno, hledí je ještě odstraniti.

I při nejbedlivější výchově ukáží se vady. I na dítěti, jemuž otec mnoho péle a lásky věnoval, vady se objeví. A čím zanedbanější byla jeho výchova, tím více objevuje se vad.

Otec hledí odstraniti všechny vady jak na těle, tak na duši. Navyklo-li si dítě na př. koktati, snaží se odnaučiti ho tomu; má-li náklonnost pracovati spíše levou rukou, učí ho pracovati pravou; zvyknulo-li si choditi shrbeně, učí je choditi zpříma a p.

Důležitější jest a vlastní výchovy se v první řadě týká léčení vady duševní. Takových vad se objevuje někdy celá řada.

Vady, které se obyčejně u dětí objevují, bývají tyto: Neposlušnost, zlost, svéhlavost, vzdorovitost, tvrdošíjnost; zapomětlivost, lehkomyšlnost, lenivost, povrchnost, ledabylost, nepořádnost; nesmělost, nesamostatnost; marnivost, hrdost, zpupnost, pokrytectví; závist, nepřízeň, škodolibost, zlomyslnost; nemravnost a nestydatost. To jsou asi vady nejobyčejnější. Jisto jest, že nemá každé dítě všechny vady zde vyjmenované, nýbrž jen některou nebo některé, jako zase jest jisto,

že může mít ještě některé jiné, jež zde vyjmenovány nejsou.

Některé vady dědí dítě po rodičích, neboli jsou mu vrozeny, některé vypěstovalo okolí, v němž dítě rostlo, a konečně jiné jsou výsledkem zanedbané nebo chybné výchovy.

Jest nerozumno domnívati se, že vady později samy sebou zmizí. Roste-li „vlk“ na stromě, nezmeze sám sebou, neodřízne-li ho, nýbrž roste stále a stromu škodí.

Chceme-li léčiti a odstraňovati vady, musíme vždy především zjistiti jich příčinu. Chceme-li vyplýti plevel, musíme sáhnouti vždy až ke kořínku, a chceme-li odstraniti vady, musíme především jejich příčiny odstraniti. Tak chceš-li léčiti dítě pyšné, nechval ho stále, nevynášej, neoblékej nádherně, nýbrž zúmyslně i je časem pokoř. Svěhlavému nečiň vše po vůli. K dítěti nesmělému, jež třeba nešetrným nebo příkrým nakládáním s ním nesmělým a ustrašeným se stalo, buď vlídný a laskavý, vlej do duše jeho odvalu a pomáhej mu rozepnouti křídla.

Je-li příčinou vady slabost tělesná, pečuj o tělesné zesílení.

Poučuj vhodně o chybách, upozorňuj na ně a na zhoubné jich následky a vzbuzuj touhu zbaviti se jich.

Někdy působí dobře domluva, někdy příklad, jindy napomenutí a jindy trest.

Používej povzbuzujících příkladů z dějin církevních i světských. Chceš-li znázorniti, co zmůže pevná vůle a vytrvalost, vypravuj dítěti na př. o Demosthenovi, který měl dvě velké vady, a kterých se stůj co stůj zbaviti chtěl a zbavil, aby se mohl stát slavným řečníkem, totiž že po-

škubával ramenem a koktal. První se zbavil tím, že si zavěsil nad rameno meč a píchnul se vždy, kdykoliv bezděčně ramenem škubnul, a koktavosti zbavil se tím, že dav si oblázek do úst, šel k hučícímu mořskému příboji a tam snažil se tak mluvit, aby mu v hukotu mořského vlnobití bylo rozumět. Obou vad se zbavil, protože chtěl. Vytrvalosti naučil se Tamerlan od mravence, trpělivosti Karel IV. od popudlivého otce Jana. Na světě nic není, čeho by pevná vůle zdolala nebo přemoci nemohla.

Používej vhodných léků, ať jsou dítěti vhod či nevhod, ať jsou sladké nebo trpké, jen když dostaví se účinek.

55. Odstraň náruživosti a vášně.

Následek dědičného hříchu jsou zlé náklonnosti, náruživosti a vášně.

Úkolem výchovy je zasít v duši dětskou dobro a pěstovat je, jakož i plevel zlých vášní vyplít.

Poněvadž původ zlých náruživostí, které se na dětech vyskytují, dlužno hledat skoro pravidelně u otce neb u matky neb u obou zároveň, musí především otec zkoumat napřed sám sebe a přemýšlet o všem, co v jeho nitru se děje nebo za jeho mládí dělo, a poněvadž dítě je zrcadlem otce, může směle tytéž náruživosti a vášně hledat u svých dětí a může je lépe chápat, když se objevují. Mnohdy vhodnou výchovou může jim předejít a jindy už v začátcích potlačit. Dobře praví Seneka, že „snadno jest útlou mysl voditi, těžko však nepravosti vykořeniti, které spolu vyrostly.“

Své chyby, jako na př. zlost, mstivost, vzdorovitost a j. potlačuj a před dětmi skrývej. Náklonnost k náruživosti nesíli, není-li posilována zlým příkladem.

Čím je lepší obilí, tím méně vzrůstí může plevel — čím více dobra v srdce mladé zaseješ a vypěstíš, tím méně místa zbude pro bejlí. Vzděláš-li dítě dokonale dle křesťanské mravouky, ochráníš je nejlépe před nebezpečnými výstřelky.

Ale jako často i zdravý člověk se roznemůže, tak také často i při nejlepším pěstování a ošetřování náruživosti se objeví. Náruživce jest duševně nemocen.

Jak si máš počínati?

Především nenech nemoc zastarati. Chápej se léků, jakmile se objeví. Čtyřletý František dostal od strýčka pěknou hračku. Když si s ní hrál, pojednou přiskočil jeho starší bratříček a vzal mu ji. František se rozkřičel jako by ho na nože bral a dal se do usedavého pláče. Otci připadla úloha smířčího soudce. Poručil staršímu hochovi, aby hračku Františkovi vrátil. A hned! Hoch smutně nesl hračku malému Františkovi, který místo, aby ji vzal, zlostně vyrazil: „Já už ji nechci!“ a obrátiv se vzdorně do kouta hlasitě vzlykal. Otec ho vzal za ručku, ale hoch se mu vytrhl. Nezbyvalo než sáhnouti za obrázek na stěně a vytáhnouti březový lék. Toho se František ulekl, neboť už nejednou ucítil jeho účinky a ihned přestav plakati vzal ochotně hračku a usmířil se s osudem. Nevyléčíme-li dítěte ze vzdorovitosti, vyroste z něho vzdorovitý člověk, nevyléčíme-li ho ze vzteku, vyroste z něho člověk vzteklý, nevyléčíme-li ho z mlsnosti, vyroste z něho labužník. Z malého lakomce roste velký,

z malého pijana velký opilec, z malého sobce roste člověk sobecký, z malého žárlivce velký žárlivec a p.

Rozumný otec musí včas tyto čertíky z dětských srdcí vyháněti.

Ale má-li úsilí otcovo se zdarem se potkati, musí nejen sám nad dítkem bdíti, ale musí především dítě tak vychovati, aby samo proti vášním a naruživostem bojovalo. Musí mu vštípati ošklivost proti nim a mocnou touhu zbaviti se jich.

Starý Tobiáš vštěpoval synu ošklivost proti hříchu. (Tob. 1, 10.)

Poněvadž naruživosti osvojují si nadvládu nad veškerou myslí a vymykají se z nadvlády rozumu, nauč dítě ovládati sama sebe a vždy a ve všem používatí jen a jen zdravého rozumu. Jako divoké zvíře, jestliže delší dobu žije s lidmi pod rozumným dohledem zkrotne a naučí se poslouchati, tak i naruživosti pod dohledem rozumu krotnou a podrobují se. „Kdo svou naruživost uzdou rozumu ovládati se snaží, poznává, že se nad zvíře povznáší jenom tou měrou, kterou rozumu svého užívá, toť pravý člověk“. (Frant. Petrarka.)

Čím více dítě roste, tím hlouběji v mysl a srdce mu vštěpuj, že všechny zlé naruživosti jsou škodlivy, opovržení hodny a že má bojovati proti nim tak dlouho, až se jich úplně zbaví.

56. Škola.

Kdyby rodiče dovedli dítky vyučiti ve vědomostech potřebných pro život, nebylo by třeba škol, ale že rodičové z veliké většiny sami po-

třebných vědomostí nemají a i kdyby měli, sdělovati jich dětem vhodným a účelným způsobem nedovedou a často také ani času k tomu nemají, zřizují školy.

Škola pokračuje v tom, co rodný dům začal. Mezi školou a rodinou má zůstatí úzký svazek. Rodiče a učitelé mají se navzájem ve výchově podporovati a doplňovati. Rodina má uznati práva učitele, učitel má uznati práva rodiny.

Co vynakládá otec na školu, dává dětem, a proto všechny oběti pro školu přináší rád. Na stavbu zdravé, prostranné a účelné školy rád potřebným nákladem přispěje nebo jej povolí, má-li v obci rozhodující hlas, přeje učitelům jejich platu a stará se, pokud mu možno, aby učitelé byli za svou namáhavou práci spravedlivě odměněni a povolí ochotně náklad na školní pomůcky.

Nynější školství založila a vytvořila církev katolická. Škola doplňovala kostel.

Ale novějším zákonodárstvím státním byla církev od vlivu na školu skoro úplně odstrčena, a proto mnohde na školách zavládl duch vlažnosti k víře a někde bohužel ukazují se dokonce i snahy a proudy protináboženské.

Proti takovým směrům má se otec vzepříti, jak jenom může, neboť jde o jeho děti.

Do sborů zákonodárných, kde se o školních zákonech jedná, má voliti za poslance jen muž dobrého křesťanského smýšlení, a může-li rozhodovati o jmenování učitele, vždycky se zasaditi má o učitele řádného muže a dobrého katolíka. Veliký učitel J. A. Komenský žádá: „Ať školy naše křesťanské chrámové pobožnosti a ducha svatého dílny jsou.“ A jindy pravil: „Křesťanskými právě tehdyž teprve budou školy naše, budou-li

nás dělati Kristu co nejpodobnějšími.“ Týž slavný muž si přál, aby nad vchodem každé školy byl nápis: „Nevěrec nevstupuj dovnitř!“ Kristus Pán už dávno řekl: „Nechte maličkých přijíti ke mně a nebraňte jim.“ (Mat. 19, 14.)

O škole a učiteli mluv před dětmi jen s úctou. Nestraš dítě školou. Nevyhrožuj mu: „Počkej, až přijdeš do školy!“ Škola není káznice, dítě nemá mít z ní strach, nemá býti naplněno odporem proti ní a nemá v ní viděti nesnesitelné břemeno, nýbrž zdroj dobra a zušlechtění, jež máme milovati a po něm toužiti.

Dítku kup ochotně všechny knihy a pomůcky školní. „Zase chceš krejcar na písanku?“ obořil se rolník na synka, „to bych jich musil mít!“ A ve skřini měl 2000 korun, které utržil včera za voly a které chtěl v neděli odnésti do záložny . . . Šetrnost jest dobrá vlastnost, ale musí býti na místě. Nemístná šetrnost není ctností. Šetři v hospodě a v trafice, ale nešetři na škole a na kostele.

Dítka do školy posílej. Neokrádej jich o vzdělání. Chodí-li nerady, vypátrej příčinu a odstraň ji, chodí-li rády, nebraň jim. Potřebuješ-li nějakou práci, raději sám síly napni nebo si zjednej nádeníka, ale dítě školního o vzdělání nepřipravuj. Za desetník vydělá, ale za stovku — smíme-li vůbec vzdělanost na peníze měřiti — vzdělání mu unikne.

Pokroky dítěte bedlivě sleduj. Zeptej se občas učitele, jak dítě prospívá. Ať ti dítě doma vypravuje, čemu se ve škole učilo. Dostalo-li úlohu, dopřej mu času a pobídi je, aby si ji udělalo. Řekne-li „Nemáme nic uloženo“, přesvědč se.

Práci učitelovu před dětmi nezneškodnocuj. Dostane-li dítě trest, neodsuzuj za to učitele.

Nevěř hned všemu, co dítě nepříznivého o škole a učiteli povídá. Nebourej, co škola postavila.

Můžeš-li jenom trochu, dopřej dětem vyššího vzdělání, pošli je na školu měšťanskou, hospodářskou, obchodní nebo průmyslovou a tak je připravíš a způsobilejšími učiníš k budoucímu jejich zaměstnání.

Ale i když jsou dítky ve škole, jsou stále jen tvými dítkami a nedomnívej se, že předav je škole všech výchovných povinností jsi již prost. Nikoliv! Tvá otcovská povinnost nepřestává a tvoje ruka pečlivá má je vésti stále. „Za zdar nebo nezdar výchovy mívá vždy hlavní zodpovědnost jen rodina“. (Herbart.)

57. Kostel.

Škola vyučuje, kostel posvěcuje. Kostel má pro výchovu neobyčejný význam. Výší svou převyšuje ostatní přibytky lidské a tak zřejmě dítěti dává na jevo, že Bůh jest více než lidé. Věž jako mohutný prst ukazuje k nebesům, kamž má veškeré snažení lidské se obracet. Zvony vybízejí k modlitbě a pozdvihují mysl ode všeho pozemského k nadpozemskému.

Vejde-li dítě do kostela a jeli s opravdovým pochopením a zbožností přítomno bohoslužbě, vrací se domů lepší. Slovo Boží celým okolím zesílené mocně působí na jeho vůli, umělecká malba stěn a obrazů tříbí vkus, svíce, kadidlo a vznešený oblek bohoslužebný pozdvihuje jeho mysl, ušlechtilá a plná hudba varhan provázena posvátným zpěvem přítomných naplňuje jeho duši . . .

Zde jsou shromážděni bohatí i chudí, učení i prostí, mladí i staří — všichni svorně vedle sebe stojí nebo klečí v tichosti a pokoře, nikdo se nehádá, nekřičí, nepere . . . Všichni mají sváteční šaty a náladu.

Milý otče! Nepodceňuj kostela, ale přikládej mu ve výchově alespoň takový význam jako má škola.

Pečuj o stavbu kostela a podporuj ji, má-li náhodou nový kostel býti vystavěn, přestavěn nebo rozšířen, dbej o náležitou a ušlechtilou výzdobu a okrasu kostela již stávajícího, přispěj svým vlivem, můžeš-li ho uplatnit, aby dosazen byl ke kostelu kněz dokonalý, přej mu jeho zaopatření hmotného, přispěj na bohoslužebná roucha, náčiní a potřeby a vůbec se přičiň, aby vše, co s kostelem souvisí a k bohoslužbě náleží, bylo dokonalé, čisté, vzorné a aby tak vše tvé dítky dokonale vychovávalo a zušlechťovalo. Co dáš na kostel a ke kostelu k vůli svým dětem, Bůh ti ve tvých dětech mnohonásobně vynahradí.

Všem dítkám svým kup modlitební knížky a růženec.

Předcházej dítky své dobrým příkladem, choď do kostela sám a dítky do kostela posílej. Jednej dle vzoru sv. Josefa, který nejen šel do kostela sám, ale i dvanáctiletého Ježíše vzal s sebou. Zaopatři děti k návštěvě kostela vhodné šaty a obuv.

Presvědč se, zda dítky v kostele byly, dej si vypravovati od nich obsah kázání nebo exhorty a nikdy ani velkým dětem netrp, aby místo kostela stály venku nebo pobudovaly se někde na hřbitově, po hostincích, obchodech, čítárnách a zábavách.

Přiměj děti k návštěvě kostela způsobem la-skavým, a nezvykej si honiti je tam křikem nebo metlou.

Přesvědč je, že je to pro ně potřebno k Pánu Bohu o požehnání a posvěcení si choditi, že si to Pán Ježíš přeje a že takovým dětem dává všecko dobré v životě.

Učíš-li je, aby se v cizím příbytku chovaly slušně, tím spíše je uč, aby slušně a vzorně se chovaly v příbytku Božím.

Zvláště ať se tam chovají slušně, jestliže se jim dostalo cti ministrovati nebo zpívati na chóru.

Jeden otec v Křesíně u Křivsoudova, když šel s hochem do kostela, učil ho cestou :

„Vim, že jest kostel Boží dům,
co se v něm modlím,
andělíček, můj strážníček,
nosí k nebesům.
Bohu svému jedinému
chválu vzdám,
křížek udělám.
Čelo, ústa, prsa
znamenám :
Ve jménu Otce i Syna
i Ducha Svatého. Amen.“

Zvyknou-li si děti v mládí choditi do kostela a naučili se tam řádně se chovati, budou do kostela choditi i v letech pozdějších, budou z nich řádní křesťané a dobří lidé.

Má-li se lidstvo obroditi, má-li zavanouti ve společnosti lidské klidný duch, mají-li zmizeti revoluce a války, musí se lidé vrátiti celou duší do kostela a tam se nasytiti uklidňujícím jeho působením . . .

58. Mládež dorůstající.

Malé děti malá starost, velké děti velká starost.
Malé jedí chléb, velké srdce.

Je-li otec o malé děti pln starostí, je o velké pln obav, neboť je zodpověděn jak za malé tak za velké a zodpovědnost za velké je mnohem těžší.

Jestliže výchova malých dětí v první řadě směřuje k tomu utvrzovati je v dobrém a teprve v druhé řadě varovati je před zlem, u dítek dospívajících je tomu obráceně — především nutno varovati je náказы a teprve v druhé řadě doplňovati a upevňovati, co v oboru dobra v mladších letech bylo zaseto a zpracováno.

S množstvím let má přibývati i vědomostí a ctností. Pečuj u dítek o obě.

Postarej se jim o dokonalé vzdělání a mravní zušlechtění.

Ať si zvyknou z lásky k Pánu Bohu pravidelně bez váhání a pobízení se modliti, aspoň v neděli a ve svátek do kostela na mši svatou choditi, svaté svátosti přijímati a o spásu duše své všemožně se starati. Vše to ať dělají rády a nikoliv s odporem.

Na posilu své víry ať přijmou svátost biřmování.

Otec má nejen dovršovati výchovu, zlepšovati a utvrzovati dítky v oboru dobra, ale má především povinnost, která jej důtklivě volá, varovati je před nákazou a vzdalovati od nich vše, co by ušlechtilé jejich smýšlení, jejich víru nebo mrav porušiti mohlo.

Nejnebezpečnější léta člověka jsou léta bujného mládí — v těch letech se na víru a mravnost

rádo zapomíná, neboť tehdy více než jindy „tělo žádá proti duchu“. (Gal. 5, 17.)

Šťastno dítě, které má v moudrém otci oporu, zmitáno jsouc vášněmi svého srdce a lákáno nástrahami světa! Má-li k němu lásku a dovedl-li si zachovati zároveň jeho úctu, bude se chrániti zlého, aby ho nezarmucovalo a z úcty k němu bude dbáti jeho výstrah a napomínání. Mladý stromek potřebuje opory — bez opory by se zlomil, mladý člověk podpírá se o lásku a úctu ku svým rodičům. Šťastny dívky, jestliže tato láska a úcta je na dobré cestě udržuje, neboť poslouchají, aniž jim rodiče poroučeli.

Je-li třeba dohlédnouti na malé dívky, aby nepřišly k úrazu tělesnému, je třeba bedlivý pozor dáti na dívky dospívající, aby nepřišly k úrazu duševnímu. Třeba bedlivě střežiti jejich četbu, zábavy, styky, schůzky, návštěvy a vše, co by je mohlo pokaziti.

Mladým hochům netrp návštěvu hostinců a kouření, mladým dívkám tanec. „Lítost mám nad zástupem“ s bolesti vyřknul by Kristus znova, kdyby na zemi sestoupil a viděl, kterak hošící, kteří mají ještě dětské hlásky a kteří na stůl sotva vysáhnou, pijí, kouří, v karty hrají a nemravnosti páší, a kterak dívky sotva škoře odrostlé tancují a s hochy se vodí. Otcové, vzpamatujte se a netrpte toho! Nedovolujte dětem předčasně „užívatí světa“, neboť předčasná požívačnost okrádá je o pravé mládí a vede je na cestu zkázy. Ptáčata, která záhy z hnízda vylítla, polknou dravci

59. Volba stavu.

Volba stavu je velmi důležitá, neboť na ni spočívá buď štěstí nebo neštěstí dítek.

O své budoucnosti má právo každý rozhodovati si sám a toto právo nesmí ani otec dětem svým upírat. Dítkám má otec ve volbě stavu ponechati volnost. Nemá jich nutiti k povolání, k němuž nemají vloh, schopností, náklonností nebo chuti. Otec, jenž nutí syna do semináře, dceru do kláštera nebo k sňatku s plešatým ženichem, zneužívá práv otcovských. Z takových obětí nerozumné otcovské vůle povstávají nespokojení kněží, nešťastné jeptišky a rozervaná manželství. Onen sobecký otec, jenž donutil syna na kněžství, aby se jednou u něho na faře měl dobře a který svou dceru odvezl do kláštera, aby jí nemusil dáti velké věno, velmi těžce se prohřešil.

Ačkoliv dítěti má dopřána býti volnost své budoucí povolání si dobrovolně zvoliti, přece moudrý otec může při této volbě velmi blahodárně spolupůsobiti a ku zdaru šťastné volby platně přispěti. A je to také jeho svatou povinností.

Především má s dítětem od malička jednati tak, aby v něm vidělo láskyplného a nezištného přítele, který s ním dobře smýšlí a jehož blaho před blahem dítěte do pozadí ustupuje. Moudrá rada takového otce jest dítěti nejen vítanou, ale mnohdy i rozhodující.

Dětský rozum vidí někde jen světlo beze stínu, jinde zase jen stín beze světla — některé zaměštnání je svým vnějším leskem zaslepuje a láká, jiné zevnějškem odpuzuje. Zde musí nastoupiti

moudrá rada zkušeného otce, který dovede ztlumiti přílišné světlo a osvětliti domnělou tmou.

Otec zná síly tělesné i duševní dítěte lépe než dítě samo a může dobře poraditi, jaké zaměstnání má dítě voliti. Tak na př. hoch slabý na prsa nemá voliti zaměstnání, kde se zdvihá prach, a proto nemá voliti řemeslo kamenické, soustružnické a nemá jíti do továrny; kdo má srdeční vadu, nemá zvihat těžkých břemen, a proto hoch s takovou vadou nemá jíti na řeznictví, kovářství a tesařství; kdo má slabý zrak, nemá jíti na sazečství a p. Kdo nemá hudebního sluchu, nebude nikdy dobrým hudebníkem ani zpěvákem, kdo nemá paměti, nehodí se na studie.

Moudrý otec nejen pozoruje od malička vlohy svých dětí, ale i jejich náklonnosti a také se jich táže, čím by býti chtěly. Jejich náhledy buď schvaluje nebo uvádí na pravou míru.

Pečlivý otec také se na ten úmysl k Pánu Bohu modlí, aby dětem dobře poraditi dovedl, a učí je modliti se k Duchu Svatému, by při rozhodování o budoucnosti osvítil jejich rozum.

Mluvil-li jeden muž o svých dětech jako o svém „budoucím stavu“, dával tím asi na jevo, jakou důležitost pro ně a pro něho má správná volba jejich stavu budoucího.

60. Zaopatření dítek.

Povinnosti otcovou jest o dítky se postarati neboli je zaopatřiti, to znamená zásobiti a vyzbrojiti je vzděláním, zručností a majetkem, aby byly schopny se dobře v budoucnosti užívati, po přispadě i zase dobrou, pořádanou a zámožnou rodinu založiti.

Dítky míti a dítky zaopatřiti to obé patří k sobě. Otec, který by majetek, vlastně již jmění a věno svých dítek promrhal, ať marnotratností, ať leností, ať ztřeštěným sudičstvím nebo jakýmkoli jiným nedovoleným způsobem, dopouštěl by se na nich zločinu.

Otec může zaopatřiti dítky různým způsobem, jako: může jim předati svoji živnost nebo dáti věno nebo vzdělání, jež by jim v budoucnosti poskytlo pramen výživy a p.

Má-li otec k dítkám vždy býti spravedliv, má v udílení věna dbáti spravedlnosti až úzkostlivě. Na císařském hradě ve Vídni zasadili nápis: „Spravedlnost základ říší“. Podobný nápis, jenž by snad mohl zníti „Spravedlnost základ rodiny“, měl by si zasaditi každý otec do svého srdce. Jako správa zemí má se dítí spravedlivě, tak věnovati má otec všem dítkám stejnou lásku a stejná věna. Dáti jednomu mnoho a druhým málo nebo nic roztrpčuje. Dostal-li jeden věnem nákladné vzdělání, netřeba mu již zase dávat na penězích.

Rolník Lníček dal nejstaršího syna na studie, ač měl živnost dosti zadluženou a 5 menších dětí. Každý měsíc posílal značný obnos za ním do města. Sháněl, kde mohl — prodával obilí, dobytek, po případě se i vydlužil. „Však syn mi všecko a mým dětem vynahradí“, konejšil se v duchu. Syn vystudovav gymnasium, odešel do Prahy studovat profesuru. Bylo-li vydání dříve velké, bylo nyní větší. Otec již již chtěl přestati posílati stále peníze, ale naděje, že studie blíží se již ku konci stále ho povzbuzovala . . . Konejšil i netrpělivost ostatních dítek.

Konečně syn dostudoval a dostal místo. Plat měl malý. Otec ho začal upomínat. Napřed po

dobrém, potom činil mu předhůzky. Konečně se úplně znesvářili a rozhněvali.

Syn se oženil. Mohl-li za svobodna přece nějakou úsporu domů poslati, musil nyní dobře počítati, aby se skrovnými příjmy vystačil. Na vyčítavé dopisy z domova už ani neodpovídá. Zlobí se a naříkají na něho. Jeden syn převzal předlužený statek a aby spíše dostal nevěstu, musil otec i od výměnku ustoupiti, a ostatní čtyři dítky rozešly se do světa s prázdnýma rukama.

Kdyby byl otec nevynaložil vše na jednoho, mohlo šest dítek býti přiměřeně zaopatřených a spokojených.

Jako otec v evangeliu i marnotratnému svému synu věno dal, tak také rozumný otec dá věno i dítkám, o nichž soudí, že si ho nezasluhují. Však právě takové dítky dojaty byvše otcovskou láskou a jí zahanbeny začínají mnohdy život nový.

A „vydědit“ dítě — to se ve spořádaných rodinách vůbec nevyskytá a dochází-li na to, již tím samým dávají si rodiče sami smutné vysvědčení, že špatně vychovávali.

Ačkoliv otec má dětem co nejlepší hmotné zaopatření poskytnouti, přece mesmí se domnívati, že by štěstí člověka spočívalo jen v majetku a penězích — základem štěstí jest poctivost, dobré svědomí a pokojná mysl.

A proto především stará se o duševní zušlechtění dítek a potom teprve v druhé řadě o jejich hmotné zaopatření. Co prospěje dítkám, když o stovku dostanou více věna, ale když duše jejich bude o miliony horší? Krásně dí sv. Chrysostom: „Mnozí rodičové se snaží, aby dětem zanechali peníze a statky, ale vychování jejich nedbají. Takoví rodičové se podobají člověku, jenž kolem

domu na spadnutí zakládá nádhernou zahradu.“ A biskup slovinský Slomšek pravil: „Bůh nás varuj krupobití, bouře, a mimo to trého neštěstí: skoupých rodičů, jimž peníz milejší než dítě, nedbalých rodičů, kteří o děti nijak se nestarají, a špatně vychoványch dětí, neboť ty jsou největším neštěstím.“

Velmi důležitó jest vychovati děti tak, aby udělené věno dovedly řádně spravovati a rozmnožiti. V tom právě se u nás Čechů mnoho chybuje — dovedeme majetek nahospodařiti, ale nedovedeme vychovati děti, aby jej řádně spravovali. Co nacheval Stýskal promrhal Výskal.

Konečně musí míti pečlivý otec stále na paměti, že nejlepším věnem pro děti jest dobrá výchova. Mají-li toto věno, jsou již dobře pro život zaopatřeny. Vše ostatní, co jest k tomu přidáno, jest věcí vedlejší. Naše přísloví dí „Dobrá výchova nejlepší věno“, a přísloví polské „Nejpěknější věno panně ctnostné vychování.“

Dítky to také cítí. Chápu velmi dobře, jak obtížno jest dobře vychovati člověka a čím dobrá výchova pro dítě jest.

A proto hoch, odcházeje na vojnu zpívá si:

Těžko mě matička vychovála
a z ruky na ruku překládala.

A neděkuje za peníze ani za šaty, ale za vychování:

Nastokrát děkuju
svý zlatý mamince,
že je mě chovála
v cicový peřince.

Chovala, chovala
nevěděla komu :
když mě v y c h o v a l a
vzali mě na vojnu.

Na vojnu mě vzali,
ani se neptali,
jak jsou mě mi starší
těžko v y c h o v a l i.

Rovněž i nevěsta odcházejíc o svatbě z rodného domu a loučíc se v dojemné chvíli naposledy se svými rodiči, neděkuje jim ani za spořitelní knížky ani za výbavu, ale za dobré v y c h o v á n í . . .

61. Známosti dítek.

U dítek dospívajících vyvíjí se náchylnost k druhému pohlaví, z čehož povstávají známosti.

Těmto známostem má věnovati otec velkou pozornost.

Chybuje otec, který o dítěti skoro ještě v ko-lébce usuzuje : „Náš Věna vezme si sousedovic Andu“, právě tak jako chybuje takový, jenž lhostejně dí : „Co si vezme, to bude mít.“

Poněvadž štěstí dítěte je štěstím otcovým, poněvadž šťastná volba manželství je hlavní základ životního štěstí, a poněvadž známost je brána v manželství, proto otec všemožně pečuje, aby dítě udělalo si známost jenom s takovou osobou, s níž by v manželství šťastno býti mohlo.

Známosti, o nichž je předem známo, že ku sňatku vésti nemohou, otec dětem netrpí.

Rovněž netrpí jim nočních toulek a schůzek, které mívají pravidelně pro mládež nejzlobnější

účinky. Tma je přítelkyně nepravosti, nepřítelkyně ctnosti. Zatoulá-li se telátko a nepřijde večer domů, jdou ho hledat, ale zatoulají-li se jim dospívající dítky a nejsou-li doma ani když bije jedenáctá nebo dvanáctá, je jim lhostejno.

Známost, která vede ke sňatku, sama v sobě není hříšnou, ale nesmí provázena býti hříchem, nýbrž musí se díti v naprosté počestnosti.

Známost nemá trvati také příliš dlouho. Poněvadž sňatek nemá se uzavíratí příliš časně, nemají také dítky příliš mladé dělati si známosti.

Dobrou radou může otec dítkám velmi platně přispěti ve volbě, která o celém jejich životě rozhoduje, ale nemá práva jich nutiti k známosti, která by neposkytovala záruky budoucí spokojenosti. Tak nesmí nutiti syna udělati si známost s příliš starou ale bohatou nevěstou nebo dcery se starým ženichem, jehož snad jedinou světlou stránkou je, že „je pod pensi“ nebo že „má své jisté“.

Při volbě nemá rozhodovati tolik zámožnost jako ctnost a zdraví tělesné i duševní.

Otec dívá se už na svět jinýma očima než syn nebo dcera, poněvadž bývá o třicet nebo čtyřicet let starší, ovšem také i rozumnější a mnohdy i vypočítavější, a proto se zhusta stává, že náhledy jejich ve volbě se rozcházejí; ale nemá se na dítky hněvati, nevoli-li právě dle jeho přání, má je omluviti a vzpomenouti si na léta svého mládí. K manželství je vždycky třeba jakéhosi sladkého opojení, které zaslepuje . . .

Když už jsou v manželství, nedá se nic změnit. Nepopuzuj jich, ale obracej jejich mysl vždy na světlou stránku, nevyčítej jim s nádechem škodo-

libosti jejich dřívější neposlušnost, kdyby se ukázaly nesrovnalosti, ale láskyplně urovnávej cesty ku štěstí . . .

62. Nezdárné děti.

„A více užitečné jest bez synův umřítí, nežli zůstaviti syny bezbožné.“ (Sir. 16, 4.)

Tento článkuček s největší chutí bych vynechal.

Dobré dítě je největší odměna rodičů, zlé největší trest.

Dobré děti krásný statek,
zlé pak děti v domě zmatek.

„Hanba otcova jest ze syna nezvedeného“ (Sir. 22, 3.). Malé děti ujídají chléb, velké — srdce rodičův !

Nezdárné děti povstávají pravidelně dvojím způsobem: buď zanedbanou výchovou nebo nákazou světa. Oíni a Fines byli nezdární, protože je otec jejich Heli špatně vychoval, ale Absolona, syna Davidova, svedli špatní rádcové a společníci.

Slovem „nezdárný“ šetři ! Mnohdy se to jmenuje jen mladická lehkomyšlnost, co už jmenují ukvapení lidé nezdárností. Mladé víno kvasí, ale vykvasivši chutným se stává. Úděl mládí je lehkomyšlnost.

Ale kdyby tě opravdu potkalo hrozné neštěstí, k němuž ani krupobití ani požár ani povodeň zdaleka přirovnány býti nemohou, předem přemýšlej, kdo je vinen. Jsi-li vinen sám, možno-li naprav ještě svou chybu a nes trpělivě pokání za ni, je-li vinen svět, hleď napravit, co jiní pokazili. Trpělivost a láska mnoho zmohou. Znal

jsem otce, který těmito zbraněmi napravil svého synka, jenž světem a nevěreckou četbou tak se zvrhl, že i vlastního otce k t. zv. „volnomyšlenkářství“ převést chtěl. Hůl, klení, nadávky a zlořečení u velkých už nepoškodí nic. Rozumný otec dítkám ani za největší nevděk nezlořečí a jím nepřeje nic zlého.

Také se nikdy nad žádným dítětem nezatvrdí! Dítě musí mít vždycky jistotu, polepší-li se a vrátí-li se k otci, že bude láskyplně přijato. I kdyby kleslo jako marnotratný syn, musí býti přesvědčeno, že smí se vrátiti. Hle, otec marnotratného syna nestojí s holí v ruce u vrat, ale s toužebným zrakem plným laskavosti pohlíží na cestu, kterou syn před lety odešel, a když se vrací, nevyčítá mu, nedělá předhůzek, neodhání ho, ale objímá ho a dává na jeho počest vystrojiti hostinu. Zdaž by se byl marnotratný syn vrátil, kdyby byl nevěděl, že se vrátiti smí?

Šťastno dítě, které má vždycky náruč otcovskou otevřenou! Mladý člověk snadno klesá. Je-li mu dovoleno vrátiti se, požalovati a vyplakati se na otcovském srdci, bývá zachráněno; netroufá-li si nebo nesmí-li se vrátiti, buď si zoufá nebo utone v neřestech úplně. Klesnouti je lidské, ale v chybě setrvat nelidské.

Pro nezdárné děti zřizují se polepšovny. Ale od těchto ústavů, ač ovšem nutno je čítati mezi zařízení blahodárná, mnoho si neslibuji, jako neslibuji si mnoho od věznic a donucovacích pracoven . . .

Jedinou spásu vidím v dobré, spořádané křesťanské rodině . . .

63. Nemoc.

Kdyby tě navštívil nemilý host, jejž nazýváme „služkou smrti“, nevzpírej se mu. Není sice radno hned s každou nevolností nebo bolením hlavy uléhati, ale také není radno se příliš přemáhati, pracovati a choditi, když jsme vážněji nemocni.

Podrob se jenom, hled, aby nemoc nezastarala, hned v zárodku hledej účelné pomoci lékařské a pečuj, abys brzy zase povstal zdrav a schopen starati se o rodinu.

Nemoc snášej trpělivě. Nenaříkej hlasitě, neboť každý hlasitý vzdech bodá v srdce ty, kteří tě milují.

Léky a obklady, jež předepsal lékař, přijímej bez nevole a reptání.

Kdyby snad byla nemoc nebezpečna, zavolej si kněze a dej se zaopatřiti. Otec velmi zarmoutí rodinu, když se zaopatření vzpírá. Proto jen neváhej připravit se na cestu, kterou třeba duše tvá nastoupiti má, upokoj ženu a děti a dej jim dobrý příklad.

Velké stáří je vlastně také nemoc, a v tomto věku i malá nevolnost může přivoditi životu konec.

Když někdo jiný v tvém domě se roznemůže, ať již žena nebo děti nebo služební, pečuj o ně láskyplně a starej se o brzké jejich uzdravení. Jsou-li vážně nemocni, zavolej jim lékaře a kněze. Nelituj oběti na léky.

Nemocnou ženu nenuť k práci, ale šetři ji a dávej na jevo péči a obavu o ni. Hrubě se prohřešil proti manželské lásce rolník, jenž nemocné ženě vyčítal, že si jí nevzal proto, aby ležela, ale aby pracovala a který již před ní se vyjádřil, kterou si po její smrti vezme . . .

Je-li dítě nemocno -- a jsi-li přesvědčen, že nemoci nepředstírá — neposílej a nepouštěj ho do školy a do kostela. Omluv je u učitele a kněze. Pláče-li, buď trpěliv. Kdo dětský křik a nářek nemůže poslouchati, neměl se ženiti.

I služebným přej v nemoci klidu a odpočinku a poskytni jim ošetření.

Je-li někdo z domácích nemocen, modli se za jeho uzdravení a konej na ten úmysl i dobré skutky. Dobrými skutky k Bohu se blížíme, a kdo je u Boha blízko, toho Bůh spíše vyslyší.

Je-li nemocen přítel, soused nebo někdo z příbuzenstva, navštěvuj ho, neboť návštěva milého přítele, jenž přináší nějaký dáreček, vlivné oko a vypravuje něco nového, nemocného potěší. Ale dlouhými návštěvami nemocných neobtěžuj.

Ovšem nenavštěvuj domu a nedovol ho navštěvovati ani svým domácím. leží-li tam nemocný stížený nemocí nakažlivou. Zdá se to sice tvrdé, ale dobro všeobecné toho vyžaduje.

Je-li někde v sousedství nebo příbuzenstva u nemocného kněz, vejdi do takového příbytku a s knězem za nemocného se modli. V takové chvíli stává se příbytek, v němž nemocný leží, kostelem : Stůl přikrytý bílým plátnem, na němž stojí kříž a hoří svíce, jest oltářem, na tento oltář kněz klade Velebnou Svátost, k oltáři tomu přikleká. Vše jest zde, co kostel kostelem činí. A také zde modlitby Bůh jistě tak přijímá a oceňuje, jako bychom je k Němu v kostele vysílali. Tedy k vůli nemocnému a k vůli sobě nemocné při zaopatřování navštěvuj.

64. Smrt.

Písmo Svaté vypravuje: „Když Jakub pozoroval, že se blíží den jeho smrti, povolal svého syna Josefa a pravil mu: Nalezl-li jsem milost v tvých očích, vlož svoji ruku pod mou kyčli; prokaž mi ten skutek lásky a věrnosti, že mne nepochováš v Egyptě, nýbrž — abych odpočíval se svými otci — že mne odvezeš z této země a pohřbíš ve hrobce mých předků. Josef mu odpověděl: Já učiním, co jsi rozkázal. On pak: „Přísahaj mi tedy“, řekl. Když přísahal, poklonil se Israel Bohu, obrátiv se ke hlavám lůžka.“ (Gen. 47, 29--31.)

Na jiném místě vypravuje Písmo Svaté o Tobíáš, že maje umřítí zavolal si svého syna a pravil mu: „Když vezme Bůh duši mou, pochovej tělo mé; a v poctivosti méti budeš matku svou po všecy dny života jejího; nebo pomněti máš, jaká a jak veliká nebezpečnoství trpěla pro tebe v životě svém. A když i ona doplní čas života svého, pochovej ji podle mne“ (Tob. 4, 3—5.)

Jako patriarcha Jakub a spravedlivý Tobíáš volali ku svému lůžku smrtelnému své dítky, tak také každý umírající otec má je volati k sobě, má udělati za dobré paměti poslední vůli, dáti jim požehnání a rozloučiti se s nimi.

Odkazy a poslední pořízení jeho má býti spravedlivé.

Jestliže přehlížeje svůj celý život a děláje závěrečné účty s Bohem a s lidmi se rozpomene, že někdy někomu na majetku ukřivdil, má to ještě dodatečně napravit. Sv. František Seraf. v listu k věřícím vybízí, aby zámožní lidé, když se blíží konec jejich života, udělali poslední pořízení, ne-

odkazovali vše své rodině, ale i odškodnili i ony bližní své, které za života byli ošálili a okradli. Také je pro duši dobře odkázati si nějaký obnos na mše svaté. Účelnější je žádati, aby mše sv. slouženy byly hned po pohřbu, nežli odkazovati na fundaci „na věčné časy“, poněvadž mše svaté ukracují tresty očistcové, o nichž naše svatá víra přece učí, že věčně netrvalí. Pohřeb může býti jednoduchý, prostý, bez přepychu, ale ať jest v pravdě křesťanský. Ať jest se miší svatou, neboť mše svatá jest vždycky nejlepší kytice na čerstvý hrob.

Umírajícímu otci pravidelně největší starost působí otázka: „Co bude s dětmi?“ Ale upokoj se, a v klidu jen zavři oči! Vychoval-lis je dobře, jiný Otec už se o ně postará. „Umřel otec jeho, a jakoby neumřel; nebo podobného sobě pozůstavil po sobě. Za života svého viděl jej, a veselil se z něho; při smrti své není zarmoucen, aniž zahanben jest před nepřátely. Nebo pozůstavil obrance domu proti nepřátelům, a přátelům, kdoby se (jim) dobrým odplácel.“ (Sir. 30, 4—5.)

Šťastná smrt není neštěstím, poněvadž je začátkem života lepšího. „Svatá smrt otcova jest také veliká milost pro dítky,“ praví ruské přísloví. Kdo ctnostně žil, umírá beze strachu. Proto v životopisech mnohých svatých se dočítáme, že umírající byli veselí a někteří z nich dokonce že zpívali. Sv. František Seraf. před smrtí složil ještě sloku písně na smrt:

„Pochválen buď, Pane můj, od naší sestry
smrti tělesné,
již žádný člověk nemůže uniknouti.
Běda těm, kdož umrou v hříšných smrtelných.

Blahoslavení, kteří naleznou Tvou nejsvětější vůli,

nebo druhá smrt jim nic zlého neučiní.

Chvalte Pána mého, dobrořečte a děkujte mu a služte mu u veliké pokoře.“

Přeji ti, abys skončil život svůj slovy Simeonovými: „Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova svého v pokoji.“ (Luk. 2, 29.)

65. Vdovec.

Rolník Chvílek přišel s pohřbu manželky. Teprve, když si doma v klidu uvědomil velikost ztráty, usedavě se rozplakal. U hrobu plakal sice hlasitěji, ale nyní bolestněji, poněvadž ho zraky okolostojících už nerozptylovaly . . .

Uklidniv se, jal se přemýšleti o budoucnosti. Ačkoliv soused jeho důtklivě mu radil, aby se oženil a hned mu nabízel vhodnou nevěstu, odbyl ho rozhodně, a onomu předsevzetí jež učinil kleče u mrtvoly své ženy, dal určitý výraz odpovědi: „Nikdy ženiti se už nebudu.“ Ženám, které mu „vzkazovaly,“ odpovídal totéž a na zvědavé otázky dotěrných a klevetivých ženštin odpovídal mlčením. Pevně se rozhodl zůstatí manželce své věren nejen až do smrti její, ale také až do smrti své.

Aby spíše se vyhnul nástrahám žen, radovánkám a zábavám, na nichž účastnily se i ženy, raději se vyhýbal, ačkoliv byl v plné mužné síle, zdravý, něco přes padesát let stár a dosti zámožný.

Zachovával naprostou čistotu a o milost zdrženlivosti každodenně na modlitbách prosil.

Žil ve stálých vzpomínkách na svou ženu. Když vešel do světnice, prvně pohlédl na místo u krbu, kde vařivala; místo u stolu, kde sedávala, nechával prázdné a večer, když vyšel na zahradu, obyčejně se zadíval na hvězdičky a hlavou prolétla mu otázka: „Kterou asi hvězdičkou se na mne dívá?“

Tu a tam dával za ni na mši svatou, a kdykoli šel do kostela, zašel se pomodlit i k jejímu hrobu, k němuž dal postavit i kříž.

✓ Když se přiblížil výroční den její smrti, dal sloužit mši svatou, oblékl si svatební šaty, které jinak brával jenom někdy na Hod Boží a kterých si šetřil jako nějaké posvátné relikvie, a šel s dětmi do kostela a potom ke hrobu, což potom činil každoročně až do smrti.

Tři léta ještě samostatně hospodařil. Nejstarší syn ještě za živobytí matčina přiženil se do vedlejší vesnice na statek, a dvě dcery už byly rovněž vyvdány a zaopatřeny. Zbývali ještě dva synové. Starší — budoucí dědic statku — pracoval doma s otcem, a mladší studoval. Tomuto staršímu předal statek vymíniv si výměnkem jenom tolik, aby mohl skrovně žít. Peněz potřebný na dostudování mladšího uložený měl ve spořitelně.

Syn se na statek oženil.

Nyní byl Chvřílek volnější, neboť starosti o hospodářství převzal syn. Ale přece ještě dohlížel, radil a pomáhal, kde a jak mohl. Mezi ním a „mladými“ byla nejlepších shoda. I student, který přicházel na prázdniny, pomáhal na poli, staršímu bratru se všemožně zavdělčoval a s ním jakož i švagrovou žil v míru a pokoji. I když vystudoval, rád „domů“ přicházel.

Výměnkář Chvílek, který vlastně ani výměnkářem nebyl, protože výměnku nebral, ale s mladými společně žil a vše potřebné od nich v hojné míře dostával, stárnul. Vlasy mu zešedivěly a hlava shýbala se ku předu.

Bohu sloužil tím horlivěji. Do kostela chodil nyní skoro denně, růženec se modlival častěji a ve zbožných knihách čítal bedlivěji. Říkal: „Pro tělo jsem se už napracoval dosti, mohu nyní také něco dělat pro duši.“ Také častěji chodíval k zpovědi.

Srdce jeho, které dříve připoutáno bylo k manželce a ku statku, bylo nyní úplně volno a proto mohlo spíše a vřeleji k Bohu se přikloniti.

Jednou se vážněji roznemohl. Zavolali mu kněze. Vyzpovídal se, přijal Tělo Páně a poslední pomazání.

Po několika dnech tiše skonal. Vlastně ani nevěděli kdy . . .

Pochovali ho vedle jeho nebožky ženy . . .

V celém okolí na něho s úctou vzpomínají . . .

66. Nevlastní otec.

V Blatné žil obuvník Plecháček. Byl ženat a měl tři malé děti. Tovaryš a dva učedníci doplňovali jeho domácnost. Řemeslo mu šlo dobře.

Ale pojednou nad jeho šťastnou domácností snesla se krutá bouře — těžce se roznemohl a zemřel.

Mladá vdova vedla řemeslo dále — vlastně je vedl věrný a spolehlivý tovaryš Sváček.

A proč bychom chodili jako kočka okolo horké kaše? Řekněme to přímo — Plecháčková si tovaryše Sváčka vzala.

Sváček stal se jejím mužem a jejím třem dětem otčimem. Kristus Pán řekl: „Kdo přijme jedno pačole takové ve jménu mém, mne přijímá“ (Mat. 28, 5.), a Sváček přijmul hned tři. A z lásky k manželce měl je všecky opravdu rád.

Staral se o ně a vychovával je svědomitě.

Ani když po čase měl vlastní dítky, nedělal v srdci svém dvě přihrádek — jednu pro své děti a druhou pro nevlastní, ale všecky považoval za vlastní a všem věnoval stejnou lásku a péči. Všecky stejně pečlivě vychovával a o budoucnost jejich stejně svědomitě se staral. Vzdělání dopřál všem dětem slušného.

Své nevlastní děti měl sice rád, ale trestal je, jestliže toho zasluhovaly. Nic si z toho nedělal, ve svém svědomí zůstal úplně kliden a ve svém jednání se nikterak nezměnil, ani když jednou se doslechl, že sousedka o něm roztrušovala, že své nevlastní děti bije. Že vychovával a dle potřeby trestal své vlastní, nad tím se nepozastavovala, ale že trestal i nevlastní, už hned se domnívala, že je utiskuje, a poukazujíc na to veřejně, měla i šlechetný úmysl ho od trestů budoucích odvrátiti a tak „ubohé sirotky“ hájiti. Ale Sváček říkal: „Čiň, co za dobré uznáš a nechej lidi mluvíti, co chtějí“.

Všecky dítky měly svého otce rády, poněvadž byly pevně přesvědčeny, že je má rád a že s nimi dobře smýšlí. Nejmladší nevlastní dceruška, která ležela ještě v kolíbce, když jí otec umíral, takže ho ani nepoznala a nepamatovala, vyrůstala v domněnce, že Sváček jest jejím vlastním otcem. Teprve v pozdějších letech se dověděla, že jest nevlastním. Druhé dvě dítky starší to sice věděly, ale nikdy nepocítily.

Sváček nejen všecky dítky dobře vychoval, ale i všem dal přiměřeně stejné věno. Ani zde mezi „vlastními“ a „nevlastními“ nedělal rozdíl.

A tak u všech dětí stejně blahoslavená jest památka jeho . . .

67. Dědeček.

Dozrál na poli života. Zbělel a sehnul se jako bohatý klas přede žněmi. Čekal jen, až přijde ona s kosou, aby vešel do stodoly Páně . . . Mluvil o ní, čekal jí, nebál se jí, ale říkal: „Jakž se Hospodinu líbilo, tak se stalo, buď jméno Hospodinovo požehnáno“. (Job. 1, 21.)

Táhlo mu již přes osmdesát let, a taková léta bývají už jen bolest a trápení. Tělo stárne, neduhy mládnou. I jemu tělesných i duševních sil ubývalo. Rozhlížel se do zadu a viděl za sebou plodný život. Vychoval dítky a zaopatřil je. Založil bohatý kmen šťastných rodin a těšil se ze štěstí svých dítek a vnukův.

Synové a dcery, vnuci a vnučky navštěvovali jej, přinášeli dárky, vypravovali o svých podnicích, a on jim radil, povzbuzoval je a vypravoval příběhy časů starodávných. Měl všecky stejně rád a v kruhu jejich omládl. Vinuli se k němu jako réva ku kmenu. Stáří jeho připadalo jim úctyhodným, něžným, slavnostním . . . Milý je jarní den, ale i podzimní slunný den nás ohřívá . . . Takovým slunným dnem byly pro něho návštěvy dítek a vnukův.

Poučoval je a povzbuzoval k dobrému. Až úzkostlivě se vystříhal slova nebo skutku, kterým by mohl dáti jim pohoršení.

Na hřbitově podle manželky své vyhlédl a připravil si místo.

Jak svatý byl jeho život, tak svatá a šťastná byla i jeho smrt. Umřel smířen s Bohem a s lidmi.

Poněvadž sám na všechny pohřby v sousedstvu chodíval, z vděčnosti a také z úcty k němu přišlo na jeho pohřeb ohromné množství lidu.

Pochovali dědouška, ale památka jeho v srdcích mnohých žije dále . . .

68. Doslov.

Dočetls knihu tuto až do konce ?

Snad se ti zdála místy suchá, příliš jednotvárná, málo zajímavá a snad již již někdy chtěls ji odložit i a sáhnouti raději po nějaké zábavné povídce . . . Zůstal-lis jí přece věren až do konce, děkuji ti za trpělivost.

A když již tolik mých rad jsi vypočetl, odvažuji se vytykat ti na konec ještě s jednou malinkou: Neuzavírej knížky této po přečtení někam do skříně nebo do stolu a neodsuzuj jí tak k trvalému žaláři, ale po čase ji zase vytáhni a přečti si ji znova.

Také tě upozorňuji, že vykonáš dobrý skutek, jestliže si ji dáš svázati a své známé, kteří nejsou členy „Dědictví Svatojanského“ a kteří jí tedy jako členský podíl odtud nedostali, na ni upozorníš a jim ji zapůjčíš. Nezlob se a neustaň v dobré snaze, byť i ti ji vrátili pomaštěnou a pošpiněnou — každý, kdo koná daleké cesty v cizině, se umaže.

Na konec přeji tobě i celé tvé rodině všeho nejlepšího od Pána Boha v hojnosti.

S Pánem Bohem !

OBSAH.

	Str.
1. Milý příteli	3
2. Největší přikázání manželovo	4
3. Manželská láska	8
4. Úcta k manželce	13
5. Byt	15
6. Hostinec	17
7. Zábavy	21
8. Četba	22
9. Spolky	25
10. Veřejný život	27
11. Láska k povolání	31
12. Život rodinný	33
13. Péče o domácnost a domácí	37
14. Láska k domácnosti	39
15. Otcovství	41
16. Dítky	44
17. Láska k dětem	47
18. Výchova dítek	50
19. Výchova tělesná	53
20. Buď umělcem	55
21. Výchova začítí musí brzy	58
22. Výchova rozumu	60
23. Pěstování vloh	64
24. Výchova vůle	66
25. Nauč dítky plniti povinnost	69
26. Nauč dítky milovati Boha	71
27. Nauč dítky milovati matku	74
28. Nauč dítky milovati lidi	75
29. Nauč dítky milovati církev	77
30. Nauč dítky milovati vlast	79
31. Nauč dítky milovati přírodu	83
32. Nauč dítky ctíti stáří	85
33. Nauč dítky ctíti učitele a kněze	87

	Str.
34. Nauč dítky poslušnosti	89
35. Vzдорovitý Vojtišek	92
36. Jak mistr Kroutil naučil své dítky pěkně lháti	94
37. Nauč dítky pracovitosti	96
38. Nauč dítky šetrnosti	99
39. Nauč dítky štědrosti	101
40. Nauč dítky mravnosti	102
41. Nauč dítky zdvořilosti	104
42. Nauč dítky vlídnosti	106
43. Nauč dítky snášenlivosti	108
44. Nauč dítky uhlazenému chování	110
45. Nauč dítky samostatnosti	113
46. Dávej dětem dobrý příklad	115
47. Pečuj, aby se dítky nepokazily	117
48. O pohoršování	120
49. Kázeň	122
50. Odměny	123
51. Hry a hračky	126
52. Výstrahy a hrozby	129
53. Tresty	132
54. Léčení vad	138
55. Odstraň náruživosti a vášně	140
56. Škola	142
57. Kostel	145
58. Mládež dorůstající	148
59. Volba stavu	150
60. Zaopatření dítek	151
61. Známosti dítek	155
62. Nezdárné děti	157
63. Nemoc	159
64. Smrt	161
65. Vdovec	163
66. Nevlastní otec	165
67. Dědeček	167
68. Doslov	168

Zprávy o Dědictví Svatojanském.

I. Přehled členů koncem r. 1918.

Zakladatelů jest	8
Spoluzakladatelů	68
Členů první třídy	31
Členů druhé třídy	136
Členů třetí třídy	37.262

Úhrnem zapsáno členů žijících i zemřelých . 37.505

Mezi těmi jest členů stálých:

1. rodů	6603
2. škol, obcí, bratrstev, knihoven, konventů a spolků	1541
Členů duchovního stavu jest	4244

II. Od 1. ledna 1918 do 31. prosince 1918 přistoupili tito členové:

(34081) Polívka Václav v Sedlci u Mšena, Kočí Václav ve Hrádku u Mšena, Chramosta Bohumil ve Vavřinci, fara Liblice u Mělníka, Rajchrtová Anna tamtéž, Jonášová Anna, služebná, v Praze-III., Kročilová Kateřina v Žitkově u St. Hrozenkova, Skřidlovská Stanislava v Prostějově, Kellerová Milada, úřednice, v Nových Benátkách, Sobotka František v Pastvinách u Žamberka, (34090) Faltus František t., Toman Bernard a Anna t., Fastová Anna ve Spáleném Poříčí, Šilhánková Anna ve Vlkově u Spál. Poříčí, Karásková Emilie tamtéž, Vlachová Marie ve Spáleném Poříčí, Váňa Josef, rolnický syn v Lípnicí u Spál. Poříčí, Heidelberg Josef, dělník, ve Struhářích u Spál.

Poříčí, Davídek František, rolník, v Želez. Újezdě u Spál. Poříčí, Loukota Josef, rolník, t., (34100) Běloch František, polní kurát, Demlová Josefa, ošetřovatelka v ústavu choromyslných v Brně, Jedouková Aloisie, ošetřovatelka t., Hofírková Růžena, ošetřovatelka t., Fikejsavá Marie, ošetřovatelka t., Červinková Antonie, ošetřovatelka t., Plánová Josefa, ošetřovatelka t., Křížková Marie, vrchní ošetřovatelka t., Režná Františka, býv. ošetřovatelka t., Nečasová Františka, vrchní ošetřovatelka t., (34110) Čermák Tobiáš, vrchní ošetřovatel t., Ovečka Jos. v Rokli u Zábřeha, Ovečka Jan v Litenčicích u Kroměříže, rod Kulhánka Josefa v Elhovicích u Klatov, Krumpová Kateřina ve Hvozďanech, Cábová Kateřina v Chelčicích, Ebenlenderová Marie v Lipnici u Spál. Poříčí, Slavík Václav, žák měšť. školy ve Spál. Poříčí, Höbel Jindřich, žák, t., Chlapec Bedřich, ministrant ve Slušticích, (34120) Škorpil Josef, ministrant t., Kratochvíl Josef, žák měšť. škol v Křenici, Pavlín Josef ve Strunkovicích, Novák František v Milkovicích, Farní úřad v Rapticích, rod Kotásky Františka a Emerenciany ve Střeběticích, Župková Julie v Počenicích, Kubítová Marie t., Polišenská Marie t., Pečková Anna t., (34130) Foltýnová Marie t., Marek Jan v Sloupnici, Sychra Jan t., Novotný Vojtěch t., Jelínková Anežka v Kačici, Váchal Václav ve Vel. Luženicích, Gaisl Antonín, rolnický syn v Chlumku, Suchánek Josef, rolnický syn ve Džbánově u Vys. Mýta, Jukl Miroslav, rol. syn ve Vranově u Čerčan, Tlamko František, ministrant v Kozohlodech u Golč. Jeníkova, (34140) Zapletalová Julie, opatrovnice v Beřkovicích, Voves Arnošt Josef, kooperátor, na Sv. Kopečku u Olomouce, JUDr. Žák Jan, soudce v Dejvicích, rod Lepiče Františka ve Skašově, Musilová Anna, švadlena ve Skuhrově, Vlasák Josef, uzenář v Praze, Eremiášová Magdalena v Chlumci u Hluboké, Janečková Marie v Bojanově u Chrudimi, Dr. Špaček Richard, univ. prof. v Olomouci, Weis Richard v Olešnici, (34150) Matějková Marie v Krásném, Koláčný Rudolf v Doubravce u Plzně, rod Pecky Aloise v Drsníku, Demele František, syn domkáře ve Sloupnici, Broučková Marie ve Zhoří u Milevska, Hadysová Marie v Javorníku, Holubárová Anna v Hněveticích, Charvátová Marie v Pošné, Mühl Josef, rolnický syn v Brdě u Nové Paky, Kestlerová Anežka ve Vojprnicích, (34160) Petrová Marie v Masti

u Dobrušky, Ryngl Alois, ministrant v Cuclavi, Vavruška Jaroslav, ministrant t., Diblík František ve Velké Skrovnici, Kreifová Anežka v Lovčicích, Špalová Marie v Kamenici Heranová Otilie t., rod Chramosty Václava v Sedlci u Nových Benátek, Ungerman Václav, inženýr na Smíchově, Brůžek František, hostinský v Pohorovicích, (34170) Tsávníček Josef, žák obec. školy v Oldřiši, rod Dědiče Petra a Petronilly, rolníka v Rymberku, Janůvá Antonie v Leskovci, Straka Josef, rolnický syn v Hor. Vilímiči, Pokorná Božena ve Svojeticích, Pecháčková Marie v Dolní Dobrouči, Jansová Helena t., Kovářová Marie t., Matěja Josef, kaplan v Jincích, Hrubá Marie v Rynarci, (34180) Farní knihovna v Třeboradicích, pošta V. Čakovice, Hodys Josef, syn domkáře ve Višňové, Hošínský Josef, syn domkáře v Ouběnicích, Racek Jan v Borovech u Břeskovic, Duchek František v Břeskovicích, Šotoša Josef, soustružník v Dobrušce u Nov. Města n. M., Haklová Antonie Lea v Žižkově, Eckstein Hynek, domkář v Běhařově, Paříková Božena, dcera rolníka v Branžeži, Jelínek Josef v Petříkově, (34190) Paloučková Antonie t., Obecná škola v Rozvadovicích, Surynek Alois v Teteticích, Navrátilová Marie v Uhřicích, Hrabčíková Božena t., Dvořáčková Anna, dcera rolníka v Tovačově, Minaříková Marie v Černotíně u Hranic, Bubeník Josef ve Veselí n. Metují, Bartoník Alois, farář ve Velkém Petřivaldě, Málek Ladislav v Bílé u Starých Hamrů ve Slezsku, (34200) Klimeš František, strojník v Budiškovicích, Šrobar Josef, farář v Keszthőlez, Esztergom megye, Uhry, Juránek František v Budči, Sobotka Karel, stolař v Brně, Greifová Vincencie, vrchní ošetřovatelka ústavu choromyslných v Brně, Charvát Jaroslav a Eduard, ministranti v Třebíči, Králíková Marie ve Svatoběřicích, rod Stejskala Jana v Němčanech, Doležal Josef, studující c. k. gymnasia v Kroměříži, Jara Alois, kooperátor v Losenici u Příbyslavě, (34210) rod Nátra Josefa a Františky, koláře v Březině, rod Cháry Jana rolníka v Řešanicích, Stoklasová Julie, obchodnice ve Veselci, Baláček Jan, ministrant v Dymokurech, Jagoš František v Kuželově, Kostelanský Jan t., Růžicka Leopold, farář, t., Vinklerová Vincencie, švadlena v Sukdole, Greplová Anežka v Hrochově, Macák Josef, studující v Nových Benátkách, (34220) rod Cinádra Václava a Marie v Truskovicích, Pe-

kařová Aloisie v Oujezdě, Mařšiková Božena ve Všeja-
 nech, Nováková Božena v Praze, Rabas Josef, studující
 k. a. gymnasia v Bubenči, Kuprová Barbora ve Zlaté,
 Sedláček Oldřich, kaplan v Kladně, rod Justýnův v Pase-
 kách, Lidová knihovna v Sychrově, Hajnová Anastasie,
 choť hutního mistra v Kročehlavech, (34230) Trojan Josef,
 v Lipkově, rod Motlíčka Hynka a Marie ve Staré Rovni,
 Zezulová Anna t., Žežulková Kateřina t., rod Škudrny
 Jana, domkáře v Řesanických, Florián Václav v Životicích,
 Voves Ladislav v Žižkově, Berounský Arnošt, studující
 v Praze, Bašta Jan, studující t., Novotný Karel, studující
 t., (34240) Martínek František, ministrant v Maloticích,
 Kolomazník Václav, ministrant t., Jirásek Josef, obchod-
 ník v Jamném n. Orlicí, Šolínová Anežka v Polomi, Šolín
 Václav t., Žabokrcká Marie v Mastí, Žabokrcký Josef t.,
 Stoklasa Josef v Nových Hradech, rod Tomšíka Jana a
 Rosalie v Horních Dubenkách, rod Tůmy Petra a Marie
 v Rymberku, (34250) rod Dolejšího Martina v Netolicích,
 Drnek Josef, syn domkáře v Boru, Trčka Josef, studující
 realky v Sudoměřicích, Náprava Karel, ministrant v Stál-
 ci, Michka Viktor, farář t., rod Viktory Františka, rol-
 níka v Hučicích, rod Viktory Václava a Anny, rolníka t.,
 Polánek František, učitel v Nesuchyni, Farní knihovna
 v Úhonicích, Mazáč Jaroslav v Městci, (34260) Kopecký
 Alois, kooperátor v Želechovicích, Pěčová Anatazie ve
 Dvorku, Zbořil Bartoloměj v Teteticích, Chmelařová Ma-
 rie v Počenicích, Otruba František, majitel vývozu poži-
 vatín v Uher. Brodě, Kvítek Josef, majitel barevny v Pro-
 stějově, Zalesáková Štěpánka v Bánově, Březina Josef,
 domkář v Horních Domáslovicích, Slezsko, Besuch Jan,
 kooperátor v Kranovicích ve Slezsku, Vinkler Josef, rol-
 ník v Labuticích, (34270) Navrátilová Josefa, rolnice v Mi-
 lonicích, rod Volejníka Antonína a Růženy v Kohutovi-
 cích, Morávková Marie v Kohoutovicích, Farní úřad
 v Biskupicích u Jevíčka, Wolf František Xav., farář
 v Laufen u Išlu, Hor. Rakousy, Herrmann Josef, kostelník
 v Klatovech, Pavel Jan, rolnický syn ve Rtyni, Baborová
 Marie, choť lékaře v Heinrichsgrünu, Zíka Jaroslav, kate-
 cheta v Plzni, Roubalová Anna v Mastí, (34280) Havránek
 Josef v Myškovicích, Jindráková Barbora v Mirovicích,
 Zimová Pavla, choť továr. správce ve Vys. Mýtě, Drbohlav
 Josef, kolář v Bezděkově, rod Ženšáka Jakuba, rolníka

v Křimicích, Pometlo Karel v Příbyslavi, rod Pechla Jakuba a Rosalie, rolníka v Truskovicích, rod Trobla Josefa a Anny, rolníka t., Nekovář František v Libějicích, Křenková Marie ve Velkém Újezdě, (34290) rod Dvořáka Karla a Marie, rolníka ve Hvozďanech, Millsdörferová Anna v Libějicích, rod Járka Václava a Alžběty, rolníka v Truskovicích, Rokůsková Růžena v Chelčicích, rod Podlahy Františka a Anny v Křepicích, Kohoutová Anna ve Velkém Újezdě, rod Pekaře Antonína a Marie, rolníka ve Hvozďanech, rod Michala Vojtěcha a Marie v Truskovicích, Fryš František v Chelčicích, rod Mušky Ignáce a Marie, rolníka v Chelčicích, (34300) Jiranová Marie ve Hvozďanech, Nedvědová Marie v Chelčicích, Kahovcová Marie t., Mach Vojtěch t., Doleželíková Karolina v Roštění, Dvořáčková Marie v Kamenici, Mrázek Stanislav v Podolí u Brna, Širůček Josef, rolnický syn v Trávníku, Artl František, ministrant v Litni, Jenč Emanuel, ministrant t., (34310) Sojka Antonín, ministrant t., Kubič Antonín, ministrant t., Mestěková Marie v Bělči, Studénka Lambert Jan, kněz řádu kapucínského v Chrudimi, Pecinová Antonie v Bojanově, Nováková Paula t., Vacílková Rosa v Braušovicích, Andrášková Anna, absolventka obchod. školy v Talíně, Horáková Marie, dcera knížecího pastýře t., rod Váhala Jindřicha a Anežky, obchodníka v Hulíně, (34320) Fryntová Františka, dcera rolníka ve Vršovce, Ježek Josef, rolník v Slavětíně, Hejzlar Josef, ministrant v Bohuslavicích, Osoveská Alžběta ve Zvíkově, Janoušková Marie ve Zhoři, Švandová Cecilie ve Skutči, Socha Josef, syn obuvníka v Rychmburku, rod Tupce Josefa v Něm. Rybné, Lorenc Václav v Oldřiši, Lopour Václav t., (34330) Kakos Václav, žák měšť. školy ve Vysočanech, Holý Jan, kaplan ve Sv. Poli, Flidr Jan v Nových Hradech, Holub Jan v Zelenči, Panková Marie t., rod Pudila Matěje v Nesvačilech, Raisová Božena v Jesničanech, Rösslerová Marie v Nymburku, Boháčová Marie ve Skutči, Sodomková Anna v Račicích, (34340) Ročnova Anna t., rod Hnídků ve Vosově, rod Krásů ve Velké Chlumci, rod Šmejkalů ve Vyžíně, Očadlíková Kristina v Holešově, Grubhoffer Rudolf v Olešnici, Michal Vojtěch, rolnický syn v Makově, Vegerbauerová Anna, dcera rolníka v Kunštátě, Šrámek Antonín v Touboshi, Švábová Anna, služebná v Kunštátě, (34350) Joklova

Františka v Brně, rod Kristeka Františka, kamnáře v Bieclavě, Martínez Václav a František v Žabokrákách, Olivová Marie ve Voděradech, rod Jiskry Josefa, hajného v Mšově, Faltisová Marie v Praze, Šedivá Johana, služka v Praze, rod Sixty Methoděje a Marie v Býchorách, Štinová Anna v Hrochově, Václavková Anna t., (34360) Čanka Jan, kooperátor v Něm. Brodku, Zbořilová Anežka v Lipové, Krěsa Vincenc a Františka v Jédnově, Francová Marie v Hrochově, Vinklerová Růžena v Sukdole, Martínková Marie na Král. Vinohradech, Štoudková Aloisie v Doubravici, Musil Oldřich t., Sekava Josef v Miličově, Norková Anežka t., (34370) Hejdová Růžena t., Pavlíčková Anna t., Vopálenská Marie t., Vyskočilová Anna t., Tomanová Marie t. Razima Vojtěch t., Šejnost Josef v Těšenově, Vodáková Františka t., Vítková Božena v Novém Rychnově, Němcová Anna t., (34380) Svobodová Josefa t., Dvořáková Růžena t., Homolková Joscfa t., Jelínková Ludmila t., Vopálenský František t., Jarošová Anna t., Razima Antonín t., Kos František v Sázavě, Janeček Jaroslav v Proseči, Janečková Emilie v Mezišvěti, (34390) Paulusová Růžena t., Motl Josef v Čermné, Cejnarová Miluška t., Vagner Antonín ve Verměřovicích, Jurková Anna t., Marková Anna t., Pomikálková Marie t., rod Olivy Františka, rolníka v Pošné rod Nováka Josefa, rolníka t., Hanyková Marie, dcera kováře t., (34400) Doraziřová Alžběta t., Vaněková Růžena v Zahrádce, Pícha Alois v Dolu, Kejvalová Antonie t., rod Holakovského Jana, rolníka v Nesvačilech, Pudila Matěje, rolníka t., Alt Jan v Žižkově, Dostálková Marie v Písečné, Hýbalová Marie v Hnadnicích, Chylek Ferdinand, kooperátor v Němčicích, (34410) Jelínková Anna, zákyně šk. měšť. v Písku, rod Adámka Josefa a Marie ve Škramníkách, Šedivý Karel, syn inženýra na Král. Vinohradech, III. řád sv. Dominika v Scharndorfu, Dr. Vičánek Vojtěch, adv. koncip. v Brně, Polívka Václav v Kanině, Vojtišek Josef t., Hlovorka Václav na Kr. Vinohradech, Němeček Josef, zák. obec. školy v Čachovicích, Mikola Ludvík, katecheta ve Znojmě, (34420) Volánková Františka v Jaroměři, Farní knihovna v Louči u Lipníka, Grygarová Františka t., Rejholc Josef, rolnický syn v Barchovicích, Šircová Marie t., rod Hlavy Matěje a Rosalie v Truskovicích, Trejbalová Anna v Berouně, Valenčík František v Uhřicích, Patíková Bo-

žena t., Bilíková Josefa t., (34430) Holečková Marie v Počenicích, Žáčková Marie v Teteticích, Kohnová Anna v Počenicích, Hrabalová Drahomíra v Uhřích, Kokšová Bohumila v Janovicích n. Uhlavou, rod Kurce Františka ve Hvizdalce, Malínek Josef ve Ctiboři, Holá Františka t., Tvrzová Ludmila ve Vestci, Kuklová Josefa v Počátkách, (34440) Holub Karel t., rod Mařika Jakuba, rolníka v Žitně, rod Rajlichy Karla, panského kováře v Dírném, Vodičková Anna, služebná v Křimicích, Konopík Martin ve Velkých Luženicích, Kusý Josef, syn obuvníka v Kutříně, Štěpánová Marie ve Spy u Nového Města nad Metují, Kubašta Bohuslav, syn mlynáře a statkáře ve Dvorech u Husince, Šebek František, kaplan ve Velharticích, Vaněček Václav t., (34450) Holenda Josef, rolnický syn v Poděbradech, Karpíšek Jaroslav, kaplan v Uhlířských Janovicích, Lhotský Jan, rolník ve Vavrovicích, Ribková Teresie v Koutech, Doležalová Františka v Dolních Bojanovicích, Jelínková Anna t., rod Bláhy Františka a Marie t., Veselý Jaroslav, studující v Brně, rod Cenka Jindřicha, rolníka v Křižanovicích, Hronek Josef, kaplan v Bubenči, (34460) Kunta Josef a Marie v Nov. Vsi n. Popelkou, Šnobl František, kolář v Újezdě u Plzně, Měsíček Václav, žák v Žižkově, Vrtátka Václav, em. lékárník v Kolíně, Klášter sester Dominikánek v Řepčíně u Olomouce, rod Kopřivy Františka a Anny v Nivnici, rod Soukeníka Štěpána a Apolena t., Hrubšová Anna ve Lhotě Vilasově, Jedličková Marie v Bojanově, Cyprianová Anna v Hůrce, (34470) Nováková Marie v Bojanově, Švejdová Anna ve Stránce, rod Hohrera Matěje v Uherčicích, Hladůvka Jan v Šitbořicích, Šťastný Josef, žák obecné školy v Kladně, Toman František, kaplan v Matějovicích, Kovalovská Marie v Obědkovicích, Janošíková Františka ve Věřovanech, Hospůdková Božena v Polánce, Slaninová Marie v Lipkově, (34480) Klepetková Anna v Deblově, Boraň Alois v Kladně u Luhačovic, rod Přikryla Jana v Biskupicích, Katolická národní vzdělávací beseda v Karlíně, Jindrová Anna v Jaroměři, Kozák Karel v Dolním Radechově, Kaplan Vladimír v Bečvarech, Rous Jaroslav, rolník ve Vodochodech, Kouba Josef, ministrant v Hronově, Švorčíková Emilie t., (34490) Vaisarová Drahomíra t., Raichl Bohumil, obchodník ve Zbečňku, Klesl Emil, studující reál. gymnasia v Náchodě, Myslivec Vá-

clav, studující v Praze, Zima Josef, žák obecné školy ve Vel. Poříčí, Tylšová Věra v Žižkově, Šulcovská Emilie v Karlíně, Novotný Josef v Dušníkách, Hořbod Josef v Bratronicích, Chalupský Václav, kaplan v Ledenicích, (34500) Kokožka Alois v Roupově, Tomášková Božena v Doublovičkách, Pánek Josef v Mezně, rod Hávy Františka v Měkynci, Lafata František, rolník v Javornici, Slouka Jindřich, kaplan v Cotkytli, Utíkalová Františka v Lošově, Zvěřová Františka t., rod Hradila Jakuba t.,ouchlá Anna v Přerově, (34510) Večerová Marie ve Veselé, Kostelníková Anna v Kroměříži, rod Dopity Frant. ve Služíně, rod Dopity Jos. v Drahanovicích, rod Lukasa Karla a Filomeny v Dlouhomilově, Motalová Žofie v Popovicích u Kroměříže, Kaláčová Anna v Kaňovicích, Smolík František ve Věžné, Vojtová Marie ve Vídni u Velkého Meziříčí, rod Ištvánka Methoděje a Kateřiny v Dolních Bojanovicích, (34520) Vymyslická Apolonie t., rod Vašíčka Pavla, rolníka v Kotvrdovicích, Brázda Josef, rolník v Lomnici u Tišnova, Vaňková Alžběta v Petrové vsi, Jankovská Marie v Kojetíně, Hrdlička František, bohoslovec IV. roč. v Olomouci, Němec Václav ve Žherách, Janša Josef, farář v Petrovicích u Fryštátu, Rak. Slezsko, Mrázková Marie v Hruškách, Čechová Marie t., (34530) Chramosta Karel ve Zhorce, Sklenář Jan, katecheta měšť. školy v Pacově, Nechvátalová Růžena t., Švecová Kristína ve Vel. Černé, Píchová Františka v Pošné, Strnadová Johanna v Pacově, Čížková Marie v Roučkovících, Štěpánková Julie v Hrádku, Novotný Jan v Samšíně, Kudrnová Kateřina v Roučkovících, (34540) Kudrnová Marie t., Polák Jaroslav, ministrant v Černovicích u Tábdra, Štěpánek František, ministrant v Miroticích, Strouhal Josef, ministrant v Budech u Mirotic, Filip Václav, ministrant v Miroticích, Králová Marie, žákyně v Plástovicích, Vincenc Jaroslav v Prostém u Telče, Skálová Věnceslava, žákyně měšť. školy v Počátkách, Hájek Stanislav, žák měšť. školy v Hronově, Týřová Stázička, žákyně t., (34550) Houska František, farář ve Sv. Maří u Vimperka, Nováková Františka v Praze, Kohout Jan v Kněžských Dvorech, Nováková Marie, choť úředníka v Radonicích, Vondřejcová Anežka v Provodově, Strachota Václav, žák měšť. školy ve Vysočanech, Říhová Anna, choť krejč. mistra v Berouně, Procházková Žofie v Řenčích, Bláha Josef

v Nezdicích, Bočanová Marie t., (34560) Hauserová Anna ve Všekarech, Bubla Václav ve Štichově, Bubla Jan t., Stanislavová Anna v Oužicích, Kuchařová Marie v Hrošce, Petrová Marie t., Kohlášková Anna t., Hrodek Jindřich t., Šimek Ladislav v Bezděkově, Lacman Josef v Miřetíně, (34570) rod Krále Josefa v Řečici, rod Šorny Jana v Buzicích, Jadrniček František, farář v Myslošovicích, rod Gremlicové Anežky v Hrubo-Těšanech u Kroměříže, rod Slovák Antonína a Amalie t., rod Dvořáka Františka v Těšnovicích u Kroměříže, Mariánská družina panen t., Jurtíková Filoména v Bačicích, Svobodová Františka v Těšnovicích, Podešva František t., Hévrová Marie v Bohušovicích, Bezděková Anna ve Vel. Blatnici, Černá Anna v Dol. Otaslavicích, Mariánská družina žen a dívek ve Stříbrnicích, Dreiseitl Adolf, farář v Bořeticích, Burk Karel, farář v Oríchově u Brna, Procházka Jan v Příbicích, Sokolová Anna v Hlubotci, Rak. Slezsko, rod Peroutky Josefa v Žákově, Svobodová Anežka v Kněždubě, (34590) Pichová Anežka v Dol. Římově, Kačerová Kateřina v Radějově, Šmachová Františka t., Helísková Františka t., Novotná Růžena v Jistebnici, Marek Václav v Pádařově, Olivová Marie v Roučkovících, Faltejsek Jan v Čermné u Kyšperka, Holeček František t., rod Petříška Vendelína v Kamenici u Dobrušky, (34600) rod Homolíků v Chropini, rod Kadlčáka Josefa, poslance ve Frýdlandě n. Ostravici u Místku, Jednota panen bl. Anežky České v Čes. Budějovicích, Mládek Julius, kaplan v Borové, rod Taufara Františka, rolníka ve Třebišti, Kásek Václav v Mladé Vožici, Feřt Václav, studující k. a. gymnasia v Bubenči, Přibyl Vojtěch v Novém Městě nad Metují, Peterka Rudolf v Jesenici, Kubrová Anna ve Vel. Ohradě, (34610) Marhan Jan, studující v Karlíně, Čapek Karel v Ouhlešově, Jánák František v Miletíně, Cháb Václav, rolnický syn v Radetíně u Pelhřimova, Pořádek Vojtěch v Petrově Dvoře u Netolic, Bouma Antonín v Hradci u Ledče n. Sázavou, Kovářová Anežka v Čistci u Čerčan, Ratajová Anna v Plzni, Soukup Josef, učitel v Prašném Újezdě, Postřimovská Anna v Předmostí Uher. Ostroha, (34620) Nožicková Marie v Uher. Ostrohu, rod Polehňové Anny v Kvačicích, Lužava Filomena v Penčicích u Přerova, Šturala Alois v Rožnově pod Radhoštěm, rod Večeře Františka v Mysločovicích u Tlumačova, rod

Polehně Jana, roln. v Předměstí Uher. Ostroha, **Hýsek J.** v Tetěticích, **Petroušková Božena t.**, **Přikrylová Františka t.**, **Večerka Otakar** v Uhřicích, (34630) **rod Polcara Antonína**, rolníka v Cholině, **Veselská Marie** v Kokorách, **Florianová Marie** v Budči u Mor. Budějovic, **Farní úřad** v Ostrovačicích u Brna, **Masný Viktor**, kooperátor v Moutnicích u Sokolnic, **Benáček Leopold**, studující v Brně, **Regnerová Zdeňka** ve Třtici, **Tylšarová Růžena** v Klužinku, **Sonsalla Jan**, kaplan v Hodkovicích u Liberce, **Trefil Josef** v Dolním Borku, (34640) **Venci Adolf**, krejč. pomocník v Nekoři, **Kozlovský Josef** v Novici, **Prchal František** ve Střebětíně, **Kosmák Karel t.**, **Machová Marie t.**, **Kolářová Božena** v Kochově, **rod Janky Františka a Berty**, **Janková Františka t.**, **Prchalová Františka t.**, **Prudilová Aloisie t.**, (34650) **Šaršonová Marie t.**, **Řehořová Marie t.**, **Nečasová Vincencie** v Babolkách, **Rouchalová Adéla** ve Střebětíně, **Řehoř Řehoř** ve Skrchově u Letovic, **Sychrová Anna** v Letovicích **Pelišková Marie t.**, **Schichová Josefa** ve Lhotce u Letovic, **Elblová Anna t.**, **Valoušek Jan** v Kraderobech, (34660) **Richtr Petr** v Babolkách, **Holbová Ludmila** v Letovicích, **Vítková Anastasie t.**, **Kirchnerová Augusta** v Luhačovicích, **Sixtová Alžběta** v Praze, **Sdružení katolických spolků** v Mor. Loděnici, **Hokův Antonín** v Břevnově, **Zachlédr Rudolf**, studující k. a. gymnasia v Bubenči, **Konvent sester III. řádu sv. Domínika** v Lomnici u Tišnova, **Paulus Jaroslav**, farář v Římově, (34670) **Heran Antonín**, studující k. a. gymnasia v Praze, **Rauwolf Josef**, studující t., **Povolný Alois**, studující t., **Krabec Karel**, studující t., **Jeníček Oldřich**, studující t., **Tröstrová Štěpánka** v Uhříněvsi, **Sobotka Karel**, chovanec Joanea v Praze, **Sedláčková Marie** v Bílém Újezdě u Dobrušky, **Ruprichová Jenovefa** v Černíně u Dolní Dobrouče, **Rajnet Adolf** v Dolní Dobrouči, (34680) **Havlová Marie t.**, **Havlová Marie t.**, **Hanzlíčková Marie t.**, **Balíková Marie** v Mezihoří u Čerčan, **Král Ladislav** v Bezděkově u Čerčan, **Novák Otakar** ve Vranově u Čerčan, **Poslední Václav** v Praze, **Kuncová Marie** ve Vyhnanicích, **Peterová Marie t.**, **Zdražil Břetislav** v Blatně u Hlinska, (34690) **Dopita Antonín t.**, **Kahuda Jan Nep.** ve Strunkovicích u Volyně, **Ráž Jan** v Kocelovicích, **Vystrčil Karel t.**, **Hurychová Anna** v Knířově, **Pokorný Frant.** v Miřetíně u Rychmburku, **Sypal**

Josef, profesor v Jindř. Hradci, Anderle Josef, kaplan v Kutné Hoře, Plácková Marie v Mariánských Horách, Hrdina Jaroslav v Andlerce u Olom., (34700) rod Šimůnka Josefa v Kasejovicích, Šimaňová Marie t. rod Gajdošíka Jos. a Anny v Topolné, Zetek Martin v Brňově u Valašského Meziříčí, Stříž Rudolf, kaplan v Boskovicích, Zachař Václav, syn ředitele ve Sloupnici, Škeřík Stanislav t., Křemenáková Emilie t., Šafář Stanislav t., Anderle Jan t., (34710) Zachař Václav t., Křemenák Václav t., Faltys Ladislav t., Doležalová Emilie t., Vašinová Marie t., Valentová Milada t., Mikulecká Anna t., Karlík Josef t., Nováková Marie t., Kašpar Václav ve Vlčkově u Sloupnice, (34720) Říchtr Josef ve Džbánově, Kroulíková Marie t., Zachařová Frant. t., Benešová Marie t., Hudec Stanislav t., Hycl Jan, kurát voj. nemocn. v Brně, Kazatelová Marie, ošetřovatelka v Brně, rod Novotného Frant. a Marie, rolník v Čiholíně, Lattenberger Tomáš, rolník ve Vážanech u Slavkova, Koudelná Frant. provd. Nistlerová ve Vilímově u Litovle. (34730) Štěpán Bohumil, studující a gymn. v Bubenči, Farní knihovna pro lid v Drahnoujezdě, Suchánková Růž. v Praze, rod Jordána Václ. a Ludmily v Praze, Řezníček Josef, ministrant ve Svinařích u Litně, Hrubý Bohumil, ministrant t., Hodvys Josef, ministrant, Hrabánek Bohumil v Oužicích, Turková Anna t., Kalaš Miloslav t., (34740) Ernstová Růžena t., Šulcová Josefa t., Poláková Marie t., Kubelka Josef t., Forman Jaroslav v Čekanově f. Oužice Henrych Josef t., Zahradníčková Blažena v Chlumu f. Oužice, Bílková Oldřiška t., Fridrichová Karolina t., Černíková Františka t., (34750) Bohata Ladislav ve Smrku, f. Oužice, Borkovcová Marie t., Brož František v Chrástné, Hašková Františka v Zarošicích, Soldánová Marie v Ledečku, Špůrek Josef, ministrant v Předměřicích, Roubal Josef, okresní lesní na Smíchově, Dosedla Antonín v Jednově, Komárková Frant. v Hrochově, Veselá Hedvika t., (34760) Zatloukalová Emilie t., Stárová Růž. v Lipové, Milerová Barbora v Sukdole, Mohn Jindřich, ministrant v Jaroměři, Tomšů Václ., ministrant t., Hofman Frant., ministrant t., rod Kašpara Josefa a Alžběty, rol. ve Volšovicích, Vozka František v Netolicích, Steinocher Václav t., Beránková Anna t., (34770) rod Čížkové Alžběty t., rod Podlahy Josefa a Alžběty, rolník ve Volšovicích, Frühaufová Anna Marie,

dcera učitele v Pasekách, Zelenková Anna t., Majzliková Frant. v Luhačovicích, Děkanský úřad v Kladně, Gregrová Bernarda v Čejkovicích, Zemanová Marie na Král. Vinohradech, Šippichová Viktorie v Karlíně, Přib Ludvík ve Vídni, (34780) Kučera Karel, farář v Zámku Žďáře, Maleček Frant., katecheta v Mýtě u Rokycan, Dubišarová Marie v Heřmanově Městci, rod Peška Vojtěcha v Dražni u Dolní Bělé, Karásek Karel, studující gymn. v Plzni, Dammer Václav, stud. t., Storch Karel, stud. t., Toháček Josef, stud. t., Nedvěd Jiří, stud. t., Malík Jan, stud. t., (34790) Mára Josef, stud. t., Ježková Gabriela, žákyně ob. školy t., Valentová Božena v Letovicích, Dočkalová Marie t., Strážnická Marie v Kraderobech, Nečasová Žofie t., Richterová Amalie t., Zemánková Marie, Jurková Františka t., Grundová Nina v Letovicích, (34800) Nečas František t., Hrušková Marie v Zábludově, Podseníková Marie t., Jedličková Aloisie v Trávníku, Procházková Kristina t., Huková Marie t., Košařová Marie t., Valoušková Marie t., Prudilová Marie ve Slatince, Janíková Julie t., (34810) Bůšová Žofie t., Klapušová Anna t., Kobelková Františka t., Valoušek Josef v Letovicích, Vránová Františka t., Lebišová Anna t., Jokešová Františka t., Pavlíková Marie ve Střebětíně, rod Honzáka Antonína a Anny v Letovicích, Soukup František, rolníkův syn v Cetkovicích, (34820) Liznová Antonie, rolnice ve Světlé u Cetkovic, Čapková Marie, dcera domkáře v Uhřicích u Cetkovic, rod Žoury Josefa a Františky v Oseku n. Bečvou, rod Tasovského Františka v Pyšelu u Náměstě n. Osl., rod Chytky Antonína t., rod Melkesa Františka v Častoticích, Loum Miroslav, žák měšť. školy ve Vysočanech, Chlada Karel, žák měšť. šk. t., Baumruková Marie ve Skášově, Šlemar Jan ve Vostrči, (34830) rod Přikryla Františka ve Vel. Dřevíči, Rejpal Frant. ve Zhoří, rod Hlinovského Fr. a Františky, rolníka v Mezně, Trachtová Marie v Dobrošovicích, Louženská Anna v Albrechticích, Vondrásky Josef v Hradešicích, Šimandlová Anna v Plzni, Knytl Antonín ve Vrchovinách, Kmoníček Bohumil v Újezdě u Kladrub n. Lab., Barta Josef, ministrant ve Slapech, (34840) Zeman František v Jelčanech, Rychetská Marie v Rymberku u Počátek, Čaloudová Marie ve Skřejchově u Telče, Vyvadil Jan v Leskovci u Počátek, Semerádová Jaroslava v Leskovci, Janůvá

Mařenka t., Ryc Jan, farář v Lidečku, Chupík Antonín t., Filák František t., Brhllová Terezie t., (34850) Slánská Rosalie v Horní Liči, Dr. Kupka Josef, kanovník v Brně, Sedlák Jan, chovanec chlapec. semináře v Brně, Lochmann Jan, farář v Hněvotíně u Olomouce, Ertl Jan, prof. něm. reálky v Prostějově, Vinklárková Marie v Turovicích, rod Kožaného Josefa v Neplachovicích, Hoffmannová Anežka v Bráníku, Dvořák Karel ve Vosově, Daliborová Anna t., (34860) Mojžíšová Marie t., Linhart František t., Husáková Antonie t., Fričová Marta t., Eiselt Oldřich t., Rejsková Růžena t., Šebek Václav ve Vosůvkách, Fraier Josef v Nov. Dvorech, Cajthamlová Mařka ve Vel. Chlumci, Grubner Jaroslav t., (34870) Andělová Marie t., Svobodová Anna ve Skřípelu, Jánský Karel ve Výšině, Šiblíková Marie ve Vosově, rod Ambrože Josefa a Amalie v Cetkovicích, rod Říhy Josefa a Antonie t., rod Vodáka Vincence a Mariany t., rod Jevického Tomáše a Marty v Přívěsti, rod Musila Františka a Anny ve Světlé, Čapka Alois v Cetkovicích, (34880) Dragánová Marie t., Grepl Julius t., Buš Julius t., Koutný Karel t., Karlandrová Marie t., Kubínová Marie t., Letfusová Bož. t., Matoušková Marie t. **Nárožná Marie t.**, Letfusová Bohumila t., (34890) Sic Vladimír t., Soukup Josef t., Vašíček Rudolf t., Veselá Marie t., Hrazdírová Anežka v Uhřicích, Hrazdíra František t., Hrbatová Julie t., Koutný Jan t., Koutná Marie t., Langrová Anna t., (34900) Langer Josef t., Učeň František t., Valenta Josef t., Vašíček Alois t., Bibrlová Františka ve Světlé, Liznová Marie t., Holub Josef t., Hájková Anna t., Komárková Růžena t., Smékal František t., (34910) Hrazdírová Julie t., Kříčková Božena t., Lidová knihovna v Herálci u Svratky, Bařínková Helena, Luhačovice, rod Hovorky Václava rol. Pohorovice, Parkan Jan, Heřmanec, Švehlová Růžena, Počátkv, Janů Marie v Leskovci, Mynářová Františka ve Ctiboři, Jacheková Marie v Leskovci, (34920) Fresl Antonín v Batelově, Johnová Marie v Plzni, Soldán Karel v Březině u Drahan, Pořízka Alois v Novosauedch, Pešat Bohumil, kooperátor, Drahan u Prostějova, Hoznour Jaroslav ve Vysočanech, Trčka Karel v Záhoří, Junek František ve Voděradech, Rozhoň Václav v Řetči, Kubíček Fr. v Kunčicích, (34930) Pecháčková A. t., Kaplanová Růžena v Šedivci, Pekárková Anna v Plsku,

Mášková Jos. t., Muňková Anna v Bohuslavicích, rod Získala Václava a Antonie v Libni, Mariánská družina paní v klášteře Sester Nejsv. Svátosti v Č. Budějovicích, Pavlík Matěj, duchovní správce v Kroměříži, Chalánek Jan, kaplan v Křelově u Olomouce, Šedivá Anna v Chlumu u Rataj n. Sázavou, (34940) Kalašová Anna v Oužicích, Říhová Anna ve Františkově, Kmoch Karel v Čekanově, Vodičková Josefa v Oužicích, Prkno Josef v Žižkově, Švéda Bohumil v Halenkově, Lebeda Matěj, kaplan v Tvarožné, rod Šilhavého Karla a Rosalie v Hučicích, Smékalová Marie v Přívěsti, rod Koslíka Aloise a Marie ve Světlé u Cetkovic, (34950) rod Korbela Josefa a Teresie t., Petr Jaroslav, farář v Častolovicích, Chalupská Karolína v Hlavňovicích, rod Čecha Františka a Františky ve Smrdově. Vlček Josef t., rod Hoška Karla kováře v N. Strašecí, Pěnkavová Marie ve Velké Bolině, Pěnkavová Anežka v Kladrubech, fr. Kavka Edmund Václav z řádu Milosrdných Bratří ve Vídni, Valábek František ve Valaš. Kloboucích. (34960) Beer Karel v Hranicích, Mališ Arnošt ve Frydlantě n. O., z Tunklů Josefka ve Starém Hrozenkově, Sdružení kat. mládeže na Kladně, Vávrová Růžena v Kloubu u Vodňan. Vondrásek Václav t., rod Čejkovy Rosalie t., Fridrich František v Oldřiši u Poličky, Roušarová Marie t., Stodolová Marie v Borově, (34970) Hamáček Josef v Branné u Jilemnice, Kocálek Václav t., Martinec Jos. v Níz. Dřevíči, Polák Jos., stud. v Milavčích, Šteidl Gustav v Čes. Budějovicích, Šnýdlová Marie ve Mšeně u Mělníka, Pavlíková Marie v Pocinovicích, Valec Jan v Městci u Velké Jesenice, Marková Marie v Libušíně u Kladna, Hýbler Václav ve Všejanech, (34980) Hýbler Jaroslav t., Maxová Barbora v Kotouni, Katolická fara v Sebranicích u Litomvšle, rod Špundv Františka v Rozvadovicích, Vitková Marie a manžel v Ivanovicích na Hané. Masař Josef v Pavlovicích u Přerova, Martinak Andrej v Alsopnica arvam (Uhry), Krejčí Josef v Letovicích u Brna, Farejtar František v Lipňanech u Mor. Krumlova, Mikysková Anna v Nové Říši. (34990) Mikysek František t., Vaněk Václav v Malíně u Kutné Hory, Svoboda Karel t., Kostelák Jan t., rod Starého Josefa v Příkazích, rod Starého Františka ve Vrbici, rod Starého Karla ve Svídnici, rod Šedy Josefa v Tutlekách, rod Šedy Jana t., rod Šedy Františka v Chlinkách,

(35000) rod Kaplana Františka v Borovnici, Urbášková Anna ve Zvoli u Zábřeha na Mor., Hachla Josef, kaplan t., Allmer František, Plzeň, Svobodová Marie t., Šarounová Josefa v Jaroměři n. Labem, Rendl Leonard, inful. probošt v Jindř. Hradci. Kovář Jan, Hronov n. Metují, Kastnar Josef v Dol. Radechově, Adámek Antonín, Koloveč, (35010) Hájková Aloisie, Kladno, Jelínková Anna t., Jelínková Marie, Hracholusky, Bízek Tomáš, Bušanovice, Bízková Marie v Kosmě, rod Haše Jana v Zamrskách, Diviš Zeno Eduard Frant., Olomouc, Veverková Marie, Čejkovice, rod Štavíka Jana a Emerencie, Čejkovice, Hyclová Monika t., (35020) Škrobáková Marie t., Balátová Josefa t., Řehtoríková Johana, Brno, Panýrček Bohumil, stud. gymnasia, Plzeň, Jelínek Josef, stud. t., rod Pecháčka Josefa, Čermná, Dušková Anna. Verměřovice, Šafářová Marie t., Urban František t., Štěpánková Marie t., (35030) Kmochová Antonie. Chlum, Ryšánková Františka, Oužice, Lukešová Marie, Mirošovice, Muziková Antonie, Mšeno, Valeš Josef, Kamín, Pícha Josef, Pošná, Kakos Josef, Znosim, Vich Josef. Jířikov, Margold František, kaplan v Poleni u Klatov, Kubík Josef. Hronov n. Metují, (35040) Pavel Josef t., Vaška Čeněk, odborný učitel, Přelouč n. Labem, Suchánek Antonín, Hradec Králové, Veselík František, Děsná, Glos Josef, kooperátor, Hustopeč n. B., Stavinoha Ladislav, Uhřice, Juřena Emil t., Man Augustin a František v Třebíči, Sedlák Jan, Brno, Hrušková Anežka, Stříbrnice, (35050) Kunc František a Anna, t., Náplavová Anna, t., Husková Anna. t., Hrabec František, t., Barušová Marie, t., Buchtíková Cecilie, t., Zalešáková Kristinka, Újezdec, Dvořanová Madlenka, t., Stodůlková Mařenka, Boršice, Kosobud Antonín, Stálec, (35060) Čiháková Mařenka v Hájicích, Šneidová Marie ve Stálci, Švadlena Karel v Hájicích, Boušková Boženka, Slavňovice, Samec Josef v Hájicích, Jedlička Jaroslav t., Řezáč František, Křída, Toupalová Anna t., Popelková Mařenka, Slavňovice, Janda Václav, Křída, (35070) Valtrová Barbora, Praha, Černý Jos., rol., Skramníky, Sakařová Marie, Král. Vinohrady, Pecharová Josefa, tamtéž, Půček Frant., bohoslovec, Olomouc. Vála František, t., Havlík Stanislav, t., Absolon Jan, kaplan v Rýmařově, Navrátil Augustin, Olomouc, Báča Josef, t., (35080) Hála František, t., Černý František, t., Klínek Julius, t., rod Baumgartnera Václa-

va v Sedle, Boumová Věra v Karlovicích, Habartová Marie v Křížanovicích, Tinz Vojtěch, adjunkt theol. fakulty v Olomouci, Kociánová Marie ve Frenštátě p. R., Buršovy Františka a Anna v Pastvinách, Vágner Josef a Emilie v Klášterci n. Orli., (35090) Šípková Olga v Královém Poli u Brna, Korejsl Emil, farář v Pouzdřanech, Javorová Anna ve Hvozdně, Javorová Cecilie t., Krejčí Berta t., Langrová Anastazie t., Tisovjáková Žofie t., Štrampach František, kaplan ve Znorovech, Ambrožová Anna ve Strčanově, Synková Marie t., (35100) Bukačová Františka ve Světňově, Kučerová Josefa t., Grygar Vincenc v Pusté Polomi, Bogdalová Anna Marie v Hlubotci, Doubravský Alois, kooperátor v Kněždubě, Beranová Františka v Samarově, Čeřovský Vincenc v Žižkově, Liška Oldřich, studující v Praze, Harvalíková Marie v Žižkově, rod Lusky Františka a Štěpánky v Rychtářově, (35110) Strupek Methoděj, farář t., Vévodová Marie, výměnice t., Sixtová Marie v Býchorách, Růžicka Antonín v Praze, Rybová Antonie v Lišné u Zbirova, Ciprová Marie v Třebnušce, Čečková Anna ve Staré Boleslavi, Štěpánová Marie v Podbrahách, Lukešová Anna ve Staré Boleslavi, Berounský František ve Lhotě, (35120) rod Kloudy Karla ve Vesce, rod Blažka Aloise v Zahořanech, rod Zítka Václava ve Lhotě Pechově, rod Pecky Ignáce t., rod Frydla Františka v Kovářově, rod Panknera Vincence v Kroupově, rod Pavlíka Josefa ve Vepicích, Mrzenová Ludmila v Dobrošově, Klíma Jaroslav ve Lhotě Pechově, Hlavní Ignác v Kovářově, (35130) Hroch Josef v Radvanově, Ptáček František t., Mošanský Adolf v Záluží, Kocábová Anastazie ve Lhotě Pechově, Vlnová Marie v Radvanově, Fořt František ve Lhotě Pechově, Novotná Aloisic v Hostíně, Smrtová Růžena t., Kahoun Václav v Březí, Štemberková Julie v Záluží, (35140) Riantová Růžena v Kovářově, Pinta Josef v Radvanově, Štemberk Josef v Březí, Hlavní Zdeněk ve Vepicích, Vošahlíková Veronika v Klisinci, Hezoučková Marie v Kotejtině, Kabát Josef v Radvanově, Frýdl Josef v Kovářově, Synek Josef t., Velická Alžběta ve Vesce, (35150) Malá Marie ve Sloupnici, Kolář Josef t., Štantejský Josef t., Bis Tobiáš t., Kroulík Josef t., Nováková Anna t., Jůzová Anna t., Fišer Jan t., Štušáková Anna ve Vlčkově, Štušáková Marie t., (35160) Marklová Anna t., Kovář František v Dobřem, Rýdlová Marie ve Žďárkách,

Maršík Jan ve Zbečníku, Šubrt Štěpán v Hronově, Vít Frant. ve Vel. Poříčí, Kozák Jos., rol. v Hor. Radechově, Kosinka Robert ve Zličku t., Havlík František v Hronově, Kinclová Františka t., (35170) Kubík Jan ve Vel. Dřevíči, Menš František v Hronově, Středa Josef v Náchodě, Maršík Antonín t., Malina František t., Kudrnáčová Marie v Hronově, Netval Matěj v Červ. Kostelci, Němeček Bedřich ve Vel. Dřevíči, Řezníčková Růžena v Provodově, Hartmanová Marie v Šonově, (35180) Jágr Josef ve Smržově, Havlová Anděla v Kačici, rod Žváčka Ant. a Julie v Jesenici, rod Sedláčka Konráda a Anastazie v Ludmírově, Sedláčková Matylda v Gologorici, Istrie, rod Fišnara Karla a Františky ve Vran. Lhotě, Nistlerová Terezie t., rod Zemánka Františka a Františky t., Dosoudil Jan a Anna ve Chvalkovcích, Dřímálová Anežka v Kroměříži, (35190) Černošková Anna ve Zdounkách, Zapletalová Marie t., Šmíd František, nadač. kaplan v Hradčovicích, Šnévajs Alois v Ludmírově, Císař František ve Věžné, Kolář František na Kr. Vinohradech, Plic Matěj ve Stíchovicích, rod Brože Vendelína ve Vel. Poříčí, Tichá Anna v Hronově n. M. rod Cihly Josefa v Bubovicích, (35200) Maliková Kateřina v Žibkově, Čecháková Anna v Roučkovcích, Bezděková Marie t., Kubrová Marie v Horoměřicích, Dokoupil Antonín, kaplan v Kvasicích, Brož Vojtěch v Netolicích, rod Chromčíka Františka v Žeravicích, Zlámal Jaroslav v Roketnici, Lakomý Vladimír v Brně, rod Pospíšila Cyrilla v Bilsku, (35210) Křížová Marie v Praze-II., Chocholová Anna v Hostovicích, Polach Stanislav v Bystřici p. Host. Janová Terezie v Lidečku, Janová Kateřina t., Důbravová Kateřina v Hor. Lidči, Maršalíková Anna t., rod Vachka Jana a Marie ve Smřicích, Doležalová Anděla a Marie v Trusovicích, Königová Františka v Lošově, (35220) Jelínková Marie v Chýnově, Martinková Jindřiška na Kr. Vinohradech, Veselá Anna t., Surová Marie t., rod Schaefra Theodora a Olgy v Telči, Rubešová Anna ve Velíni, rod Koblre Jana ve Svojk, Zlatník Václav v Nahořanech, Fajfr Prokop v Nové Vsi n. Pop., rod Hály Františka v Malejově, (35230) Jasanský Frant. t., Maršík Václav, rolník ve Starém Městě, Škoda Václav v Jizbici, Sbor dobrov. hasičů v Teplejšovicích, Roubalová Anna ve Stíchovech, Brožová Anna t., rod Hubáčka Josefa v Cholině, rod Spurného Josefa v Myšli

chovicích, Němec Jakob t., rod Hubáčka Jana v Rozvadovicích, (35240) Kozmín František v Chraštaněch, Svobodová Marie v Doubravici, Procházka František v Kynicích, Dlouhý Stanislav ve Věštině, Rozkydalová Božena v Brně, Reichlíková Ludmila v Praze, Khodl Matěj Hynek t., Novák Stanislav Václav t., Bílek Josef Jaroslav t., Křtín Jaroslav Bedřich t., (35250) Záruba Oldřich Václav t., Všeticka Alois Václav t., Šercl Jaroslav František t., Řebíček Zikmund v Kralupech, Grégrová Marie v Čejkovicích, Šimčíková Kateřina v Uh. Ostrohu, rod Gallasa Tomáše v Cholině, rod Němce Josefa v Myšlichovicích, rod Čepa Jana t., rod Kleina Ignáce t. (35260) Šišmová Ludmila v Odrlicích, Gargulák František v Kroměříži, rod Buršíka Josefa a Františky v Něm. Kynicích, rod Kukulia Františka a Marie t., Křenková Františka t., Hodovský J. adm. fary t., Müllerová Bernardina v Nenkovicích, Jenčík Ladislav v Týništi n. Orli., Šindelář Karel ve Vel. Petrovicích, Koďousek Bohumil ve Štěpánovsku, (35270) Kopecký Ladislav v Lípě, Mareček Karel v Týništi n. Orli., Seyfried Josef t., Brandejsová Emilie ve Vel. Petrovicích, Brandejš František v Nové Vsi, rod Leva Josefa a Františky v Lysicích, Vojáčková Marie na Král. Vinohradech, Fachnerová Marie t., rod Navrátila Jana a Antonie v Sobůlkách, Kaple t., (35280) Sedláčková Ludmila v Tučapech, Kotková Františka ve Stříbrnicích, Přerovská Marie t., rod Martináka Josefa t., Neubergerová Josefa ve Vážanech, Andrýskova Anna t., Hlaváčková Marie t., Martináková Marie v Malém Ořechově, Hlaváčková Marie t., Lukeščík Tomáš a Anežka ve Stříbrnicích, (35290) Blahutka Matouš a Terezie v Rašavicích, Brož Josef v Záhorčicích, Kudrna František v Roučkovicích, Kubička Ladislav Petr ve Svaryšově, Šimek Josef v Jivně, Mácha Josef v Libíně, Hanuš Josef v Lipí, Prokop Josef v Dol. Radechově, Mrština Josef t., Gal Adolf v Hronově, (35300) Mazáč Jan v Bražci, Mrština Václav t., Dvořáčková Marie švadl. v Kramolně, Středa Jar. v Rokytě, Nehyba Antonín v Mal. Svatoňovicích, Bělohlávková Marie v Třebíči, Jursík František v Úpici, Matoušek František v Dobrušce, Bartoš Vincenc v Červ. Kostelci, Mertlík Antonín a Julie v Úpici, (35310) Mertlík Vincenc v Úpici-Močidlech, Horský Rudolf, Dr., vikář a farář v Šárce, Hanoušek Felix, Dr., farář v Bezně, Vít Aug., rol. v Rokytě, Horných

Jan v Bezděkově, Benešová Anna v Jizbici, Kašták Josef, řídící učitel v Hronově, Vaňková Božena v Polici n. Met., Příbylová Marie v Hor. Radechově, Vitvera Josef v Hronově, (35320) Mrština Antonín v Jizbici, Jirásková Růžena v Hronově, Kovářová Justina t., Tomek Karel v Náchodě, Zima Rudolf ve Žďárnkách, Svoboda Marie ve Vel. Poříčí, Koleč Vilím v Třebehovicích, Johnova Marie ve Vel. Poříčí, Houštěk Adolf v Hronově, Veiser Josef t., (35330) Martinec František v Malé Čermě, Doseděl Jan v Chocni, Hrubý Jan v Červeném Kostelci, Inert Roman ve Zbečniku, Matýska Josef v Hor. Kostelci, Čechová Anna v Jilemnici, Svoboda Josef v Třebehovicích, Kříž Adolf ve Zbečniku-Podolí, Tretera Jan v Třebíči, Bartoň František ve Vel. Poříčí, (35340) Plocková Josefa v Hronově, Drexlerová Růžena v Tálíně, Řeháčková Anna t., Žák František t., Fojtíková Ludmila v Mar. Horách, Černovský Bohumil v Křeseticích, Puchmertl Václav ve Sv. Dobrotivě, Bužek Josef t., Jícha Vilém t., Sakař Cyrill v Praze, (35350) Pištora Václav t., Kouba Frant. v Žižkově, Hříbal Václav t., Hlaváček Eugen ve Vran. Lhotě, rod Kouteckých v Chotětině, Urban Jos. v Předměřicích n. Jiz., Špůrek František t., rod Skývy Hynka v Bilsku, rod Grézla Aloise t., Čamková Anna v Odrlicích, (35360) Röhlich Roman v Haňovicích, Spoluzakladatel Bouma Bořivoj, hospodář. adjunkt na Gabrielce, Cintohof Petr v Pocinovicích, Sazama Josef v Pocinovicích, Procházka Josef v Hor. Jelčanech, Coufalík František Tomáš v Brně, rod Vaitra Františka v Chabech, rod Vaitra Josefa v Třebonicích, Jirátová Bohumila ve Zbuzanech, Němec Václav ve Vítězově, (35370) Mikšovský Karel t., Tomáš Cyrill v Osečnici, Mikulecký Josef v Jiřikově, Mára Jose ve Stradouni, Radil Václav v Kocelovicích, Mach Václav v Truskovicích, rod Rouhy Františka ve Stropnici, Nacházel František v Radetině, Bláha Václav v Biřkově, Turnvald Jan ve Velharticích, (35380) rod Zdráhala Františka v Dubčanech, rod Navrátilovy Růženy t., rod Čhytila Josefa v Cholině, Zapletalová Marie t., rod Malého Jana v Odrlicích, Glabazňová Zdeňka v Mokřých Lázcích, Paleta František t., Valentová Kristina ve Štítině, Holeš Josef t., Bartek Karel t., (35390) rod Krause Frant. a Františky ve St. Rovni, Bednář Vojtěch v Nasobůrkách, Koutná Marie v Samotíškách, rod Majera Aloise a Františky ve

Val. Meziříčí, Machácková Anna a Kristina v Žašově, Mann Bohumil a Marie v Lešné, Bártlová Františka, Josefa, Božena v Poličné, Herianová Anna ve Vel. Bystřici, Bohuslav Josef v Uhřicích, Dostálová Anna v Boršicích, (35400) Kedroňová Josefa t., Straškrába Antonín, kaplan v Čejkovicích, Stávková Marie v Čejkovicích, Stávková Františka t., Bartáková Františka ve Starém Podvorově, rod Košuta Jana a Františky v Mor. Nové Vsi, rod Jandy Františka v Maršově, Kulandová Terezie v Malteticích, Farní knihovna u Dominikánů v Plzni, Suchomel František, katecheta ve Vršovicích, (35410) Jelínek František v Heroticích, Tretera František, farář v Louce, Šedá Marie v Letovicích, Skalníková Josefa ve Vranové, Skalníková Julie t., Hladilová Božena t., Hruška František t., Nečasová Františka, t., Coufalová Josefa t., Staňková Františka t., (35420) Štěpánová Julie v Lazinově, Tihounová Anděla t., Němcová Ludmila t., Hauptová Marie t., Konupka František t., rod Hrušky Jana a Marie t., Doskočil František t., Štulpová Františka v Letovicích, Valoušková Jenovefa v Kochově, Bláha Jan v Hojkově, (35430) Bláha Václav t., Kosová Marie v Novém Rychnově, Svobodová Ludmila t., Vítek Alois t., Kos Antonín t., Svobodová Anna t., Pechová Marie v Miličově, Nováková Anežka t., Suchá Marie t., Kolář Josef v Čejkově, (35440) Jarošová Josefa v Opatově, Benešová Albína v Řeženčicích, rod Rozsypala Františka v Charvátch, Poučinský František v Čertoryjch, Kopecká Veronika a Františka ve Val. Meziříčí, rod Grebeně Jana a Josefy ve Spytinově, rod Lučana Františka a Terezie t., Bílková Božena v Chlumě, Krtička Jan Václav v Malé Skalici, Gamba Karel, katecheta v Mor. Ostravě, (35450) Klimešová Josefa v Brně, Kalabis Ludvík v Černovicích, Pilecký Karel v Jablonci, Mariánská družina paní a dívek v Kojetíně, rod Vávroucha Josefa a Anežky v Uhřicích, III. řád sv. Františka v Kojetíně, rod Vymazala Františka a Anežky v Uhřicích, Eliáš Filip, kapl. ve Frenštátě pod Radh., Kabrna Josef ve Mšeně, Vlková Eleonora v Žehušicích, (35460) Farní knihovna v Sedleci u Kutné Hory, Skokan Alois t., Černý František v Mokré Lhotě, Kumšta Václav t., Cikánek František t., Slováček Jan t., Ebert Josef t., Farní knihovna v Bystřici, Fialová Terezie v Třebíči, Bartůšek Jan v Nesvačilech, (35470) Malá Marie

v Semilech, Bulvicová Josefa t., Kropáčková Marie t., Matura Jan v Kuchelně, Kubižňáková Anna v Malešově, Lazar Václav v Dymokurech, Zahradníček Karel t., Borovičková Marie t., Tuzarová Antonie t., Drozen Václav t., (35480) Farní knihovna t., rod Tmeje Josefa v Kališti, Buchalová Marie v Kondratcích, Vodáková Terezie ve Zbudově, Pachová Marie v Pastvinách, Šlapák František v Zalužanech, Louženská Marie v Albrechticích, Mikeš Jan v Dlouhé Třebové, Broulík Jan t., Klečacká Marie v Třebějicích, (35490) Veselá Marie v Leskovci, Laub Josef ve Vidni, rod Motla Josefa v Sudoměřicích, Sklenář Ladislav v Ouběnicích, Hejnic Eduard ve Višnově, Hornáček František ve Strání, Grebík Jan t., rod Tyla Josefa v Bilsku, Šišma František v Myšlichovicích, Tichá Barbora v Lošově, (35500) Bergmanová Emilie v Babinách, Bibrová Albina t., Nauman František v Ředhošti, Kučera Josef t., Voleský Václav ve Lhotce, Loukotka František ve Vršovicích, Matoušková Růžena v Hor. Dubenkách, Gabriel František ve Chvalíně, Čihák František v Karlíně, rod Vondry Josefa a Františky v Něm. Brodě, (35510) Kapucián Ladislav v Týništi n. Orli, Pekařová Marie ve Velimi, Denygr Bohumil ve Zbečniku, Hřebec Jan v Borovech, Babka Václav v Roupově, Novák František, novosvěcenec ve Vitíně, Děkanský dřad v Mnichovicích, Rohlena Josef v Rohonicích, Tláškal Josef t., Žďárek Josef v Meziříčí, (35520) Chmelík Josef t., rod Švarce Františka v Petrovicích, rod Beneše Františka a Boženy v Dymokurech, Vičánková Antonie v Habukovicích, Spálová Anežka v Přestavlkách, Palyza Theodor, rolník v Kylešovicích, Gebauer Vladimír, zedník t., Terciářská obec sv. Františka v Příbyslavicích, Řádková Františka ve Světnově, Soukup Václav v Žižkově, (35530) Feigl Rudolf Ludvík v Mnich. Hradišti, Macháčková Marie ve Světnově, Krajčová Františka ve Hvozdné, Langrová Veronika t., Zapletalová Marie t., Javorová Julie t., Bednaříková Hedvika t., Poláchová Marie t., Krajča František t., Červenková Františka t., (35540) Jassenská Karolina t., Gregrová Filomena t., Šosolíková Marie v Ostratě, rod Kršky Jana v Rybníkách, rod Hubáčka Jana v Rozvadovicích, Uhlář Ludvík v Trojanovicích, rod Zelinky Antonína v Buchlovicích, Novák Havel a Anna ve Stříbrnicích, Pastorek František t., Zelinková

Marie v Újezdci, (35550) Dusíková Františka ve Štříbrnících, Doležalová Marie ve Val. Meziříčí, Strajtová Marie v Mčenovicích, Janoš Josef a Žofie ve Val. Meziříčí, Žniva František a Veronika v Jasenici, Pernický Alois a Marie t., Kubíková Marie a Otilie v Porubě, Zahourková Marie v Poličce, rod Koutníka Václava a Marie v Pociňovicích, Čermák Jaroslav v Plzni, (35560) Hanuš Josef v Šerči, Hendrychová Anna v Hracholuskách, Vacíková Božena v Mydlovarech, Bartáková Anna ve Volešniku, Benešová Tekla na Kladně, Weiss Karel, varhanář ve Zbuzanech, Smolařová Marie v Budyni, Michl Václav v Dobré, Zámečník František, mlynář ve Střídce, Kautský Josef v Popovicích, (35570) Kravová Pavlína v Nakří, Ouhrabka Stanislav v Semilech, Hořejší Josef v Ředhošti, Hořejší František v Žabovřeskách, Hořejší Karel t., Kohout Karel Jan v Hostíní, Kunc Antonín Josef t., Novotný Josef Jan t., Linhart Emil Jan t., Švic Václav Jan t., (35580) Srch Antonín Václav t., Šmíd Josef ve Vítězově, Vičánek Antonín, rolnický synek v Halenkovicích, Sochoř František, učitel v Rychtářově, Nemeradová Anna v Bílsku, Navrátil František, farář v Měrovicích, Farní úřad v Žešově, Ohanková Hermína v Kadeřině, Knihovna »Svornost« ve Světlé, rod Pejchala Františka v Kameničce, (35590) Sileš Vincenc v Krušovci, Matějková Anna ve Všekarech, Moravcová Marie v Karlíně, Nohová Ludmila na Vyšehradě, Španihel Jaroslav na Kr. Vinohradech, Hostáková Marie ve Spál. Poříčí, Loužková Růžena v Talíně, Peterková Helena v Nuslích, Šebesta Josef, Dr., polní kurát v Benešově, Karhanová Anežka v Henčlově, (35600) Farní knihovna v Dambořicích, Němec Václav v Praze, Císař Josef v Kalištích, Jelínková Terezie v Praze, Nanke, granátník v Drážďanech, Jiráň Jan ve Volšanech, Hála Josef v Leštině, rod Dvořáka Václava v Nov. Hradech, rod Nováčka Františka v Pyšelu, rod Slaného Vincence v Kroměříži, (35610) Vojáčková Anna v Dětkovicích, Sekaninová Františka t., Čupera Havel v Komíně, Suchomel Josef ve Verměřovicích, Himrová Anna v Uherčicích, Křížanová Marie v Kněždubě, Zwiefelhoferová Anežka v Nahouši, rod Čecha Antonína v Kudlově, Soldát Jan ze Křídy, Kos František t., (35620) Mála Josef ve Starém Sedle, Hořejší Božena ve Slavňovicích, Vyhnaň Karel ve Stálci, Trepková Josefa t., Kratochvíl

František ve Slavňovicích, Příbyl Jan t., Kozojedová Marie t., Čiháková Marie ve Stálci, Čiháková Božena t., Posejpal Václav v Mlíkosrbech, (35630) Jiránková Františka t., Buldrová Marie t., Kučerová Josefa ve Vlkové, Škardová Anastazie t., Mušková Albína v Uhl. Janovicích, Pelikánová Marie t., Vonková Marie t., Skoupá Františka v Opatovicích, Dolejšová Terezie v Buči, Procházka Václav v Pohorovicích, (35640) Strejčková Františka ve Vonoklasech, Nedbalová Albína t., Faltys František v Říkovicích, rod Valáškové Josefy v Písku, rod Iloudka Františka, přednosta stanice dráhy v Radboři, Hubičková Anežka v Záhoří, Špringl Karel v Dymokurech, Adamová Marie v Podmoklicích, Tiskalová Anna v Roupově, rod Toufara Josefa v Třebíšti, (35650) Proroková Anna v Hrádku, Špačková Anna v Rybitvích, Čermáková Věra v Krouně, Odbočka „Hospodář. Sdružení“ ve Strunkovicích, Hanáková Ludmila v Lázních, Farní knihovna v Bohuňovicích, Růžičková Eleonora v Honěticích, Kůril František ve St. Podvorově, Skočík Ignác v Also-Lipnici, Kočverová Božena v Ipolynyék, (35660) Kuchaříková Marie v Brně, Pavlíčková Růžena t., rod Hybáška Františka v Růženě, Janotová Marie v Rosicích, Leníček Jindřich t., Leníček Josef t., Příbyl Josef v Rynárci, Strachota Josef t., Kříž František t., Zajíček Karel, kaplan v Cerhovicích, (35670) Strejcová Magdalena v Nezdicích, Lier Robert v Chocni, Böhm Antonín, duchovní správce na Pleši, Kronovetrová Marie v Albrechticích, Pavlová Františka ve Vel. Petrovicích, Svoboda Rudolf v Čermé, Cháloupková Františka v Česticích, Šrám Josef ve Vel. Petrovicích, Kobrč František v Lipě, Zemanová Marie v Rašovicích, (35680) rod Doubka Josefa v Cholině, Dostálek Rudolf ve Včeralech, Dovrtělová Marie v Nedochlebicích, Duspiva Alois v Hodolanech, Augustin František, kooperátor v Biskupicích, Chytka Jaroslav František v Záblatí, Šourková Josefa v Jindř. Hradci, Čamrdová Františka t., rod Nováka Aloise a Marie t., Karlovská Karolina t., (35690) Hanzalová Kristina t., Krajtrová Kristina t., Stejskal Josef ve Sloupnici, Novotný Josef ve Sloupnici, Fišer Jaroslav t., Mikulecká Marie t., Hanusová Marie t., Hudečková Emilie t., Pešíková Marie v Něžovicích, Zabrša Fr., kooperátor v Šatově, (35700) Habart Vác. ve Lhotě Pochově, Hadáčková Alžb. v Klisinci,

Klima Alois ve Lhotě Pechově Zemanová Ludmila v Kovářově, Krejša Vojtěch v Kotějšině, Hroník Jan v Kovářově, Blažek Petr t., Fiala Josef ve Lhotě Pechově, Hronková Aloisie ve Vesci, Pajer František v Kovářově, (35710) Novotný František t., Hlavicová Marie v Radvanově, Zítek František ve Lhotě Pechově, Klinka František v Kovářově, Dvořák Josef v Zlučině, Bambasová Anežka v Klisinci, Bartoňová Anežka v Kotejšině, Kubiš Bohumil v Zaluží, Schorník Josef ve Vepicích, Bílá Božena ve Vesci, (35720) Jedlička Josef ve Lhotě Pechově, Zajčková Marie ve Březí, rod Habarta Vincence v Kovářově, rod Charváta Františka ve Lhotě Pechově, rod Sykory Josefa v Zahořanech, rod Schorníka Josefa, rolníka v Klisinci, rod Frýdla Bohumila, rolníka v Zahořanech, rod Krejčího Vincence, rolníka ve Vesci, rod Háchy Karla, rolníka ve Březí, rod Palečka Antonína, měšťana v Milčíně, (35730) rod Lutrýna Josefa v Ratajích n. Sáz., rod Horáka Jana a Matyldy v Kam. Sedlišti, rod Bezděka Valentina a Františka ve Křtomili, rod Finkův v Rybitvech, Sedláček Jan ve Vrchovinách, Kreclová Alžběta v Sendraži, Farní úřad ve Vel. Horešovicích, Příbyl Josef František v Dírném, Petras František ve Volšanech, Vaňková Marie, choť učitele v Polance, (35740) Motlová Filomena v Cotkytli, Suchomelová Filomena t., Gratza Josef v Něm. Kravaři, rod Gebora Vojtěcha ve Vítkovicích, Řiha Miloš, studující v Brandýse n. L., Janda Ladislav, stud. t., Böhmová Věra t., Hladký Vladimír, rolnický syn v Martinově, Jandura Kamil, studující v Toušeni, Šimůnek Antonín, rolnický syn v Hlavně Kostelním, (35750) Pokorná Marie v Brandýse n. L., Hubáček Vladimír v Ostrově, Štulíková Helena v Zapech, Hodrová Marie t., Klímová Aloisie t., Chrdle František t., Chvatlinová Marie na Stránce, Živnůstkova Božena v Ostrově, Korandová Emilie v Toušeni, Našincová Božena v Brandýse n. L., (35760) Šulc Jiří t., Kolovrat František t., Petržilková Hana t., Dlouhý Josef v Křenku, Bodláková Marie v Toušeni, Černý František v Zapech, Strnad Bohumil v Toušeni, Vavruška Jan, kaplan v Neumarku, Sládek Josef, rolnický syn v Zámýšli, Hubáčková Františka v Trhových Svinech, (35770) Rajtýrová Anežka v Bazejovicích, Stůžková Ludvíka v Blatci, Šťávoval Františka t., Ruthová Marie v Deštné, Trojan Václav v Zámýšli, Nauš Ludvík t.,

Námořní dětská zahrádka v Polé, rod Sukdola Josefa ve Voselně, Sukdol Jan, kaplan ve Zbytinách, Ptáček Jan, ředitel Valentina v Praze, (35780) Farní knihovna ve Velimi, Honců Josef v Semilech, Horáková Anna v Přepelích, Syrovátka Ladislav v Bytouchově, Urx Pavel v Hozpouzíně, Jeřábek Alois v Oumoníně, Vepřek Karel t., Frejlach Josef, farář v Lomci, Stluka Jan, rolnický syn v Krtelích, Tesařová Marie v Černovsi, (35790) rod Křiženských v Rybitvech, Osvald Karel ve Velici, Skalička Stanislav ve Vleticích, rod Faktora Matěje v Dražkově, Bickova Kristina v Markvarticích, Klášter ctihodných sester v Čížové, Mach Adolf v Bystrém, Milfortová Filomena Horách Matky Boží, Kepp František t., Mucha Miroslav v Řepích, (35800) Tomíčková Jarmila v Litomyšli, Buben Václav v Chotovicích, Zoufalová Marie v Nových Hradech, Faktorová Marie v Kloubě, Dostálová Marie v Kluzově, rod Friedrichové Ludmily ve Starém Jičíně, Mrkvová Magdalena v Ostravici, Slušíková Aloisie v Ostratě, Červenková Aloisie t., Šošolíková Františka t., (35810) Krátká Aloisie t., Hamrová Marie t., Březíková Františka t., Polášek Innocenc ve Hvozdně, Divilová Milada t., Juříková Rozalie t., Hlaváčová Anna t., Jarcovjáková Františka, ve Slušovicích, Hebleinová Veronika v Brně, Farní lidová knihovna v Ostrově, (35820) Tomeček Jakub v Tvarožné Lhotě, Vocelková Zdeňka v Bubenči, Bargierová Hedvika v v Tážalech, Frič Jan v Novém Městě n. Met., Tábořský Josef, kaplan ve Val. Meziříčí, Strajt Josef, kooperátor t., Pernický Augustin v Jasenici, Kavan Eduard, farář ve Val. Meziříčí, Soldán František, katecheta v Krasně, Výtisková Jenovefa ve Vážanech, (35830) Čevelíková Anežka ve Stříbrnicích, Trlídová Marie, rolnická dcera ve Vážanech, Martinák Vít ve Stříbrnicích, Ingrová Antonie v Újezdci, Kutálková Johana v Boršicích, Mikulík František ve Stříbrnicích, Martykánová Františka v M. Ořechově, Šimáčková Hermína ve Vrádišti, rod Malíka Štěpána t., Gajdová Růžena v Lanžhotě, (35840) Holíšková Magdalena t., rod Kazdy Josefa v Bystrci, rod Roda Václava ve Střebohosticích, Dvořák Eduard v Borové, Antl František v Oudoleni, Čipera Josef, rolnický syn v Korně, Suchá Anna v Mladé Boleslavi, Dostrašil Oldřich v Podmoklicích, rod Marka Jana v Padařově, Havlíková Marie v Oborech, (35850)

Dočekalová Anna v Kochanově, Klimová Anežka t., Konečný Josef t., Pešek Ludvík t., Sojka František t., rod Tomanů t., Vrbová Ludmila t., Homolová Anežka v Netíně, Michal Josef t., Pejchal Václav t., (35860) Šmejkalová Marie t., Homola Jakub v Olší, Sýkora Bedřich t., Havelka Alois v Závisti, Vostalová Marie v Zadním Zhorci, Kopal Alois, kooperátor v Bouzově, Dohnal Josef, rolník ve Vršovce, Poláček Josef, ministrant v Bohuslavicích, Šitma Josef, ministrant t., (35870) Hronovský Václav, ministrant t., Macek Josef, ministrant t., Hladík Josef, rolník t., Jilek Josef, rolník v Krumpachu, Kocourková Otilie v Hříměždicích, Hlavenka Vladimír ve Lhotsku, Kocourková Anežka ve Větci, Kašpárek Josef v Kostelci, Větrovcová Antonie ve Vosnici, Uhrová Božena na Kladně, (35880) Chvostová Marie v Strunkovicích, rod Ženíška Josefa a † Marie v Roučkovících, rod Ovčičků v Myšenci, Bláhová Anna v Krtově, Mežárková Anna v Nezdicích, Žáková Františka t., Bláhová Anežka t., Pekárková Marie, dcera obuvníka v Radejšíně, Klivan Jan v Hoslovicích, rod Kaše Antonína a Kateřiny v Pašnovicích, (35890) Sokobová Rozalie v Křteticích, Kořínková Marie v Rosicích n. L. Kmoníček Josef t., Topič Vladimír, rolnický syn t., Rosůlková Emilie t., Němečková Marie ve Vel. Jesenici, Boštík Václav a Helena v Kamenném Sedlišti, Stoklasa Josef v Nových Hradech, Lněničková Marie v Chotěnově, Plasgmová Marie v Ostravici, (35900) Děcký Josef v Ostravici, Chaloupková Marie ve Slavkově, Basovníková Marie v Polešovicích, Měšťánková Ludmila ve Vážanech, Trávníčková Marie v Ochozi, Válková Marie v Březové, rod Opavského Jana v Sudoměřicích, Dr. Čech Karel v Opatově, rod Šandery Karla v Pyšelu, Pospíšilová Anna v Břevnově, (35910) Augustová Marie v Cetkovicích, Barák Alois t., Dračková Růžena t., Haikr Leopold t., Kinclová Jarmila t., Kubínová Františka t., Kalandříková Marie t., Kubín František t., Kubín František t., Kubín František t., (35920) Kubín Josef t., Krčmář Adolf t., Hložková Anna t., Letbusová Františka t., Martínek František t., Martínková Marie t., Smékal František t., Smékalová Anna t., Prchalová Marie t., Pitáková Antonie t., (35930) Širůčková Johanna t., Vašíčková Julie t., Vašíčková Anna t., Vašíček František t., Tesařová Marie t., Tomášková Marie t., Zemánková Marie t., Zemánková

Kristina t., Zemánková Božena t., ženatý František t., (35940) rod Sourala Františka a Julie t., rod Zdražila Antonína a Karoliny t., rod Zemánka Františka a Růženy t., Ambrozová Helena ve Světlé, Doležel Josef v Přívěsti, Hájková Božena t., Horáková Františka t., Jedličková Josefa ve Světlé, Krajičková Anna v Přívěsti, Kostíková Ludmila t., (35950) Mrákavová Františka v Hor. Štěpánově, Kříčková Anna v Uhřicích, Veselý Jaroslav v Přívěsti, Přikryl František ve Světlé, Smékalová Marie t., Rašková Zdenka t., Řehořková Anastazie t., Glotzmann Ferdinand v Cetkovicích, Geršlová Marie t., Letbusova Julie t., (35960) Tesařová Marie t., rod Tesaře Františka a Anny t., Ambrožová Marie v Uhřicích, Dračka Emil t., Hruza Josef t., Hrušková Františka t., Hrazdira Josef t., Hrazdira František t., Hrazdira Alois t., Krajiček Ladislav t., (35970) Kříčka František t., Kohoutková Emilie t., Langrová Františka t., rod Langra Jana a Anny t., Odehnalová Josefa ve Skalici, Mrvová Marie v Uhřicích, Mrva Alois t., Mrva Jan t., Mrvová Františka t., Pospíšil Josef t., (35980) Schneidrová Alžběta t., Vašíčková Marie t., Konvent sester Dominikánek ve Vlastovičkách, Kunc Tomáš, hostinský v Brně, Novotná Marie v Něm. Brodě, Řezáč Josef, farář v Hrabové, Koločová Františka t., Jednota katol. tovaryšů čes. ve Vídni, rod Juráska Josefa a Anny, rolník v Uh. Ostrohu, Vlastník Vladimír, stud. obchod. akademie v Nov. Strašecí, (35990) Kronus Václav, polní kurát v Praze, Štafl František v Hradci Králové, Bureš Josef v Dol. Radechově, rod Coufala Antonína a Anny v Mor. Lodenici Dvořák Jan v Dírné, Svoboda Josef v Čes. Brodě, Masiák Václav v Praze, Makovec Václav, kaplan v Týně n. Vlt., Bartůšek Jan v Nesvačích, Týmal František v Borovnici, (36000) Sádlik Ludvík a Viktorie v Kotěšově, Zemanová Ludmila v Uhl. Janovicích, Stránská Marie v Dol. Dobrouči, Motl Jaroslav t., Kristlová Ludmila t., Baranovská Anna t., rod Maixnera Františka t., Veirich Jindřich v Jaktři, Vráž Josef v Havřicích, rod Němce Josefa a Marie v Újezdci, (36010) Olbertová Terezie ve Stříbrnicích, Půčková Anna v Újezdci, Martykáňová Marie v Boršicích, rod Zemana Aloise v Hlubokém, Škodíková Františka ve Stříbrnicích, Vožda Melchior, polní kurát v Pohořelicích, rod Novákův ve Žďáru, Pukl František, administrátor v Telecí, Petřina

Matěj, ministrant v Jablonci, Husková Františka ve St. Městě, (36020) Němečková Anna t., Štefek Petr t., Vokál Emanuel, hostinský v Blatně, Nečasová Julie v Letovicích, Hochová Františka ve Skrchově, Matušková Marie v Jasínově, rod Pavlíčka Jana v Deštné, rod Čecha Petra ve Střebětíně, rod Kellera Jana v Uhřicích, Provazníková Žofie v Slatinkách, (36030) Katolická Beseda v Letovicích, Kocourková Růžena na Kr. Vinohradech, Kučera Jan, kostelník t., Ciferek Josef v Korně, Sopuch Josef ve Štramberku, Kunert Josef v Zábřehu, Purová Eleonora t., Matoušková Anna v Krumpachu, Vondráček Bohumil v Zábřehu, rod Berky Antonína v Leštině, (36040) Pecháček Alois v Loukově, Kodymová Kristina v Deštné, Bouzek Jan v Počátkách, Matoušek Antonín v Jihlavce, Šorejs Václav, děkan v Liběchově, Plešek Bedřich v Košfanech, Kozák Václav, farář v Krsech, Sodomková Bohuslava ve Vys. Mýtě, Zapletal Josef, kaplan v Přeloučí, Bečvář František, os. děkan v Choustniku, (36050) Chromý Tomáš, katecheta ve Vídni, Šmejdlík Vojtěch ve Sloupnici, Kozák Josef t., rod Fišera Václava ve Sloupnici, Volfová Marie v Bujesilech, Kořínková Anna v Rybitvech, Kmínková Marie v Opolanech, Štrnad Jan ve Vestci, Kalivodová Antonie v Ředhošti, Varous Antonín, kaplan v Nové Kdyni, (36060) Šandera Jan, profesor náboženství v Náchodě, Kuča Jan, kaplan v Šenově, Studený Petr v Kelčicích, Vykopalová Emilie ve Hvozdné, Bezděk Antonín v Lázních, Dosedla Antonín, farář v Kostelci, Křenek František ve Vel. Bystřici, Křenková Marie t., Daněk František na Velehradě, Hájovský Valentin, studující ve Sviadnově, (36070) Volná Anna t., Trnka Jakub, rolník ve Slavíkovcích, Heusler Evžen, kandidát učitelství v Brně, Sixl Vojtěch v Třebíči, Lenfeldová Anežka v Bílém Újezdě, Strašik Bedřich v Chocni, Kostková Kristina v Lešeticích, Štatný Bohumil, syn učitele ve Všetatech, Kadavová Božena v Dol. Přívovech, Ministranti v Jesenici u Sedlce, (36080) Jaroš František na Boudách, Jelfnek František ve Slatinách, Lachman Jan t., Zachoval Josef t., Kořínková Anna v Rybitvech, Toman Antonín v Mutějovicích, rod Koubů ve Žďáru, Bednář Antonín v Lavici, Janík Jan v Polešovicích, rod Pištěka Tomáše ve Vážanech, (36090) Omladina v Ořechově, Dědáková Františka ve Sptytinově, Kyselák Jan, rolník v Němči-

cích, Zamazal Ant. katecheta v Mar. Horách, Kantor Ondř., v Hor. Bečvě, Doležel Jan v Samotíškách, Hošková Andělka v Hrabí, Petřiková Anna v Koutech, rod Zajíce Martina a † Marie v Sobůlkách, rod Gajdoše Jana a Theodory t., (36100) rod Petuly Matěje a Marie t., Sedláček Alois v Laškově, Kurc Jan v Šakvicích, Javůrková Marie v Radotíně, Mazúrek Josef, farář v Bergen, Doskočilová Marie v Prosetíně, Michele Vilém v Lysicích, rod Miholy Antonína a Frantšky v Dmovicích, Kučerová Marie v Novém Rychnově, Knížková Marta t., (36110) Klubalová Anna t., Veselá Kristina t., Nováková Marie v Čejkově, Kopečková Anežka v Hojkově, Pechová Marie v Řeřenicích, Brabenec Václav v Miličově, Suchý Vojtěch t., Procházková Marie v Sázavě, Vičánková Marie, rolnická dcera v Halenkovicích, Vičánek Václav, studující ve Val. Meziříčí, (36120) Vičánková Ludmila, žákyně t., Šafaříková Vilemína, choť továrníka v Kyjově, Plocková Anna na Kladně, Škeřiková Růžena v Nové Říši, Drobný Josef, kapl. v Komině, Hošek Jar., kaplan ve Strážnici, Bartášková El. v Krumpachu, Němcová Anna t., Niederle Jan t., Schonerová Marie v Postřelnůvkách, (36130) Jandová Marie v Rovensku, Šeborová Bož. v Praze, J. M. Zavoral Metoděj, opat řádu Praem. na Strahově, rod Maixnera Václava v Nučnickách, Vávra Josef, kaplan ve Smečně, Hornová Marie v Hracholuskách, Jelsnek Alois t., Žižka Josef v Kopřivnici, Farní knihovna ve Zvoli, rod Spurného Františka v Třebčíně, (36140) Novotný František t., Farní úřad ve St. Hrozenkově, Dosedělová Růžena v Prostějově, Chocholáč Stanislav, pol. pošta 307, Doubek Jindřich, studující v Praze, Springer Miloslav, studující t., Lethusová Antonie v Cetkovicích, Benda Pavel, kaplan v Kušvardě, Plánská Josefa v Podmokách, Prosserová Antonie v Šimanově, (36150) Trčková Marie v Oužicích, Chlumský Josef ve Smilovicích, Martínek Josef, kaplan v Lomnici, rod Strejčka Františka a Anny v Majetíně, Komorek Rudolf, polní kurát v Bilsku, Dvořáková Anastazie v Brně, rod Talandry Josefa, účetního v Prostějově, Laušmanová Anna v Litomyšli, Voříšek Jan v Němcicích, Pícka Jan v Červ. Hrádku, (36160) Borková Josefa v Čechočovicích, Dvořák Vladimír v Protivíně, Florián Ludvík v Hruškách, Laslová Marie v Brně, Žáková Štěpánka v Lažánkách, Hrdina František, farář v. v. ve Sternberku,

Řezníčková Blažena v Karolínově, rod Skácela Františka, rolník v Heroticích, Sdružení venkovské omladiny v Oplocanech, rod Flgara Leopolda, obchodník v Příboře, (36170) rod Kopky Emila t., rod Ošťáda Františka v Senici, Vilímcová Zdeňka t., Kelnar Augustin v Příboře, Dědáček Jan, farář v Barnově, Kyzivát Josef v Bystřici, Hlavatý František tamtéž, Hošínský František v Oboře, Vacek Jan, rolnický syn v Sedle, Mukšnabl Martin v Milínově, (36180) Krejčová Klára v Hlavňovicích, Rendlová Anna ve Velharticích, Kutilová Viktorie t., Sádliková Terezie v Kotěšově, Doležal Rudolf v Dubčanech, Žáček Stanislav, kooperátor v Šardicích, Krpcová Antonie ve Frenštátě p. R., rod Frýdky Františka v hor. Nové Vsi, Engler Václav, ministrant v Nebuželi, Lhoták Jan, ministrant t., (36190) Strombach Josef, ministrant t., Růžička Václav, ministrant t., Hradištský Václav, ministrant t., Beran Jaroslav, studující v Chrudimi, Víšek František v Nabočanech, Vondrášek Václav v Čejkovících, rod Mejzlikův v Hodově, rod Komínkův t., rod Benáčkův v Jakubově, rod Bazalův ve Stříteži, (36200) rod Vítkův v Petrávkách, rod Velebův t., rod Benáčkův v Ptáčově, Příbýl Alois v Brně, Skalická Marie v Jesenici, rod Peterky Františka a Marie v Ouklidě, Budka Miloslav, rolnický syn v Ouklidě, Zavadil Josef v Martinicích, Zralý Václav v Netlukách, rod Vyslouzila Vincence a Františky v Nelešovicích, (36210) Dvořák Vilém na Král. Vinohradech, J. M. Vlasák Josef, velm. ř. Křížovníků v Praze, Dvořák Jan, archivář řádu Křížovníků t., Vampola Josef, vrchní polní kurát t., Sika Karel, ředitel kancelář t., Petrášek Jaroslav, polní kurát t., Líbal Jan, sekretář řádu Křížovníckého. t., Malina Bedřich, kněz řádu Křížovn. t., Kříklán Jaroslav t., Kolářik Jaromír v Červ. Kostelci, (36220) Konečná Marie v Praze, Skalická Marie t., Šneberková Anna t., Waldmann František, ředitel kůru v Mukařově, Kubásek Jan, rolník v Hartmanicích, Kovář Václav ve Chvalnově, Novotný František, rolnický syn ve Šlapanicích, Korous František, ministrant t., Víták Vladimír ministrant v Budeticích, Husáková Bohumila ve Šlapanicích, (36230) Doubrava František v Bratřikovících, Kořoňová Marie v Nechvalicích, Baršová Marie v Ředičkách, Martinová Růžena v Ředicích, Pilíková Emilie t., Mošanská Božena v Mokřanech, Hejhalová Anežka v Ředičkách,

Nováková Ludmila ve Chválově, Stibor František v Řediciích, Dvořák Josef v Nechvalicích, (36240) Neužil Josef v Křemenici, Neužilová Růžena t., Laláková Anežka v Ředičkách, Hácha František v Bratřejově, Kožmín Jan v Nechvalicích, rod Císaře Josefa t., rod Bursíka Josefa v Bratřkovicích, Stibor Josef v Řediciích, Filip Antonín t., Bouček Jan t., (36250) Pilík Alois v Mokřanech, Štěpánek Václav t., Dvořák Josef v Křemenici, Davídek František v Mokřanech, Fárová Božena v Křemenici, Sladkovská Marie v Čachařovicích, Poslušný Josef v Křemenici, Doubrava Václav v Nechvalicích, Doubrava Václav v Bratřejově, Matějčková Marie v Březi, (36260) Hejhalová Marie v Mokřanech, Havlová Božena t., Čáповá Anastazie t., Buriánek Antonín v Lipšici, Pilík Josef v Mokřanech, Halaš Jan v Březi, Kozmín Josef v Mokřanech, Stiborová Anna v Ředici, Filip Antonín v Počepicích, Pánek Jan v Křemenici, (36270) Ploner Václav t., Švehlová Františka v Hustiláři, Parhoň Jan v Ředičkách, Makešová Božena v Nechvalicích, David Karel v Ježově, Kvíz Josef v Plaňanech, Kvízová Jaroslava ve Velbřích, Teplý František v Radimi, Wachtl Tomáš, farář v Jirnech, Zbraněk Karel, O. Praed, kooperátor v Plzni, (36280) Grundová-Troppová Józsa, choť stavitele v Plzni, Polák Karel ve Chvojenci, Chramostová Marie v Nesvačilech, Pekař Josef v Dírném, Pelech František ve Vídni, Potůčková Marie v Semečnicích, Vinterová Růžena v Pohoří, Šenková Mařenka v Borohrádku, Míka Emanuel ve Zdislavicích, Černý Antonín, ministrant v Říčanech, (36290) Pokorný Otto, ministrant t., Jiránek Václav, t., Hofman Josef t., Mrkvička Jan ve Stratově, Mošnová Božena v Nezvěsticích, Macakarini Josefa v Čes. Budějovicích, Staněk Václav v Javorníčku, Doležalová Marta v Nové Vsi, rod Slyvečka Emanuela v Kojetíně, Řím.-katol. farní kostel ve Vel. Petřvaldě, (36300) Dubina Ludvík v Kroměříži, Sívková Marie v Količíně, Sedlářová Marie t., Jančíková Antonie v Teteticích, Vyskočilová Kateřina v Blatnici, Chabičová Anežka t., Řeháková Anna t., Bezděk Antonín t., Farní knihovna ve Svitávce, Maňoušek Jan, farář v Křepicích, (36310) Knihovna Mariánské družiny studujících v Brně, Olšovský Alois, kooperátor v Dubanech, Vincencová Františka v Praze, Konařík Efrém, superior Oud. Cap. na Mělníku, Bělovská Marie v Uhl. Janovicích, Seifert František ve

Lhotě Janovické, Lejnarová Marie ve Vlkově, Hrubá Anna v Uhl. Janovicích, Vokolková Františka v Žďově, Černíková Marie v Nové Vsi, (36320) Žvástová Pavlína ve Vavřinci, Řezníček František v Krouně, Marek Alexandr, kooperátor v Dubňanech, Stanislavová Alžběta, dcera přednosta stanice v Oužicích, Weber Václav, kaplan v Bezdědicích, rod Kaprála Aloise a Anny, fin. respicienta v Kyjově, Hanák Pavel, kooperátor v Kašavě, Pleskotová Ludmila v Rybitvech, Hošínský Josef, rolnický syn v Jablonci, (36330) rod Valčíka Frant., rolníka v Poteči, Spisar Benedikt, kooperátor v Hor. Rudě n. M., Opálková Marie, služebná v Detkovicích, Haupt Alois v Zábřehu, Šebestová Terezie v Jestřebí, Němcová Josefa v Krumpachu, Semínková Vlasta ve Svítkově, Černá Růžena v Karlíně, Adamcová Anna ve Zlíchově, Boháč Vincenc, diakon v Hradci Králové, (36340) Baštýř Josef v Litoměřicích, Babka Jan v Hor. Římově, Cmunt Josef v Holkově, Staněk Jan v Hor. Římově, Vejskalová Kateřina ve Stropnici, Zemenová Marie ve Velešíně, Janeuček Jaroslav v Kovářově, Bořecký Jan ve Vsi Blížkovicích, Dvořáková Františka v Městě Blížkovicích, Bayerová Marie v Bernaticích, (36350) Šimíčková Karolina t., Zelenka Karel t., Kunetková Aloisie t., Šimíček Stanislav t., Šlezarová Kristina t., Glogarová Julie t., Blažková Marie t., Šimíčková Antonie t., Glogarová Karolina t., Popáková Kristina t., (36360) Hanzelková Karolina t., Šimíčková Anna t., Kelnerová Ludmila t., Kašpárková Veronika t., Doležel Karel, farář v Polkovicích, Fiedlerová Monika, choť vrchního evidenč. oficiála v Prostějově, Hudecová Karla t., Pelc Josef, rolník v Budči, rod Šindlera Josefa ve Vlkoši, Farní úřad v Břesovicích, (36370) Kropáčková Anna na Kr. Vinohraděch, Zelenka František, místodržitel, účetní asistent v Liboci, rod Kolerty Jana, rolníka ve Žďáru, Horáčková Růžena v Dobříškově, Borůvka Antonín ve Zbečnicku, Vaněk Josef v Opočně, Strnad Josef v Předměřicích, Hejno Josef t., Hájková Marie v Chramostech, Rendlová Terezie v Radvanicích, (36380) Kuchař Josef, rolník v Řeporyjích, rod Vopěnkův v Hořicích, rod Štemberka Josefa a Anastazie v Kamenici, Sosnovec František v Dobrošovicích, Havlín Antonín a Anežka, rolník v Doublovičkách, Herynková Amalie ve Vršovicích, Kreclová Ludmila ve Spech, Kolbe František v Pečtně, Janíček František, ka-

plan v Úpici, Mašín Bohuslav, kostelník v Lužci n. Vl., (36390) Kubata Martin, kaplan v N. Vsi, Peksa Matěj, farář v Ouboči, Bartošková Antonie v Kr. Hradci, rod Berky Františka v Opalicích, Přibík Josef, kostelník v Dobřichovicích, Křikava Josef v Karlíce, Kubásek Josef, rolník v Kamenci, Vavřinová Marie v Labské Týnici, Malenský Josef v Bezděkově, Štipl Stanislav v Deštné, (36400) Frolík Josef, rolník v Rynholci, Halbrštát Antonín v Písečné, Dostálková Anežka t., Kalousková Františka t., Šafář Josef t., Strnad Václav v Hlavni, Telenský Josef v Lize, Roušar František v Pusté Rybné, Šofka František v Dublovicích, Strejcová Karolina ve Vejprnicích, (36410) Fara ve Svojsicích, Tůmová Marie, rolnická dcera v Tachlovicích, Hladíková Anna ve Stochově, Havlíková Hedvika v Líchovech, rod Vacka Josefa a Miroslavy v Líchovech, rod Tupce Oldřicha, rolníka v Něm. Rybné, Šamal Josef, rolník v Hradčanech, Zedník Václav v Sovenicích, Benešová Karla, učitelka na Kladně, Horáčková Růžena t., (36420) Hájková Žofie, žákyně t., Krátká Anna v Trhových Svinech, Grofová Anežka v Dymokurech, Hanousková Anežka v Drahotěšicích, Slunský Jan, kaplan ve Vídni, Bínková Františka ve Vídni J., rod Píchy Václava, rolníka v Nestánicích, rod Koberny Matěje, rolníka v Krtelích, Vršíty František tamtéž, Marková Terezie, služebná v Černovsi, (36430) Vojíková Anna v Nestánicích, Tesařová Marie v Mal. Malovicích, Píchová Marie v Háji, rod Kleina Antonína v Myšlichovicích, rod Grézla Jakuba v Loučce, rod Pilmajera Františka t., rod Motky Josefa v Dubčanech, Šišmová Ludmila v Myšlichovicích, Rašková Terezie v Kopřivnici Surála František, rolnický synek ve Vel. Karlovicích, (36440) rod Sovadinových Jana a Anny ve Střebeticích, rod Holibky Františka v Soběchlebicích, rod Navrátila Františka v Dol. Něčicích, Čáповá Františka v Němčicích, rod Jirouška Jakuba a Marie ve Vev. Bytyšce, Petrová Božena ve Svitávce, Krupica Josef t., Matušková Julie t., Knotková Ludmila v Jelmě, Jedličková Marie ve Vel. Routce, (36450) Pechanová Eliška v Sedlci, Vlnařová Anna v Doubravce, Jung František v Mišově, Bouše Josef t., Holata Václav, studující v Ml. Boleslavi, spoluzakladatel: rod Herboltův v Mýtě, Hovorka Tomáš, přednosta stanice v Jílovicích, rod Konopy Františka ve Vrcově, Soukeník Zdeněk

v Újezdě, Brabcová Marie v Břeskovicích, (36460) Krájná Marie v Klobukách, Kovář Václav ve Džbánově, Housková Rozalie v Jeraži, Žilíková Marie ve Vel. Jesenici, Novotný Václav v Řehořinkách, Pružková Marie v Hercegovci, Ziegrosser František, učitel v Nesměči, Záleská Jiřina v Rybitvech, Vesková Františka v Bělé, Veisfeitová Hedvika v Trhových Svinech, (36470) rod Kaplana Jindř. v Chlenech, Semerád Otakar, farář v Košetických, rod Krejčího Jana a Ludmily v Novém Dvoře, Novotný František, ministrant na Velehradě, Vymětalík Josef, ministrant t., Šimon Rudolf Dr., kaplan v Hluku, Jagošová Barbora v Kuželově, Vaca Vladimír v Mstíně, Hekela Alois, kaplan v Těšeticích, Pokorný Václav, O. S. B. kaplan v Ostrovačicích, (36480) Aubrecht Josef v Žizkově, Mrázek Jaroslav v Modřanech, Kubálková Růžena v Chuděnicích, Houdková Marie t., Kritzbachová Anna v Přetíně, Holá Františka v Chuděnicích, Baxová Růžena v Přetíně, Šperlová Marie v Strejčkovicích, Pelech Václav t., Chvátlová Voršila t., (36490) Chval Karel t., Pek Jan v Chuděnicích, Žizka Václav t., Hostaš Karel t., Baxa Karel v Přetíně, Denková Marie v Chuděnicích, Křepelová Anna ve Výšově, Hájková Anežka v Chuděnicích, Müllerová Filomena t., Hofmeisterová Anna v Lučicích, (36500) Němec Bohumil ve Zgoniku, Viktůrková Anna v Slabošovicích, Matějka Josef, O. S. P. v Nepomuku, Duřt Josef v Sovenicích, Vosátková Josefa v Popovicích, Hron Bohumil v Třebnicích, rod Kymly Františka a Marie v Dublovicích, Mistr Vojtěch v Ouhlejevě, rod Koláře Jana a Kateřiny v Mydlovarech, Masopůstová Marie v Kamenici, (36510) Kokaizl Michl, rolník v Praporišti, rod Straky Ondřeje v Předměstí Uh. Ostrohu, rod Grézla Josefa v Loučce, Matoušková Antonie v Orlovicích, Gratzová Marie v Něm. Kravaři, Klíma František, rolnický syn v Měřině, Prokop Josef v Kněžovsi, Ptáček Jan v Radostíně, Krumlová Anežka v Holáskách, Hájek Josef v Praze, (36520) Švec Jan, rolnický syn v Kozově, Šebková Marie v Babicích, rod Horové Kateřiny v Žákavě, rod Burdy Jana v Nechvalicích, Votlučka Josef v Bratřicích, Pšenička Alois v Bratřejově, Smetana František, kaplan v Lažicích, Chýlová Johana v Dublovicích, Jelínek Václav, rolnický syn u sv. Kateřiny, Machula Josef v Záříčt, (36530) Janouch Jan v Dublovicích, rod

Barešové Antonie t., Beneš Alois t., Šavel Josef v Poleni, Šimon Jan v Pohoří, Plačková Zdeňka v Pardubicích, rod Kluberty v Živíně, Brunclík Václav v Habrkovicích, rod Pospíšila Aloise v Haňovicích, rod Bureše Františka v Míkovcích, (36540) Pospíšilová Marie v Hor. Něžicích, Machanec František v Hranicích, Kovářová Adolfina t., Horká Filomena v Tasově, Kašpárková Marie v Brně, Živná Štěpánka v Mor. Budějovicích, Šmahl Josef v Ky-
 nicích, Říha Jan, rolník v Radotíně, Pohanka Bohuslav, divisní farář ve Znojmě, Katol. farní úřad v Radotíně, (36550) rod Poula Josefa, rolníka t., rod Havelky Jana, rolníka t., Stegner Ludvík, rolnický syn t., Kališová Antonie t., Němec František t., Řezníčková Marie t., Řezníček František t., rod Řezníčka Josefa v Kněžovsi, Řezníčková Františka t., Hladká Julie t., (36560) Poulová Julie t., Homola Jan t., Blahová Blažena t., Pešek Josef t., Kadlec František v Krásnovsi, Dvořáková Terezie t., Dvořáková Julie t., Blahová Marie v Kněževsi, rod Vo-
 peňků v Píšti, Ulrichová Anežka, dcera mlynáře v Koje-
 číně, (36570) Šašek Josef František v Oldřiši, Lukešová Františka v Lysé n. L., rod Říhy Tomáše a Marie v Bav. Horách, rod Tůmy Vojtěcha v Čes. Ohrazení, rod Pokor-
 něho Adolfa v Ledenicích, Mezera František, kaplan v Písku, Horáková Marie ve Škvřňanech, Minařík Josef v Holicích, Přeslička Vincenc v Počátkách, Roztočil Josef t., (36580) Hronová Marie v Hor. Vilfmči, Krátký Bohu-
 slav v Prostějově, rod Bendy Jana, rolníka v Cechůvkách, rod Eliáše Františka v Držovicích, Farní knihovna v Li-
 pově, Baláž František v Brně, rod Spáčila Bohumíra v Křenovicích, Šustáček Josef v Brně, Haissingrová Tere-
 zie, učitelka v Rokytnici, Barešová Helena v Česlicích, Valášek František v Lutopecnách, (36590) Havel Josef, katecheta v Pardubicích, Škácha Alois, kaplan v Bystřici, Kopka Jan ve Zderadicích, Zelený Norbert v Praze, Za-
 vadil František v Sestroni, Bahník Václav Dominik v Pra-
 ze, Kuřová Klára v Pardubicích, rod Marka Františka ve Staročensku, Boštík Václav, bohoslovec v Kr. Hradci, Bernášková Marie v Ejpovicích, (36600) Šimek Karel, medik v Bušovicích, Wimmer František v Podlesí, Šmí-
 dová Marie v Dejšině, rod Doležala Karla v Ledenicích, rod Klesnara Tomáše a Antonie t., rod Chřta Vojtěcha v Čes. Ohrazení, rod Pomyje Matěje t., rod Tůmy Fran-

tiška t., rod Bumby Matěje a Marie v Zalinech, Plozl František ve Zborově, (36610) Janovská Marie, zákyně v Ledenicích, Mlsna František, řezník t., Suták Alois, žák t., Šachlová Marie t., Beneš František v Záluží, Filip Jan t., Vicková Marie v Čes. Ohrazení, rod Farky Františka v Zalinech, Spilka František, ministrant v Dublovicích. Beneš František, ministrant t., (36620) Pýchová Anna v Obodři, Gregora Antonín, rolnický syn ve Zdislavicích, Krejčí František, rolnický syn t., Matoušek Josef, rolnický syn v Krakovčicích, Knetlová Anna v Hradešicích, Sobíšek Stanislav, profesor náboženství v Jičíně, rod Horkého Františka a Anny v Suchodolu, rod Kropáčové Marie t., Čaloun Josef v Před. Chlumu, Řebík Jan, notář v Lišově, (36630) Kostková Anna, rolnická dcera v Dymokurech, Kaplický Josef, kaplan v Písku, Hála Václav t., Bláha Bohumil, farář ve St. Sedle, Buriánek František ve Francíně, Pohan Vojtěch, rolnický syn v Radotíně, Třešňák Alois v Dobříši, rod Glosa Jana v Žeravicích, Gaidová Alžběta ve Strážnici, Pavlíňáková Marie ve Tvarožné Lhotě, (36640) Bialek Karel, kaplan v Morávce, Mrůzek Jan t., Dvořáková Anna v Brně, Kadlecová Anežka t., Pudil Josef v Sestrouni, Pudilová Marie t., Pinkasová Marie t., Rusha Antonín t., Mašová Marie t., Marková Anna t., (36650) Němečková Františka t., Horová Antonie v Sedlčanech, Cihelka Karel t., Křížková Marie t., Rebec Gustav t., Kodetová Anastazie t., Kundrlík Václav t., Kotrba František t., Březina Antonín t., Bulanová Anna t., (36660) Spilka František t., Soukup Josef t., Ťoupalová Aloisie t., Stiborová Marie t., Klouda František t., Setíkovský František t., Nádvorník Antonín t., Pokorná Josefa t., Smrčka Jan t., Smrčková Marie t., (36670) Žebračkovský František t., Havel František t., Nemastilová Aloisie v Příčovech, Masopůstová Františka t., Caltová Marie t., Kymla Antonín t., Cejda Karel t., Pincová Františka t., Jiráčková Ludmila t., Kodet František t., (36680) Křížková Marie t., Hroníková Marie t., Veselá Žofie t., Kožmínová Františka t., Peštová Kristina v Solopiskách, Suchý Jan t., Beranová Marie t., Chlasták Josef v Libini, Kymlová Anežka t., Procházková Anežka v Doubravici, (36690) Plachá Anna t., Hron Bohumil ve Vořítkově, Beran Josef t., Spilka Jaroslav v Doubravici, Musil Josef ve Lhotce, Dvořáková Terezie t., Šimek

František v Roudném, Kundrlík Josef ve Vořítkovci, Sýkorová Antonie v Pasekách, Křesina František v Kyňovicích, (36700) rod Vančátů t., Tylš Karel v Jaroměři, Hornískova Růžena t., Jandourková Anna t., Chvojka Václav ve Vochoze, Šolcová Anna, žákyně ve Vel. Meziříčí, Král Jan, rolník v Hroněticích, rod Pavlíka Karla a Barbory v Pocinovicích, rod Tesaře Josefa v Polešovicích, Výtisková Františka ve Vážanech, (36710) Brzicová Terezie t., Sýkorová Ludmila t., rod Kavky Vincence a Anežky v Oseku n. B., Baierl Tomáš v Ondřejovici, Grössl Josef t., rod Kellnera Josefa ve Spůle, Kubíčková Zuzana ve Stříbrnicích, Černý Innocenc t., Horáková Anna t., Duhná Marie v Buchlovicích, (36720) Miklová Antonie ve Stříbrnicích, Gabrielová Cecilie v Boršicích, Černá Vincencie ve Stříbrnicích, Tublová Marie v Trnovci, Kodlcová Růžena v Oboře, Vondráček Antonín v Praze, Poláková Amalie v Šimanově, Benediktová Karolina t., Raindl František t., Randák František t., (36730) Šperlová Františka v Kadešicích, Vaňková Julie t., Niebauer Karel t., Zdeňková Marie t., Karbanová Helena v Uhl. Janovicích, Dušek Josef v Jedlí, Vepřková Růžena v Krumpachu, Jarmarová Jenovefa v Hněvkově, Kislingová Beata v Kosově, Částková Marie ve Vlčkově, (36740) Dvořák Jan, rolník ve Sloupnici, Řehořová Marie ve Zhoři, Šnejdířová Anna ve Sloupnici, Dolníčková Marie t., rod Stavěla Antonína v Zešově, Beneš Antonín t., Bláhová Anna t., Ječmínková Anna t., Macharáčková Františka t., Cetkovský Josef t., (36750) Zatloukal František t., Šrámek Jan v Blížkovicích, Kratochvílová Anděla t., Kudrnová Leopoldina t., rod Beníška Františka ve Srubci, Zbýral František v Boroticích, Mazal Josef, rolník ve Svitávce, Cvrkal Rudolf t., Řehořková Anežka v Chrudichromu, Zejdová Antonie t., (36760) Matková Alžběta v Pocinovicích, Vítek Václav ve Strunkovicích, rod Zemana Aloise v Hlubokém, rod Fiřta Karla v Dlouhé Lhotě, Uher Augustin v Čermné, Dušek Václav t., Marková Matilda t., Hrdinová Marie v Nepomuku, Portová Anežka ve Stříbrnicích, Náplava František, krejčí v Újezdci, (36770) Juříková Marie ve Stříbrnicích, Xasala Jaroslav a Marie t., Doložlková Františka t., Juříková Anna t., Zemánková Františka v Boršicích, Pardubický Robert, farář v Dětmarovicích, rod Kukačky Josefa v Dol. Svinci, Vernerová Anna

v Kněždubě, Pulkrtaová Filomena t., Petruchová Terezie t., (36780) Křižarová Pavlína t., Rubešová Marie v Kolíně, Matušová Rozalie v Závěsicích, Sichrovský Karel v Miroticích, Kalvach Josef t., rod Brůžka Tomáše a Anny, rolník v Pohorovicích, Trčková Terezie v Krumpachu, Červená Marie t., Krmelová Aloisie ve Skaličce, Šimůnek František na Kr. Vinohradech, (36790) Vosátka Jaroslav t., Dohnal Ignác, kaplan v Olomouci, Farní knihovna pro lid v Jedlí, Adamec Josef, kaplan v Jindř. Hradci, Špatný Alois, kaplan t., Vacková Anna t., Hlasivec Jan, farář v Praze, Černý František, ministrant v Řevnicích, Procházka František, ministrant t., Vojta František, ministrant t., (36800) Roudnický Alois, katecheta v Žizkově, Špatný Karel v Blsku, Kašparová Růžena v Pivkovicích, Pivoňka Josef, rolník ve Chmelné, Slámová Antonie v Pičíně, rod Svobody Antonína a Františky ve Ctiboři, Novotný Josef, beneficiát v Nymburce, Dostál Jordán, O. Praed. kaplan v Plzni, Vodáková Marie ve Vejvanovicích, Hovadová Františka v Klášterci n. O., (36810) Netušilová Olga ve Vitanově, Tvrzníková Věra v Čes. Dubě, Rybářová Marie v Bílém, Mizera František, syn zámečnicka v Čes. Dubě, Ministranti ve Střelohošticích, Kuhnová Filomena v Bílsku, rod Kupky Josefa, rolník v Rozvadovicích, Studenka Karel ve Znorovách, Konařík Bedřich, kaplan v Brumově, Klinkovský Josef, rolník v Mlatcově, (36820) Miklík František v Bránkách, rod Krejso Antonína a Anežky v Popůvkách, Mrkvová Marie ve Hroznové Lhotě, Loub František ve Třech Studních, Novák Antonín, strojní zámečnický v Praze, Rytina Vilém a Prokop, studující v Litomyšli, Zrzavecký František, farář v Hlinsku, Petrová Marie v Hamryči, Homoláčová Božena v Hlinsku, Drsová Magdalena ve Vicemilech, (36830) Barešová Marie v Česlicích, Petulová Marie Jana v Klatovech, Zemková Emilie v Kovářově, Bechyně Vojtěch, rolník v Něždicích, Kalbáč František ve Škvořeticích (člen II. tř.), Hovorka František v Kestrašovicích, Mojžíšová Marie v Plzni, Rubášová Marie v Opálce, Říha Jan v Kněždubě, rod Špundy Josefa v Hunčovicích, (36340) Kořenta František v Družci, Čermák Karel t., Otěl Josef, farář v Kozlech, Košťáková Marie, majitelka velkostatku v Chrámcí, Alferi František, správce velkostatku t., Zahradník Hynek, farář v Čížkově, Tuzarová Otilie,

rolnická dcera v Dymokurech, Věvodová Božena v Patcovicích, Vaňková Anastazie v Hor. Náchicích, Mořkovský František v Raclavicích, (36850) Šupková Růžena v Brně, Křížová Hermína ve Svitávce, Hošek Vladimír v Cekově, rod Tmeje Jana, rolníka v Pohorí, Hřebec Matěj, rolnický syn v Borovech, Novák Augustin v Jistebnici, Lahodová Eliška v Praze, Růžek Václav, syn okres, soudce v Písku, Tomšíček Josef v Desné, Maršálek Antonín ve Vosově, (36860) Klimtová Helena v Nov. Dvorech, Konečný Vladimír v Měrovicích, Chludová Anna ve Strážnici, Sterlová Marie v Zalinech, Havel Blažej t., Dvořák Jan v Ledenicích, Klubrt Josef, rolník v Cháboru, Klubrtová Marie t., Bozděchová Alžběta v Radonicích, Sloup Jiří, rolnický syn v Milavčích, (36870) Bajtová Kristina v Kozojedech, Duchoň Josef, meliorační mistr v Hrušové, rod Prokopa Františka a Marie v Rymberku, Ondřejka František, rolnický syn v Jihlávce, Doležal Václav v Javorníčku, Pražák Václav v Písečné, Hynková Marie v Čáslavech, Hofman Karel t., Míková Marie v Přibrami, Berka Josef, rolnický syn v Borovech, (36880) Pušman Václav v Kr. Hradci, rod Dvořákův ve Volešné, Bárta František ve Volešné, rod Novákové Anny na Kr. Vinohradech, rod Otruby Václava, rolníka na Biskupství, Čížmař Alois v Provodově, Jílková Marie ve Strupšíně, rod Hubáčkové Terezie, hostinské v Louče, rod Svrčinové Františky, rolnice v Hrubo-Těšanech, Dočkalová Marie v Bačicích, (36890) Mlčoch František, učitel v Těšnovicích, rod Stolaře Josefa v Krhové, Gaja Jan, katecheta ve Val. Meziříčí, rod Mytýska Tomáše a Marie ve Vev. Bytyšce, Bušák Antonín, žák měšť. školy v Rožkopově, Stryhal Antonín v Chomuticích, Čanda Jan v Hostovnici, Klimeš Václav, farář v Černici, Reiter Jan, syn důlního v Kuchaři, rod Lastovičky Josefa v Nížkově, (36900) Rouha Jan ve Velešíně, Kymla Tom. v Doubravici, Macháček K v Solopiskách, Chocholoušková M. ve Zberazi, Musil Frant. ve Lhotce, Krotíl J. v Doubravici, Chlastuková A. t., Portová Kristina v Červ. Hrádku, rod Sluky Václava v Malkově Lnářském, rod Kubeše Josefa t., (36910) rod Pecky Václava v Nedřevě, rod Slavíčka Františka v Poli, Pavlíková Anna t., Bízek Karel ve Vrbně, Slavíček František, kaplan v Kadově, Habígerová Josefa v Kroměříži, Navrátil Rostislav v Hunčovicích, Šiková Magdalena v Eipovicích,

rod Endrle Františka v Poděšíně, Kutová Alžběta v Písku, (36920) Huml Jan, rolník v Hředlich, Kuška Václav, rolník t., Macourek Václav, rolnický syn t., rod Jindráška Josefa, strojvedoucího v Kralupech, Bradáč Bohumil, katecheta v Břez, Horách, Kunzová Marie na Král. Vinohradech, Kašpar Josef v Ústí n. Orli., Dohnalová Marie v Želči, rod Doležala Ignáce v Rozvadovicích, Pochylý František, farář ve Všemíně, (36830) Fárková Kristína v Hor. Bečvě, Weisman Stanislav, farář v Morávce, Slaninová Marie v Kršlích, Antošová Terezie ve Skalici, Alexová Ludmila t., Pačinek Josef ve Skalici, Sedláková Božena t., Šmídová Marie ve Svitávce, Novotný Jan v Kovanicích, Lorenc Václav, mužský krejčí v Čes. Budějovicích, (36940) Navrátil Jan v Ludmirově, Kuřccová Božena ve Vel. Kunčicích, Veselá Marie, služka ve Vídni, Maras Antonín, pekař v Polné, Kostková Josefa v Hor. Beřkovicích, Nováková Anna ve Sloupnici, Podhajska Žofie ve Vlčkově, Kovář Josef a Marie v Kam. Sedlišti, Rybka Jaroslav v Dlouhé Třebové, »Selský Statek« v Pivkovicích, (36950) Pešta Jaroslav v Boru, Dostál Jan v Hluku, rod Blažej Vincence v Chabičově, Drda Jan ve Vel. Bystřici, Olšovský Cyrill ve St. Bělé, Pavlík František v Dubňanech, Grolig Josef, studující v Židenicích, Fuksa Josef v Novém Městě, Novák Alexandr v Podklášteří, Veselá Marie na Kr. Vinohradech, (36960) rod Bůžka Jana a Anežky v Chlumečku Mitisková Alžběta v Tejnici, Šedivý Alois ve Střebsku, Jindřich Josef v Chudenicích, Kubal Alois t., Pešek Emaňuel ve Svinném, Zapletal Cyrill v Senici, Spurná Marie v Rozvadovicích, rod Říhákové Anny v Miloticích, Hlisník Bohumil v Bartovicích, (36970) Podmětalová Anna v Soběchlebích, Vymětalíková Antonie t., Vykopalová Božena v Dol. Něčicích, Farní knihovna v Soběchlebích, Faltys Václav, rolník v Němčicích, Cink František na Král. Vinohradech, Novotná Anna v Proseči, Plička Jaroslav t., Svátková Anežka v Bukové, Plánský Tomáš, evidenční asistent v Čes. Budějovicích, (36980) Jindřich František, studující v Nuslích, Vondra Bohumil, studující t., Kladivová Marie v Radonicích, Rašpl Jaroslav v Měcholupech, Zíka Josef t., Šlapánek Josef v Zákavě, Ptáček Josef v Řebči, Pokorná Justina, industriál. učitelka v Seči, Marková Marie t., Dostál Antonín v Lukavici, (36990) Kotyza Bedřich a Ma-

ine v Písečně, Ševčík Josef v Mal. Malovicích, Kafka Břetislav v Červ. Kostelci, Jarošíková Josefa v Kunkovicích, Vokurková Barbora v Mladém Smolivci, Pětivoká Božena v Rosicích, Svatošová Ludmila t., Horák Josef v Prosičku, Pilařová Antonie v Polánce, Počňáková Marie t., (37000) Makovičková Albína v Libštátě, Macenauer Vladimír na Velehradě, Lancouch Josef t., Štuchal Antonín, tarář v Šumvaldě, Krhovský František ve Slavkově, Mariánská družina dívek u sv. Ignáce v Praze, rod Šmatlákův ve Sv. Kateřině, Říhová Marie v Dušejově, Miksa Josef t., Novotná Jana na Král. Vinohradech, (37010) Roubík Josef v Boru, Kačer Jaroslav t., Novotný Karel v Bozejově, Černý Antonín na Kladně, Podlahová Miloslava v Roudnici, Ministranti v Soběslavi, Kejval Adolf, kaplan v Semilech, Zahradníček Frant. ve Vel. Popovicích, Leníčková Růžena v Rosicích, Šťastný Václav, řídící učitel v Šárce, (37020) Včeláková Marie v Sestrouni, Loch Jan ve Voříkově, Nováková Marie v Solopiskách, Diblík Josef, učitel v Družci, Čerovský Bartoloměj, učitel v Dobré, Zemanová Terezie v Černovsi, Pavlíček Alois v Heřmanči, Kadlecová Božena v Březině, Lorenc Josef v Oldřiši, Sluka František v Bezděkově, (37030) Kubička Josef, kovář ve Strunkovicích, Borek Vojtěch t., Chmelík František v Přesticích, Dlouhá Anna v Kunicích, Fulínová Marie t., Pech František, katecheta v Bukovici, Poustová Josefa v Praze, Navrátilová Marie, učitelka v Žižkově, Zdražilová Anna v Deštné, Macháňová Alžběta v Lipchyni, (37040) Votápek František v Bozejově, Hrnčíř Josef t., Kostelecký Karel ve Vlásenici-Drbohlavech, Hurdáková Marie ve Zbečníku, Siegl Rudolf v Hronově, Plíšková Žofie v Čekyni, Králová Růžena v Mor. Loděnici, Přidal Josef v Margeliku, Lakomá Růžena v Dubčanech, Porteš Stanislav ve Ptení, (37050) Hošek Vincenc v Zábřehu, rod Hoška Hynka v Krumpachu, Koutná Marie v Žešově, Vašků Štěpánka t., Palkovský Felix, kostelník v Brušperku, Zindl Jan, účetní v Brušperku, Salčáková Marie v Kněždubě, Vašínková Anna v Lipníku n. B., Bradová Leopoldina v Klátovci, Šmejkalová Anna v Boskovicích, (37060) Andrla Václav v Němčanech, rod Jurána Antonína a Anny ve Vev. Bytyšce, Fanfrdla Karel, kněz O. S. A. v Brně, Motáček Cyrill, kaplan v Olešnici, Čahová Františka ve Vel. Meziříčí, Lisek Josef v Tišno-

vě, rod Havelky Františka v Kněžovsi, Koudelková Josefa v Krásnovsi, Klement Antonín v Libotejnici, Klement Jaroslav t., (37070) Rohrbachrová Marie v Římově, Chýňava Jan t., Šimek Josef t., Strob Jan t., Petroušek František v Braušovcích, Nedorost Karel t., Šimek Vojtěch v Římově, Petr Ladislav t., Matějka Josef t., Dlouhová Anna ve Sloupnici, (37080) Mikulecká Marie t., Malý Josef v Rybníčku Ríčan František ve Vysočanech, Šec Vladimír, syn účetního v Sedlčanech, Chlasták Stanislav v Libáni, Setkovský Stanislav v Sedlčanech, Kopal Ladislav, kaplan v Maršovcích, Pražan Martin v Pláni Věžovatě, Kohout Václav v Chýňavě, Hons Václav, děkan v Lišově, (37090) Šteinbach Václav, t., Novotný Josef, kaplan v Pardubicích, rod Votíka Jakuba a Magdaleny v Roupově, Beneš Bohuslav v Kolíně, Pokorný Václav, elektrotechnik v Iabské Týnici, rod Podlešáka Františka, rolníka ve Chvaleticích, Kužel Josef, rolnický syn t., Chalupa František, rolník t. Bezděk Alois ve St. Jičíně Šuba Valentin v Přílepicích, (37100) Matušík Jan a Marie v Ostrožské Lhotě, Růžicková Marie v Praze, Mácha Bohuslav t., Sochorová Eliška v Dubi, Herold František, kaplan v Klecanech, Mišchal Antonín v Římově, Hytha Václav v Mišově, Valta František t., Pištěk Václav ve Zlonicích, Pokorná Marie ve Žďánicích, (37110) Bělinová Anna ve Voděradech, Bařtová Marie v Mnichovicích, Klípa Tomáš v Mezném, Telenký Alois, kaplan v Budyni n. Ohří, rod Šindlera Eduarda v Komárově, rod Krátkého Antonína v Kravařově, rod Halšky Františka v Suchých Lazcích, Müllerová Anděla v Komárově, Paletová Helena t., Benda Bedřich t., (37120) Peterek Adolf t., Kyjovská Antonína t., Stoklasa Josefa t., Martinková Štěpánka t. Kubesa Františka t., Gráfová Františka v Kravařově, Vašek Karel a Anna v Komárově, Hanák Antonín a Marie t., Maivald Josef a Olga ve Dvořisku, Maivaldová Antonína t., (37130) Tichý Petr a Františka t., Prokešová Marie v Suchých Lazcích, Prokešová Julie t., Šimová Františka t., Sedláčková Františka t., Trubková Albína t., Volná Josefa t., Kaštovská Marie t., Volná Marie t., Střílková Emilie v Nov. Sedlicích, (37140) Onderková Marie t., Chalupa Emil a Marie t., Krátký Jan ve Štítně, Němcová Františka v Krumpachu, Huřová Josefa v Rovensku Beneš Josef v Soběchlebcích, Hradilová Marie t., Pátková Augustína

v Radotíně, Palla Jan a Cyrilla v Pradlisku, Polišenská Milada v Olomouci, (37150) Kovář Jan t., Gryga Jan t., rod Nevrlého Antonína, rolníka v Myšlichovicích, Kopřiva Josef, studující t., rod Mladého Františka, rolníka v Bilsku, rod Poštulky Jana, rolníka v Haňovicích, rod Kuhna Eduarda, kováře v Bilsku, Spášil František v Pitíně, Kopřiva Jaroslav v Praze, Novotná Anna v Hlavně Sudově, (37160) Pikora Bohumil v Litoměřicích, Mařík František v Dol. Dobrouči, Špinler Jan t., rod Stissera Rudolfa a Filomeny v Dol. Dobrouči, rod Svátka Václava, rolníka v Lísku, Suchánek Václav v Holicích, Pithardová Marie t., Formánek Václav t., Všetečka Václav v Mnichovicích, Melich Josef v Boru, (37170) Soukupová Marie t., Loučková Anežka v Hradišti, Urbanová Anna v Sykořici, Sklenář Rudolf, úředník v Praze, Rubešová Albína v Beřovicích, Moravcová Anna v Hnátnici, Nechvilová Julie v Kaňku, Tvrdíková Barbora v Čihošti, Klápa František, rolnický syn v Plchově, Vyhnal Vojtěch, krejčí v Popovicích, (37180) Jarouňová Otilie v Zašové, Kadletz Jaroslav v Plechtinci, Hladůvka Jaromír v Kroměříži, Ševčíková Josefa v Bařicích, Churavová Anna v Kolšově, Strouhalová Anastazie t., rod Šance Karla a Antonie ve Vel. Bytýšce, Ludvík František, rolník v Žeroticích, rod Vlka Josefa, rolník v Hartvíkovicích, Stejskalová Antonie v Telči, (37190) Veselý Antonín a Františka v Čebíně, Martykanová Marie v Žadovicích, Čadová Františka t., Křemečková Františka t., Soldánová Josefa t., Soukupová Božena t., Chvátalová Františka t., Berková Karolina v Ježově, Dr. Žalčík Alois, katecheta v Kyjově, Šamsulová Klotilda v Brně, (37200) Kučerová Antonie ve Skalce, rod Turečka Františka v Krumpachu, rod Kvapila Františka t., Pecháčeková Anna v Čermné, Ptáčeková Marie t., Faltus Leopold v Kunčicích, rod Čecháka Julia, rolníka ve Vsisku, Luzert Bedřich v Hodoníně, Tomán Josef v Netíně, Tesařová Anna t., (37210) Beranová Františka t., Ptáčisková Františka v Kochanově, Brabcová Františka t., Krčová Anežka v Zad. Zhorcích, Havelková Marie v Závisti, Kaman Alois v Olši, Křehlík František t., Dostál Josef v Hor. Štěpánově, Jalovcová Ludmila v Sedlci, Šemokrouh František, rolník v Bušovicích, (37220) Kraft Jan, rolník v Sedlecku, rod Švagra Josefa, rolníka ve Lhotě Bláhové, Bejšovec Josef, rolník v Rovině, Bílková

Josefa, služebná t., Polívka Karel, zák. ve Vysočanech, Ždánská Marie v Praze, Vodička Jaroslav ve Vršovicích, Rohlíková Kateřina v Praze, Tillingrová Markéta v Nulšicích, Hejda František t., (37230) Pecher Rudolf t., Mikeš Otakar, syn učitele v Hrusicích, Hošínský Josef v Ouběnicích, Hloupý Vojtěch ve Sloupnici, Hloupová Marie t., Rudolf František, farář ve Vejvanovicích, Velebná Marie, rolnická dcera t., Novotný František, rolnický syn ve Lhotce Blatníkově, rod Doležala Václava v Javorníčku, Běšínská Rozalie v Brlohu, (37240) Pýcha František ve Všejaněch, Zdobinská Josefa t., Čmúgr Jan v Lipníku, Pýchová Marie ve Strakách, Souček Karel v Lobči, rod Hájka Karla v Hučicích, Jech Stanislav v Čes. Budějovicích, rod Kakušky Františka a Alžběty, zednického mistra v Libějicích, rod Kališka Vojtěcha a Johany t., Tymlová Kristina v Zábřehu n. O., (37250) Daňková Antonie v Lutopecnách, Gärtnerová Štěpánka v Rajhradě, Baštář František v Ráčovicích, rod Sazamy Václava a Barbory v Pocinovicích, Mencová Anna t., Šplíchal Bohumil, rolnický syn v Před. Chlumu, Brejcha František ve Strážci, Šísl Method v Lažicích, Vítek Jan, rolník ve Velenovech, Roubal Josef ve Vel. Chýšce, (37260) Máša Karel v Kostelci n. Vl., Rejlková Máňa v Čes. Budějovicích, Farní knihovna v Popovicích, Arazim František v Jiříně, Zelenka Jaroslav v Dušníkách, Cop Josef v Kosobudech, rod Blažka Josefa v Chlebech, rod Anděla Josefa v Jenišovicích, Mačelová Marie v Blišicích, rod Krejčího Františka v Třetině, (37270) Burša Josef v Hradčovicích, Štukavec Jan t., Kolář František, kaplan v Zábřehu, Jež František ve Vyšních Lhotách, rod Černochův v Osvětimanech, Ryšánek Josef a Františka v Margelíku, Petrůjová Marie, industriální učitelka v Kuřátě, Cetkovská Hermína ve Svitávce, Štachová Marie t., Bezkočka Stanislav v Prčici, (37280) Karpíšková Anna v Nové Hospodě, Sedláček Josef, rolnický syn v Kobylnicích, Němcová Anna ve Voselci, Klabouch Václav v Adamově, Dobrý Alfons na Smíchově, Malá Božena ve Voříkově, Vyterná Václav v Příchovech, Kolářová Anežka t., Baxa Václav, berní správce v Sedlčanech, Horelová Marta v Solopiskách, (37290) Piskáč Josef, truhlář v Sedlčanech, Mrázek Antonín v Příchovech, Dušek Karel v Sedlčanech, Havlová Barbora v Solopiskách, Janoušková Antonie v Doubra-

vici, Šidlová Anna v Sedlčanech, Slanina František ve Voříkově, Preisová Františka v Sedlčanech, Polidarová Marie v Hradisku, Kadeřábek Antonín v Sedlčanech, (37300) Jiráček František ve Lhotce, Kramešová Žofie v Sedlčanech, Křížová Barunka t., Kolisko Vilém v Dol. Chvatlinách, Procházková Anežka v Nučicích, Povolná Marie t., Bulínová Anna v Brdech, Kohoutová Marie v Holubicích, Bureš Jan ve Vanicích, Stehlík Josef ve Džbánově, (37310) Černý Oldřich ve Vesce, Hanus Josef, kaplan ve Vel. Losenicích, Vojtěchová Anna v Lab. Týnici, Bruha Josef v Plánici, Paulíková Marie v Proseči-Vobořišti, rod Němcův ve Volešně, Vojta Jan, rolník v Milenovicích, Prokop Matěj t., Kejšar Jan t., Doležal Jan t., (37320) Carda František, šafář t., Kramatová Růžena v Jankově, rod Coufala Františka, rolníka v Rozvadovicích, rod Skácela Floriána, rolníka t., Příkazká Marie ve Strážnici, Martinková Kateřina t., Bednaříková Františka ve St. Městě, Taláková Ludmila t., Ondrášová Františka t., Omelková Marie t., (37330) Brabliková Marie v Mařaticích, Sýkorova Františka ve St. Městě, Domincová Barbora t., rod Kolář Františka a Františky t., Kavková Veronika t., Fusková Anastazie t., Golešová Petruše v Nedačlebích, Kaňovská Ludmila v Jarošově, Marx Josef ve Vel. Kyšici, Marek Václav v Plzni, (37340) Dostál František v Císařově, Souček Methoděj v Holešíně, Berka Josef v Břeskovících, Král Matěj v Radětíně, Fiala Alois v Nov. Městě, rod Konečného Františka, rolníka v Radnici, Paul Jaroslav na Kladně, Havlas Karel v Doubravniku, Mikeš František v Prosičce, rod Kobra Adolfa v Bohdašíně, (37350) Slavík Václav, kaplan v Želez. Brodě, Kohoutová Magdalena v Roupově, Jendelová Marie v Ostružně, Vičánek Vojtěch ve Val. Meziříčí, Bičíšková Miroslava v Libušíně, Ulč Otakar v Plzni, Lukešová Anežka v Dol. Štěpánově, rod Allára Josefa, sklad. st. dr. v Přelouči, Dvořák Antonín v Kanovsku, Skýpalová Antonie v Oujezdě, (37360) Židek Leopold ve Vítkovicích, Petr Karel v Oužicích, Pernická Františka v Hrachovci, Radová Anastazie v Policích, Štěrbová Anna ve Frenštátě, rod Jurka Josefa v Tiché, Tomková Vlasta v Třebchovicích, Horák Václav, rolnický syn v Blešně, rod Klubrta Václava v Ledcích, Tůma Tomáš v Puklích, (37370) Andrlík Jan v Dol. Nezdicích, Krieger Jan v Hor

Nezdlicích, Kaňáková Marie v Zeleném, Dolejšová Marie v Dol. Nezdlicích, Kozlíčková Aurelie ve Slavkově, Koukalová Anna v Pavlově, Skupina sdružení venk. omladiny ve Vel. Pavlovicích. Kelner Ondřej, farář ve Fryčovicích, Štěpař Antonín v Hlavenci, Šmíd Tomáš a Marie v Nebovidech, (37380) Frýbortová Marie v Těšeticích, Krejčí Bohumila v Ratajích, Tichý Vladimír t., Přidal František v Ohnicích, Chudobová Josefa t., Hrachovinová Marie t., Pavelka Ladislav t., Garzonová Marie v Ratajích, Kaneřová Anežka t., Novák František ve Skalově, (37390) Frýbortová Anna v Ústině, Dostál Stanislav t., rod Dostála Floriána, rolníka v Ratajích, Filípek František, rolník v Těšeticích, rod Bednářika Josefa v Luběnicích, rod Baška Josefa t., Navrátilová Jenovéfa v Těšeticích, Vyhliďal Emanuel v Lubenicích, Továrek Jan v Ohnicích, Vaca František v Těšeticích, (37400) rod Navrátila Jana v Ratajích, Novotná Ludmila v Těšeticích, Dostál Josef v Luběnicích, Daňková Růžena ve Skalově, Sléha Cyrill v Luběnicích, Martinek Josef v Těšeticích Nevrlá Blažena t., Šolc Jan v Luběnicích, Smékalová Marie v Olomouci, Vitásek Ladislav v Ratajích, Novák Ladislav v Ohnicích, Šoškola Václav v Olomouci, Zavadil Josef t., Barošová Barbora t., Březinová Františka t., Kašička Václav v Král. Městci, Kepert Alois v Cerekvici, Šindelář Jakub, kaplan ve Švihově, Machačka Josef v Končinách, Macek Josef ve Vel. Kunčicích, (37420) rod Zátopy Karla ve Frenštátě, Bidek Antonín, katecheta v Orlově, rod Bureše Františka a Františky ve Spytinově, Goldmann František, pokladník cís. statků v Praze, Kovář Otakar v Žižkově, Timr Josef, studující v Praze, Černá Františka t., Louženská Anna ve Vodňanech, Provazník Antonín t., Červenková Marie v Žižkově, (37430) Rýdlo Karel v Sedlčanech, Pejša Antonín t., Berka Jan v Něm. Kněnicích, Libáčeková Karla t., Jemelka Alois v Kozlovicích, Mika Štěpán, syn mlynáře v Martinicích, Bařová Anna v Bělé, rod Pohorského Jana v Pohoře, Krajíc Theodor, katecheta v Táboře, Zubíková Marie v Dymokurech, (37440) Velflíková Milka, poštovní výpravčí v Trstěnicích, Gregar Rudolf v Čes. Třebové, Štěpán Matěj v Jině, Teichman František, studující v Radimi, Kománek Josef v Nahořanech, Matejsek Josef t., Jarošík Jan v Kunkovicích, Turečková Barbora v Předvojovicích, Kolář Josef v Dobřeměřicích, Po

jarová Anežka v Předvojovicích, (37450) Plešmířová Amalie v Cekově, Číslerová Marie v Trhanově, Vebrová Anna v Babyloně, Ludvíková Markéta na Pile, rod Hubáčka Josefa, rolníka v Cholíně, rod Kleina Floriána, rolníka v Myšlichovicích, Hurníková Marie v Krásném Poli, Výtisková Barbora t., Tomčalová Barbora v Krásné, Novotný Jaroslav v Nuslích, (37460) Reynek Bohumil, inženýr na Smíchově, Kuchařová Antonie ve Strakách, Králová Anna t., Vrbová Vilemína ve Všejanech, Farní knihovna katolická v Nebuzeli, rod Botka Jana a Terezie v Milokošticích, Pomová Marie v Nové Vsi, Mirošová Anežka ve Tvarožné, Tomečková Jindřicha v Ústí, rod Milostného Stanislava v Červ. Lhotě, (37470) rod Kuby Jana a Marie v Bosonohách, Gloza Jan v Hodoníně, rod Baiera Jana, mlynáře ve Spůli, rod Kurce Hynka, koláře v Janovicích n. Ú., Kněžů Marie v Bozejově, rod Tuháčka Václava v Piňovicích, Tomka František v Litoměřicích, Sádlová Barbora v Poli, Capartová Josefa v Bezděkově, Větrovcová Amalie v Nedřevě, (37480) Jelínková Marie v Čáslavi, Čermák Prokop ve Lhotě, Leníčková Marie v Přílukách, Kašpar Antonín v Proseči, Maršálková Anděla v Neobuze, rod Drábka Anselma a Anežky v Kozlanech, rod Novotné Josefy v Pavlovicích, Kyprová Marie t., Černý Leopold farář v Bělutině, Doležal Josef ml. v Nové Vsi, (37490) Buchtela Ferdinand, syn soudního úředníka v Terezíně, rod Himmera Jana v Halenkově, Zemánek Arnold, kooperátor v Nov. Veselí, Večeřa Jan, obchodník ve Březí, Stejskalová Františka v Matějově, rod Blažička Josefa a Bertý v Nov. Veselí, rod Chlubný Matěje a Marie t., rod Růžičky Jana a Marie t., rod Horáka Františka a Kristiny v Buči, Filipovič Josef, oficiál tabákové regie v Hodoníně, (37500) Filipovič Florián, rolník v Mor. Nové Vsi, Švec Josef v Lukavci, Šindelář Antonín v Nelahozevsi, Křížek František v Sušeticích, Noska Antonín v Minicích, (37505) Marchalová Marie v Zubčicích. — Celkem 3.424 členů.

III. Seznam členů »Dědictví Svatojanského«, kteří roku 1918 nebo dříve zemřeli a jichž úmrtí bylo ředitelství do konce roku 1918 oznámeno.

1. Arcidiecése Pražská: Bartuška František z Plzně, Frolíková Rosalie z Kročehlav u Kladna, Proz

Václav, syn obchodníka v Stochově, Jelínková Terezie z kláštera Milosrdných Sester pod Petřínem v Praze, Ježek Alois, ministrant v Zlonicích, Kořen Ferdinand, žák obecné školy ze Žižkova, Lederhaus František, ministrant v Zlonicích, Ohera František, duchovní správce v Řepích u Prahy, Pokorná Marie, provd. Fulínová v Kunicích, Přecechtěl Jakub, děkan v Čelakovicích, Schmied Jiří, učeň knihařský v Praze, Sirotek Jaroslav, studující reálky v Kladně, Smalcová Barbora z Březových Hor, Štross František, mistr truhlářský z Kněževsi u Rakovníka, Teisingerová Marie z Prahy.*

2. Diecése Královéhradecká: Hloupý Josef z Vys. Mýta, Kašpar Emilián, kaplan v Polné, Sládková Viktorie z Hlínky.

3. Diecése Budějovická: Fantyš Jaroslav, kaplan v Klatovech, Fastrová Anna v Domažlicích, Fořt Josef, krejčí v Kovářově, Janda Jakub, profesor gymnasia v Domažlicích, Konopásková Alžběta v Domažlicích, Kvítková Anna v Domažlicích, Petržílková Anna v Domažlicích, Prokeš Tomáš v Radonicích, Radouch Ludvík, krejčí ve Sruhci, Schnebergová Marie, provd. Nosková v Bořkově.

4. Diecése Litoměřická: Mázlová Marie v Mečíři.

5. Arcidiecése Olomoucká: Adamčík Dominik z Konátovic, Albrechtová Barbora v Rozvadovicích, Andrýsek Josef, Zábřeh u Mor. Ostravy, Březina Josef v Haňovicích, Daňa Josef z Příkazu u Vel. Klobouků, Dostál Jan, farář v Hošticích, Fata Marianna, provd. Šismová, v Cholini, Hladiš Martin v Nivnici, Hubáček Jan v Rozvadovicích, Knaibl Jakub z Bílska, Komárková Barbora ve Staré Ptení u Prostějova, Kouřil Josef v Oderlicích, Kouřil František v Cholini, Krkoška Hubert z Frenštátu, Melníková Magdalena v Cholini, Mikulková Máňa v Oderlicích, Nymstilová M. Anna v Oderlicích, Nezbeda Hynek z Bouzova, Ostrčilová Josefa z Pestavlk u Přerova, Ošťádal Tomáš v Oderlicích, Sedlářová Josefa v Kolicině, Spurný Josef v Rozvadovicích, Šisma Ignác v Mištechovicích, Škobrtalová Eleonora v Cholini, Škobrtal Antonín v Cholini, Uličný František, farář v Oteslavicích.

6. Diecése Brněnská: Jandák František v Nēm. Kynicích u Ostrovačic, Jiráek František, kaplan v Mor. Krumlově, Kristan Vincenc v Král. Poli u Brna.

Celkem 58 členů.

IV. Pravidla »Dědictví Svatojanského«, platná od 1. května 1919.

 Jelikož cena peněz poklesla měrou značnou a jistiny nastřádané nenesou téměř žádných úroků, a jelikož naproti tomu ceny papíru a tisku dostoupily výše neslýchané, nutno jest zvýšiti i platební závazky členů »Dědictví« způsobem v pravidlech těchto obsaženým.

1. Vklad člena třetí třídy obnáší jednou pro vždy 45 K (40 K vklad, 3 K na zásilku starších knih darem dávaných a 2 K za diplom). Člen třetí třídy dostává každého roku jeden výtisk podílu.

2. Za rod. školu, obec, spolek, knihovnu a p. platí se za členství třetí třídy jednou pro vždy 85 K (80 K vklad, 3 K za zásilku starších knih darem dávaných a 2 K za diplom).

3. Člen druhé třídy se vkladem 85 K, dostává dva výtisky, člen první třídy se vkladem 125 K dostává 3 výtisky podílu. Rody, školy, obce, spolky, knihovny a p. platí za členství druhé třídy 165 K, za členství první třídy 245 K. Doplněním vkladu možno postoupiti do třídy vyšší.

4. Spolu zakladatelem »Dědictví« se stává, kdo složí jednou pro vždy nejméně 200 K, i dostává ročně 4 výtisky podílu.

5. Kdo k »Dědictví« přistoupiti hodlá, nechť zašle poštovní poukázkou příslušný obnos pod adresou »Ředitelství Dědictví Svatojanského v Praze-IV. (Hradčany)« a na odstrážku poukázky nechť napíše své jméno, příjmení, stav a bydliště, pak svou osadu farní a diecési, ke kteréž přináleží. Jde-li o členství rodu, budiž udáno jméno jak manžela tak manželky i s jejím příjmením, jež měla za svobodna.

6. Každý člen ať si listek na odebírání knih dobře uschová a každého roku před vyzvednutím nového podílu od svého správce duchovního podepsati dá. Na tento listek může si pak člen, žije-li v Čechách, podíl

v knihkupectví B. Stýblo v Praze (na Václavském náměstí č. 30 n.) vyzdvihnouti (lístky mají barvu zelenou). Členové v olomouckém arcibiskupství vybírají knihy své v knihkupectví R. Prombergra v Olomouci (lístky jsou barvy červené); členové pak brněnského biskupství nechť se o podíl hlásí v knihkupectví Karla Winikera v Brně (lístky jsou barvy žluté). Ostatní členové z jiných diecézí vybírají si podíly u toho knihkupectví, jež mají na lístku udáno.

7. Každý člen bez výjimky, nechť přistoupil kdykoliv, povinen jest každého roku při vybírání podílu v příslušném knihkupectví zapraviti 1 K ve prospěch »Dědictví« a knihkupci za vydání podílu 20 h, celkem tedy 1 K 20 h, jinak by mu podíl nemohl býti vydán.

8. Kdo by žádal, aby mu knihkupec knihu poštou zaslal, připojí ještě příslušný obnos na poštovné. Členové z Ameriky nechť složí si v knihkupectví B. Stýbla v Praze jistou část peněz, jako zálohu na další zasílání ročních podílův.

9. Přestěhuje li se některý člen z Čech na Moravu, aneb odebere-li se z brněnského biskupství do olomouckého, anebo naopak, ať to oznámí ředitelství a připojí svůj lístek dosavadní, načež mu ředitelství pošle nový lístek na odebrání knih, aby mu pak v příslušném knihkupectví vydávány byly.

10. Poněvadž členský či podílný lístek může se ztratiti aneb i odcizen býti, každý si číslo jeho pro takový případ na jiném místě, na př. v modlitební knížce, zaznamenej; když skutečná ztráta se udála, požádej ředitelství o nový lístek s udáním čísla lístku neb aspoň čísla diplomu, a zašli zároveň 1 K (třeba ve známkách poštovních), jakožto poplatek za vydání lístku nového. Připomínáme však, že kdyby se potom pohřešovaný lístek zase našel, týž žádné platnosti již nemá. Podobně, kdo by z jiné příčiny potřeboval lístek nový, na př. je-li posavadní lístek jeho již vyplněn, ať pošle ředitelství s lístkem a přiloží 1 K (třeba ve známkách poštovních), načež mu bude zaslán lístek nový.

11. Když člen umřel, žádáme snažně pozůstalých přátel, aby úmrtí člena na podílný lístek poznamenali a přátel, aby úmrtí člena na podílný lístek poznamenali a jej ředitelství »Dědictví« buď sami zaslali anebo poprosili

svého pastýře duchovního, aby jej ředitelství zaslal. Jména zemřelých členů »Dědictví« uveřejňují se v podílu každého roku, arci jen těch, o nichž byla ředitelství podána úmrtní zpráva.

12. Knihy za rod se berou, pokud jméno rodu toho se neztratí. Není-li synů, odebírají knihy dcery zakladatele rodu, dokud žijí; dítka pak jejich, jiné jméno již nesoucí, nemají práva toho; rod vymřel.

13. Každý nově přistoupivší člen dostane mimo podíl toho roku, kdy se přihlásil, ještě darem některé starší knihy dle ustanovení ředitele (nikoli však dle vlastní volby přistoupivšího člena).

14. Kdo ve dvou letech knih podílých na člens' lístek si nevybere, pozbývá na ně práva.

15. Knihy »Dědictví« vydané, pokud jsou na skladě, lze objednatí přímo u ředitelství »Dědictví«. Ředitelství vyřizuje objednávky vždy hromadně až v několika dnech; obratem pošty, jak se někdy žádá, nemůže knihy zaslati. Také přihlášky členské vyřizují se vždy hromadně za několik dní. Při objednávce knih budiž příslušný obnos zapraven vždy předem, a to jak od jednotlivců, tak od knihkupectví. Na úvěr nebo na účet, aneb na dluh »Dědictví« knih nevydává.

16. Členů stavu kněžského snažně žádáme, aby, jak veškerí členové očekávají, mezi oktávem sv. Jana Nep. obět mše sv. za živé i mrtvé členy »Dědictví« každoročně obětovali. Ostatní členové nekneží buďtež v označeném čase s týmž nábožným úmyslem přítomni mši svaté. U hrobu sv. Jana Nep. v Praze slouží ředitel »Dědictví« každého roku ve dnech svátku sv. Jana Nep. blízkých dvě zpívané zádušní mše, jednu za všechny v Pánu zesnulé členy, kteroužto pobožnost založil a nadal zvěčnělý Václav Pěšina, ředitel »Dědictví« († 1859), a druhou za Antonína Hanikýře, zakladatele »Dědictví« († 1833).

V. Zprávy o »Dědictví Svatojanském« za rok 1918.

Velice potěšitelným byl vzrůstající stále počet nových členů; přibýloť jich během roku 3424! Jest to skvělé svědectví o tom, jaké oblibě »Dědictví« u lidu našeho se těší. Došlo nás od údů našich tolik dojemných a povzbuzujících slov uznání, že s radostí snášeli jsme

těžké starosti se správou »Dědictví« za nynější doby spojené.

Neboť cena peněz poklesla měrou značnou a úroky z jistin nastřádaných sníženy na míru nepatrnou; naproti tomu dostoupily ceny papíru a tisku výše závratné.

Nicméně i za doby tak nepříznivé podáváme našemu členstvu dvě cenné knihy v krámské ceně 9 K.

Mimo to mohou sobě členové objednat u »Ředitelství« knihu »Sv. Ludmila« od univ. prof. Fr. Stejskala za sníženou cenu 4 K (místo 5 K). Knihu tuto vydalo »Dědictví« nákladem svým, aby byla přípravou k tisíciletému jubileu mučednické smrti sv. patronky naší, jež slaviti budeme r. 1921. Hodláme tímto způsobem vydati postupně životopisy všech sv. patronů našich.

Práce naše byla lonského roku ztěžována ještě mnohými jinými nesnázemi, jež bez naší viny vzbuzovaly často nelibost našeho členstva i našich objednavatelů. Tiskárny nebyly s to, aby v čas dokončily tisk podílů, a tak nastalo zpoždění; brožování vytištěných archů vážlo nedostatkem pracovních sil; zasílání podílů a objednávek trpělo nepravidelnostmi dopravy, neboť časem pošty a dráhy zásllek buď vůbec nepřijímaly, anebo jen v počtu omezeném. Při takovýchto svízelných překážkách bylo věrné ředitelství »Dědictví« často ve velikých starostech.

Přes zmíněné překážky, jež z části dosud trvají, podařilo se nám letos vydání podílu urychlit, takže již v květnu bylo možno s rozesíláním jeho započítí.

VI. Dary pro »Dědictví« během r. 1918.

Vsdp. provinciál Dominikánů v Praze	20 ¹
Košlíková Anna v Praze-II.	10 K
Cíntrhofová Kateřina v Počínovicích	20 K
Dohromady	50 K

Pamatujte na »Dědictví« dary a odkazy!

Kéž by každý zámožnější člen zaslal každého roku »Dědictví« aspoň malý peněžitý dárek!

Dr. Antonín Podlaha,
metropolitní kanovník v Praze,
ředitel »Dědictví Svatojanského«.

Důležité upozornění.

1. Od 1. května 1919 obnáší vklad člena třetí třídy »Dědictví Svatojanského« jednou pro vždy 45 K (40 K vklad, 3 K na zásilku starších knih darem dávaných a 2 K za diplom).

2. Za rod, školu, obec, spolek, knihovnu a p. platí se za členství třetí třídy jednou pro vždy 85 K (80 K vklad, 3 K za zásilku starších knih darem dávaných a 2 K za diplom.)

3. Každý člen bez výjimky, necht přistoupil kdykoliv, povinen jest každého roku při vybírání podílu v příslušném knihkupectví zapraviti 1 K ve prospěch »Dědictví« a knihkupci za vydání podílu 20 h, celkem tedy 1 K 20 h; jinak by mu podíl nemohl býti vydán.